

ΤΟ
ΠΡΟΒΛΗΜΑ
ΤΟΥ
ΘΑΝΑΤΟΥ

ΔΑΥΛΟΣ

ΔΡΧ. 900

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΓΙΑΧΒΕ ΚΑΙ ΣΑΤΑΝΑ ΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Ἑλληνικὲς ἐπιδράσεις στὸν Ἰνδοϊσμό

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 Αθήνα.
Τηλέφ.: 3223957, 9841655

Τα Γραφεία του Περιοδικού
λειτουργούν πρωινές ώρες
9.30 - 13.30 καθημερινά.

Ίδιοκτήτης-Εκδότης-Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
Αχιλλέως - Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία - Ατελιέ:
«Ν. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Μάγερ 11, Αθήνα, τηλ.: 5221792.
Έκτυπώσεις:
Π. ΚΟΚΚΑΛΗΣ
Βιβλιοδεσία:
Κ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΟΣ

— Τιμή αντίτυπου: 900 δρχ.
— Έτήσια συνδρομή: 9.000 δρχ.
— Οργανισμών κ.λπ.: 12.000 δρχ.
— Φοιτητών: 6.000 δρχ.
— Έξωτεριку: 50 δολλ. ΗΠΑ.
• Οι συνδρομές προκαταβάλλονται
τόν μήνα Ιανουάριο κάθε χρόνου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά έμβάσματα στη
διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση
κειμένων του «Δ», με την προϋ-
πόθεση ότι θα αναφέρεται ρητώς
η πηγή τους.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 8516:

Έπιστήμη αυτοχειριαζόμενη

Δ.Ι.Λ.

ΣΕΛΙΣ 8518:

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ
Ν. ΜΕΤΑΣΕΑΣ, Δρ. ΚΩΝ. ΨΩΜΑΔΑΚΗΣ, ΖΩΗ
ΖΩΓΡΑΦΟΥ, Σ. ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ, Ι. ΚΩΤΟΥΛΑΣ.

ΣΕΛΙΣ 8523:

Ο ύψιπολις και ο άπολις άνθρωπος
ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΚΟΥΤΟΥΛΑΣ

ΣΕΛΙΣ 8530:

Νά ζή κανείς; — και ποῦ νά ζή;
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 8531:

Το πρόβλημα του θανάτου
ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

ΣΕΛΙΣ 8535:

Οί νεκροί μας
Ν. ΝΟΚΑΣ

ΣΕΛΙΣ 8541:

«Μάγοι» — «σατανιστές» — «έξορκιστές»
ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΚΟΥΤΟΥΛΑΣ

ΣΕΛΙΣ 8541:

Οί σχέσεις Γιαχβέ και Σατανά
στά κείμενα τής Π. Διαθήκης
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΕΞΗΣ

ΣΕΛΙΣ 8555:

Ναυτική και ναυτιλιακή λεξιγραφία
Σ. ΔΩΡΙΚΟΣ — Κ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 8563:

Οί Έλληνικές επιδράσεις στον Ίνδοϊσμό
ΜΑΡΙΟΣ ΜΑΜΑΝΕΑΣ

ΣΕΛΙΣ 8569:

Όταν ή «Κόρη» γίνεται «Σφίγξ»...
ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ

ΣΕΛΙΣ 8575:

Η Όλυμπιακή άρμονία
και ή σύγχρονος διαστροφή
ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΥΜΠΟΥΡΑΣ

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΟΙΗΣΗ
Γάννος Γεωργόπουλος.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ: σελ. 8539 • ΕΛΛΟΓΑ ΚΑΙ
ΜΑΝΤΙΚΑ: σελ. 8567 • ΕΘΝΙΚΑ: σελ. 8553 • ΔΙΑ-
ΧΡΟΝΙΚΑ: σελ. 8561 • ΤΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ:
σελ. 8573 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ. 8575.

Ἐπιστήμη αὐτοχειριαζόμενη

Ἐπὶ 200 χρόνια ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν κάθε ἄνθρωπος θὰ μποροῦσε νὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι δὲν ὑπάρχει «Ἰνδοευρωπαϊκὴ Φυλὴ» (προδήλως π.χ. ὁ Ἰρλανδὸς δὲν εἶναι ὁμόφυλος τοῦ Ἰνδοῦ), ὅτι δὲν ὑπάρχει «Ἰνδοευρωπαϊκὴ Ὀμοεθνία» (προδήλως π.χ. ὁ Γερμανὸς δὲν εἶναι ὁμοεθνὴς τοῦ Πέρση) καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει «Ἰνδοευρωπαϊκὴ Γλῶσσα» (ἀφοῦ οὔτε μία «Ἰνδοευρωπαϊκὴ» λέξις δὲν εἶναι γνωστὴ οὔτε ἐκ γραπτῆς οὔτε ἐκ προφορικῆς παραδόσεως). Εἶναι πρόδηλον ἐπίσης, ἀκόμη καὶ γιὰ τὸν ἀπλοϊκὸ ἀναγνώστη τους, ὅτι τὰ Ὀμηρικὰ Ἔπη περιγράφουν μὲ ἐξαιρετικὲς λεπτομέρειες γεγονότα, τόπους, θάλασσες, δραστηριότητες πολιτικῆς, στρατιωτικῆς, ἀτομικῆς, γνώσεις, λόγους, πρόσωπα, ὁμάδες μὲ σχεδὸν τέλεια ἀκρίβεια καὶ σαφήνεια, ὥστε πρόκειται γιὰ ἔργα ἱστορικὰ – ὅπως ἄλλωστε τὰ θεωροῦσαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, γιὰ τοὺς ὁποίους «ὁ ποιητὴς» (= ὁ Ὀμηρὸς) ἦταν ἡ μόνη διδασκόμενη ἱστορία στὴν ἐκπαίδευση. Καὶ ὅμως γενεὲς μεγαλοσχημῶν ἐπιστημόνων ἀποδέχθηκαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ἀποδέχωνται τὴν «Ἰνδοευρωπαϊκὴ Θεωρίαν» καὶ νὰ ἀδιαφοροῦν γιὰ τὸ Ὀμηρὸ ὡς ἱστορικὴ πηγὴ, κατὰ τρόπον ποὺ ἐκπλήσσει κάθε λογικὸ ἄνθρωπο.

Ποιὰ εἶναι ἡ αἰτία τοῦ ἀπίστευτου αὐτοῦ φαινομένου; Εἶναι βέβαιον, ὅτι, ἂν ὑπῆρχε πραγματικὰ ἐλεύθερη ἐπιστήμη, οἱ αὐταπόδεικτες αὐτὲς πλάνες θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ σταθοῦν, ἔστω καὶ ὡς θεωρίες. Ὁ μοναδικὸς λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο ὄχι μόνο πλάσθηκαν, ἀλλὰ καὶ στάθηκαν, καὶ ἰσχύουν ἀκόμη, εἶναι ἡ ἐξάρτηση τῆς ἐπιστῆμης ἀπὸ τὸν Διεθνῆ Ἐξ-ουσιασμό. Παρατηροῦμε δηλαδή, ὅτι ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ ἐπιστημονικὰ δόγματα ποὺ κατασκευάσθηκαν καὶ ἐπεβλήθησαν στοὺς τομεῖς ποὺ ἀναφέρονται στὸν Πολιτισμὸ (Ἱστορία, Γλῶσσα, Ἀρχαιολογία κ.λπ.) ἔχουν ἓνα κοινὸ σημεῖο: ἐπιδιώκουν νὰ ἀποκρύψουν τὴν χρονικὴ προτεραιότητα καὶ μοναδικότητα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος στὴν δημιουργία τοῦ Παγκόσμιου Πολιτισμοῦ – ἢ ἀντιστρόφως νὰ χαλκεύσουν «στοιχεῖα», ποὺ νὰ ἐμφανίζουν κάποιες δῆθεν δημιουργικὲς ἐπιτεύξεις τῶν «προγόνων» τοῦ Διεθνοῦς Ἐξ-ουσια-

σμοῦ. Ἡ ὑποταγή αὐτὴ τῆς ἐπιστήμης, ποὺ εἶναι πνευματική, πολιτική καὶ οἰκονομική καὶ τὴν ἔχει μετατρέψει σὲ ὑπηρέτρια τῶν ἐξ-ουσιαστῶν, εἶναι ἡ γενεσιουργὸς αἰτία παντὸς «ἐπιστημονικοῦ δόγματος», περιφρουρεῖται δὲ μὲ πολλὰ μέσα ἀπὸ τὰ ὄργανα τῆς Ἰσχύος καὶ ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες πληγὲς τῆς ἐποχῆς μας.

* * *

Ὁ δογματισμὸς αὐτός, ποὺ μόνο μεταξὺ ἐπιστημόνων-ὑπαλλήλων εἶναι δυνατόν νὰ γεννηθῇ καὶ νὰ εὐδοκιμήσῃ, θὰ ἦταν ἀκόμη πιὸ τυραννικὸς καὶ ἐξοντωτικὸς γιὰ τὸν Πολιτισμό, ἂν ἡ ἐγγενὴς ἀντινομία τοῦ Ἐξουσιασμοῦ δὲν ἄφηνε κάποια κενά, μέσω τῶν ὁποίων κινήθηκαν καὶ κινοῦνται οἱ ἐκτὸς ἐξ-ουσιαστικοῦ κατασκευάσματος ἐρευνητές, ποὺ σπάζουν τὸ φράγμα τοῦ ψεύδους καὶ ἀνοίγουν νέους ὁρίζοντες. Ἄν δὲν ὑπῆρχαν τὰ κενὰ αὐτά, οἱ ὑπάλληλοι ἀρχαιολόγοι – ἱστορικοὶ – φιλόλογοι θὰ συντηροῦσαν ἀκόμη τὸ ψεῦδος ὅτι τὰ Ὅμηρικὰ Ἔπη εἶναι παραμύθια ἢ ὅτι οἱ Μινωικοὶ Κρητες δὲν ἦσαν Ἕλληνες – ἂν δηλαδὴ ὁ ἔμπορος τεῖον Ἐρρῆκος Σλήμαν κρατώντας ὑπὸ μάλης τὴν «Ἰλιάδα» δὲν ἀνέσκαπτε τὴν Τροία καὶ τὶς Μυκῆνες ἢ ἂν ὁ ἀρχιτέκτων Μιχαὴλ Βέντρις δὲν ἀποκρυπτογραφοῦσε τὶς ἐλληνικὲς πινακίδες τῆς Γραμμικῆς Β.

* * *

Ἡ κατάσταση τοῦ ἐπιστημονικοῦ δογματισμοῦ συνιστᾷ τραγικὴν ἀντινομία: Ἐπιστήμη καὶ δόγμα ἐξ ὀρισμοῦ εἶναι ἀσυμβίβαστα. Ὅταν ὑπάρχῃ τὸ πρῶτο, δὲν ὑπάρχει τὸ δεύτερο – καὶ τ' ἀνάπαλιν. Ἡ αὐτοκατάργηση τῆς ἐπιστήμης μὲ τὴν ἀποδοχὴ τοῦ δόγματος εἶναι ὅ,τι πιὸ ἐξευτελιστικὸ μπορεῖ νὰ συμβῇ σ' αὐτήν. Ἡ δὲ ἐκτέλεση διατεταγμένης ἀποστολῆς τῆς ὥς ἐνταφιάστριας τοῦ Ἑλληνικοῦ Μεγαλείου δὲν ὀδηγεῖ πουθενὰ ἄλλου ἐκτὸς ἀπὸ τὸν αὐτοενταφιασμό της.

Δ.Ι.Α.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ἡ ἐπανελληνίσις τοῦ Ἑλλήνος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος

Κύριε διευθυντά,

Ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἐχάθη πολὺ ἔνωρις ἀπὸ τὴν ἀνελευθερίαν καὶ τὸν φανατισμὸν τοῦ θρησκευτικοῦ δογματισμοῦ. Ἡ Εὐρώπη τῶν μέσων χρόνων ἔζη ὑπὸ τὸ αὐτὸ καθεστῶς πνευματικῆς καταπίεσεως καὶ ὠμῆς βίας μετ' ἐκεῖνο τῆς Ἀνατολῆς, ὅπου παλαιόθεν ὁ ἰουδαϊοχριστιανικὸς φανατισμὸς καὶ ὁ ἐπακολουθήσας ἰσλαμικὸς ἐστέρησαν τὸ φῶς τῆς ἀληθείας διὰ παντοίων μεθόδων, περιλαμβανομένης καὶ ἐκείνης τῆς φυσικῆς ἐξοντώσεως παντὸς ἀπειθοῦς εἰς τὸ δόγμα καὶ τὸν ἐξουσιασμόν.

Ἐξετάζοντες τὴν κοινὴν σταθερὰν μεταξὺ πολιτικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἐξουσίας κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ μεσαιωνικοῦ δεσποτισμοῦ, ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰν ἔχομεν τὸν ἀπολυταρχισμόν τῆς σπάθης καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην τὸν ἀπολυταρχισμόν τῆς θρησκευτικῆς «ἀληθείας». Ὁ διττὸς αὐτὸς ἀπολυταρχισμὸς ἤρχισεν νὰ ὑποχωρῇ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀναγεννήσεως εἰς τὴν Δύσιν χάρις εἰς τὴν δρᾶσιν ἐλευθέρων κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ γενναίων κατὰ τὸν χαρακτήρα ἀνθρώπων, ποὺ ἐπανεφέραν εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν τῆν μέχρι τότε ἐνταφιασμένην ἑλληνικὴν σοφίαν καὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Ἐρευνῶντες καὶ δρῶντες, ἤνοιξαν μίαν νέαν περίοδον, ἐκείνην τῆς διαδόσεως τῶν ἀρχῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ἀνθρωπισμοῦ (οὐμανισμοῦ) καὶ τοῦ φωτὸς τῆς ἑλληνικῆς σκέψεως, διαφωτίζοντες τοὺς συγχρόνους τῶν διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων τοῦ ἀπωτάτου ἑλληνικοῦ παρελθόντος. Τὸ πνευματικὸν αὐτὸ κίνημα τῆς Παιδείας ὠνομάσθη διαφωτισμὸς (ἰλλουμινισμός).

Ἀπὸ τὴν προϋούσαν διάδοσιν τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν καὶ γενικῶς τοῦ Πολιτισμοῦ (ποὺ ἀνέκαθεν ἦτο ἑλληνικὸς εἰς τὴν ἀνωτάτην ποιότητά του) τὰ πάντα εἰς τὴν Εὐρώπην ἐκινήθησαν πρὸς νέαν κατεύθυνσιν. Ὁ ἀξεστός σπαθοφόρος ἡγεμὼν μετεόρφωσεν ἑαυτὸν διὰ τῆς καλλιεργείας τοῦ ἥθους καὶ τοῦ πνεύματος εἰς ἀριστοκρατίαν. Ἡ ἀπολυταρχία του ἀνεβαθμίσθη εἰς πολλὰς περιπτώσεις εἰς πεφωτισμένην δεσποτείαν. Ἡ ἀλόγιστος βία ἔδωσεν τὴν θέσιν τῆς εἰς τὴν ἱπποτικὴν ἀντίληψιν δυνάμεως ποὺ δὲν ἐστερεῖτο τῶρα κανόνων δικαιοσύνης, ἐντιμότητος καὶ εὐγενείας. Μέχρι τότε, ὅστις ἠδύνατο νὰ σηκώσῃ τὸ βαρύτερον ξίφος ἦτο καὶ ὁ μὴ ἀμφισβητούμενος ἄρχων.

Τὸ φεουδαλικὸν σύστημα παρήγαγε πληθώραν πόλεων-κρατῶν σκληρῶς ἀνταγωνιζομένων μεταξὺ τῶν διὰ τὰ πρωτεῖα. Πρωτεῖα πολιτικά, οἰκονομικά ἀλλὰ καὶ πολιτισμικά. Ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ κλίματος ἀνταγωνισμοῦ ὁ πανταχοῦ παρῶν (μετὰ τὴν διασπορὰν τῆς φυλῆς του) καταφρονημένος ἔβραϊος μετ' τὴν «ἀλλόκοτον» ἐμφάνισιν καὶ νοοτροπίαν, τὴν «ταπεινὴν» συμπεριφορὰν, ἐξῆλθεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπὸ τὴν κοινὴν ἀφάνειαν διὰ τῆς ὁσμῆραι συγκεντρώσεως τοῦ πλούτου ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς χεῖρας του. Πολλοὶ ἦσαν οἱ ἡγεμόνες, ποὺ ἐξ ἀνάγκης κατισχύσεως ἐπὶ τῶν ἀνταγωνιστῶν τῶν ἔρριψαν κατὰ μέρος τὴν ὑπερηφάνειάν των συνδιαλεγόμενοι, προκειμένον διὰ τοῦ ἐβραϊκοῦ χρυσοῦ, ποὺ ἤθελον δανεισθῇ, νὰ στηρίξουν τὰς πολεμικὰς προπαρασκευὰς καὶ ἐπιχειρήσεις των. Αἱ ἀνάγκαι αὐταὶ τῶν ἀρχόντων δὲν προήγαγον δεδαίως καμμίαν ἐκτίμησιν αὐτῶν πρὸς τοὺς ἐπαχθεῖς ἐξ ἄλλου δανειστάς των. Διὰ τῆς ἐπιμονῆς, ὑποκρισίας καὶ ὑπομονῆς των οἱ Ἰουδαῖοι ὑπερενίκησαν τὴν «προκατάληψιν» ἐναντίον των καὶ τέλος ἀνεδείχθησαν μοναδικοὶ εἰσπράκτορες φόρων ἀλλὰ καὶ θησαυροφύλακες τῶν ἡγεμόνων, τοὺς ὁποίους καὶ ἐξήρτησαν. Τὸ πρόσωπον τοῦ φεουδαλισμοῦ ἐγένετο εἰς τὰς λαϊκὰς μάζας ἀποκρουστικὸν ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς ἀνη-

λεοῦς ἐβραϊκῆς συμπεριφορᾶς. Ἡ κοινωνικὴ ὁμως ἀναγνώρισις των ἐπετεύχθη. Οἱ ἀφανεῖς ἐξουσιασται προετοίμασαν καὶ ἐπραγματοποίησαν τὴν πτῶσιν τῆς ἀριστοκρατίας, ἡγούμενοι τώρα πλέον τῶν δημοκρατικῶν ἐπαναστάσεων. Ὁ σιωνισμὸς μετέβαλεν τὴν δημοκρατίαν εἰς ἐξουσίαν τρόμου καὶ θίας. Αὐτὴ ἡ ἐξέλιξις ἔφερεν εἰς τὸν καπιταλισμὸν καί, εἰς τὸ ἐπόμενον βῆμα ἐβραϊκῆς παγκοσμίου ἐπικρατήσεως, τὸν κομμουνισμὸν. Ὁ Ἀνθρωπισμὸς καὶ ὁ Διαφωτισμὸς ἐγένοντο μέσα ἀποπροσανατολισμοῦ τοῦ λαοῦ διὰ τῆς δημοκρατικῆς παιδείας. Ὅπισθεν τῶν ωραίων λόγων ὠργανοῦτο ἡ θία καὶ τὸ ἐγκλημα ὑπὸ τῶν ποικίλων μυστικῶν ἀνατρεπτικῶν ὁργανώσεων.

[...] Ἡ σχέσις σιωνισμοῦ-τεκτονισμοῦ καταμαρτυρεῖται σαφῶς εἰς τὰ «*Πρωτόκολλα τῶν Σοφῶν τῆς Σιών*», ἕνα κείμενον ἀπολύτως ὑποπτον, πού «διέρρευσε» ἀκριβῶς, διὰ τὰ ἐνισχύσει τὴν ἐντύπωσιν περὶ τῆς παντοδυναμίας τοῦ ἐβραϊσμοῦ εἰς τὸν Κόσμον καὶ διὰ τὰ παραλύσει κάθε διάθεσιν ἀντιστάσεως κατ' αὐτοῦ. Ὁ ἐβραϊσμός δεδαίως οὔτε ἄνθρωπος εἶναι οὔτε ποτὲ θὰ ἐπιτύχῃ τὴν παγίωσιν μιᾶς παγκοσμίου Pax Judaica, ἐνὼ μία ἡττα μεγάλης ἰσχύος (ἀνυπακοὴ π.χ. μιᾶς στρατοκρατουμένης Ρωσίας τῶν διακοσίων ἑκατομμυρίων, πού δὲν στερεῖται καὶ πεπερασμένου ἔστω πυρηνικοῦ ὀπλοστασίου) θὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν ἀλυσιδωτὰς ἀντιδράσεις ἀνυπακοῆς με ἀποροδiléπτους συνεπειάς [...]. Οἱ ἐπίσημοι ἐβραϊκοὶ κύκλοι κατὰ καιροὺς δηλώνουν με τὸν πλέον κατηγορηματικὸν τρόπον, ὅτι τὰ «*Πρωτόκολλα*» εἶναι πλαστὰ καὶ δημιουργὸς των εἶναι ὁ ἀντισημιτισμός. Γεγονὸς ὁμως παραμένει, ὅτι διαρκῶς ἐπαληθεύονται εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν πορείαν τῶν λαῶν!

Διὰ τὰ καθ' ἡμᾶς σήμερον: Οἱ Ἕλληνες νὰ αἰσθανώμεθα βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην δι' ὅσους ἐθυσιάσθησαν ἢ διεκινδύνευσαν διὰ τὸ ἑλληνικὸν μεγαλεῖον εἰς τὸν ὑπέρτατον ἀγῶνα τῆς φυλῆς κατὰ τὴν Ἑθνεγεροσίαν τοῦ 1821 καὶ βαθεῖαν περιφρόνησιν δι' ὅσους συνειδητῶς ἐσχεδίασαν διὰ τοῦ ἑλληνικοῦ αἵματος νὰ ὑπηρετήσουν τὴν παγκόσμιον ἐβραϊκὴν συνωμοσίαν. Διότι δύο τινὰ ἐπέπρωτο νὰ ἐπισυμβοῦν: ἡ ἢ Ἑπαναστάσις τῶν Ἑλλήνων θὰ ἀποτύγχανεν, ὁπότε ὁ σιωνισμὸς θὰ ἀπηλλάσσετο μιᾶς διὰ παντός ἀπὸ τὸν μιστὸν πρὸς αὐτὸν ἑλληνισμὸν ἢ θὰ ἐδημιουργεῖτο (ὅπερ καὶ ἐγένετο) ἐν ἑσσεὶ μικρὸν κράτος, πού ἤθελεν ἐξαρτήσῃ.

Διὰ τὴν ἐπιβίωσιν μας εἰς τὸ μέλλον χρειάζεται ὁ ἐξελληνισμὸς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ προαγωγή τῆς ἑλληνικότητος εἰς τὴν Οἰκουμένην. Ἡ ἐπανελλήνισις ἀφορᾷ ἀποκλειστικῶς τὸν ἑλληνικὸν ἄνθρωπον, τὸν φυλετικῶς ὑφιστάμενον ἀλώδητον καὶ πέρα τῶν συνόρων τῆς «Ἑλλάδος» (δλ. Πουλιανόν). Ἡ ἑλληνικότης θὰ διοχετευθῇ ὑπ' αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους λαούς, ὅπως κατὰ τὸ παρελθὸν συνέβη, ὥστε καὶ σήμερον προκαλεῖ θαυμασμὸν ἢ ἀφομοίωσις τῆς ἡμετέρας παιδεύσεως ὑπὸ μεμακρυσμένων λαῶν, πού ὑπερῆφάνως διακηρύσσουσιν ἑαυτοὺς Ἕλληνας. Ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς θὰ συνεχίξῃ νὰ ἀναπαράγεται, ὅσον ἀναπαράγονται οἱ ἀνθρώπινοι φορεῖς του, πού ἐκ λόγων κληρονομικῆς ἰδιοσυγκρασίας τοῦ προσδίδουν τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον ποιότητος. Αὐτὴ ἡ φυλετικὴ ἰδιοσυγκρασία καὶ ἡ ἰδιοσυγκρασία, πού διέπει τὴν διαμόρφωσιν τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων, δύναται μὲν νὰ διαταραχθῇ διὰ ἐξωτερικῶν ἐπιβουλῶν, ὡς συμβαίνει σήμερον, ἀλλὰ εἶναι ἀδύνατος ἡ καταστροφὴ τῆς φυλετικῆς ψυχῆς, ἐξ ἧς ἀπορρέει ἡ ἰδιοσυγκρασία, ἐκτὸς ἂν ἐπέλθῃ μεταβολὴ τοῦ DNA, ὁπότε ἡ φυλὴ μας δὲν ὑπάρχει, πού ὁμως ὑπάρχει, καὶ εἶναι φυλὴ πολυπληθής! Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ὁ ἐθνικισμὸς τῶν Ἑλλήνων θὰ ἀποβαίῃ πάντοτε πρὸς ὄφελος ὁλοκληροῦ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ ἐπανελλήνισις τοῦ ἑλλήνος ἀνθρώπου ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν σημερινῶν ὁρίων τῆς μικρῆς αὐτῆς χώρας πρέπει νὰ προχωρήσῃ.

Μετὰ τιμῆς

Νικόλαος Μεταξᾶς

Φιλόλογος

Αἰμ. Γρεβενῶν 4, Θεο/νίκη

Πώς θα ἐπιτευχθῇ ἡ ἐκμάθηση τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς

Κύριε Λάμπρου,

Ἀναφερόμενος εἰς τὴν πρὸς τὸν «κ. Ὑπουργὸν Παιδείας» ἐπιστολὴν ἐνὸς «Μαθητοῦ Λυκείου» («Δαυλός», τευχ. 142, σ. 8233), ἐκφέρω τὴν γνώμην, ὅτι δύο εἶναι οἱ κύριοι λόγοι τῆς μὴ ἐκμάθησews τελικῶς τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς εἰς τὰ Γυμνάσια καὶ Λυκεία μας παρὰ τὴν ὀκταετῆ, ἄλλοτε, διάρκειαν τῆς διδασκαλίας των (ἐνῶ οἱ ξένοι τὴν ἐκμανθάνουν ἱκανοποιητικῶς ἐντὸς 4-5 ἐτῶν...): α) Ἡ ἀτυχῆς ἐπιλογὴ τῶν κειμένων: Αὐτὰ δὲν ἀναφέρονται, τουλάχιστον κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς διδασκαλίας, εἰς τὴν ἀπλὴν, καθημερινὴν γλῶσσαν τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ εἰς συνήθη, οἰκεία καὶ τρέχοντα θέματα τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, ὥστε ἡ πρώτη γνωριμία μὲ αὐτὴν νὰ εἶναι ἐνδιαφέρουσα, εὐχάριστος καὶ ἐλκυστικὴ. Καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ὑπάρχουν παρόμοια κείμενα, θὰ ἔπρεπε νὰ συντεθοῦν ὑπὸ τῶν εἰδημόνων – ἐκτὸς ἐὰν δὲν ὑπάρχουν

οὔτε αὐτοί!... δ) Ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας: Αὐτός, πέρα τῆς ἄκρως ἀπωθητικῆς γραμματικο-συντακτικῆς «ἐπεξεργασίας» τῶν κειμένων ἢ τῆς μέσῃ μεταφράσεως ἐπικοινωνίας μετ' αὐτῶν, θὰ ἔπρεπε πρωτίστως νὰ συμπληροῦται διὰ γραπτῶν, ἀλλὰ καὶ προφορικῶν ἀσκήσεων συνθέσεως ἐκ μέσων τῶν μαθητῶν ἀρχαιοελληνικῶν κειμένων κατὰ τὸ πρότυπον τῆς διδασκαλίας καὶ ἐκμάθησews τῶν συγχρόνων ξένων γλωσσῶν.

Ἐπισυνάπτω ἓνα δείγμα τοῦ πῶς ἐννοῶ ὅλα αὐτά, εἰς παραδειγματισμὸν παντὸς φύσει καὶ θέσει «ἀρμοδίου», εὐελπιστῶ δὲ ὅτι αὐτοὶ θὰ παύσουν κάποτε νὰ συμπεριφέρονται εἰς τὸ θέμα αὐτὸ ὡς ἀνιάτως στενόκαρδοι, στενοκέφαλοι καὶ στενόνους [...].

Μετὰ τιμῆς

Δρ. Κωνστ. Ψωμαδάκης
Ἱατρός

«Καὶ ἔσται Κρήτη νομὴ ποιμνίων...»

Κύριε διευθυντά,

Κατ' ἀρχὰς θὰ ἤθελα νὰ συγχαρῶ τὴν ἐπίμονη, ἐπίπονη, ἀνιδιοτελὴ καὶ τόσο ἀναγκαίᾳ προσπάθεια ἐγερσης τῆς κοιμισμένης ἡμῶν ταυτότητος (ὅσο καὶ τῆς προστasiaς τῆς ἀπὸ κάθε τι ξένο ἢ συκοφαντικὸ), πού συντελεῖται μὲ τὸ περιοδικὸ σας. Ἐπιπροσθέτως ἀντιλαμβάνομαι συμμάσχων τὴν ἀγωνία τῶν Ἑλλήνων, ἡ ὁποία διαφαίνεται στίς κατὰ τῶν τάσεων ἐξουσιασμοῦ ἐπὶ τῶν ἐθνῶν τῆς Γῆς ἐπιστολές, πού ἀποστέλλονται στὸν «Δαυλό».

Παραθέτω ὀρισμένα ἐπιπλέον στοιχεῖα, πού ἀναφέρονται στὴν «παιδαγωγικὴ καὶ ἠθικοπλαστικὴ», κατὰ τὸ Ἑλληνικὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, «Παλαιὰ Διαθήκη». Στὸ βιβλίο «Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τοὺς ἐβδομήκοντα», ὑπὸ τὴν ἐγκριση τῆς Δ' Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐκδόσεις Ἀδελφότης Θεολόγων «Ἡ Ζωή», ΣΤ' ἐκδόση 1969, πού προλογίζει ὁ Π.Ι. Μπρατισιώτης, καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, παρατίθεται μὲ ποιὸν τρόπο «ὁ ἀγαθὸς καὶ παντοδύναμος» θεὸς τῶν Ἑβραίων-Ἰουδαίων διακηρύσσει τὸ χαρακτηρισθὲν διαχρονικὸ, εἰρηνικὸ μανιφέστο του, τὸ κατὰ χριστιανούς «Ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία». Ἀναφέρεται δὲ ἰδιαιτέρως σὰν καλὸς πατὴρ στὸ εἶδος τῆς συμπεριφορᾶς πού πρέπει νὰ ἔχουν τὰ γνήσια τέκνα του ἀνέναντι τοὺς Ἕλληνες «ἀδελφούς τους». [Βλέπε ἐπι-

στολές Ἰωνάθαν στοὺς Σπαρτιάτες (Μακκ. Α', κεφ. ΙΒ' 5-18), ὅπου καταμαρτυρεῖται προφανῶς γιὰ λόγους προπαγανδιστικῶς ἢ καὶ –γιατί ὀχι;– κατακτητικῶς (Θεοῦ-Γιαχβὲ καὶ σπάθης θελόντων) ἡ ἀτεκμηρίωτη ἱστορικὰ καὶ μόνο στὴ νοσοῦσα φαντασία τοῦ συγγραφέως των φυλετικὴ συγγένεια Ἰουδαίων-Σπαρτιατῶν (Ἑλλήνων)...].

1) «...καὶ τοὺς υἱοὺς Ἰούδα καὶ τοὺς υἱοὺς Ἱερουσαλὴμ ἀπέδοσθε τοῖς υἱοῖς τῶν Ἑλλήνων, ὅπως ἐξέωσθε αὐτοὺς ἐκ τῶν ὁρίων αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω αὐτοὺς ἐκ τοῦ τόπου, οὗ ἀπέδοσθε αὐτοὺς ἐκεῖ, καὶ ἀνταποδώσω τὸ ἀνταπόδομα ὑμῶν εἰς κεφαλὰς ὑμῶν καὶ ἀποδώσωμαι τοὺς υἱοὺς ὑμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν εἰς χεῖρας τῶν υἱῶν Ἰούδα, καὶ ἀποδώσονται αὐτοὺς εἰς αἰχμαλωσίαν εἰς ἔθνος μακρὰν ἀπέχον, ὅτι Κύριος ἐλάλησε» (Ἰωήλ, κεφ. Δ' 6-8).

[Ἀμέσως καὶ σαφῶς ὁ «πανάγαθος» Γιαχβὲ προτρέπει τοὺς «ἀδελφούς μας» Ἰουδαίους, ὅπως ταχέως ἐκδιώξουν τοὺς ἀδελφούς (Μακκ. Α', κεφ. ΙΒ', 5-18) Ἕλληνες: γιὰ αὐτοὺς ἔχει μόνο γιὰ αἰχμαλωσίαν καὶ διασκορπισμὸ σὲ ξένα ἔθνη].

2) «...οὐαὶ οἱ κατοικοῦντες τὸ σχοίνισμα τῆς θαλάσσης, παρόικοι Κρητῶν λόγος Κυρίου ἐφ' ὑμᾶς, Χαναὰν γῆ ἀλλοφύλων, καὶ ἀπολῶ ὑμᾶς ἐκ κατοικίας καὶ ἔσται Κρήτη νομὴ ποιμνίων καὶ μάνδρα προβάτων» (Σοφονίας, κεφ. Β' 5-6).

[Θεωρεῖ δηλ. ἐδῶ ὁ Γιαχβὲ, ὅτι, ἐπειδὴ

ἄποικοι Κρήτες κατοίκησαν τὰ παράλια τῆς γῆς Χαναάν (πὺν τὴν ἔχει γιὰ τὸν «περιουσιο» λαό), τὸ γένος τους, ὁ πολιτισμὸς τους δὲν ἔχουν πλέον αἰτία ὑπαρξῆς καὶ μέσα ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ἀπογόνων τῶν Ἑβραϊκῶν τέκνων του θὰ μεταβάλει τὴ γενεαίαν τους Κρήτη σὲ ἀπέραντο βοσκοτόπι καὶ μαντρί προβάτων. Μῆπως καὶ αὐτὸ τὸ συγκεκριμένο κείμενο δὲν εἶναι ἡ ἀποδείξη, πὺς οἱ Φιλισταῖοι ἦσαν Κρήτες ἄποικοι, ὅπως ἔχει ἤδη ἐπισημανθεῖ ἀπὸ τὸ περιοδικὸ σας; («Δαυλὸς» τεύχος 144, σελ.8398 «Οἱ Κρήτες Φιλισταῖοι», ὑπογρ. Αἴσα)].

3) «...καὶ ἤξει μάχαιρα ἐπ' Αἰγυπτίους, καὶ ἔσται ταραχὴ ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ, καὶ πεσοῦνται τετρανυματισμένοι ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ συμπεσεῖται τὰ θεμέλια αὐτῆς. Πέρσαι καὶ Κρήτες καὶ Λυδοὶ καὶ Αἰθῖνες καὶ πάντες οἱ ἐπίμεικτοι καὶ τῶν νύων τῆς διαθήκης μου μαχαίρα πεσοῦνται ἐν αὐτῇ» (Ἰεζεκιήλ κεφ. Λ' 4-5). [Παισιφανὴς καὶ ἐδῶ ἡ ἀδιάκοπα ἐπαναλαμβανόμενη ἐπιθυμία τοῦ Γιαχβὲ «νὰ ρίξει τὴ μάχαιρά του» στὰ κεφάλια Περσῶν, Κρητῶν, Λυδῶν, Αἰθῶν].

4) «...Ὡ πικρὰς τῆς τότε ἡμέρας καὶ οὐ

πικρὰς, ὅτε ὁ πικρὸς Ἑλλήνων τύραννος πῦρ φλέξας λέβησιν ὤμοις καὶ ζέουσι θυμοῖς ἀγαγὼν ἐπὶ τὸν καταπέλτην καὶ πάσας τὰς βασάνους αὐτοῦ τοὺς ἐπὶ παῖδας τῆς Ἀβρααμίτιδος καὶ τὰς τῶν ὁμμάτων κόρας ἐπῆρσεν καὶ γλώσσας ἐξέτεμε καὶ βασάνοις ποικίλαις ἀπέκτεινεν» (Μαρκ. Δ', κεφ. ΙΗ' 20-21).

[Ἄφου μέσα σὲ ὅλα τὰ κείμενά τους ἐκδηλώνεται μὲν ὁ ἀνθελληνισμὸς τους, πὺν τόσο ἀντιφατικὰ μᾶς χαρακτηρίζει ἅπαξ ἀδελφοὺς καὶ ζητᾷ φιλικὲς σχέσεις καὶ διαρκῶς στοὺς ἀλλοφύλους ευχόμενος «νὰ πέσει στὴν κεφαλὴν μας μάχαιρα», δικαιολογούμενος στὴ συνέχεια ὁ φαντασιόπληκτος συγγραφέας περιγράφει (ἀναπόδεικτα, ὅπως ὁ ἐξουσιασμὸς συνηθίζει) ἀποτρόπαια βασανιστήρια, ἐξόρνηξη ὀφθαλμῶν, ἐκτομή γλωσσῶν (φαινόμενα συνηθισμένα γιὰ τὴ φυλὴ καὶ τὸν αἰμοσταγὴ θεὸ τους), μὲ τὰ ὁποῖα οἱ Ἕλληνες δὴθεν τυραννοῦσαν (!) καὶ σκότωναν (!) τὰ ἐπὶ γένῃ τοῦ περιουσιοῦ λαοῦ...! καλεῖ δὲ τὴ θεία δίκη νὰ ἐπιφέρει τὴν τιμωρία τῶν τυράνων(!) καὶ τὴ δικαίωση τῶν μαρτύρων (!!!). (Τὸ μεγάλο «σλόγκαν» πάντα τελευταῖο).

Ἰακχος – Ἰαδὲ – Μαύρη Μαγεία

Κύριε διευθυντά,

Ὅλοι οἱ ὕμνοι τῶν Ὁρφικῶν ταυτίζουν τὸν Ἥλιο μὲ τὸν Δία. Ἀντιθέτως ὁ Ἰαχδὲ τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης» εἶναι ἀντίστοιχος τοῦ Κρόνου. Εἶναι αὐτὸς πὺν ἐκθρονίζει τὴν Γῆ καὶ ἄφου ἔχει ἐκτοπίσει καὶ τὸν Οὐρανὸ, παρουσιάζεται πλέον ὡς ὁ μοναδικὸς κυρίαρχος τοῦ σύμπαντος. Οἱ Τιτάνες παρεξέκλιναν τῆς πορείας τους μὲ ἐπισφράγιση τὴν πράξη τοῦ Κρόνου (Saturnus – Σατανᾶς) καὶ ὁδηγήθηκαν στὴν ὕδρη. Μὲ τὸν Ζῆνα – Δία κατόπιν ἔχουμε τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἁρμονίας μεταξὺ Γῆς καὶ Οὐρανοῦ, τὴν ζεύξη. Δὲν εἶναι τυχαῖο, ὅτι ἱερὰ μέρα τῶν Ἑβραίων εἶναι τὸ Σάββατο (Saturday = Saturnus-day = ἡ μέρα τοῦ Κρόνου) καὶ ἡ μεταξύ τους διαθήκη, ἡ περιτομή, σταγόνες αἵματος.

Ὅ,τι οἱ Ἕλληνες ἀπέρριψαν μὲ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Διὸς, οἱ Ἑβραῖοι τὸ ἀποδέχθησαν καὶ στὴ συνέχεια διαστρέβλωσαν ὅ,τι κράτησαν οἱ Ἕλληνες. Ὁ Διόνυσος (Ἰακχος), ἄφου διαστρεβλώθηκε, ἔγινε Γιαχδὲ καὶ γερμίζει μὲ τὴν παρουσίαν του τὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Ὁ Διόνυσος στοὺς Ἕλληνες ἦταν ἡ ἐνσάρκωση τῆς χαρᾶς, ἦταν θεὸς τοῦ κρασιοῦ καὶ τὸ ἀντίθετο τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνα (θεὸς τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἁρμονίας). Ἐξ ἄλλου οἱ Ἕλληνες μετὰ τὸν κατακλυσμὸ ἔχασαν τ' ἀρχεῖα τους καὶ δὲν ἦταν σὲ θέση νὰ γνωρίζουν τὰ παλαιότερα συμβάντα. Οἱ ἐχθροὶ τους ἐκμεταλλεύτηκαν τὸ γεγονὸς καὶ κατόρθωσαν νὰ προωθήσουν τοὺς δικούς τους θεοὺς καὶ βασιλεῖς. Ὅπως τὸν Γιαχδὲ, διαστρεβλωμένη «ἐκδοσὴ» τοῦ Διονύσου – Βάχου.

Ἡ τηλεόραση στὶς εἰδήσεις στὶς 3-11-93 ἔδειξε μιὰ καθηγήτρια γυμνασίου, πὺν ἔκανε μαύρη μαγεία καὶ διάλεγε μαθητρίδες τῆς, δὴθεν γιὰ νὰ τοὺς κάνει δωρεὰν μάθημα στὴν Κοζάνη, καὶ τίς προωθοῦσε σ' ἓναν φίλο τῆς. Τὰ σύνεργα τῆς μαγείας πὺν ἔδειξε ἡ τηλεόραση ἦταν ἓνα κόκκινο πανί μὲ τὴν πεντάλφα ἐπάνω καὶ τὸ ὄνομα Ἰαδὲ-Ἰεβέ. Στ' ὄνομα αὐτὸ ἔκανε τίς ἐπικλήσεις τῆς στὸν Σατανᾶ, ὅταν εἶχε πανσέληνο. Τὸ ἴδιο «σύνεργο» μὲ τὴν πεντάλφα καὶ τὸν Ἰαχδὲ εἶχαν καὶ οἱ σατανιστὲς-δολοφόνου τῆς Παιανίας καὶ τῆς Παλλήνης. Χάρη σ' αὐτὰ τὰ γεγονότα ἀποκαλύφθηκε γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ τ' ὄνομα, πάνω στὸ ὁποῖο γίνονται οἱ μαύρες μαγείες. Εἶναι τὸ Ἰαδὲ ἢ Γιαχδὲ.

Μετὰ τιμῆς

Ζωὴ Ζωγράφου

Καισαρείας 68, Ἀθήνα

Με τὰ παρόντα δὲ χωρία τελειώνει καὶ τὸ διδλίο τῆς «*Παλαιᾶς Διαθήκης τῶν ἑβδομήκοντα*» κ.τ.λ.

Κύριε διευθυντά,

Εἶναι εὐκόλο νὰ ἀντιληφθεῖ κανεὶς τὸν διακαὴ πόθο πὺ οἰγοκαίει μέσα στοῦ ἀπομεινάρει ἀνθρώπινης ψυχῆς τῶν συντακτῶν τῶν «ἱερῶν» κειμένων, ὡς καὶ στοῦ ἰδίου τοῦ θεοῦ Γιαχβὲ τοὺς «πάνσοφους» λόγους, γιὰ αἱματηρὴ ἐπικράτηση. Εἶναι ὁμως πολὺ δύσκολο νὰ καταλάβει κανεὶς τὰ κίνητρα τῶν κρατούντων αὐτοῦ πὺ γεωγραφικὰ καὶ μόνο λέγεται Ἑλλάδα, ὡς

καὶ τῇ διαρκῇ μανίᾳ προπαγάνδισις τοῦ Φοινικοεβραϊσμοῦ εἰς βάρος κάθε τι Ἑλληνικοῦ.

Ὡς μοναδικὴ δικαιολογία δὲ θὰ θεωρήσουμε (γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ τοὺς ἐκλάβουμε ὡς σκεπτόμενα – πονηρὰ ἔστω ὄντα), πὺς ἀπλᾶ φροντίζουν γιὰ τὴ σωτηρία καὶ τὴν κάθαρση τῆς ψυχῆς τοὺς, προσδοκῶντες δικαίωση μέσω ἀντιστάσεως...

Φιλικά

Σωτήριος Μακρυγιάννης

Προγραμμαστὴς Η/Υ, ἔμπορος
Ἀγ. Παρασκευῆς 36, 19 100 Μέγαρα

Περὶ τῆς μεταβάσεως τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων στὴν Ἀμερικὴ

Ἀξιότιμε κ. Λάμπρου,

Πρωτίστως θὰ ἤθελα νὰ σᾶς συγχαρῶ γιὰ τὶς ἀξιεπαινετὲς ὑπηρεσίες σας στοῦ ἐνδοξότατο Ἑλληνικὸ Ἔθνος. Στὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ θὰ ἀσχοληθῶ μὲ ἓνα ἰδιαιτέρα ἐνδιαφέρον θέμα, πὺ ὡστόσο ἐπιμελῶς «θάβεται» καὶ ἀποσιωπάται, τὴν πραγματοποιηθεῖσα – γιὰ δυστυχία πολλῶν συγχρόνων! – μεταβάσει ἀρχαίων Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Προφανῶς γνωρίζετε τὰ στοιχεῖα πὺ ἀμέσως παραθέτω, ἀλλὰ ὡστόσο θεωρῶ καθήκον μου νὰ συνδράμω τρόπον τι νὰ στὴν θαυμαστὴ δραστηριότητά σας.

Οἱ ἴδιοι οἱ ἀρχαῖοι ἔκαναν λόγο γιὰ τὴν Ἀμερικὴν στὰ συγγράμματά τους (Πλάτων: *Τίμαιος*, *Κριτίας*, Πλούταρχος, Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος, Ὁμηρος κ.ά.), ὁμως ἂς ἐξετάσουμε τι ἔχουν νὰ πὺν οἱ εὐεργετημένοι πολιτισμικὰ Ἰνδιάνικοι λαοί.

Ὁ θεὸς τοὺς Κουετζαλκοάτλ ἢ Κουκουλκάν (Ἀζτέκοι) ἦλθε ἀπὸ τὴν Ἀνατολή, «πέρα ἀπὸ τὴν μεγάλη θάλασσα» καὶ ἦταν λευκός, γενειοφόρος ἄνδρας. Τὸ ἴδιο δέβαια καὶ οἱ θεοὶ Βιρακότσα (Ἡρακλῆς), Σαμέ (Δημήτηρ). Ἐπιχειρῶντας μιὰ προχειρὴ ἐτυμολογικὴ προσέγγισιν διαπίστωσα τὰ ἑξῆς, πὺ σᾶς παραθέτω ἀμέσως, ὅτι δηλαδὴ πολλὲς σημαντικὲς λέξεις καὶ ὀνομασίες τῶν Ἰνδιάνων εἶναι ἑλληνικὲς.

Α. Ἡ ἱερὰ πόλις Τεοτιουακάν ἦταν τὸ μέρος ταφῆς τῶν βασιλέων τοὺς καὶ στὴν γλῶσσα τῶν Ἰνδιάνων σημαίνει κατὰ λέξιν: «ὁ τόπος ὅπου κανεὶς γίνεται θεός». Ἀς ἐπιχειρήσουμε νὰ ἀναλύσουμε τὴν λέξη: Τεοτιουακάν = Τεο/τι/ου/κάν < θεὸς τις οὐ γεν- (θέμα γίγνομαι). Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι πρᾶγματι ἐκπληκτικόν.

Β. Ἡ πόλις Ξοχικάλκο < ἑσυχὴ+κάλλος (πράγματι ἡ πόλις αὐτὴ βρίσκεται σ' ἓνα παραδεισίο τόπο).

Γ. Ἡ λέξη θάλλακ < θάλασσα, ἑξ οὗ καὶ ὁ θεὸς τῶν ὑδάτων Τλάλοκ ἢ Τάλλοκ, ὁ ὁποῖος ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τὴν θάλασσα.

Δ. Τὸ κτιριακὸ συγκρότημα Λωλτοῦν < Λωτὸς παρουσιάζει τὴν μορφή ἐνός λωτοῦ.

Ε. Ἡ πόλις Τεουανάκο < θεοῦ ἀνάκτορον ἢ < θεὸς ἀναξ.

ΣΤ. Ὁ θεὸς Ἰτζάμα < ἱάμα (θεὸς τῆς ἰατρικῆς).

Ζ. Ἡ θεὰ Τεουκάρα < θεοῦ κᾶρα ἢ κόρα. Ἀμφότερα μᾶς ὁδηγοῦν στὴν θεὰ Ἀθηνᾶ, πὺ ξεπῆδησε ἀπὸ τὸ κεφάλι (κᾶρα) τοῦ πατρὸς Διὸς, τοῦ ὁποῖου ἦταν κόρη (κόρα).

Η. Ἡ θεὰ Τεοκάλλι < θεὰ+κάλλος (Ἀφροδίτη). Ἡ θεὰ αὐτὴ ὀνομαζόταν ἐπίσης ὡς ἑξῆς: Ὁρελιάνα < ὠραιὸς+λιάν (ἡ πολὺ ὠραία). Ὁρεγόννα < ὠραιὸς+γον- (θ. γίγνομαι) (ἡ γεννηθεῖσα ὠραία).

Οἱ Ἰνδιάνοι ὀνόμαζαν τοὺς θεοὺς τοὺς ἴδωλος ≤ εἰδῶλα. Ἐκατοντάδες ἑλληνικὲς ἐπιγραφὲς ἔχουν εὐρεθεῖ σὲ ὁλόκληρὴ τὴν Ἀμερικὴ, ἐνῶ οἱ καλλιτεχνικὲς παραστάσεις πὺ σώζονται μὲ μορφὲς ἑλληνικὲς εἶναι ἀναρίθμητες. Χαρακτηριστικὰ παραδείγματα ἀποτελοῦν ἡ ἀρχαία πέτρα τοῦ Μπιλμπάο στὴν Γουατεμάλα, ὅπου ἀπεικονίζεται ὁ Ἡρακλῆς κρατῶντας τὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων. Ἀλλωστε Ἑσπερίδες ἦταν ἢ Ἀμερικὴ, χώρα τῆς Δύσεως (≤ ἑσπέρα). Στὴν δευτέρᾳ σελίδα τοῦ κώδικος Λάουντ (Βιβλιοθήκη Μάντλιαν Ὁξφόρδης) ἀπεικονίζεται ὁλοφάνερα ὁ Ἡρακλῆς, πὺ φορεῖ τὴν λεοντὴ καὶ κραδαίνει τὸ ρόπαλό του.

Ἡ φυλὴ αὐτὴ, μοναδικὴ δημιουργὸς τοῦ Πολιτισμοῦ, ἢ Ἑλληνικῆ: «...ἐτι δὲ τὸ κάλλιστον καὶ ἀριστον γένος ἐπ' ἀνθρώπους ἐν τῇ χώρᾳ τῇ παρ' ὧμῖν οὐκ ἴστε γεγονός...» (Τίμαιος 236). Ἦλθε ἐπιτέλους ἡ στιγμή νὰ ἀνυψώσουμε τὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα στὰ οὐράνια.

Μετὰ τιμῆς

Ἰωάννης Κοτούλας

Μαθητὴς Γ' Λυκείου

‘Ο ύψίπολις καὶ ὁ ἄπολις ἄνθρωπος

1. ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

‘Η πρώτη φορά πού ὁ ἄνθρωπος ἀμφισβήτησε τὸ παρελθόν, τὶς παραδόσεις καὶ τὶς καθεστηκυῖες ἀξίες του, ἦταν οἱ αἰῶνες τῆς ἀρχαίας ‘Ελλάδας. ‘Εκείνη τὴν ὑπέρλαμπρη ἐποχὴ καταγράφηκε γιὰ πρώτη φορά στὴν ἱστορία τὸ αἶτημα τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου.

Πρὶν ἀπὸ τὴν ἀρχαία ‘Ελλάδα δὲν ὑφίσταντο ἔννοιες ὅπως ἐλευθερία, ἀρετὴ (= ἰδιότης τοῦ Ἄρεως, δηλ. ἀνδρεία), ἡρωϊσμός κ.λπ. Στὴν ἀρχαία ‘Ελλάδα ἐγεννήθη γιὰ πρώτη φορά ἡ ἀξία τοῦ αὐτοκαθαρμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ‘Ο ἄνθρωπος, πού δὲν ἀποφασίζει ὁ ἴδιος γιὰ τὴν ζωὴ του, δὲν εἶναι ἄνθρωπος, ἀλλ’ ἀνδράποδον. Κι’ αὐτό, γιατί ὁ ἄνθρωπος δὲν βρίσκει ἔτοιμο, ἀλλὰ δημιουργεῖ κάθε φορά τὸ νόημά του. Τὸ νόημα τῆς ζωῆς εἶναι παιδί τῆς ἐλευθερίας, δὲν ὑπάρχει ἐντὸς τῶν ὄντων, κι ἔτσι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀποτελεῖ δεδομένο ἀλλὰ ζητούμενο, δὲν ὑπάρχει ὡς τελειωμένο ὄν ἀλλὰ ὡς δυνατότης ὄντος¹. ‘Ο Ν. Καζαντζάκης ἔλεγε: «Ὅσο περισσότερη ἀξία βρίσκω στὴ ζωὴ, τόσο περισσότερη ἀξία ἔχω ἐγώ»².

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες πρῶτοι ἀμφισβήτησαν τὰ «θέσφατα» τοῦ κατεστημένου παρελθόντος. «Τὸ ἐξαιρετικὸ καὶ μοναδικὸ φαινόμενο πού παρατηρεῖται στὴν ἀρχαία ‘Ελλάδα, προϋπόθεση καὶ ἀποτέλεσμα μιᾶς ἄλλης θεώρησης τοῦ Κόσμου, εἶναι ἡ ἀμφισβήτηση τῆς παράδοσης: ἡ κοινωνία δὲν μένει προσκολλημένη στοὺς παραδοσιακοὺς θεσμούς, σ’ αὐτὸ πού βρήκαμε ἀπ’ τοὺς πατεράδες μας, στὸν λόγο καὶ τὶς ἐντολὲς τοῦ Ἰεχωῦᾶ ἢ σὲ ὅποιαδήποτε ἄλλη ἐξωτερικὴ καὶ ἐξωκοινωνικὴ ἀρχὴ καὶ πηγὴ θεσμῶν»³.

Ποῦ ὀφείλεται ὅμως αὐτὴ ἡ γένεση τῆς ἀμφισβήτησης στὴν ἀρχαία ‘Ελλάδα; Τὸ «προῖόν» τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ (πού τόσο μᾶς ἀφορᾷ σήμερα) εἶναι ἡ ιδέα/ἀξία τῆς αὐτοκυβέρνησης. Ἡ αὐτοκυβέρνηση ἔχει ἀπαραίτητη προϋπόθεση τὴν δυνατότητα ἀμφισβήτησης τοῦ ἐτερονομικοῦ παρελθόντος. Αὐτὴ ἡ δυνατότητα ὅμως μόνο στὰ πλαίσια τῶν ὀλιγανθρώπων πόλεων ἔχει ὑπαρξή. Τὸ ἀπρόσωπο-μαζικὸ ἀπέραντο κράτος τῶν ἀνατολικῶν μοναρχιῶν λειτουργεῖ ὡς θάλαμος ἀερίων γιὰ τὴν ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου. Ἡ ἱστορία ὅμως βρῆκε τὸν δρόμο τῆς ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ πόλη ὑπῆρξε ἡ θερμοκοιτίδα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς αὐτοκυβέρνησης. Συνοψίζουμε: Ἡ ρίζα τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἦταν ἡ ἀμφισβήτηση τῆς παράδοσης (δηλ. κατ’ ἐξοχὴν τῶν νόμων). Καὶ συνεπῶς ὁ καρπὸς τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἦταν ἡ αὐτοκυβέρνηση. Οἱ πολῖτες ἀποφασίζουν οἱ ἴδιοι γιὰ τὴν ζωὴ τους. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι στὸ σύνολο ἀξιῶν πού συνθέτουν τὴν ἐλληνικότητα ἡ ὑψιστὴ ἀξία εἶναι ἡ ἐλευθερία. Οἱ Ἕλληνες δὲν χρειάζονται δεσπότες, ἀκόμα κι ὅταν αὐτοὶ εἶναι «χρηστοί». Προτιμοῦν ἀκόμη καὶ τὴν ὀλέθρια ἀπόφαση τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου, πού ὅμως εἶναι προῖόν ἐλευθερίας καὶ ἐκφράζει τὴν αὐτονομία τῶν πολιτῶν, παρὰ τὴ χρηστὴ διοίκηση ἐνὸς καλοῦ δεσπότη. «...ἡμεῖς γ’ οὐ δεόμεθα χρηστοῦ δεσπότη...» (Πλουτ., Βίοι τῶν δέκα ρητόρων, 850α), δηλώνει ἀπερίφραστα ὁ Ὑπερίδης στὸν ἀθηναϊκὸ δῆμο, ὅταν ἡ φιλομακεδονικὴ πτέρυγα τοῦ τονίζει τὴν ἀγαθότητα τοῦ Ἀντίπατρου. Ἀμφισβή-

τηση – αυτοκυβέρνηση είναι οί δυο κορυφές της προσφορᾶς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων στὸν Πολιτισμό· ἡ τρίτη (πού ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἀπαραίτητο πλαίσιο λειτουργίας) εἶναι ὁ θεσμός τῆς πόλεως. Τί ἦταν ὅμως ἡ ἑλληνικὴ «πόλις»;

Κατ' ἀρχὴν «ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ πόλις δὲν μπορεῖ νὰ ὀνομασθεῖ κράτος μὲ τὴν ἔννοια πού ἔχει ὁ ὅρος αὐτὸς σήμερα, δηλ. τὴν ἔννοια ἐνὸς μηχανισμοῦ ἀνεξάρτητον καὶ ξέχωρον ἀπὸ τὴν κοινωνία. Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ κοινότητα εἶναι πόλις, πολιτεία καὶ ὄχι κράτος»⁴. Ὁ Θουκυδίδης ἔλεγε: «ἄνδρες γὰρ ἡ πόλις», δηλ. πόλις εἶναι οἱ Ἀθηναῖοι. Πού σημαίνει, ὅτι ἡ ἀρχαιοελληνικὴ πόλις δὲν εἶναι γεωγραφικὸς προσδιορισμός, ἀλλὰ «πολιτικοκοινωνιολογικός» ὅρος. Ἡ ἐδαφικὴ ἀντίληψη τῆς πολιτικῆς κοινότητος εἶναι ρωμαϊκὴ καὶ ἰουδαιοχριστιανικὴ ἀντίληψη. «Γιὰ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες δὲν ὑπάρχει Πολιτεία τῶν Ἀθηνῶν. Ἀθῆναι εἶναι γεωγραφικὴ ἔκφραση. Ἡ πόλις εἶναι οἱ Ἀθηναῖοι»⁵. Γι' αὐτὸ ὑπάρχει ἡ Ἀθηναίων Πολιτεία (κι ὄχι τῶν Ἀθηνῶν), ἡ Θηβαίων Πολιτεία (κι ὄχι τῶν Θηβῶν) κ.λπ. Ἄς θυμηθοῦμε τὸν Θεμιστοκλῆ στὴ Σαλαμίνα, πού βροντοφώναξε στὸ πολεμικὸ συμβούλιο ὅτι ἡ Ἀθῆνα εἶναι ἐκεῖ πού εἶναι οἱ Ἀθηναῖοι. (Ἐκεῖνο πού μᾶς ἀφορᾷ ἰδιαιτέρως σήμερα, στὸν αἰῶνα τῆς Πληροφορικῆς, εἶναι ὅτι στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἡλεκτρονικοῦ Ὑπολογιστῆ ξαναγεννιέται ὁ θεσμός τῆς πόλεως ὡς «πολιτικοῦ» θεσμοῦ καὶ ὄχι ὡς γεωγραφικοῦ προσδιορισμοῦ: βλ. Alvin Toffler, «Τὸ Τρίτο Κύμα»).

2. Η ΣΥΛΛΗΨΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ (ΧΑΟΣ – ΑΠΕΙΡΟ – ΠΕΠΕΡΑΣΜΕΝΟ)

Τὸ καινούριο πού ἔφερε ἡ ἑλληνικὴ σκέψη στὴ ἱστορία εἶναι ἡ αὐτονομία. Ἐκτὸς ἀρχαίας Ἑλλάδας οἱ «θεσμοθετημένες» ἀλήθειες κάθε κοινωνίας (βαβυλωνιακῆς, αἰγυπτιακῆς κ.λπ.) θεωροῦνται «ἐξωκόσμιες» καὶ ὑπερβατικές. Γιὰ πρώτη φορὰ στίς ἀρχαῖες ἑλληνικὲς πόλεις διαπιστώνεται (ἀπὸ τοὺς αὐτόνομους πολῖτες, χάρις ἀκριβῶς στὴν αὐτονομία τους) ὅτι τὸ νόημα τῆς ζωῆς δὲν εἶναι δοσμένο. Ἀντίθετα γιὰ τοὺς Ἰουδαίους λ.χ. ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἢ οἱ διατάξεις τῶν πατέρων εἶναι θέσ-φατοι, «ἀσυσζήτητοι», καθορισμένοι θεόθεν, μιὰ φορὰ γιὰ πάντα. Καμμιά ἀναζήτησις δὲν εἶναι δυνατὴ πέρα τῶν «ἀγορῶν» καὶ τῶν «πνυκῶν» τῶν ἑλληνικῶν πόλεων· στίς ἀνατολικὲς μοναρχίες εἶναι ἀδύνατη ἡ συζήτηση καὶ ἡ ἀμφισβολία γιὰ τοὺς θεσμούς, γιὰ τὸ τί ἀξίζει καὶ τί ὄχι, γιὰ τὸ δέον καὶ τὸ μὴ προσήκον.

Εἶναι προφανὲς βέβαια, ὅτι «κάθε κοινωνία αὐτοδημιουργεῖται, αὐτοθεσμιζέται, χωρὶς νὰ τὸ ξέρει – καί, κατὰ κανόνα, καλύπτει τὸ γεγονὸς αὐτὸ παραπέμποντάς το σὲ μιὰ ἐξωκοινωνικὴ ὀντότητα»⁶. Αὐτὴ ἡ αὐταπάτη ὅμως, αὐτὴ ἡ προβολὴ τῆς γένεσης τῶν θεσμῶν στὸ Ὑπερπέραν, διαλύεται πιά στὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ Δημοκρατία. Στίς ἑλληνικὲς πόλεις – ὅπως τὸ διακηρύσσει ἡ κλασσικὴ τραγωδία – ἡ δυνατότητα ἐξω-κοσμικῆς φυγῆς καὶ ὁ μεσσιανισμός εἶναι ἄγνωστα πράγματα. Γιὰ τοὺς Ἕλληνες «τὸ σημαντικὸ γίνεται ἐδῶ, ἐξαρτᾶται ἀπὸ μᾶς κι ἐμεῖς θὰ τὸ κάνουμε. Δὲν θὰ τὸ κάνει οὔτε ὁ ὑπερ-κόσμος Θεὸς οὔτε ἡ ἱστορικὴ (βλ. μαρξιστικὴ) ἀναγκαιότητα... Θὰ τὸ κάνουμε ἐμεῖς (Σ.Σ. ὁ δῆμος) – ἂν γίνεταί, κι ἂν μᾶς ἀφήσει ἡ μοῖρα – ἢ δὲν μπορεῖ νὰ γίνεῖ»⁷.

Αὐτὴ ἡ ἀνεπανάληπτη ἐλευθερία γκρεμίζει θέσφατα καὶ πατροπαράδοτους θεσμούς. Ὁ μεγάλος λυρικός ποιητὴς Ἀρχίλοχος (ἀπ. 13) ἀμφισβητεῖ καὶ

αὐτὴν ἀκόμη τὴν τιμημένη παράδοση τῆς ἀνδρείας: «*Τί μοι μέλλει ἀσπίς ἐκείνη; ἐρρέτω· ἐξαυτὶς κτήσομαι οὐ κακίῳ*» [Τί με νοιάζει ἡ ἀσπίδα μου ἐκείνη; θ' ἀγοράσω καλύτερη]. Κι' αὐτὸ τὸ λέει ἓνας ἀνδρεῖος πολεμιστῆς σύγχρονος τῶν ὁμολογούντων τὸ «τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς»! «*Εἶναι δυνατόν νὰ φαντασθεῖ κανεῖς Ἐβραῖο ἢ Χριστιανό, ὃχι ἀπλῶς νὰ γράφει: Τί κι ἂν ...σκούπισα τὴ μύτη μου με τὴν Βίβλο; Θὰ θρῶ ἄλλοῦ καλύτερο ἀντίτυπο!! – ἀλλὰ καὶ νὰ γίνεταί διάσῃμος σὰν ποιητῆς μὲ τὸν στίχο αὐτό;*»⁸.

Ἡ ἄνευ ὅρων ἐλευθερία εἶναι τὸ «σῆμα κατατεθὲν» τῶν Ἑλλήνων σ' ὅλους τοὺς αἰῶνες. Ἐχομε ἀκούσει πολλοὺς διθυράμβους σχετικὰ μ' αὐτό· οἱ ιδέες/ἄξιες τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δημοκρατίας εἶναι οἱ πλέον ἐκπορνευόμενες ἀπὸ τὴν ἀνιστόρητη χυδαιότητα τῶν ἀνθρώπων στὴ διάρκεια τῆς ἱστορικῆς ἐξέλιξης. Μιὰ ἐξίσου σημαντικὴ παραχάραξη τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἀφορᾷ στὴν ιδέα τοῦ μέτρου καὶ τῆς ἁρμονίας, πού θεωροῦνται ἀπὸ πολλοὺς δεδομένα, μάννα ἐξ οὐρανοῦ στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα. Ὅμως σ' ὅποιον ἐντρύφησει στοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς γίνεται φανερό, ὅτι οἱ ἄξιες τοῦ μέτρου, τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ κόσμου (= τάξης) εἶναι ἐπισημασμένα καὶ ἀδεδείκτες κατακτήσεις. Δὲν εἶναι ἡ ἰσορροπία ἡ μόνη ἀξία στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ ἀντίληψη. Δίπλα τῆς καὶ ὑπεράνω τῆς στέκεται ἡ ιδέα τοῦ Χάους. «*Ἡ τοι μὲν πρώτιστα Χάος γένετ'*» (Θεογονία, 116). Κεντρικὴ γιὰ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ σύλληψη εἶναι ἡ ιδέα τοῦ χάους. Χάος ἐτυμολογικὰ σημαίνει «κενό», «χάσμα», «ἄβυσσος» (<*χαF-). Οἱ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι (Πυθαγόρας, Πλάτων) «περιέγραψαν» καὶ ἀναγνώρισαν τὸ χάος στὸ ἄπειρο (= ἀπροσδιόριστο), ὅταν ἀνεκάλυψαν ὅτι ἡ ρίζα τοῦ 2, τοῦ 3 κ.λπ. εἶναι ἄρρητοι ἀριθμοί· ὅταν δηλ. διεπίστωσαν, ὅτι τὸ ἄπειρο (=χάος) συνυπάρχει μὲ τὸ πέρασ ἢ ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ πέρατος (=κόσμου) (βλ. Πλάτωνος, «*Θεαίτητος*»). Γιὰ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ σκέψη οἱ δύο πλευρὲς τοῦ εἶναι εἶναι τὸ χάος καὶ ὁ κόσμος, τὸ ἄπειρο καὶ τὸ πεπερασμένο. «*Πέρασ δὲ καὶ ἀπειρίαν ἐν ἑαυτοῖς σύμφυτον ἐχόντων*» (Πλάτωνος, «*Φίλητος*» 16c). Αὐτὴ ἡ ἀντίληψη διατρέχει ὁλόκληρη τὴν ἀρχαιοελληνικὴ παράδοση καὶ εἶναι ἡ βάση τῆς τραγωδίας. «*Τὸ χάος τὸ ἔχομε καὶ μέσα μας μὲ τὴν μορφὴ τῆς ὕδρεως, δηλ. τῆς ἀγνοίας τῶν ὁρίων τῶν πράξεων μας... Αὐτὸ εἶναι ἐξάλλον κι ἓνα ἀπὸ τὰ μαθήματα τῆς τραγωδίας... σὰν πολιτικὸς θεσμός ἡ τραγωδία εἶναι θεσμός αὐτοπεριορισμοῦ. Ὑπενθυμίζει διαρκῶς στοὺς Ἀθηναίους πολῖτες, ὅτι ὑπάρχουν ὅρια ἀγνωστα ἐκ τῶν προτέρων στὸ δρῶν ὑποκείμενο, τὸ ὁποῖο ἐνεργεῖ ὑπεύθυνα ἀναλαμβάνοντας τοὺς κινδύνους τῶν πράξεών του...*»⁹.

3. Ο ΥΨΙΠΟΛΙΣ ΚΑΙ Ο ΑΠΟΛΙΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΤΗΝ «ΑΝΤΙΓΟΝΗ»

Ὅπως ἔχομε προαναφέρει, ὁ πρώτιστος θεσμός παρ' Ἑλλήσιν ὑπῆρξε ἡ πόλις, δηλ. τὸ σύνολο τῶν πολιτῶν. Ἡ πόλις δὲν εἶναι τὸ ἄθροισμα τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ ἡ σχέση τους. Σχέση ὀργανικὴ, λειτουργικὴ, προσωπικὴ, ἐλεύθερη, πού δρᾷ αὐτοτελῶς καὶ αὐτόνομα. Ἡ σχέση αὕτη τῶν πολιτῶν (πού τὸ ὄνομά της εἶναι δημοκρατία) δὲν εἶναι μιὰ πάγια κατάσταση ἀλλὰ μιὰ συνεχῆς διαδικασία. Σ' αὕτη τὴν διαδικασία γιὰ τὸν κάθε ἄνθρωπο ὑπάρχουν δυὸ δυνατότητες: «*τέχνας ὑπὲρ ἐλπίδ' ἔχων, τοτὲ μὲν κακόν, ἄλλοτ' ἐπ' ἔσθλόν ἔρπει*» (Σο-

φοκ. «'Αντιγόνη», 365-366). Τὸ καλὸ καὶ τὸ κακὸ γιὰ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες προσδιορίζοταν πάντα πολιτικά. Ὁ ἄνθρωπος βαδίζει πρὸς τὸ καλὸ «νόμους γεραίρων χθονὸς θεῶν τ' ἔνορκον δίκαν ὑψίπολις» (Σοφ. «'Αντιγόνη», 367-370). [Μετάφραση: ὅταν «συννυφαίνει» τοὺς νόμους τῆς γῆς (= πόλης) μὲ τὴν θεία δικαιοσύνη, τότε εἶναι ὑψίπολις, δηλ. «ψηλός» μέσα στὴν πολιτικὴ κοινότητα]· ὅταν ὁμως «τὸ μὴ καλὸν ξύνεστι, τόλμας χάριν», τότε γίνεται «ἄπολις». Αὐτὸς ποὺ κατέχεται ἀπὸ τὴν ὕβρη γίνεται ἄπολις, ἐπειδὴ ἡ αὐθάδεια τοῦ ἐνώπιον τῶν ἀγνωστων ὁρίων τῶν πράξεών του τὸν θέτει ἐκτὸς τῆς πολιτικῆς κοινότητος τῶν ἀνθρώπων. Ὁ διπολισμὸς αὐτὸς τῶν δυὸ δυνατοτήτων γιὰ τὸν ἄνθρωπο (ὑψίπολις-ἄπολις) παραπέμπει στὸν διπολισμὸ χάους-κόσμου. Χάρης στὴ γνώση αὐτοῦ τοῦ διπολισμοῦ (ποὺ στὴν οὐσία του εἶναι τελικὰ μονισμὸς) ὑπάρχει ἀρχαῖο ἑλληνικὸ πνεῦμα καὶ τραγωδία. «Δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει τραγωδία ἐκεῖ ποὺ μία ἔσχατη ἀρχὴ δίνει ἀπαντήσεις σ' ὅλα τὰ ἐρωτήματα: στὸν κόσμον τὸν πλατωνικὸ ὅπως καὶ στὸν κόσμον τὸν χριστιανικόν»¹⁰.

Ὅμως ἴσως διερωτηθεῖ κανεὶς: τί φταίει ὁ ἄνθρωπος, ποὺ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίσει τὰ ἔσχατα ὅρια, τίς μακρυνὲς συνέπειες τῶν πράξεών του; Τί φταίει ὁ «ὑβρίζων» καὶ γενόμενος «ἄπολις» ἄνθρωπος γι' αὐτὴν τὴν ἐκ φύσεως ἀγνοία; Ἐδῶ ἱχνηλατοῦμε τὸ ὑψηλότερο σημεῖο ποὺ ἐφθασε ποτὲ ἡ ἀνθρώπινη σκέψη· «ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι πάνσοφος – καὶ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ δρᾷ. Αὕτῃ εἶναι ἡ τραγωδία του. Κάθε πράξη του εἶναι κι ἓνας κίνδυνος... Ἡ μεταχείρισή μας ἀπὸ τὸ σύμπαν σὰν νὰ εἴμαστε πάνσοφοι, εἶναι ἡ κρυφὴ ἀπειλὴ τῆς κάθε ἀνθρώπινης μοίρας, ἀφοῦ ἡ γνώση μας δὲν εἶναι πλήρης...»¹¹. Κι' ἐδῶ συλλαμβάνουμε τὸ συγκλονιστικὸ μήνυμα τῆς τραγωδίας: «Τὸ σύμπαν δὲν ἀσχολεῖται οὔτε νοιάζεται γιὰ τίς καλὲς ἢ κακὲς μας προθέσεις, γιὰ τὴν ἠθικὴν ποὺ φτιάξαμε στὰ δικά μας τὰ μέτρα. Τὸ σύμπαν δὲν ἀσχολεῖται παρὰ μὲ τὴν πράξη αὐτὴ καθαντὴ, γιὰ νὰ τὴν ἐμποδίσει νὰ διαταράξει τὴν δικὴν του τάξη»¹².

Μιὰ τέτοια διαπίστωση μόνον πολῖτες δημοκρατικῶν καὶ αὐτόνομων πόλεων μπορούσαν ν' ἀντέξουν (κι ὄχι πάντα), γιὰτὶ μόνον ὁ αὐτοκαθορισμὸς μπορεῖ νὰ παλαίψει αὐτὴ τὴν τραγικὴ μοῖρα. Ἡ ἐλευθερία μόνον μπορεῖ νὰ ὑπερβεῖ τὴν ἀνάγκη, νοσηματοδοτώντας τὴν.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μπροστὰ σ' αὐτοῦ τοῦ εἵδους τὰ ὑπαρξιακὰ διλήμματα μόνος σύμβουλος εἶναι πάλι ἡ τραγωδία. Τί δίδαξε ὁ Σοφοκλῆς; – Πρόσεξε ἄνθρωπε· κι ὁ Κρέων ἔχει δίκιο καὶ ἡ Ἀντιγόνη. Ὅμως γίνεται ἄπολις «ὅστις γὰρ αὐτὸς ἢ φρονεῖν μόνος δοκεῖ ἢ γλῶσσαν... οὗτοι διαπτυχθέντες ὥφθησαν κενοὶ» (Σοφ. «'Αντιγόνη», 707-709) [Μετάφραση: ὅποιοι νομίζουν ὅτι μόνον αὐτοὶ σκέπτονται καὶ μιλοῦν σωστά... αὐτοί, ἂν τοὺς ἀνοίξουν, θὰ τοὺς βροῦν κενοὺς]. Τὸ δόγμα λοιπὸν εἶναι τὸ λάθος. «Ὁ ποιητὴς λέει στὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων: ἀκόμα κι ὅταν ἔχουμε δίκιο, μπορούμε νὰ ἔχουμε ἄδικο...»¹³.

Τί πρέπει λοιπὸν νὰ κάνουμε, γιὰ νὰ γίνουμε «ὑψιπόλιδες»; Νὰ συννυφάσουμε τὸν φυσικὸ νόμο (θεῶν δίκαν) μὲ τοὺς νόμους τῆς πόλης (νόμους χθονός), νὰ συνταιριάξουμε δηλ. τὸ ἄπειρο μὲ τὸ περασμένο, νὰ δώσουμε λογικὴ

μορφή στο χάος. Ἀπέναντι στήν ἀπολυτοποίηση τῆς ὕδρευς στέκεται τὸν «ἴσον φρονεῖν» ὡς κάθε φορὰ δέον. Ἐς προσέξουμε σήμερα, στὶς παρυφές τοῦ 21ου αἰ., τὸ μήνυμα τοῦ Σοφοκλῆ. Ἀσφαλῶς ἡ Ἀντιγόνη καὶ ὁ Κρέων ἐκπρὸςσωποῦν δυὸ ἀντιμαχόμενες ἀρχές. Τὸ λάθος τους εἶναι, ὅτι δὲν μποροῦν νὰ τὶς συνυψάνουν, νὰ τὶς συνταιριάξουν. «Καὶ οἱ δυὸ τους μὲ τὴν τυφλὴ καὶ ἀπόλυτη ὑπεράσπιση μιᾶς ἀπὸ τὶς δυὸ ἀρχές γίνονται ὑβριστὲς καὶ ἀπόλιδες»¹⁴. Καὶ ἡ Ἀντιγόνη καὶ ὁ Κρέων ξεπέρασαν τὰ ὅρια τοῦ «ἴσον φρονεῖν» καὶ καθηλώθηκαν στὸ «μόνος φρονεῖν», κι ἀπὸ δυνάμει ὑψηλόλιδες ἔγιναν ἐνεργεῖα ἀπόλιδες.

Ὅλ' αὐτὰ βέβαια σήμερα φαντάζουν περισσότερο ὡς νεκρὸ γράμμα παρὰ ὡς πολιτικὴ πραγματικότητα – ὅπως ἦταν στήν ἀρχαία Ἑλλάδα. Ἡ αἰτία εἶναι, ὅτι σήμερα δὲν ὑπάρχει ὁ «δῖος» θεσμὸς τῆς πόλεως. Γι' αὐτὸ τὸ πρῶτο στο αἶτημα τῶν ἀνθρώπων στὸ 21ο αἰ. θὰ εἶναι ἡ δημιουργία αὐτοκυβερνώμενων πολιτικῶν κοινοτήτων, ἡ ἀναβίωση τῶν ἀρχαιοελληνικῶν πόλεων σὲ οἰκουμενικὸ ἐπίπεδο.

Ἡ αὐτοκυβέρνηση, δηλ. ἡ κατάργηση τῆς ἀντινομίας μεταξὺ κράτους – ἀνεξάρτητου μηχανισμοῦ ἀφ' ἑνὸς καὶ κοινωνίας ἀφ' ἑτέρου μὲ τὴν ἀναδημιουργία μιᾶς πραγματικῆς πολιτικῆς κοινότητος, μιᾶς κοινωνικῆς ομάδας ποὺ εἶναι ἱκανὴ ν' αὐτοκυβερνᾶται, ποὺ δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἓνα ἐξωτερικὸ μηχανισμό ἐξειδικευμένο καὶ ἐπιφορτισμένο μὲ τὸ ἔργο αὐτό, ἦταν καὶ παραμένει ἓνας ἀπὸ τοὺς κεντρικοὺς σκοποὺς κάθε κινήματος ποὺ ἐπιδιώκει μιὰ ριζικὴ ἀναμόρφωση τῆς σημερινῆς κοινωνίας πρὸς τὴν κατεύθυνση μιᾶς αὐτόνομης κοινωνίας, μέσα στὴν ὁποία νὰ ζοῦν αὐτόνομα οἱ ἄνθρωποι»¹⁵. Καὶ ἀπαραιτήτη φυσικὰ προϋπόθεση γι' ὅλα αὐτὰ εἶναι ἡ ὄχι μόνον δυνάμει ἀλλὰ καὶ ἐνεργεῖα ἰσηγορία, ποὺ καταξιώνει τὸν ἄνθρωπο ὡς πολίτη, δηλ. ὡς «μετέχοντα κρίσεως (=δικαστικῆς ἀποφάσεως) καὶ ἀρχῆς» (=κυβέρνησης) (Ἀριστοτέλους «Πολιτικά» 3, 1275α).

Διαμαντῆς Κούτουλας

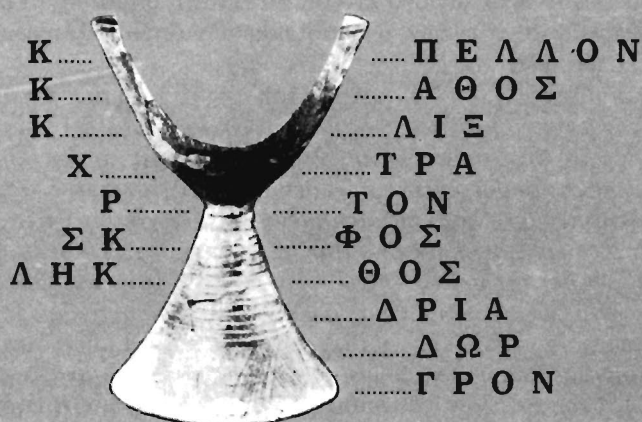
ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

1. Σ. Κυριαζόπουλου, *Ἐλευθερία καὶ Αὐθυπέρβασις*, σελ. 62-64.
2. Ε. Καζαντζάκη, *Νίκος Καζαντζάκης ὁ Ἀσυμβίβαστος*, σελ. 66.
3. Κ. Καστοριάδης, *Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Δημοκρατία*, σελ. 12.
4. Ὁμοίως, σελ. 37.
5. Ὁμοίως, σελ. 38.
6. Ὁμοίως, σελ. 14.
7. Ὁμοίως, σελ. 22.
8. Ὁμοίως, σελ. 25.
9. Ὁμοίως, σελ. 23.
10. Κ. Καστοριάδης, *Ἀνθρωπολογία – Πολιτικὴ Φιλοσοφία*, σελ. 26.
11. Α. Μπονάρο, *Ὁ Ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς*, σελ. 116.
12. Ὁμοίως, σελ. 115.
13. Κ. Καστοριάδης, *Ἀνθρωπολογία – Πολιτικὴ Φιλοσοφία*, σελ. 25.
14. Ὁμοίως, σελ. 24.
15. Κ. Καστοριάδης, *Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Δημοκρατία*, σελ. 40.

Η.Λ. ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Ἀπὸ τὸν ἔλλοπα-θηρευτὴ
μέχρι τὴν Ἑποχὴ τοῦ Διὸς

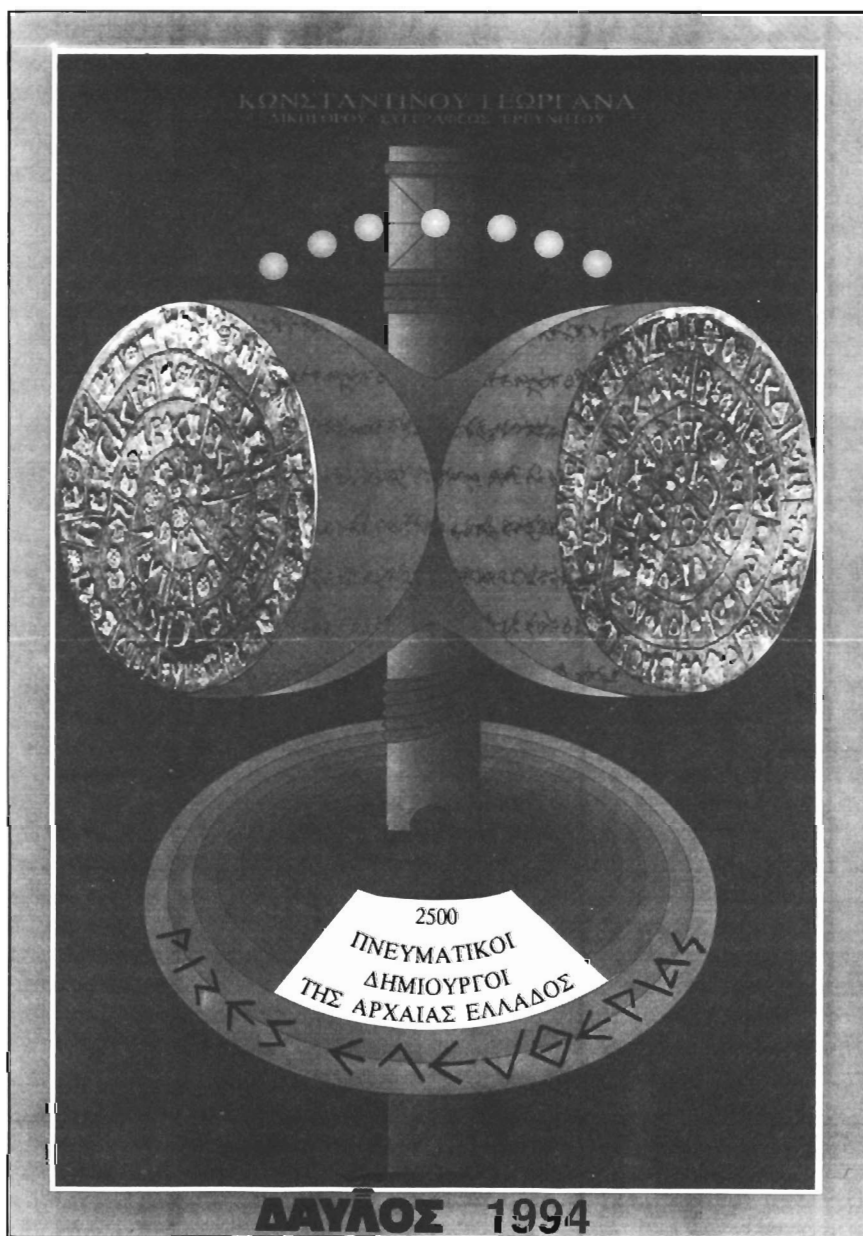
Ἡ ἀποκωδικοποίησι
τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου

Φιλολογικὴ ἐπιμέλεια: ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΔΑΥΛΟΣ 1991

Τὸ σημαντικώτερο καὶ ριζοσπαστικώτερο ἔργο, πὺν
δημοσιεύθηκε ποτὲ στὴν Ἑλλάδα.

Μόλις ἐκυκλοφόρησε

Κωδικοποίηση-ὁδηγὸς τῆς μεγαλειώδους ἐπιστημονικῆς,
φιλοσοφικῆς καὶ φιλολογικῆς παραγωγῆς τῶν Ἀρχαίων
Ἑλλήνων – ἔργο κλειδὶ πρὸς χρήσιν τῶν εἰδικῶν καὶ τῶν
ἐρασιτεχνῶν ἐρευνητῶν.

Νὰ ζῇ κανεῖς – καὶ ποῦ νὰ ζῇ;

«Ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἡ πλέον δυσάρεστη χώρα, γιὰ νὰ ζῇ κανεῖς» [«Τάμις» Λονδίνου]

Ἔ! Γιὰ νὰ τὸ ὑποστηρίξουν οἱ φίλοι μας οἱ Ἄγγλοι, κάτι θὰ ξέρουν. Δὲν μπορεῖ! Ὀλόκληροι «Τάμις» τὸ γράφουν· κι ἐδῶ πὺν τὰ λέμε δὲν ἔχουν κι ἄδικο. Τί νὰ πιάσης καὶ τί ν' ἀφήσης. Καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα δὲν ἔγινε ποτὲ Ἀγγλικὴ ἀποικία ἢ καθ' ὀλοκληρίαν προτεκτοράτο. Νὰ ἐκπολιτιστῇ, βρὲ ἀδελφέ! Ὅπως οἱ νέγροι τῆς διακεκαυμένης, πὺν τοὺς ἐντυναν στὰ μάλλινα μὲ τὸ ἔτσι θέλω. Μόνο ἐκεῖνα τὰ παλιονήσια τοῦ Ἰονίου δαστοῦσαν κáνοντάς μας μιὰ χάρη, ἔτσι ἀπὸ μεγαλοψυχία. Καὶ μεῖς τὰ κοπάνια δὲν τὸ καταλαβαίναμε. Μέχρι πὺν οἱ ἄνθρωποι ἀγανάκτησαν καὶ μᾶς τὰ ἐπέστρεψαν, γιὰ νὰ τὰ ξεφορτωθοῦν. Τί δουλειὰ εἶχαν αὐτοί, κοτζάμ λόρδοι, στὴν Ψωροκώσταινα!

Ἀλλὰ καὶ στὴν Κύπρο δὲν τοὺς εἶχαν καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα; Τὸ εἶχαν. Ἀλλὰ ἦταν ἀχάριστοι. Ἄκου νὰ θέλουν «Ἐνωσι»· Καὶ σὰν πραγματικοὶ τζέντλεμεν τὴν ἀχαριστία δὲν τὴν συγχωροῦσαν. Γι' αὐτὸ κόντεψαν νὰ κρεμάσουν ὅλο τὸ νησί. Τελικὰ μὲ ὅλα τοὺς τὰ δίκια τὰ βρόντηξαν κι ἔφυγαν. Ὅχι, θὰ τοὺς ἔκαναν τὴν χάρη νὰ κάτσουν; Μά, στὸ θεό σας, εἶναι χώρα αὕτη, γιὰ νὰ ζῇ κανεῖς; Ἄσε πὺν δὲν στολίσσαμε ποτὲ τὸ Βρεταννικὸ Θησαυροφυλάκειο, ὅπως οἱ Ἰνδοὶ καὶ κάμποσοι Ἀφρικανοί, μὲ τίποτε διαμάντια, χρυσὸ καὶ ἄλλα εὐγενῆ μέταλλα. Κάτι παλιόπετρες πῆραν μόνο ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα γιὰ σουβενίρ.

Γι' αὐτὸ καλὰ ἔκαναν καὶ ἀνεγνώρισαν οἱ Βρεταννοὶ τὸ κράτος τῶν Σκοπίων. Τοὺς συνδέουν μὲ τοὺς Σκοπιανοὺς τόσοι δεσμοὶ αἱματος καὶ κοινῶν ἀγώνων. Εἶναι καὶ ἡ κοινὴ πολιτισμικὴ κληρονομία, πὺν τοὺς ἐμπνέει. Ἐμεῖς εἶχαμε καμμιὰ συνάφεια μαζί τους; Μόνον αὐτοὶ ἦταν κύριοι ἀπέναντί μας. Πάντα εἶχαν μιὰ συμβουλὴ γιὰ μᾶς· καὶ ἓνα στόλο. Ξέρετε τώρα, Πατσιφικικά, Παρκερικά, Κριμαϊκός κ.ἄ. Ἦσαν γαλαντόμοι. Νὰ σοῦ δανείσουν ἀπὸ τὸ Σίτυ ὅ,τι θέλεις. Ἀσχετα ἂν οἱ ὄροι τοῦ Σάϋλϋκ φάνταζαν ἀνθρωπιστικὴ προσφορὰ μπροστὰ στοὺς ὄρους καὶ τίς δεσμεύσεις τῶν εὐγενῶν κερδοσκόπων Ἑβραίων Ρικάρντο τῆς Γηραιᾶς Ἀλβιόνος. Χώρια πὺν μεταπολεμικὰ ὁ χυδαῖος ὄχλος, τὸ σύνολο σχεδὸν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, «πουτάνα» ἀνέβαζε τὴν Ἀγγλία, «πουτάνα» τὴν κατέβαζε. Μωρὲ ἀναγνώριση τῶν Σκοπίων καὶ πάλι ἀναγνώριση.

Βρεταννία! Ἀγιασμένη χώρα. Ἐκεῖ πὺν ὁ ἄνθρωπος ἀναδεικνύεται σὲ ὑπέριστα ἄξια. Ὅπως στὴν ἐποχὴ τῆς βιομηχανικῆς ἐπαναστάσεως, πὺν τὴν περιγράφει ἐναργέστατα ὁ Κάρολος Ντίκενς καὶ ὁ ἡμέτερος Ἀχιλλεὺς Παράσχος. Πὺν δὲν ἔζησες ποτὲ ἀπὸ τὸν ἰδρώτα τοῦ Ἀφρικανοῦ, τοῦ Ἀσιάτη, τοῦ Ἀμερικάνου. Χώρα τῆς εὐνομίας τῶν Ἰρλανδῶν καὶ τῆς κοινωνικῆς ἰσότητος τῶν ἀκραίων συνοικιῶν τοῦ Λονδίνου. Μητροπόλη τῶν εὐγενῶν φιλάθλων καὶ τῶν ἀχαρικτηριστῶν σνόμπ, πὺν συχάθηκαν τὴν καλοπέραση καὶ κοιμοῦνται πλέον στὰ πάρκα, στοὺς σταθμοὺς τοῦ μετρό κι ὅπου ἄλλου βροῦν τρώγοντας σκουπίδια. Βρεταννία! Χώρα μὲ μηδενικὴ παιδικὴ ἢ ἄλλη ἐγκληματικότητα, εἶσαι ἢ μόνη χώρα πὺν ἀξίζει νὰ ζῇ κανεῖς.

Γιῶργος Πετρόπουλος

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

Τὸ πρόβλημα τοῦ θανάτου

1. Ὁ θάνατος μυθολογικά

Ὁ θάνατος κατὰ τὴν ἑλληνικὴ μυθολογία εἶναι γιὸς τοῦ Ἑρέβους καὶ τῆς Νυκτὸς καὶ δίδυμος ἀδελφὸς τοῦ Ὑπνου. Καλλιτεχνικὰ παριστάνεται ὡς ἄσαρκο σκέλεθρο μὲ μαῦρα φτερά, ποὺ φέρει μαῦρο ἔνδυμα μὲ λευκὰ ἄστρα, κρατεῖ τόξο ἢ δρεπάνι καὶ ἱππεύει μαῦρο ἄλογο, σημάδι ὅτι εἶναι φοβερός πολεμιστής. Στὸ γνωστὸ ἀκριτικό τραγούδι τοῦ Διγενῆ οἱ ἀντίπαλοι

*ἐπῆγαν καὶ παλαίψανε στὰ μαρμαρένι' ἀλώνια·
κι ὅθε χτυπάει ὁ Διγενῆς, τὸ αἶμ' αὐλάκι κάνει·
κι ὅθε χτυπάει ὁ Χάροντας, τὸ αἶμα τράφο κάνει.*

Συχνὰ ὥστόσο ὁ Χάρων χαρακτηρίζεται πονηρὸς καὶ ἄνανδρος, ποὺ χρησιμοποιεῖ τεχνάσματα, προκειμένον ν' ἀποσπᾷ κλοπῆδὸν τὶς ψυχές.

*Ὁ Χάρος εἶναι πονηρός, 'πιτῆδειος πρωτοκλέφτης,
ποὺ ξέρ' κλεφτοπατήματα, πονήριες γυναικῶνε,
μᾶς πληροφορεῖ ἐν' ἄλλο δημοτικὸ τραγούδι.*

Ἡ παράσταση τοῦ Χάροντος ὡς πορθημέως, ὅπως τὸν διακωμῶδει ὁ Λουκιανός, εἶναι παμπάλαια. Παλαιὰ ὡσαύτως εἶναι καὶ ἡ συνταύτιση τοῦ Χάροντος ἢ Χάρωνος μὲ τὸν Ἄδη, ὁ ὁποῖος οὐσιαστικὰ σημαίνει τὸν «Κάτω Κόσμο», τὸ βασίλειο τοῦ Πλούτωνος. Στὸν Ἄδη ἔφθαναν οἱ ψυχές διὰ τοῦ Ταινάρου μὲ τὴν βοήθεια τοῦ ψυχοπομποῦ θεοῦ, στὸν ὁποῖο κατέβαλλον οἱ νεκροὶ κόμιστρον, τὸ γνωστὸ «περατίκιον». Ὁ Ἄδης χαρακτηρίζεται ἀπ' τὸν Ὅμηρο ἐρεβώδης καὶ ἀπ' τὸν λαὸ ἀραχνιασμένος. Κατὰ τὸν Πλάτωνα «σιδηροὶς κλείθροις καὶ κλεισὶν ὥχρῳται» κατ' ἄλλους ὁμως φυλάγεται μόνο ἀπ' τὸν «πυλάρτην» Πλούτωνα ἢ ἀπ' τὸν «πυλαῖον» Ἑρμῆ.

Οἱ Ὀρφικοὶ μετατόπισαν τὸ βασίλειο τῶν νεκρῶν ἀπ' τὸν Ἄδη στοὺς γαλαξίες, καὶ ἡ λέμβος τοῦ Χάροντος παρεχώρησε τὴ θέση τῆς στοὺς ἔρωτες. Οἱ Ὀρφικο-μυστηριακοὶ μῦθοι τῆς Περσεφόνης καὶ τοῦ Πλούτωνος, τῆς Ὠρείθυιας καὶ τῶν Βορέα, τῆς Ἡοῦς καὶ τοῦ Κεφάλου, τοῦ Ἐνδιμίωνος καὶ τῆς Σελήνης, τοῦ Ἀδωνίδος καὶ τῆς Ἀφροδίτης εἶναι ἀλληγορικοὶ καὶ συμβολίζουν τὸν ἔρωτα καὶ τὸ θάνατο, τὸ χειμῶνα καὶ τὴν ἀνοιξή, τὸ θάψιμο-σπορὰ τῶν γεννημάτων καὶ τὴν ἀνάσταση-ἀνθοφορία τους. Ἀπ' τοὺς παραπάνω μῦθους ἐξεπῆγασε καὶ ἡ ἀλληγορία τοῦ γάμου τῶν νέων μὲ τὸν τάφο, ποὺ εἶναι κατὰμεστη πικρίας καὶ ἀπογνώσεως. Καὶ ὅπως γιὰ τοὺς παλιούς Ἕλληνες ὁ ἀποθνήσκων νέος ἐνυμφεύετο τὴν Ἀφροδίτη, ὁ δὲ νέος τὸν Πλούτωνα,

Ἄιδης νιν ὡς εἴοικεν νυμφεύσει τάχα^(α)

οὐκ ἐπιδὼν νύμφεια λέχη κατέβη ...εἰς Φερσεφόνης θάλαμον^(β)

((α) Ἰφιγ. ἐν Αὐλίδι, (β) Σιμωνίδης)· ἔτσι καὶ οἱ σύγχρονοι μοιρολογοῦν:

ὁ χάρος μ' ἀρραβώνιασε, μ' ἔχ' ἀρραβωνιασμένο/η.

Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία, ὅτι ὁ θάνατος ἀπετέλεσε τὸ καλύτερο «μονόζυγο», ὅπου ἀσκήθηκαν πλῆθος ποιητῶν, ζωγράφων, γλυπτῶν, λογογράφων κ.ο.κ. Καὶ αὐτό, διότι ὁ θάνατος δὲν μπορεῖ νὰ γίνη κατανοητὸς ἀπ' τὸ λαὸ, ὁ ὁποῖος καταφάσκει στὴ ζωὴ καὶ δὲν θέλει ν' ἀποχωρισθῇ τῇ φύσει. Ἰδιαιτέρως οἱ Ἕλληνες τρέφουν διάπυρον καὶ ἀκατανίκητον ἔρωτα στὴ ζωὴ καὶ τὶς ὁμορφίες τῆς. Ἔτσι ὁ Ἀχιλλεὺς φέρεται νὰ προτιμᾷ νὰ ζῇ στὴ γῆ φτωχὸς καὶ ἄσημος, παρὰ νὰ εἶναι διαδόχος ἀρχοντας στὸν κάτω κόσμῳ (Ὁδ. λ 489-91), ἐνῶ ἡ Ἰφιγένεια θεωρεῖ τρελλοὺς αὐτοὺς ποὺ εὐχονται τὸν θάνατό τους (Ἰφ. ἐν Αὐλίδι, 1254).

Ἡ κατάφαση αὐτὴ στὴ ζωὴ καὶ ἡ ἀγάπη στὸ φῶς καὶ τὴ φύση οὐδόλως ἀπέτρεψαν, ὡς γνωστόν, τοὺς παραπάνω ἥρωες, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς ἥρωες τῆς παλαιᾶς καὶ συγχρόνου Ἑλλάδος νὰ πράξουν τὸ καθήκον τους καὶ νὰ θυσιαστοῦν, ἐφόσον παρίστατο ἀνάγκη. Καὶ ἂν τοὺς θλίβη, καὶ ἂν τοὺς μελαγχολῇ ὁ θάνατος, δὲν τοὺς καθιστᾷ ἀρνησιθάνατους ἢ ἀπραγούς μοιρολά-

τρεις ἀπεναντίας οἱ Ἕλληνες ἐρωτροποῦν μὲ τὸν θάνατο, ἐπιδιώκοντας νὰ γνωρίσουν καὶ νὰ χαροῦν τὸν κόσμο τοῦτο. Γιατὶ γνωρίζουν, πὼς ἡ πραγματικὴ ζωὴ εἶν' ἀναπόσπαστα δεμένη μὲ τὸν θάνατο.

2. Ὁρφικὴ ψυχαγωγία

Μποροῦμε νὰ ποῦμε, ὅτι κατὰ τοὺς Ὁρφικοὺς δὲν ὑπῆρχε θάνατος, ἀλλὰ μεταβολὴ καὶ ἐναλλαγὴ ζωῆς τῆς ἀθνητῆς καὶ ἀνώλεθρης ψυχῆς, ἡ ὁποία χωριζομένη τοῦ σώματος ἐπιστρέφει στὴν πηγὴ τῆς, τοὺς γαλαξίες.

Ἐριφος ἐς γάλ' ἔπειτον,

ἔτσι κλείνει ἓνα χαρακτηριστικὸ ἐπίγραμμα τῶν Ὁρφικῶν, ποὺ ἀνάγεται στὸν 4ο π.Χ. αἰῶνα. Ἡ ἐρμηνεία του εἶναι εὐκόλη: «Σὰν κατσίκακι ὥρμησα στὸ γάλα!» Εἶν' ὁ νεκρὸς ποὺ «τὸ λέγει», ὅτι δηλαδὴ σὰν κατσίκακι ὥρμησε στὸ μαστὸ τῆς μητέρας, ἀπ' τὸν ὁποῖο εἶχε ἀποκοπεῖ ἐξαιτίας προφανῶς τῆς ζωῆς. Ἡ ψυχὴ λοιπὸν διψασμένη ὥρμησε στὴν πηγὴ τῆς ζωῆς τῆς, στὸ γάλα.

Ὅμως *ἔριφος* δὲν σημαίνει μόνο κατσίκακι ἀλλὰ καὶ ἀστερισμό· ὅπως καὶ *γάλα* σημαίνει γαλαξία. Μ' αὐτὰ τὰ δεδομένα ἐπανεξετάζοντας τὸ στίχο, μαθαίνουμε τὰ ἑξῆς:

«Ἄστρο <πιά ἐγώ> πέταξα <πίσω> στὸ γαλαξία».

Ὁ Ρένος Ἀποστολίδης ποὺ μετέφρασε τόσο τὸ παραπάνω ἐπίγραμμα, τῶν Θουρίων, ὅσο καὶ κάποιο ἄλλο σχετικὸ, τῆς Πετήλειας, δὲν διστάζει νὰ συνδέσῃ τὸ νόημά τους μὲ τὶς τελευταῖες ἐπιστημονικὲς κατακτήσεις περὶ μηδενισμοῦ τῆς μάζας καὶ ἀφθαρσίας τῶν σωμάτων, ποὺ τρέχουν μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός. Μένει δὲ ἐκπληκτικὸς μὲ τὶς ἐπιστημονικὲς γνώσεις τῶν Ὁρφικῶν, οἱ ὁποῖοι πράγματι δὲν ἦσαν ἀπλοὶ θρησκευολόγοι, ἀλλὰ ἀνυπέρβλητοι ἐπιστήμονες καὶ ψυχολόγοι. Γιατὶ ἡ ψυχὴ καθ' Ἡράκλειτον εἶν' πῦρ, δηλαδὴ φῶς, καὶ ὡς τοιοῦτον εἶναι πράγματι ἀφθαρτον.

Ὁ Πλούταρχος, ποὺ ὑπῆρξε ἀρχιερεὺς στὸ μαντεῖο τὸ ἐν Δελφοῖς, στὸ «*περὶ Σωκράτους δαιμονίου*» ἀναφέρεται στὴν περίπτωσή τοῦ Τιμάρχου, ὁ ὁποῖος ἐπισκέφθηκε τὸ νεκρομαντεῖο τοῦ Τροφωνίου Διὸς καὶ «πραγματοποίησε» – σύμφωνα μὲ τὸ τελετουργικὸ τοῦ μαντείου – μιὰ εἰς Ἀθῆναι κατάβαση. Περιέγραψε τὰ ὅσα εἶδε καὶ ἀκουσε ἐκεῖ λεπτομερέστατα, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ἐτοῦτα: ὅτι δηλαδὴ οἱ ψυχὲς ἦσαν ὄντως σὰν ἄστρα, καὶ ὅτι μερικὲς πετοῦσαν μὲ σταθερὴ ἀνοδικὴ πορεία κατὰ τὴν σελήνη, ὅπου ἦταν ὁ τόπος τῶν ἐπιχθονίων δαιμόνων, ἐνῶ οἱ περισσότερες ἐκινουῦντο ἄτακτα καὶ ἄρρυθμα, ἕως ὅτου κάποτε ἐξέπιπτον κατὰ τὸ χάσμα καὶ κατεβυθίζοντο σὲ κάποιο σῶμα.

Ὁ Ἡρὸς Παμφύλιος τοῦ μύθου τῆς «*Πολιτείας*» τοῦ Πλάτωνος, ὁ ὁποῖος ἔζησε μιὰ ἀνάλογη μ' αὐτὴν τοῦ Τιμάρχου ἐμπειρία, μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι οἱ ψυχὲς-ἄστρα, ποὺ ἐκπύπτουν κατὰ τὸ χάσμα καὶ ἐπανενοματίζονται, εἶν' οἱ ψυχὲς τῶν ἀνοήτων καὶ φαύλων, οἱ ὁποῖες, ἀκρατεῖς καὶ ἀπειθάρχητες καθὼς εἶναι, πίνουν ἀφθονο νερὸ ἀπ' τὸν Ἀμέλητα ποταμὸ, μ' ἀποτέλεσμα νὰ ξεχνοῦν τὰ πάντα ἀπ' τὴν πρότερη ζωὴ τους καὶ νὰ ἔλκωνται πρὸς νέαν γένεσιν. Αὐτὸς εἶν' ὁ λόγος ποὺ πετοῦν διβουλα καὶ ἄτακτα κατὰ τὸν χρόνον ποὺ περιέγραψε ὁ Τίμαρχος, ὅταν πρόκειται δηλαδὴ νὰ ἐκλέξουν τὸ νέο δαίμονά τους, διότι «*οὐχ ὑμᾶς δαίμων λήξεται, ἀλλ' ὑμεῖς δαίμονα αἰρήσεσθε*», ἔχουν πληροφορηθεῖ· *δαίμων* δὲ καθ' Ἡράκλειτον σημαίνει ἦθος, πρᾶγμα ποὺ μαρτυρεῖ ὅτι οἱ ἴδιες οἱ ψυχὲς ἐπιλέγουν τὴν κακοδαιμονία καὶ κακοήθειά τους.

Ἡ «*Πολιτεία*» δὲν κάνει λόγο περὶ τῶν Πηγῶν Λήθης καὶ Μνημοσύνης, ποὺ ἀποτελοῦν σταθερὰ σημεῖα ἀναφορᾶς ὅλων τῶν Ὁρφικῶν. Στὸ σημεῖο αὐτὸ φαίνεται, πὼς ὁ Πλάτων δανεῖζεται πυθαγόρειες γνώσεις καὶ κάνει λόγο γιὰ κάποιον Ἀμέλητα ποταμὸ, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ ἰσοδύναμο τῆς Πηγῆς τῆς Λήθης. Προφανῶς ὁ Πλάτων θέλει νὰ μᾶς πῇ, ὅτι μεταξὺ ἀμελείας – ἀμελησίας – ἀμελετησίας καὶ λησμονιάς (ὅπως τὴν περιγράψαμε) ὑπάρχει στενὴ σχέση. Διότι οἱ ψυχὲς ποὺ πίνουν ὑπερβολικὰ ἀπ' τὸ νερὸ τοῦ Ἀμέλητος, πλημμυρίζονται ἀπ' τὴν λησμονία ἐτσι, ποὺ τίποτε πιά νὰ μὴν τὶς ἀπασχολῇ.

Εἶναι πασίγνωστες οἱ μνημονοτεχνικὲς ἀσκήσεις τῶν Πυθαγορείων, μὲ τὶς ὁποῖες ἀσκοῦσαν αὐστηρὴν αὐτοκριτικὴν, ὅπως γνωστὲς εἶναι καὶ οἱ προτροπὲς τῆς σχολῆς: «*ταῦτα πόνει ... ταῦτ' ἐκμéléτα ... μήτε τι λάθειν*». Κόπος, μνήμη, μελέτη ἦσαν τὸ τρίπτυχο, θὰ λέγαμε, τῆς πυθαγορικῆς ἀρετῆς. Ἡ μετὰ κόπου μελέτη αὐτὴ ὥστόσο οὐδὲν ἀποσκοποῦσε στὴν ἀπόκτηση νέ-

ων γνώσεων, ἀλλ' ἦταν κατὰ κάποιο τρόπο προσπάθεια πλατωνικῆς ἀνάμνησης, «μελέτη ἀναπολήσεως προοδεωμένων». Κι ὁ Πλάτων παρόμοια θεωροῦσε τὴν ἀσκησιμότητα, τὴ φιλοσοφικὴ μελέτη, ὡς μελέτην θανάτου: «Ταῦτ' ἂν εἴη μελέτη θανάτου», λέγει στὸν «Φαίδωνα». Φιλοσοφῶ σημαίνει μαθαίνω νὰ ζῶ καὶ νὰ πεθαίνω κυρίως· σημαίνει ἐξοικειοῦμαι μὲ τὸ πρόβλημα τοῦ θανάτου, τὸν ὁποῖο βιώνω, καθὼς ἔλεγε ὁ Κων. Τσάτσος, καὶ δέχομαι ὡς τὸ φυσικώτερο πρᾶγμα, ἀλλὰ καὶ ὡς αὐτονόητο καὶ σαφές, ἀφοῦ ἡ ζωὴ καὶ θάνατος εἶναι τὰ πλέον συμφυῆ, συνυπάρχοντα καὶ συν-νοούμενα φαινόμενα· διότι τὸ ἓνα εἶν' ἀδύνατο νὰ νοηθῇ ἄνευ τοῦ ἄλλου.

Σύμφωνα μὲ κάποια πληροφορία ὁ Πυθαγόρας ἐνεθυμεῖτο ὅλες τοῦ τις πρότερες ζωές· κι ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς τὸ ἴδιο. Ὁ Ἐπιμενίδης ὁ Κρής κοιμήθηκε 57 ὁλόκληρα ἔτη (=βγήκε ἐκτὸς χωροχρόνου), χωρὶς νὰ γεράσῃ κι ἐξύπνησε μνήμων. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς, πού σάν θεὸς ἐτιμᾶτο, ἐνεθυμεῖτο, ὅπως κι ὁ Πυθαγόρας, πολλές πρότερές του ζωές. Τί νὰ σημαίνουν ὅλ' αὐτὰ ἄραγε; Τί νὰ ἐννοοῦσαν ἄραγε ὁ Ὅμηρος, ὁ Ἡσίοδος, ὁ Πίνδαρος κ.ο.κ., ὅταν ἔκαναν συχνότατες ἀναφορές περὶ ἀθανάτων, περὶ θεῶν, δαιμόνων κ.λπ.;

Ὁ ἱατρός καὶ φιλόσοφος Ἀλκμέων ὁ Κροτωνιάτης ἰσχυρίζεται, ὅτι «οἱ ἄνθρωποι ἀποθνήσκουν, γιὰτὶ ἀδυνατοῦν νὰ συνδέσουν τὴν ἀρχὴν (γένεσιν) μὲ τὸ τέλος (θάνατον)». Μήπως καὶ τὸ ἐπέτυχον αὐτοὶ οἱ Ὀλύμπιοι, οἱ ἥρωες καὶ σοφοί, οἱ δαίμονες καὶ δαίμονες; Ἐπιτέλους ποῖο εἶναι τὸ νόημα, τὸ βαθύ νόημα, τοῦ δελφικοῦ «γνώθι σ' αὐτόν» καὶ τί ἐννοοῦσε ὁ Ἡράκλειτος, ὅταν μὲ τόση περηφάνεια ἔλεγε τὸ «ἐδὶζησάμην ἐμεινόν»;

Βέβαια ὅλ' αὐτὰ περνοῦν γιὰ τοὺς πολλοὺς ὡς παραμυθητικοὶ λόγοι· τὸ ἴδιο πίστευε κι ὁ Κρίτων, ὅταν περὶ λυπὸς ἐρωτοῦσε τὸν μακαρίως φιλοσοφοῦντα Σωκράτη τοῦ «Φαίδωνος», «Πῶς δὴ αὐτὸν θάπτῃ». Ὁ Σωκράτης ὡστόσο «γελάσας, ἅμα δὲ ἡσυχῇ πρὸς ἡμᾶς ἀποβλέψας, εἶπεν: Οὐ πείθω, ὦ ἄνδρες, Κρίτων, ὡς ἐπειδὴν πῶς τὸ φάρμακον οὐκέτι ὑμῖν παραμένει, ἀλλ' οἰκῆσμαι ἀπὼν εἰς μακάρων δὴ τινὰς εὐδαιμονίας, ταῦτά μοι δοκῶ αὐτῷ ἄλλως λέγειν, παραμυθούμενος ἅμα μὲν ὑμᾶς, ἅμα δ' ἐμαυτόν».

3. Γνώμες περὶ τοῦ θανάτου

Σύμφωνα μὲ τὸν Ἡράκλειτο τὸ σύμπαν-κόσμος δὲν ἀποτελεῖ δημιούργημα κάποιου θεοῦ ἢ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἦταν, εἶναι καὶ θὰ εἶναι «πῦρ αἰεζών», πού ἀναβοσθῇ μὲ ρυθμὸ καὶ νόμο (ἀπ.30). Κατὰ τὸν Δημόκριτο ὁ μεγάλος κόσμος (σύμπαν) ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀπειροὺς αὐτοτελεῖς, αὐτόζωους κι αὐτοκίνητους μικροὺς κόσμους, πού 'ναι διατεταγμένοι τέλεια κι ἀποτελεσματικά, ἔτσι ὥστε νὰ δημιουργοῦν μία ἐνιαία ὁλότητα. Ὁ κάθε μικρόκοσμος εἶν' αὐτοελεύθερος κι αὐτόνομος ὡς μονάδα, συγχρόνως ὅμως εἶναι κι αὐτοδεσμευμένος ὡς μέλος-ἀπόσπασμα τῆς ὁλότητος. Ἡ ζωὴ λοιπὸν κι ἡ πρόδρασις τοῦ κάθε μικρόκοσμου μπορεῖ νὰ φαίνεται ἀνεξάρτητη, στὴν πραγματικότητα ὅμως ἐπηρεάζεται ἀποφασιστικά ἀπ' τοὺς ὁμοίους του, ἐξαρτᾶται δὲ καὶ συντηρεῖται ἀπ' τὴν ὁλότητα, μὲ τὴν ὁποία «ἡ μοῖρα τὸν ἔχει δέσει μὲ σιδηρῆς ἀλυσίδας, κι ἐκτὸς τῶν κόλπων αὐτῆς δὲν ἐννοεῖται» (Παρμενίδης, ἀπ. 8).

Ὅπως ὁ μέγας κόσμος «ἅπτεται καὶ ἀποσθέννεται μέτρα», ἔτσι κι ὁ κάθε μικρόκοσμος – ἄρα κι ὁ ἄνθρωπος, ἀφοῦ καὶ «ἄνθρωπος μικρὸς κόσμος» (Δημόκριτος, ἀπ. 34) – ἀνάβει καὶ σβήνει, γεννιέται καὶ πεθαίνει, ἐξασφαλίζοντας ἔτσι τὴν αἰωνιότητα καὶ τὴν νεότητα τοῦ σύμπαντος. Σ' ἓνα ἄλλο τοῦ σημείου ὁ Ἡράκλειτος μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι «ὁδὸς ἄνω κάτω μὴ καὶ ὠντή» κι ὅτι «ξυνὸν ἀρχὴ καὶ πέρας ἐπὶ κύκλον περιφερείας» (ἀπ. 60,103). Ἐμβαθύνοντας στὸ νόημα τῶν ἀποσπασμάτων αὐτῶν βλέπουμε καὶ πάλι, ὅτι ὁδὸς ἄνω (θάνατος;) καὶ ὁδὸς κάτω (γένεσις;) ἡ ἀρχὴ (γένεσις;) καὶ τέλος (θάνατος;) εἶναι τὸ ἴδιο πρᾶγμα, δυὸ ὄψεις δηλαδὴ διαφορετικῆς τοῦ ἴδιου νομίσματος.

Ἡ συνεχὴς ἐναλλαγὴ ζωῆς καὶ θανάτου δὲν ἔχει σταματημὸ σύμφωνα μὲ τὸν Ἐμπεδοκλῆ: «Καὶ ταῦτ' ἀλλάσσοντα διαμπερές οὐδ' ἀμὰ λήγει», μᾶς πληροφορεῖ («Περὶ Φύσεως» 17). Τὰ πέρατα – ἄρα καὶ ἡ γένεσις κι ὁ θάνατος τῶν ὄντων – συνίστανται στὸ ἀλλήλοξεπέρασμά τους· κι ὅπως ἡ ζωὴ διαπερνᾷ καὶ ξεπερνᾷ τὸν θάνατο, ἔτσι κι ὁ τελευταῖος διαπερνᾷ καὶ ξεπερνᾷ τὴν ζωὴ, μ' ἀποτέλεσμα τὴ δημιουργία τοῦ ἐμπεδοκλείου «σφαίρου», τῆς σφαιρικότητας δηλαδὴ τῆς ἀειμετάβλητης ζωῆς τοῦ σύμπαντος, πού χαρακτηρίζεται ἀπ' τὴν ἀπεραντοσύνη στὸ χωρὸ καὶ τὴν αἰωνιότητα στὸ χρόνο. Ἡ διαφοροποίησις-ἐνοποίηση τῶν ὄντων, τὸ «διαφερόμενον-ξυμφερόμενον» τοῦ Ἡρακλείτου, ὁ Ἐμπεδοκλῆς τὸ διατυπώνει ὡς «διαφύεσθαι-ξυμφύεσθαι»,

ώς «διαφυόμενον-ξυμφυόμενον» και μάλιστα πολλαπλώς. Ἡ γέννηση ἀποτελεῖ συν-δόμηση τῶν ριζωμάτων, μιά συνδόμηση πού προϋποθέτει κάποια προγενέστερη ἀπο-δόμηση, κι ἡ τελευταία προϋποθέτει κάποια μελλοντική συν-δόμηση.

Σύμφωνα με τὸν Ἀναξιμανδρὸ (ἀπ. 12α), «ἀπ' ὅπου ἔρχονται τὰ ὄντα ἐκεῖ ξαναγυρίζουν φθειρόμενα βάσει μιᾶς ἀναγκαιότητος· γιατί πληρώνουν τὴν ἀδικία πού κάνουν τὸ ἕνα στὸ ἄλλο κατὰ τὴν διάταξη τοῦ χρόνου». Δίκη κατὰ τὸν φιλόσοφο εἶναι ἡ ἀδήριτη ἀρμολογία τῶν ἀντιθετικῶν δυνάμεων στὴν ἐξισορρόπηση τους· εἶναι ἡ ὁμο-λογία τῶν ἀντιθετικῶν δυνάμεων τοῦ σύμπαντος, πού ὀρίζει «κατὰ τὴν τοῦ χρόνου τάξιν» τὰ ὅρια τοῦ κάθε ὄντος καὶ φέρει στὸ φῶς τὴν ἐξέλιξη τῆς ζωῆς καὶ τῆς φύσεως, τῶν θεῶν καὶ ἀνθρώπων. Πρόκειται γιὰ τὴν ἀναξιμανδρεῖα κοσμοδικία, πού σὰν τραγωδία ἐκτυλίσσεται μεταξύ βίας καὶ συντριβῆς, μεταξύ ὕδρευς καὶ τίσσεως ἢ νεμέσεως.

Ὅπως ὁ Ἀναξιμανδρὸς, ἔτσι καὶ ὁ Ἡράκλειτος βλέπει τὴν ἀδιάκοπη αὐτὴ ἐναλλαγή ζωῆς καὶ θανάτου ὡς δικαιοσύνη. Μόνο πού ὁ Ἐφέσιος δὲν διαβλέπει σκοπούς, τέλη ἢ προθέσεις τοῦ ὄντος. Ὁ «αἰὼν» σὰν νὰ ἔναι ἕνα παιδί παίξει, δημιουργώντας καὶ καταστρέφοντας, ἀναπαυόμενος καὶ ξαναρχίζοντας. Μέσα στὰ πλαίσια, στοὺς κανόνες τοῦ παιχνιδιοῦ τοῦ ὄντος, εἶναι κι αὐτό· δηλαδὴ «ἀθάνατοι θνητοί, θνητοὶ ἀθάνατοι, ζῶντες τὸν ἐκείνων θάνατον, τὸν δ' ἐκείνων βίον θενεῶτες» (ἀπ. 62)! Ὁ Παρμενίδης, ἐπισκοπώντας «ἐξῶθεν» τὸ γίγνεσθαι, ἀπορρίπτει παντελῶς τὴν ὑπαρξὴ τοῦ θανάτου, ἀπορρίπτοντας τὴν ὑπαρξὴ τοῦ ἀνυπάρχοντος (μὴ ὁ-ντος). Μποροῦμε λοιπὸν νὰ πούμε, ὅτι κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἀντίληψη γενικά ὁ θάνατος ἀποτελεῖ μὴ ὄν, μὴ εἶναι, ἀνεξάρτητα ἀν' ὁ καθένας ἀπ' τοὺς φιλοσόφους προσεγγίζει τὸ θέμα διαφορετικά. Μέχρι κι οἱ σοφιστὲς ἀκόμη, πού, ἀμφιβάλλοντας γιὰ τὰ πάντα, γκρεμίζουν τὴν παράδοση, στὸ πρόβλημα τοῦ θανάτου εἶναι συνεπεῖς· ὁ Εὐριπίδης ἀντιμετωπίζοντας τὸ θέμα, γράφει: «Τίς δ' οἶδεν εἰ ζῇν τοῦθ' ὁ κέκληται θανεῖν, τὸ δὲ ζῇν ἐστὶ θνήσκειν; <πλὴν ὅμως> θροτῶν νοσοῦσι οἱ βλέποντες, οἱ δ' ὀλωότες οὐδὲν νοσοῦσιν οὐδὲ κέκτηνται κακὰ». Ὁ Πύρρων ἔλεγεν «μηδὲν διαφέρει τὸ ζῇν τοῦ τεθνάναι», πρὸς αὐτὸν δὲ πού τὸν ἐρώτησε: «Τί σὺ οὐκ ἀποθνήσκεις;» εἶπεν ὅτι «οὐδὲν διαφέρει». Ὁ Μένανδρος τέλος διετύπωσε τὴν ἀποψη, ὅτι «ὄν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος», καθότι «ὁ θάνατος λμὴν ἐστὶ πάντων τῶν μερόπων ἀνθρώπων» (Σωτάδος).

4. Ἡ ἔννοια τοῦ θανάτου

Μὲ βάση τὰ εἰπωθέντα μποροῦμε νὰ πούμε, ὅτι ὁ θάνατος εἶναι μιὰ ὄψη τῆς ζωῆς ἢ καλύτερα τὸ τέλος τῆς ζωῆς. Σὰν πρᾶγμα καθαυτὸ δὲν εἶναι βέβαια ἀπολύτως τίποτα, «διότι οὔτε πρὸς τοὺς ζῶντας ἐστὶν οὔτε πρὸς τοὺς μεταλλάχοντας... ἀφοῦ περὶ μὲν τοὺς ζῶντας οὐκ ἐστὶν, οἱ δὲ ἀποθανόντες οὐκ εἰσὶν», σύμφωνα με τὸν Πλάτωνα (Ἀξίολχος).

Ὁ θάνατος ἀποτελεῖ ἀπλὴν ἔννοια καὶ τίποτα ἄλλο· μιὰ ἔννοια πού στηρίζει τὴν συνείδηση τῆς ζωῆς, ὅχι ὅμως καὶ τὴν ζωὴ τὴν ἴδια, πού τὴν στηρίζει ὁ δημιουργικὸς ἔρως, ἡ ἀέναη κοσμογονικὴ κίνηση. Κι ὅπως ἡ ἀρχὴ δὲν ἐννοεῖται παρὰ μόνο σὲ σχέση με τὸ τέλος, ἔτσι καὶ ἡ ζωὴ ἐννοεῖται σὲ σχέση μόνο με τὸ θάνατο, πού ἀποτελεῖ τὸ τέλος τῆς. Ὁ θάνατος – τέλος ὡστόσο δὲν ἀποτελεῖ πρᾶγμα καθαυτὸ, ἀλλὰ μόνο τέλος κάποιου πράγματος καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τῆς ζωῆς. Οὐσία, ὄν, ὑπαρξὴ εἶναι μόνον ἡ ζωὴ πού ἀπτεται καὶ σθῆναι, πού ἐρχεται καὶ φεύγει, πού φαίνεται καὶ χάνεται. Ὅσον ἀφορᾷ στὸ θάνατο, αὐτὸς δὲν εἶναι παρὰ προμηθεϊκὸ τέχνασμα, τουτέστιν ἐφεύρεση πού σκοπὸν ἔχει νὰ κάνῃ τὴ ζωὴ συνειδητὴ, ὅπως ἀκριβῶς καὶ οἱ θεοὶ πού ἐφευρέθησαν, προκειμένου νὰ καταστήσουν νοητὴ τὴν οὐσία τοῦ ἀνθρώπου.

Περὶ σπουδαιότερο δὺσκολο ὥστόσο εἶναι τὸ δεύτερο ἐρώτημα: Τί γίνεται δηλαδὴ μετὰ τὸ πέρασ τῆς ζωῆς, μετὰ τὸ θάνατο. Σύμφωνα με τὰ προλεχθέντα ἡ ζωὴ συνεχίζεται. Ὅμως ἂς μὴν διαστοῦμε νὰ δώσουμε σ' αὐτὸ λογοκρατικὰ περιεχόμενα καὶ νὰ προετοιμαστοῦμε γιὰ παραδείσους καὶ κολάσεις. Αὐτὰ ἀφοροῦν στοὺς ὁπαδοὺς καὶ ἐκπροσώπους τῶν δογμάτων καὶ σ' ὅσους ἀρέσκονται νὰ βλέπουν ἀνθρωποκεντρικὰ τὸν κόσμον. Οἱ Ἕλληνες, ἄνθρωποι τοῦ λόγου καὶ τῆς ἐπιστήμης, δὲν καλλιεργοῦν ἀνατολίτικα φαντάσματα οὔτε καὶ λογοκρατικὲς ἐλπίδες. Στοχαστικοί, ἐρευνητικοὶ καὶ προπαντὸς λογικοὶ δὲν παραδέχονται τίποτα, πού δὲν μπορεῖ νὰ περάσῃ ἀπ' τὸ μυαλό τους. Ὅ,τι τοὺς ἀποδεικνύεται ἀφθαστο καὶ ἀνερμήνευτο τὸ ἐγκαταλείπουν· τουλάχιστον «μέχρι νεωτέρας διαταγῆς». Προσπαθοῦν ὥστόσο ἀδιάκοπα νὰ κατανοήσουν τὸν κό-

σμο και σ' αυτό επιδίδονται μ' όλες τους τις δυνάμεις, όπως σωστά παρατηρεί ο άκαδημαϊκός Ι. Ρισπέν.

«*Εάν μὴ ἔλπηται, ἀνέλπιστον οὐκ ἐξευρήσει, ἀνεξερεύνητον ἐὼν καὶ ἄπορον*», λέγει ο Ἡράκλειτος· πού παναπὴ, ὅτι, ἐὰν δὲν καλλιεργεῖς μέσα σου φανταστικούς κόσμους, δὲν πρόκειται καὶ νὰ τοὺς συναντήσεις, γιατί αὐτοὶ δὲν ἀνήκουν στὴν περιοχὴ τοῦ ἐπιστητοῦ καὶ νοητοῦ· ἄρα εἶναι ἄ-νόητοι, ἀφοῦ «*ταυτὸν ἐστὶ τὸ νοεῖν τε καὶ εἶναι*» σύμφωνα μὲ τὸν Παρμενίδη. Μ' ἄλλα λόγια, «*τοὺς Λαιστργόνας καὶ τοὺς Κύκλωπας, / τὸν ἄγριο Ποσειδῶνα δὲν θὰ συναντήσεις, / ἂν δὲν τοὺς κουβανῆς μὲς στὴν ψυχὴ σου, / ἂν ἡ ψυχὴ σου δὲν τοὺς στήνει ἐμπρός σου*», καθὼς λέει ὁ ποιητής.

Εἶπαμε, ὅτι τὰ ὄντα ξεπληρώνουν τὴν ἀδικία πού κάνουν τὸ 'να στὸ ἄλλο «κατὰ τὴν τοῦ χρόνου τάξιν» κι ὅτι ἐκ τῶν ὄντων «*τὰ μὲν μεταπεσόντα ἐκεῖνα ἐστί, κακεῖνα πάλιν μεταπεσόντα ταῦτα*». Καὶ ὅσον ἀφορᾷ στὸν ἄνθρωπο, ἀποθνήσκων τὸ μὲν σῶμα φθειρόμενον ἐπιστρέφει στὴν γῆ «ἐξ ἧς ἐλήφθη», ἄρα καὶ ἡ ψυχὴ στὴ δική της πηγὴ. Σύμφωνα μὲ τὸν Δημόκριτο ἡ ψυχὴ «*ἐκβαίνει τοῦ σώματος, ἐν δὲ τῷ ἐκβαίνειν διαφορεῖται καὶ διασκεδάννυται*». Ὁ Ἐμπεδοκλῆς δὲν κάνει λόγο περὶ διασκορπισμοῦ, αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει πὼς διαψεύδει τὸν Δημόκριτο, ὅταν δέχεται πὼς τὸ ἀφθαρτο αὐτὸ μέρος ζωογονεῖ καὶ κινεῖ ἀδιάκοπα ἄλλες ὑπάρξεις ζωῆς (ἀπ. 117, *περὶ καθαρῶν*).

Ἐπανερχεται ὡστόσο τὸ ἐρώτημα, τί ἐννοοῦσαν οἱ Ἕλληνες, ὅταν μιλοῦσαν περὶ ἀθανάτων, περὶ θεῶν, δαιμόνων καὶ δαιμόνων. Τὸ πιὸ σωστὸ εἶναι αὐτὸ πού προηγουμένως εἰπώθηκε, ὅτι δηλαδὴ οἱ ψυχὲς διασκορπίζονται ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει στὴ φύση καὶ καταδυθίζονται σὲ νέα σώματα, ὠθούμενες ἀπ' τὸν κοσμογονικὸ ἔρωτα, κατὰ πού ἔλεγαν οἱ Ὀρφικοί. Ἀσφαλῶς δὲν φεύγουν, δὲν διασκορπίζονται ὡς ἐξατομικευμένες ψυχὲς-συνειδήσεις, ἀλλ' ὡς ἐνέργεια, ὡς μέρη τοῦ ἀριστοτελικοῦ πρώτου κινοῦντος. Ὅμως δὲν εἶναι ὅλες οἱ ψυχὲς τὸ ἴδιο, ὅπως δὲν εἶναι κι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι· διότι «*μέζονες μόροι, μέζονος μοίρας λαγχάνουσι*», πράγμα πού σημαίνει ὅτι μερικοὶ μετέχουν περισσότερο στὴ ζωὴ καὶ στὸ θάνατο, μετέχουν πιότερο τοῦ λόγου. Αὐτὲς οἱ ψυχὲς πιθανὸν νὰ φεύγουν ὡς ἐξατομικευμένες, ὡς συνειδήσεις, ὡς ὁλοκληρωμένοι λόγοι, κάτι πού ὀφείλεται στὴν μελέτη, στὴν ἀσκησι μνήμης, στὴν αὐτογνωσία, τὴν ὁποία ὁ Γιούνγκ ἐξιώνει μὲ τὴν ἰσοθεΐα.

Ἡ ἑλληνικὴ «*λάχσις*», πού ἀναφέρει κι ὁ Ἡράκλειτος, οὐδόλως σχετίζεται μὲ τὴν σύγχρονη

Οἱ νεκροί μας

Πόσο μεγάλη ἔγινε ἡ Ἀθήνα καὶ συνεχίζει νὰ ἀπλώνει! Πρόβλεψη γιὰ τὸ σωστὸ μέγλωμά της δὲν ὑπῆρξε καὶ φυσικὰ πού πρόβλεψη γιὰ τὸ μέγλωμα καὶ τῶν νεκροταφείων, ὥστε νὰ χωρέσουν ὅλοι ὅσοι ἀναχωροῦν γιὰ τὸν ἄλλο κόσμο! Μᾶς γεμίζει μὲ θλίψη καὶ ἀπογοήτευση ἡ κατάστασι πού δημιουργεῖται στὴν περίοδο τοῦ καύσωνα, ὅταν οἱ ἀποχωροῦντες εἶναι πολλοί, ὅταν τὰ ψυγεῖα δὲν ἐπαρκοῦν γιὰ τόσα σώματα καὶ κορνφώνεται ἡ ἀγωνία τῶν οἰκείων νὰ θροῦν λίγο χωρὸ γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῶν νεκρῶν, ὅταν ἐπισπεύδεται ἡ ἐκταφὴ νεκρῶν, τῶν ὁποίων ἡ φυσιολογικὴ φθορὰ δὲν ἔχει ἀκόμα ὁλοκληρωθεῖ. Ἀκόμη θυμᾶμαι καὶ ἓνα ἄλλο μακάθριο περιστατικὸ, ὅταν πρὶν ἀπὸ μερικὰ χρόνια στὴ μεγάλη πλημύρᾳ τῆς Ἀθήνας ἓνας χεῖμαρρος πέρασε μέσα ἀπὸ ἓνα νεκροταφεῖο, ξεθάψε καὶ μετέφερε σὲ μεγάλη ἀπόστασι πτώματα, μεταξὺ αὐτῶν καὶ μιᾶς νεαρῆς κοπέλας (εἶχε πεθάνει ἀπὸ κάποια αἰτία καὶ εἶχε ταφεῖ μερικὲς μέρες πρὶν), τὴν ὁποία ἓνας καλὸς ὁδηγὸς αὐτοκινήτου μάταια προσπαθοῦσε νὰ σώσει μὲ τεχνιτὴ ἀναπνοή, στόμα μὲ στόμα.

Αὐτὸ καθαυτὸ τὸ γεγονὸς τοῦ θανάτου στὴ συνείδησι τοῦ λαοῦ εἶναι συννηφασμένο μὲ ὅλη τὴν τραγικότητά του. Ἀδύναμος, πεπερασμένος ὁ ἄνθρωπος δὲν

τύχη, πού για τούς Έλληνες είναι απαράδεκτη. Ἡ «λάχεσις», μπορούμε νά ποῦμε, ὅτι ἀποτελεῖ ἕνα εἶδος ἐπινικίου στεφανώματος. Ὁ Σωκράτης, πού οὕτως ἢ ἄλλως ἔλαχε «μείζονος μοίρας», δέν ἔκανε τίποτε ἄλλο σ' ὅλη του τή ζωή ἀπ' τὸ νά προσπαθῇ νά γνωρίσῃ τὸν ἑαυτό του καί νά συνταυτιστῇ μὲ τὸ εἶναι του, μὲ τὸν δαίμονά του, ὥστε νά καταστῇ εὐ-δαίμων. Εὐδαίμων γιὰ τοὺς παλιούς εἶν' αὐτὸς πού ὁμονοεῖ, πού δέν συγκρούεται μὲ τὸν ἑαυτό του, πού παρέχει τὴν δυνατότητα σ' ὅλες τὶς ἐμφυτες ψυχο-πνευματικὲς καὶ ἠθικο-σωματικὲς του δυνάμεις νά ἐκδηλωθοῦν καί νά φθάσουν «ἐς ἄκρον ἀρετῆς» μὲ δικαιοσύνη. Ὅμως ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος εἶναι ἥρωας, δηλαδή φορεὺς φωτός, λόγου, πού διὰ τοῦ προσώπου του ῥέει – ἀποκαλύπτεται στοὺς ἀνθρώπους. Ὁ ἥρωας τρόπον τινά βρίσκεται τοποθετημένος «μεταξὺ» ἀνθρώπων καὶ θειότητος, ἀποτελεῖ ἕναν διαμεσολαβητὴ, ὅπως ἀκριβῶς περιγράφει τοὺς θεοὺς – ἥρωες – δαίμονες καὶ σοφοὺς τὸ «Συμπόσιον».

Σύμφωνα μὲ τὸν Ἡράκλειτο «*ψυχῆς ἐστὶ λόγος ἑαυτὸν αὖξων· ψυχῆς <ὁμως> πείρατα ἰὼν οὐκ ἐξεύροιο, πᾶσαν ἐπιπορευόμενος ὁδόν· οὕτω βαθὺν λόγον ἔχει*» (ἀπ. 115, 45). Οἱ Ἕλληνες ἥρωες καὶ θεοὶ οὐδεμίαν σχέση ἔχουν μὲ τὸν λογοκρατικὸ θεὸ ἀλλ' οὔτε καὶ μὲ τοὺς ὠχρούς καὶ ἀναιμούς ἥρωες τῆς ἐξ-ουσίας. Οἱ θεοὶ καὶ ἥρωες αὖξησαν τὸν ἐν τῇ ψυχῇ λόγον τους, ἐδιζήσαντο καὶ ἐγνων ἑαυτοὺς καὶ θέβαια διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ ἔργου τοὺς κατέστησαν ἀθάνατοι· διότι, ἂν μὴ τὶ ἄλλο, τὰ ἔργα τους τὰ «θωυμαστά καὶ μεγάλα» μνημονεύονται καὶ θά μνημονεύονται ἐσαεὶ ἀπ' τὴν ἀνθρωπότητα, ἡ ὁποία ἀκολουθεῖ κάποιους ἀπ' τοὺς δρόμους πού ἐκεῖνοι διάνοιξαν.

5. Ἡ ζωὴ τεθανάτωσηται

Κομπάζει ἡ λογοκρατία, ὅτι «κατενίκησε τὸν Χάροντα κι ἔθαψε τὸ κακὸ καὶ ἀπεχθὴ θάνατο», ἀπευθυνόμενη πρὸς τὶς ἐξαχρειωμένες μάζες, πού αὐτὴ ἀπεδλάκωσε. Ὅμως τὰ φαντάσματα δέν ἀποθνήσκουν, γιὰτὶ, καθὼς εἶπαμε, εἶναι μὴ ἑόντα. Αὐτὸ πού ἀποθνήσκει εἶναι οἱ ἄνθρωποι καὶ ἡ ζωὴ, πού πράγματι «τεθανάτωνται» ἐξαιτίας τῆς λογοκρατίας. Οἱ σύγχρονοι λογοκρατούμενοι ἄνθρωποι ἀποτελοῦν ζωντανούς νεκρούς, πού κινοῦνται νωχελικὰ καὶ δειλὰ ἐξαιτίας τοῦ φόβου, τὸν ὁποῖο οἱ ἐξ-ουσιαστές ἐνστάλλαξαν στὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων, προκειμένου νά τοὺς κυβερνοῦν μ' εὐκολία. Οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι μεγαλώνουν μὲ σύντροφο τὸν «φόβον Κυρίου», τὸν ὁποῖο τὰ λογοκρατικὰ ὄργανα διδάσκουν ὡς ἀρετὴ καὶ μάλιστα ὡς «ἀρχὴν

θέλει νά πιστέψει ὅτι ὁ δικός του, ὁ ἀγαπημένος του ἄνθρωπος, θά ταφεῖ, θά ἀποσυντεθεῖ, θά γίνῃ ἕνα μὲ τὸ χῶμα. Ἴσως δέ, ἐπειδὴ ἡ σταδιακὴ ἀποσύνθεση παίρνει κάποιο χρόνον, ἀσυναίσθητα, ἐνδόμυχα, ὄνειρικά ὁ ἄνθρωπος ταυτίζει τὸν τάφο μὲ τὴν γήινη ἀνθρώπινη ζωὴ, βλέπει τὸν τάφο σὰν χῶρον προέκτασης τῆς ζωῆς, μαρτυρικῆς ζωῆς. Τὰ μοιρολόγια, τὰ ξεσπάσματα τῶν πονεμένων ἀνθρώπων μιλάνε γιὰ ψυχρὸ ἔδαφος, στενὸ χῶρον («ἕνα ἐπὶ δύο»), τὸ βάρος πού τοὺς σκεπάζει («ὅς εἶναι ἐλαφρὺ τὸ χῶμα»), τὸ σκοτάδι, καὶ ἀνάδει κερὶ καὶ καντήλια.

Αὕτῃ ἡ διαδικασία, αὕτῃ ἡ σχέση ζωντανῶν καὶ πεθαμένων (δηλαδή πτωμάτων) τροφοδοτεῖ τὸν μηχανισμό τῶν ὀνείρων μὲ πλούσιο ὕλικό. Πόσοι καὶ πόσα ὄνειρα καὶ ἐφιάλτες δέν ἔρχονται νά ταραξοῦν τὸν ὕπνο μας καὶ στὴ συνέχεια οἱ ἐνοχλητικὲς σκέψεις νά βασανίσουν τὸ ξύπνιο μας. Δεισιδαιμονίες, προλήψεις, φαντασιώσεις παράλληλα καταταλαιπωροῦν τοὺς ζωντανούς, λὲς καὶ δέν ἔχουν ἄλλες ἀγωνίες καὶ προβλήματα στὴ ζωὴ τους. Ἡ σφοδρὴ ἐπιθυμία μερικῶν ἀνθρώπων νά διατηρήσουν ὁλοζώντανη τὴν παρουσία προσφιλῶν ἀνθρώπων πού ἔφυγαν, τοὺς ἐξωθεῖ νά καταφεύγουν ἀκόμα καὶ στὸ θαλάσσιον ἢ πάγωμα τῶν πτωμάτων («κρυονικὴ») μὲ τὴν ψευδαίσθηση τῆς διατήρησης τῆς ἐλπίδας γιὰ ἐπαναφορὰ στὴ ζωὴ. Ἀκόμα φαντάζομαι σκέψεις βασανιστικῆς,

σοφίας». Ὁ φόβος ὅμως ἀποτελεῖ «ὑποχθόνιον συναισθημα», πού 'χει τὴν πηγὴν του στὸ σκοτεινὸ καὶ ἄγνωστο, καὶ ἡ σκοτεινιά, ὡς γνωστόν, σκοτεινιά παράγει καὶ καθόλου σοφία.

Ἐπὶ τοῦ ἰδεολογικοῦ προβλήματος τοῦ φόβου καὶ συγκεκριμένα τοῦ φόβου τοῦ θανάτου παίχτηκε καὶ κρίθηκε ἡ γιγαντιαία, πολύχρονη καὶ πολύχροτη μάχη τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν Ἀσία, τῆς ἐλευθερίας μετὰ τὴν δουλεία, τῆς ἀλήθειας μετὰ τὸ ψεῦδος, τοῦ πολιτισμοῦ μετὰ τὴν βαρβαρότητα. Οἱ Ἕλληνες δὲν μπόρεσαν νὰ καταστήσουν κοινὸ κτῆμα τὴν ἐλληνικὴ παιδεία γιὰ ὅλους τοὺς κατοίκους τοῦ Μεσογειακοῦ χώρου, οἱ ὅποιοι ἀπελάμβαναν τ' ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ χάρις στοὺς ὀλίγους ἥρωικούς ἀνθρώπους, πού ζοῦσαν ἐντονα τὴ ζωὴ ἐρωτοτροπώντας μετὰ τὸν θάνατο. Ὅταν ὅμως οἱ ἐξ-ουσιαστές τοὺς ἐπέσεισαν τὴν ἀπειλὴν τοῦ μεταφυσικοῦ φόβου, τὸν «φόβον Κυρίου», τὸν φόβο θανάτου μ' ὅλα τὰ παρεπόμενα –κολάσεις, καζάνια πού βράζουν, πίσες, πηροῦνες, δεύτερες παρουσίες καὶ νεκραναστάσεις–, οἱ ἡμιμαθεῖς ἐλύγισαν, καὶ ἀφοῦ ἐγκατέλειψαν τοὺς φυσικούς τους ἡγέτες, ἔσπευσαν νὰ κλεισθοῦν στὸ πλατωνικὸ σπῆλαιο, στὴ φυλακὴ τῆς ἐξ-ουσίας. Ἐκτοτε ἡ λογοκρατία, ἀδίστακτη καθὼς εἶναι καὶ τυραννικὴ, χρησιμοποιοῦν κατὰ κόρον τὸ ὄπλο τῆς ἐπιτυχίας της, καὶ ἐκμεταλλευόμενη τὴς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες καὶ ἀτέλειες, κατατρομοκρατεῖ τοὺς ἀνθρώπους μετὰ τὴν ὀργὴν τοῦ Ἰαβὲ καὶ τοὺς μεταθανάτιους κολασμούς.

Δεδομένου ὅτι ὁ φόβος ἐκπηγάζει ἀπ' τὴν ἄγνοια, τὸν ρόλο τοῦ τρομοκράτη παίζει ἡ ἐκπαίδευση, πού ἐντέχνως καλλιεργεῖ τὸν «φόβον Κυρίου». Ὅντας ὄργανο καὶ μοχλὸς τῆς ἐξ-ουσίας, συνηθίζει τὴς τρυφερὲς καὶ ἀνίδεες ὑπάρξεις νὰ φοβοῦνται ὄχι μόνον τὸν ἀόρατο, ἐξωγήινο καὶ ἐκδικητικὸ θεὸ τῶν Ἑβραίων, ἀλλὰ καὶ κάθε ἄλλον «κύριο», ἀφέντη καὶ ἄρχοντα τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς κοινωνίας.

Ὅμως στὴν ἴδια τὴν παγίδα, πού συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδητὰ στήνουν στοὺς ἀνθρώπους, πέφτουν θύματα καὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἐξ-ουσιαστές, καὶ τὰ ἴδια τὰ ὄργανα τῆς λογοκρατίας, πού κατατρύχονται βασανιστικά ἀπ' τὸ αἶσθημα τοῦ φόβου ἀνατροπῆς τῆς καθεστηκυίας τάξεως καὶ τοῦ συνακόλουθου κολασμοῦ τους. «Φόβος καὶ ἐξ-ουσία εἶναι οἱ δυνάμεις τοῦ συγχρόνου κόσμου, πού ἀλληλοσυντηροῦνται, καὶ ἀλληλοεξαρτῶνται, καὶ ἀλληλοεμπλέκονται σ' ἓναν φαῦλο κύκλο πού δὲν ἔχει ἀρχὴ καὶ τέλος». Σήμερα «μόνο δειλιασμένες ψυχές, φοβιτοίαιρα ὄντα, διεστραμμένα, ἐγκληματικά, χωρὶς ἥρημ ἀντάρχεια τοῦ νοῦ, ἄρρωστα ἀπὸ φόβο» συναντᾶ κανεῖς, σύμφωνα μετὰ τὸ Νίτσε. Γιὰ τὸ σύγχρονο ἄνθρωπο ὁ θάνατος φαντάζει φοβερός, ἀπεχθής,

τραγικὲς ὑπερηλίκων ἢ ἀρρώστων, πού εἶναι κοντὰ στὸ θάνατο, σκέψεις πού συντηροῦνται ἀπὸ τὴν παρούσα κατάσταση, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχαν ἀντικατασταθεῖ μετὰ σκέψεις ἀνώτερες, πνευματικότερες, καθαρές καὶ ἄλλυπες.

Νομίζω, ὅτι εἶναι καιρὸς πλέον νὰ βρεθεῖ ἓνας ἄλλος τρόπος ἀνάπαυσης τῶν νεκρῶν ἀπὸ αὐτὸν τῆς καθιερωμένης ταφῆς. Τρόπος ἀνώτερος, πού νὰ ἀρμόζει στὴν πνευματικὴ, θὰ ἔλεγα, φύση τοῦ ἀνθρώπου περισσότερο παρὰ στὴν ὕλική. Ἕνας τρόπος ἐξαῦλωσης, ἓνα σύννεφο καπνοῦ, πού θὰ κλείνει μέσα του καὶ τὴν ἔννοια τῆς θυσίας, ὅπως βλέπουμε καὶ στὴ μυθολογία, μετὰ συνοδεία ὕμνων ἐκλεκτῶν (καὶ κατανοητῶν) θὰ εἶναι μιὰ τελετὴ ἀπόδοσης ὑψίστης τιμῆς πρὸς τὸν νεκρό. Στιγμὲς ἀπόκοσμες, στιγμὲς μετουσίωσης, ὅπου ὅλη ἡ ὕλη (τὸ σῶμα) θὰ μετατρέπεται σὲ πνεῦμα μετὰ τελικὸ ἀποδέκτη τὸν οὐρανό. Καθὼς οἱ καπνοὶ θὰ ἀναδύονται καὶ θὰ κινοῦνται δεξιὰ καὶ ἀριστερά, θὰ εἶναι σὰν ἓνας χαιρετισμὸς τοῦ προσφιλοῦς προσώπου πού φεύγει, θὰ εἶναι ἓνας συμβολισμὸς ἀπελευθέρωσης τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ὕλης. Εἶναι ἐνδόμυχος ὁ πόθος τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀτενίζει τὰ ὕψη, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἐλαφράδα, νὰ θέλει νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ ὅσα τὸν βαραινοῦν καὶ τὸν κρατοῦν στὴ Γῆ. Ἔτσι καὶ ἡ τελετὴ αὕτη θὰ συμπαράσχει καὶ τὸ πνεῦμα μας σὲ μιὰ διαδικασίαν αἰώνιας ἀνάδρασης, ἀνέλιξης, τελειώσεως, πού εἶναι σκοπὸς καὶ μοῖρα τῶν ἀνθρώπων.

ἀποτρόπαιος, ἐνῷ ἡ ζωὴ ἔχει ἀναγκὴν σὲ αὐταξία καὶ αὐτοσκοπό. Τὸ «εὐ ζῆν» ξεχάστηκε ὡς ἰδανικό, καὶ «τὸ εἶναι ζῆν παντοίως» ἱκανοποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους, μ' ἀποτέλεσμα τὴν οὐδέτερη, ἐπιπεδῆ, μονότονη ζωὴ τους. Καταναλωτές, καθὼς τοὺς ἀποκαλοῦν οἱ ἡγέτες τους, θερμιδοκυνηγοῦν, διταμινοκυνηγοῦν, μὲ μοναδικό σκοπὸ νὰ κρατηθοῦν στὴ ζωὴ «ζωντανοί», ἔστω καὶ κρεμασμένοι ἀπ' τοὺς ὀρούς καὶ τοὺς ἐπιδέσμους. Τοιοῦτοτρόπως εὐτελίζεται ἡ ζωὴ καὶ ἀπὸ δῶρο τῆς φύσεως μεταβάλλεται σὲ εἶδος ἐμπορίου, τὸ ὁποῖο ἄθλιοι ἐμποροὶ διακινοῦν, παρέχοντας «ἀσφάλειες ζωῆς» καὶ δυνατότητες παράτασής της. Σύμφωνα μὲ τὸν νομπελίστα Κόνραντ Λόρεντς, οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι ἀποφεύγουν νὰ σκεπτῶνται τὸ θάνατο καὶ κλείνουν τὰ μάτια σ' αὐτὸν στρουθοκαμηλικά. Δὲν θέλουν νὰ μιλοῦν γιὰ τοὺς νεκροὺς καὶ στὸ ἄκουσμα τῆς λέξης «θάνατος» σπεύδουν νὰ κάνουν ἐξορκισμούς. Βρισκόμαστε δηλαδὴ καὶ πάλι στὸ στάδιο τῆς βαρβαρότητας καὶ τοῦ πρωτογονισμοῦ. Ὁ Ἡράκλειτος ἔλεγε, πῶς τὰ σκυλιὰ γανγίζουσιν σ' αὐτοὺς ποὺ δὲν γνωρίζουν· τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, καθὼς φαίνεται, ποὺ φοβοῦνται τὸ θάνατο, χωρὶς κανένας τους νὰ ξέρη περὶ τίνος πρόκειται.

Ὁ Ὑποχαιρέτης, ὁ μορφωμένος κάτοικος δηλαδὴ τοῦ Μεσογειακοῦ χώρου, γελοῦσε μὲ τὸ θάνατο καὶ διακωμωδοῦσε τὸν Χάροντα, ποὺ σὰν ὑπάλληλός του ὤφειλε νὰ πάη τὸ «περατίζιον» καὶ νὰ τὸν μεταφέρῃ στὴ νέα του κατοικία διὰ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης. Ὁ Ἀθηναῖος γνώριζε νὰ ζῇ πληρὴ ζωὴ καὶ ὁ Σπαρτιάτης ἤξερε «ἐλευθερον εἶναι», γιατί εἶχαν συνειδητοποιήσει, ὅτι ἡ καλὴ ζωὴ εἶναι ἀναπόσπαστα δεμένη μὲ τὸν θάνατο, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν ἄλλη ὕψη τῆς ζωῆς.

«Τὸ ἔθνος πρέπει νὰ μάθῃ νὰ σέβεται ὅ,τι εἶναι ἀληθινόν», ἔλεγε ὁ Σολωμός, γιατί τὸ ἔθνος οὐδέποτε ἔμαθε νὰ σέβεται τὸ ἀληθινόν· καὶ εἶναι πολὺ φυσικό, ἀφοῦ τὸ κράτος τὸ μαθαίνει νὰ ψεύδεται ἀυσσώτως, ὅπως ψεύδεται καὶ τὸ ἴδιο. Ὅμως, ὅπως τότε, ποὺ τὰ ὄργανα τῆς λογοκρατίας νίκησαν τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τοῦ ἰδεολογικοῦ προβλήματος τοῦ θανάτου, αἰτία ἦταν ἡ ἄγνοια – ὅπως κάθε ἥττα τῶν Ἑλλήνων ὀφείλεται στὴν ἄγνοια –, ἔτσι καὶ ἡ μεγάλη μάχη ποὺ ἦδη δίδεται, «ἡ γιγαντομαχία περὶ τῆς οὐσίας», δηλαδὴ ὁ πόλεμος ἐλευθερίας καὶ καθολικῆς δουλείας, θὰ χαθεῖ, ἂν δὲν μάθουν οἱ Ἕλληνες τὸ ἀληθινόν. Δὲν μένει παρὰ οἱ ἰδεολογικὰ Ἑλληνες, ὅπου γῆς, οἱ «ζωντανοί» κατὰ τὸν Ἰωάννη Δραγούμη, ποὺ γνωρίζουν νὰ ζοῦν καὶ νὰ πεθαίνουν, ν' ἀναλάβουν τὸ ρόλο τοῦ διαφωτιστῆ, διδάσκοντας, ὅπως ὁ Σωκράτης, λόγῳ καὶ ἔργῳ τ' ἀλήθειαν καὶ κατὰ φύσιν.

Πρέπει νὰ τεθεῖ τέρμα ὀριστικό στὴν τωρινὴ σχέση (διαδικασία). Ὅπως τὸ πνεῦμα ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὸ σῶμα τῶν νεκρῶν, ἔτσι καὶ ἡ σκέψη καὶ οἱ ἐνέργειες τῶν ζωντανῶν πρέπει νὰ ἀπελευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν ἐννοια τοῦ τάφου, ὅπως ἔχει σήμερα. Ἄς ἀφήσουμε τοὺς προσφιλεῖς νεκροὺς μας ἡσυχους στὸν πνευματικό, δικὸν τους κόσμον. Ὅσο περισσότερο ἀπομακρυνόμαστε ἀπὸ τὴν ὑλιστικὴν σχέση μὲ τοὺς νεκροὺς, τόσο περισσότερο αὐξάνει ἡ πνευματικὴ σχέση σὰν ἀνταμοιβὴ τῆς ἀέναης ἀνθρώπινης προσπάθειας γιὰ τελείωση.

Ἔτσι θὰ ἐκλείψουν οἱ παράγοντες ἐκεῖνοι, ποὺ παίρνουν τὸ σῶμα τῶν νεκρῶν σὰν ἐμπορεύσιμο εἶδος, ποὺ τὸ ἐκμεταλλεύονται (μερικοὶ ἱερωμένοι, νεκροθάπτες, γραφεῖα τελετῶν κ.λπ.). Θὰ ἐκλείψουν τάφοι πολυτελείας, μαρμάρινοι, εὐρύχωροι (λὲς καὶ χρειάζονται χώρο οἱ νεκροί), τάφοι ἀπλοὶ ἢ ἀπεριττοὶ ἢ οἰκογενειακοί, πλούσιοι (διακρίσεις καὶ ἐδῶ). Ἔτσι θὰ ἐκλείψουν οἱ ἀποκρουστικὲς λέξεις, ὅπως σαρκοφάγος, τάφος, κάσα, ἀποσύνθεση, ἐκταφή καὶ οἱ σκληρότερες τῆς νεκρώσεως ἀκολουθίας («ὁστὲα γεγυμνωμένα», «σκωλήκων δρωμα καὶ δυσωδία»), ποὺ μόνον λύπη, ἀπαισιοδοξία καὶ θασανισμό προσθέτουν.

Εἶναι νὰ ἀπορεῖ κανεὶς, πῶς ὁ ἄνθρωπος (στὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Γῆς) συνεχίζει αὐτὴ τὴν διαδικασίαν, ἡ ὁποία τὸν ὑποβαθμίζει.

N. Νόκας

Δήμαρχος Λεύκτρων Βοιωτίας

Ολεθρος

Ο έτήσιος αριθμός των αμβλώσεων ανέρχεται στις 400.000! («Τὰ Νέα» 11-6-93). Κι' όμως το κράτος παρατηρεί ως απαθής θεατής και συνένοχος τόν δημογραφικό όλεθρο του Έλληνικού λαού. Τι έπρεπε νά είχε κάνει; Ωφείλει νά είχε νομοθετήσει τὰ ακόλουθα μέτρα:

1) Απαγόρευσι των αμβλώσεων, πλὴν των περιπτώσεων συλλήψεως ἐκ διασμού ἢ κινδύνου ὑγείας τῆς μητρός καὶ ἐκ σοβαρῶν κοινωνικῶν ἢ λόγων δημοσίας ὑγείας, π.χ. ἐγκυμοσύνη παράφρονος.

2) Ίδρσι Δημογραφικῆς Τραπεζῆς, ὅπου τὰ ἔσοδα θὰ προέρχωνται ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ βάσει προγράμματος καὶ ἐκ τοῦ φόρου ἀγαμίας. Σκοπὸς τῆς Τραπεζῆς θὰ εἶναι ἡ χρηματοδότησι γεννήσεων (σοβαρὸ ποσὸν γιὰ κάθε παιδί πὺν τεκνοποιεῖ ἡ οἰκογένεια). Εἶναι γελοῖο, τὸ κράτος νὰ χρηματοδοτῇ τὴν παραγωγή χοίρων καὶ βοδιῶν καὶ νὰ μὴ ἐπιδοτῇ τὴν παραγωγή Ἑλληνοπαίδων καὶ νὰ χορηγῇ δάνεια πρὸς σύναψιν γάμου.

3) Καθιέρωσι φόρου ἀγαμίας, κατὰ τὸν ὅποιον οἱ ὑπερβάντες τὸ 40ὸ ἔτος τῆς ἡλικίας ἄγαμοι θὰ φορολογοῦνται μὲ 5%-10% ἐπὶ τοῦ καθαροῦ κέρδους των καὶ τὰ ἔσοδα ἐξ αὐτῆς τῆς φορολογίας θὰ κατατίθενται στὴν Δημογραφικὴ Τράπεζα.

4) Χρηματοδότησι των υἱοθεσιῶν στὰ ἄτεκνα ζεύγη.

5) Προστασία καὶ χρηματοδότησι τῆς ἀγάμου μητρότητος μὲ ὅλες τὶς ἐγγυήσεις ἐχεμυθείας.

6) Ἀπαλλοτρίωσι των πολυτέκνων (ἄνω των 4 τέκνων) ἀπὸ κάθε φορολογία.

7) Προτίμησι των τέκνων των πολυτέκνων στοὺς διορισμοὺς στὸ Δημόσιο καὶ στὰ Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.

8) Καθιέρωσι χαμηλοτόκων καὶ μακροπροθέσμων δανείων γιὰ τὴν σύναψι γάμου ἀπὸ τὴν Δημογραφικὴ Τράπεζα.

Πολλὰ ἄλλα μέτρα ἔχουμε ὑπ' ὄψιν. Ἀναφέραμε μερικὰ ἐνδεικτικὰ. Ἡ ὅλη ὑπόθεσι τοῦ δημογραφικοῦ προβλήματος εἶναι ἀποκλειστικὰ οἰκονομική. Οἱ Ἕλληνες θέλουν παιδιά, ἄλλα φοβοῦνται τὶς οἰκονομικὰς ὑποχρεώσεις. Ἐπομένως λύσις ὑπάρχει. Ἀπλῶς τὸ κράτος νὰ περικόψῃ τὶς γνωστὰς σπατάλες δισεκατομμυρίων καὶ τὴν διασπάθισι τοῦ δημοσίου χρήματος (τηλεόρασι: παθητικὸν 1 δις μηνιαίως, συνταξιοδοτικοὶ κ.τ.λ.) καὶ νὰ χρηματοδοτήσῃ τὴν τεκνοποιία τῆς Ἑλληνικῆς οἰκογενείας.

Πνῦκα «γιὸκ»

Ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἀκρόπολιν ὁ Χρ. Ρήγας μετέβη καὶ πρὸς τὸν ἱερὸ χῶρον τῆς Πνυκός, ὅπου, ὡς γνωστόν, συνεδρίαζε ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου, τὸ ἀνώτατο πολιτειακὸ ὄργανο τῆς δημοκρατίας. Στὴν Πνύκα ἐκαλοῦντο οἱ πολῖτες νὰ ὁμιλήσουν μὲ τὴ θαυμασία ἐκείνη φράση τοῦ κήρυκος: «Τὶς ἀγορεύειν δούλεται;» Ἐκεῖ ὁμιλήσαν ὁ Μιλτιάδης καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Περικλῆς καὶ ὁ Κίμων, ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Ἰσοκράτης καὶ ὅλα τ' ἀστέρια τῆς πολιτικῆς καὶ πολιτιστικῆς ζωῆς των Ἀθηναίων. Ὁ ἐπισκέπτης ὡστόσο ἀποκαρδιώθηκε, ὅταν διεπίστωσε τὴν ἀπουσία οἰασδὴποτε πινακίδος, πὺν νὰ κατατοπίξῃ τοὺς ἐπισκέπτες πῶς νὰ μεταβοῦν στὸ χῶρον τῆς Πνυκός. Ἀποχωρώντας ἐν τῷ μεταξύ, τὸ βλέμμα του ἔπεσε ἐκ δευτέρου στὴν προκλητικὴ – ἐνεκα των διαστάσεων τῆς – πινακίδα τοῦ Ἀρείου Πάγου, πὺν πληροφορεῖ τοὺς ἐπισκέπτες ὅτι στὸ χῶρον αὐτὸ ὁμιλήσε ὁ ἀπόστολος των Ἑθνῶν («Ἐλευθεροτυπία», 8-12-93).

Δὲν ξέρει τί νὰ ὑποθέσει κανεὶς... Εἴμαστε τόσο Χριστιανοί, ὥστε νὰ μὴν συγχωροῦμε τοὺς Ἕλληνες, ἡ τόσο μισέλληνες ὥστε μόνο τοὺς Χριστιανούς νὰ ὑμνοῦμε; Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ ὀφείλει νὰ τοποθετήσῃ τὶς ἀπαιτούμενες πινακίδες τουλάχιστον γιὰ τοὺς ξένους. Ἄς μὴν ξεχνοῦν οἱ ἀρμόδιοι, ὅτι «τὰ παίρνουν χοντρά» ἀπ' τοὺς ξένους, ἐκθέτοντας θησαυροὺς πὺν οὐδὲν ὡς τοὺς ἀνήκουν.

Ἦσαν Ἕλληνες

Κατὰ τὴν πρόσφατη ἐπίσκεψί του στὴν Ἑλλάδα ὁ πρόεδρος τῆς Ὁργανώσεως γιὰ τὴν Ἀπελευθέρωσι τῆς Παλαιστίνης Γιάσερ Ἀραφάτ ἐδήλωσε, ὅτι οἱ Παλαιστίνιοι εἶναι Ἕλληνες. Δίχως ἀμφιβολία ἔχει ἀποδειχθῇ καὶ ὅλοι οἱ εἰδικοί ἐπιστήμονες θεωροῦν τοὺς Παλαιστίνιους ἀπογόνους των Φιλισταίων, πὺν ἦσαν Ἑλληνογενεῖς. Τελευταῖες ἐρευνες ἀπὸ καθηγητὲς τοῦ πανεπιστημίου Χάρβαρντ ὑπὸ

τὴν καθοδήγησι τοῦ καθηγητοῦ Λῶρενς Σταϊντξερ ἐπεβεβαίωσαν, ὅτι οἱ Φιλισταῖοι ἦσαν ὙἸλληνες. Μάλιστα κατὰ τὶς ἀνασκαφές στὴν Ἀσκαλῶνα ἀπεκαλύφθη, ὅτι «τὰ ἀντικείμενα ποὺ χρησιμοποιοῦσαν οἱ Φιλισταῖοι ἦσαν πανομοιότυπα μὲ ἐκεῖνα τῶν ἀρχαιότατων Ἑλλήνων... οἱ τοῖχοι τῆς Ἀσκαλῶνος βρέθηκαν γεματοὶ εἰκόνες ἀπὸ τὰ ἔπη τοῦ Ὁμήρου» («Τὰ Νέα» 1-10-92).

Κατὰ συνέπειαν οἱ δεσμοὶ Ἑλλήνων καὶ Παλαιστινίων εἶναι βαθύτεροι καὶ ἀνατρέχουν πίσω στὸ παρελθὸν εἰς χιλιετίες.

Περὶ τίνα τυρβάζει;

Τὴν στιγμήν ποῦ ὁ Γάλλος ὑπουργὸς Πολιτισμοῦ λαμβάνει δρακόντεια μέτρα γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῆς γαλλικῆς γλώσσας καὶ ἀπαγόρευσε νὰ δημοσιεύωνται σὲ ξένη γλῶσσα ἀγγελίες, προκηρύξεις, διακηρύξεις, διαφημίσεις κ.ο.κ., ὅπως καὶ νὰ προβάλλωνται ξένες ταινίες μὴ μεταφρασμένες στὰ γαλλικά· τὴ στιγμήν ποῦ οἱ Γάλλοι δίνουν μάχες, γιὰ νὰ διατηρήσουν τὴ γλῶσσα τους καθαρὴ ἀπὸ ξενισμούς («Μεσημβρινή», 6-12-93), ἡ Δημοσία Ἐπιχείρηση Ἀερίου (ΔΕΠΑ Α.Ε.) Ἑλλάδος ἀπεφάσισε τὴν καθιέρωση ὡς ἐπίσημου γλώσσας στὶς συναλλαγές τῆς τῆς ἀγγλικῆς, γράφοντας εἰς τὰ παλαιὰ ὑποδήματα τὸν νόμον καὶ συντάγματα, ποῦ σαφῶς ἀπαγορεύουν κάτι τέτοιο («Μεσημβρινή», 11-3-93).

Δίκαι, λοιπὸν ἀναρωτιέται κανεὶς: Ὑπάρχει τέλος πάντων ἑλληνικὸ κράτος, καὶ ἂν ναι, περὶ τίνα τυρβάζει καὶ μεριμνᾷ; Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ: Γιγαντοαφίσσες μᾶς πληροφόρουν, ὅτι μοντέρνο μουσικὸ συγκρότημα διασκεδάζει τοὺς Ἀθηναίους. Προσοχὴ ὅμως, ὅσοι ἐνδιαφέρεσθε, γιατί δὲν προσφέρεται πάντα ἀλλὰ «Mono gia 26 émphanisis to mina» («Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος», 23-12-93)! – Spetsate lipon... Finikes!!!

Οἱ ἐξόριστοι θεοὶ

Ὁ ἀρχιτέκτων κ. Παπαθεοδώρου ἔκτισε τὸ 1977 ἓνα ναὸ στὴν ἀρχαία Μαντίνεια ἐντελῶς ἀφιλοκερδῶς. Θέλοντας λοιπὸν νὰ ἐνώσῃ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας πόλεως μὲ τὴν ἀρχαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ χρησιμοποίησε στοιχεῖα ποῦ καλύπτουν ὅλη τὴν ἱστορικὴ διαδρομὴ ἀπ' τὰ ἀρχαιοελληνικὰ χρόνια ἕως τὸ Βυζάντιο. Ὁ ναὸς ἐγκαινιάστηκε τότε ἀπ' τὸν μητροπολίτη Κυνουρίας κ. Θεόκλητο, «πρόκειται δὲ γιὰ ἓνα καλαίσθητο ἔργο», σύμφωνα μὲ τὸν καθηγητὴ τῆς φιλοσοφίας κ. Μοντοόπουλο. Αὐτὰ ὅμως δὲν μετροῦν γιὰ τὸν ἀρχιμανδριτὴ Θεόκλητο Ἀθανασόπουλο, ὁ ὁποῖος «σκανδαλίζεται», λέει, ἀπ' τὴν ἀγιογραφίαν τοῦ ναοῦ, ποῦ ἀντλεῖ τὰ θέματά της ἀπ' τὴν «εἰδωλολατρικὴ» μυθολογίαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀπατεῖ νὰ φέρονται ἄμεσα ἐς γῆν τὸ ἔσωτερικόν τοῦ ναοῦ... («Τὰ Νέα», 31-12-1993).

«Ἐς γῆν φέρειν», λοιπὸν καὶ ἐδῶ ποῦ τὰ λέμε καλύτερα! Γιατί τί δουλειὰ ἔχουν ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Θησεύς, ὁ Ἰάσων καὶ οἱ φιλόανθρωποι γενικὰ ὙἸλληνες ἥρωες τῆς Ἐλευθερίας καὶ τῆς Ἀρετῆς δίπλα στοὺς ἀνήθικους καὶ αἰμοσταγεῖς στρατιῶτες τοῦ Ἰαθὲ καὶ τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης»;

Ἀκατάληπτον

Στὰ σχολικὰ βιβλία ἐπιμένουν μὲ ὑποπτον πείσμα στὴν ὑπαρξὶ τῆς φυλῆς τῶν «Ἰνδοευρωπαίων», ἀπὸ τὴν ὁποίαν τάχα προήλθον καὶ οἱ Ἑλλήνες. Ὡστόσο οἱ ἴδιοι οἱ Ἰνδοευρωπαῖοι παραδέχονται, ὅτι οὐδὲν ἀρχαιολογικὸν ἢ ἀνθρωπολογικὸν στοιχεῖον εὐρέθη, ποῦ νὰ ἐπιβεβαιῶνται ἢ ἔστω νὰ ὑποθέτῃ τὴν ὑπαρξὶ Ἰνδοευρωπαϊκῆς φυλῆς. Καὶ πράγματι τὸ γεγονός ὅτι δὲν ἀνεκαλύφθη ἴχνος ἀνθρωπολογικὸν ἢ ἀρχαιολογικὸν γιὰ μιὰ φυλὴ, ποῦ κατὰ τοὺς ὑποστηρικτὰς τῆς ἐξετείνεται ἀπὸ τὰς Ἰνδίας μέχρι τῆς Ἰσλανδίας, ἐξηγεῖται μόνον μὲ τὴν ἀνυπαρξίαν τῆς. Οἱ ἱστορικοὶ, οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ οἱ ἀνθρωπολόγοι συμφωνοῦν ἀπολύτως στὸ ὅτι οὐδὲν, ἀπολύτως οὐδὲν στοιχεῖον ἱστορικόν, ἀρχαιολογικὸν ἢ ἀνθρωπολογικὸν γνωρίζομεν, ποῦ νὰ ἀναφέρεται στοὺς λεγόμενους «Ἰνδοευρωπαίους».

Ὁ καθηγητὴς Ι. Κούμαρης εἶναι κατηγορηματικὸς. Γράφει ὅτι ὁ Ἰνδοευρωπαϊκὸς πυρὴν «τοῦ ὁποῖου ἀγνοοῦμεν τὴν κοιτίδα καὶ ὅστις ἔδωκεν γένεσιν εἰς τὸσον διαφόρους φυλὰς καὶ τὸσον πολυπληθεῖς φυλὰς εἰς δύο ἡπείρους εἶναι ἀκατάληπτος διὰ τὴν ἐπιστήμην» (ἐγκ. ΗΛΙΟΣ, λ. Ἰνδοευρωπαῖοι, Ἰνδογερμανοί). Αὐτὸ ποῦ εἶναι ἀκατάληπτον διὰ τὴν ἐπιστήμην εἰσῆχθη καὶ διδάσκεται στὴν Ἑλληνικὴν ἐκπαίδευσιν, ἡ ὁποία βάλλεται πανταχόθεν ἀπὸ Ἰνδοευρωπαϊστὰς, φοινικιστὰς κ.τ.λ.

Αῖσα

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΚΟΥΤΟΥΛΑΣ

«Μάγοι» – «σατανιστές» – «έξορκιστές»: Τὸ ἱστορικὸ τῆς ἀλογίας καὶ ἄγνοιας

Ἀπὸ πολλοὺς συγγραφεῖς ἔχει παραλληλισθεῖ ἡ σημερινὴ ἐποχὴ μὲ τὸ τέλος τῆς Ρωμαϊκῆς περιόδου – τηρουμένων φυσικὰ τῶν ἀναλογιῶν¹. Ὅπως καὶ στοὺς τελευταίους αἰῶνες τοῦ «ἱμπερίουμ Ρομάνουμ», ἔτσι καὶ σήμερα, στὶς παρυφές τοῦ 2.000 μ.Χ., ἴδια ἢ παρόμοια φαινόμενα χαρακτηρίζουν τὸν πολιτισμένο κόσμον:

α) Ἐντονὴ ἰδεολογικὴ σύγχυση, ποὺ ὀξύνεται μέσα στὴν χοάνη ἐνὸς οἰκουμενικοῦ συγκρητισμοῦ· στὴν ἐποχὴ μας μάλιστα τὸ φαινόμενο ἔχει μεγιστοποιηθεῖ ἀπὸ τὴν δράση τῶν Μαζικῶν Μέσων Ἐπικοινωνίας.

β) Μιὰ «ἀκαθόριστη» αἴσθηση, ὅτι στὴν ἐποχὴ μας (ὅπως καὶ στὰ τελευταῖα Ρωμαϊκὰ χρόνια) ἓνας κόσμος φεύγει κι ἓνας καινούργιος κόσμος γεννιέται. Ὁ κόσμος ποὺ πεθαίνει ἔχει ἀνάγκη παρηγοριᾶς κι ὁ αἰῶνας ποὺ ἔρχεται ἔχει ἀνάγκη νοηματοδότησης καὶ καθοδήγησης. Οἱ ἰδεολογίες ὅλες ἔχουν ἐκπνεύσει, οἱ «-ισμοί», ποὺ χρόνια καὶ αἰῶνες ταλάνιζαν τὸν κόσμον, ἔχουν ὑπερβεῖ ἀπὸ καιρὸ τὴν ἡμερομηνία λήξεως καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νοιώθουν τὴν ἀνάγκη νὰ βροῦν νόημα στὴ ζωὴ τους, γιατί τὰ μέχρι τώρα «νοήματα» ἔχουν καταργηθεῖ ἐκ δάθρων.

Ἡ σύγχρονη ἐποχὴ σὲ σχέση μὲ τὰ ἔσχατα Ρωμαϊκὰ χρόνια ἔχει ὅμως μιὰ βασικὴ διαφορὰ. Σήμερα ἔχει ἤδη γεννηθεῖ τὸ «τρίτο κύμα» τῆς πληροφορικῆς, ποὺ σκεδιάζει κάθε προοπτικὴ ἐπιστροφῆς στοῦ παράλογου. Σήμερα, ἀντίθετα ἀπὸ τὴ Ρωμαϊκὴ ἐποχὴ, δὲν μπορεῖ νὰ γεννηθεῖ νέος Μεσαίων χάρις στοὺς ἠλεκτρονικοὺς ὑπολογιστές². Ἐπιστροφή στοῦ παράλογου καὶ κατάργηση τοῦ ὀρθοῦ λόγου σήμερα θὰ σήμαινε ἀκύρωση κάθε ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνολογικῆς προό-

Σατανᾶς καὶ Γιαχβὲ στὴν Π. Διαθήκη

Ὁ Σατανᾶς εἶναι ὁ ἐκπεσὼν ἄγγελος τοῦ Γιαχβέ. Ἀρχικὰ ἦταν ἄγγελος τοῦ καλοῦ καὶ στὴν συνέχεια ἐπέλεξε ἢ ἐπιλέχθηκε νὰ ὑπηρετεῖ τὸ κακό. Μέσα ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή, ὅπου πολλὲς φορές ἐμφανίζεται, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν «Παλαιὰ Διαθήκη» μποροῦμε νὰ ἱχνηλατήσουμε τὸν «χαρακτήρα» του καὶ νὰ ἐρευνήσουμε κατὰ πόσον εἶναι ὀρθὴ ἡ σχετικὴ θεολογικὴ φιλολογία περὶ τοῦ αὐτεξουσίου τοῦ Σατανᾶ.

Στὸ «Βιβλίον τοῦ Ἰώβ» καὶ συγκεκριμένα στοῦ κεφάλαιο Α 6-8 βλέπουμε τὸν Σατανᾶ νὰ παρουσιάζεται μπροστὰ στὸν Γιαχβὲ ἀνάμεσα στοὺς καλοὺς ἀγγέλους του καὶ νὰ ἔχει ἰδιαίτερη συνομιλία μαζί του:

¹Ἰώβ Α 6-8

«6 Καὶ ἐγένετο ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη καὶ ἰδοὺ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου καὶ ὁ διάβολος ἦλθε μετ' αὐτῶν.

7 καὶ εἶπεν ὁ Κύριος τῷ διαβόλῳ· πόθεν παραγέγονας; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ διάβολος τῷ Κυρίῳ εἶπε· περιελθὼν τὴν γῆν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ' οὐρανὸν πάρεμι.

δου. Και κάτι ακόμη: Τότε, στη Ρωμαϊκή εποχή, ο άνθρωπος είχε άγνοια των μηχανισμών του ασυνειδήτου· σήμερα διαθέτουμε προς χρῆσιν τὰ πορίσματα τῆς «Ψυχολογίας τοῦ Βάθους», χάρις στὸν Φρόυδ, τὸν Γιούνγκ καὶ τοὺς ἐπιγόνους. Ὅλ' αὐτὰ προσδίδουν ἓνα τόνο αἰσιοδοξίας στὴν προσημονία μας γιὰ τὸν 21ο αἰ. Ὅμως τὸ αὐριο, ἐνῶ εἶναι τόσο κοντά, εἶναι ταυτόχρονα καὶ τόσο μακριά μας. Οἱ ἀδύνατες ψυχὲς μὴ μπορῶντας ν' ἀντέξουν τὴν ἀνασφάλεια τοῦ «λυκόφωτος τῶν εἰδώλων» ὅλων τῶν δογματισμῶν ἀναζητοῦν τὴν ἐλπίδα σὲ παρωχημένες «λύσεις» ἄλλων πρωτόγονων ἐποχῶν. Γι' ἄλλη μιὰ φορὰ ὁ «σύγχρονος ἄνθρωπος» ἀποδεικνύεται ὄχι καὶ τόσο σύγχρονος.

Διάφορες μυθολογικὲς ἑτερονομίες (ἀστρολογία, μαγεία, ἐσωτερισμός, σατανισμός κ.λπ.) ἀποκοτῶν πάλι ἰσχύ στὶς ψυχὲς, ποὺ ἔχουν κατακλυσθεῖ ἀπὸ ἄγνοια καὶ φόβο. «Ὁ ἄνθρωπος δὲν εὐρίσκει, ἀλλὰ δημιουργεῖ τὸ νόημά του. Τὸ νόημα εἶναι τέκνον τῆς ἐλευθερίας, διὰ τοῦτο δὲν ἀνευρίσκεται μεταξὺ τῶν ὄντων»³. Ὅλες αὐτὲς λοιπὸν οἱ ἰδεολογικὲς ἐκφάνσεις ἔχουν ὡς ἀντικειμενικὸ σκοπὸ τὴν νοσηματοδότηση, ἐρμηνεία καὶ ταξινόμηση τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου. «Ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ μποροῦσε νὰ κινηθεῖ καὶ νὰ ζήσει μέσα σ' αὐτόν, ἂν δὲν τὸν καταλάβαινε, δηλαδή ἂν δὲν ἔβαζε κάποια τάξη σ' ἐκεῖνο ποὺ τοῦ φαινότανε χάος καὶ σύγχυση»⁴.

Ἡ «Ψυχολογία τοῦ Βάθους» ἔχει ἐντοπίσει καὶ μίαν ἄλλη αἰτία τῆς γένεσης αὐτῶν τῶν ἑτερονομικῶν ἐκδηλώσεων· πρόκειται γιὰ τὴν ἀνάγκη ἐπιβολῆς τάξεως στὶς πολύμορφες ἀπαιτήσεις τῆς «ὀρμῆς πρὸς ἡδονήν» (libido)⁵. Ὅμως, ἂν τεθῇ τὸ ἐρώτημα «διὰ ποῖον λόγον ὁ ἄνθρωπος ἀπολυτοποιεῖ τὸ σχετικόν, ποία ἀνάγκη τὸν ὠθεῖ νὰ ὑποτάξῃ ἐαυτὸν ὑπὸ αὐτὰ ταῦτα τὰ δημιουργήματά του... τότε ἡ μεταφυσικὴ λύσις εἰς τὰς ἀπορίας ταύτας ἴσως πρέπει ν' ἀναζητηθῇ εἰς τὴν βασικὴν ἐμπειρίαν τῆς ζωῆς, τὴν ἐμπειρίαν τοῦ θανάτου»⁶.

Ἡ τοῦ παλιὰ καὶ πιὸ εὐκόλη λύση στὰ «ὕπαρξιακά» καὶ ψυχολογικὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ μαγεία. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι οἱ πρωτόγονοι (καὶ ὄχι μόνον) ἄνθρωποι προσπάθησαν νὰ ἐπιβληθοῦν στὴν «παντοδύναμη φύση» ὄχι

8 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Κύριος· προσέσχες τῇ διανοίᾳ σου κατὰ τοῦ παιδός μου Ἰώβ...».

Ἐδῶ βλέπουμε τὸν Σατανᾶ, ὅπως εἴπαμε καὶ παραπάνω, νὰ παρουσιάζεται μαζί μὲ τοὺς καλοὺς ἀγγέλους μπροστὰ στὸν κοινὸ τους ἀρχηγό, τὸν Γιαχβέ, ὁ ὁποῖος ρωτᾷει χαρακτηριστικὰ τὸν Σατανᾶ ἀπὸ ποῦ ἔχει ἔλθει («πόθεν παραγέγονας»). Αὐτὸς δίνει ἀκριδῇ ἀπάντησιν, ἀναφέροντας ποῦ εἶχε πάει («περιελθὼν τὴν γῆν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ' οὐρανόν») καὶ οἶονεὶ ὀλοκληρώνοντας τὴν ἀναφορά του, δηλώνει παρουσία λέγοντας, ὅτι παρευρίσκεται τώρα ἐδῶ μπροστὰ του («πάρειμι»).

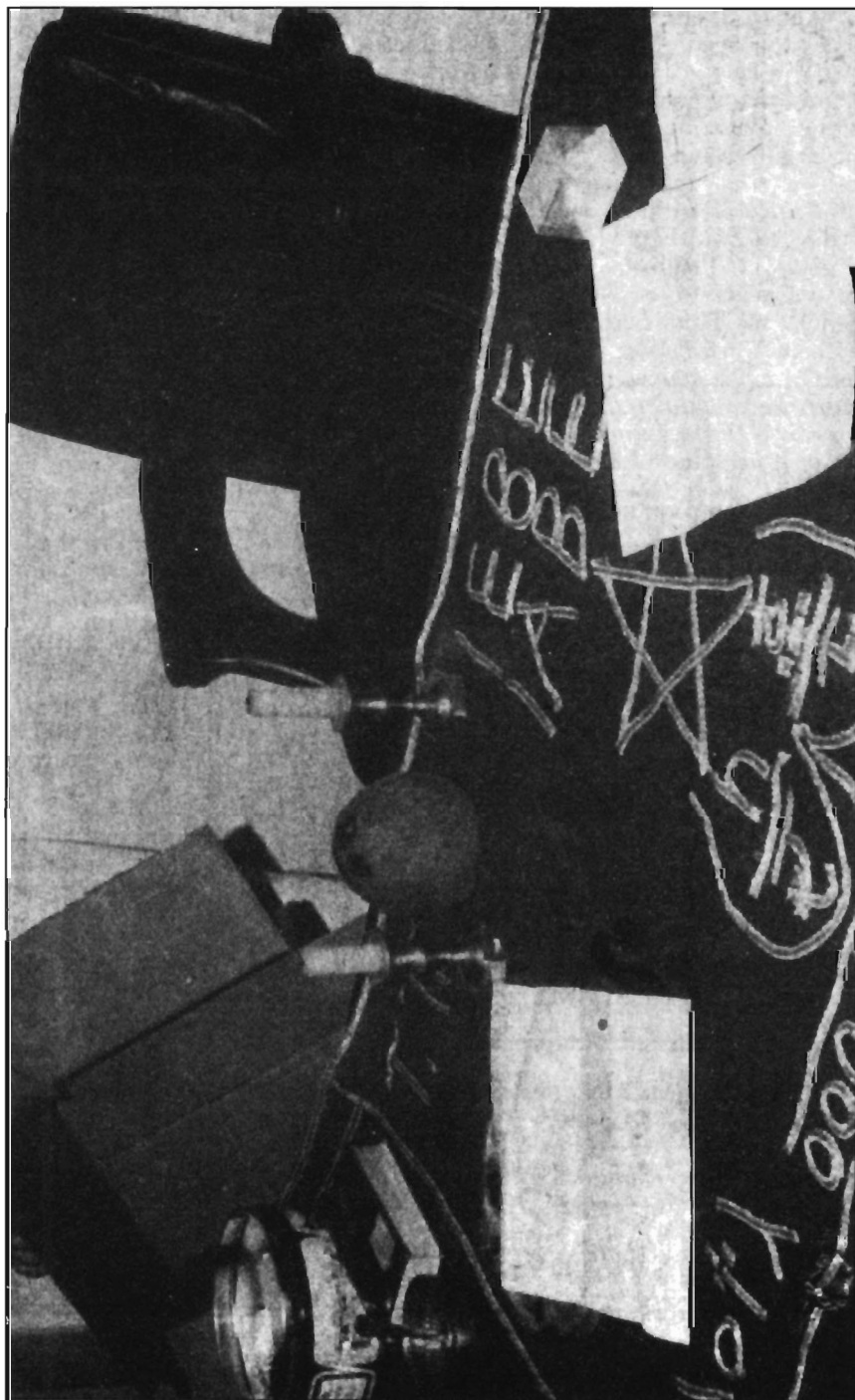
Ὁ Γιαχβέ τὸν στέλνει ὡς ἐκτελεστικὸ του ὄργανο στὸν Ἰώβ, ὅμως τοῦ περιορίζει τὶς ἀρμοδιότητες. Ποιὲς εἶναι αὐτές;

Ἰώβ Α 17

«Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν Σατανᾶν, Ἰδοὺ εἰς τὴν χεῖρά σου πάντα ὅσα ἔχει· μόνον ἐπ' αὐτόν μὴ ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Σατανᾶς ἀπ' ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου».

Τοῦ δίνει δηλ. ἐξουσία, νὰ πειράξῃ ὅ,τι θέλει ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ τοῦ Ἰώβ ἀκόμα καὶ ἀπ' τοὺς σὺν αὐτῷ, ἀλλὰ τὸν ἴδιο τὸν Ἰώβ νὰ μὴν τὸν ἐνοχλήσῃ. Ὁ Σατανᾶς ἀφοῦ

«Ένα από τα «σύνεργα» των σατανιστών και της Κοζάνης και της Παλλήνης, φωτογραφία του όποιου έδειξαν όλα τα τηλεοπτικά δίκτυα και εδημοσίευσαν όλες οι εφημερίδες. Διακρίνονται οι λέξεις «IABE», «IEBE», «Ελοιλ» και ο «Άστρο του Δαυΐδ».

διὰ τοῦ λόγου, ἀλλὰ διὰ τῶν φαντασιώσεών τους (Spekulation). Ἐξαντικειμενικεύοντας ἓνα μέρος τῆς ἀνθρώπινης ὑποκειμενικότητος καὶ προβάλλοντες τὸ μέρος αὐτὸ στὸ φυσικὸ περιβάλλον, νομίζει ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος πῶς ἐπιβάλλεται καὶ «κατευθύνει» τὶς φυσικὲς δυνάμεις. Ἡ ἄγνοια, ἡ λήθη, ἡ ἀπολυτοποίηση καὶ ὁ δογματισμὸς εἶναι οἱ καλύτεροι σύμβουλοι τῆς μαγείας, πού στὴν οὐσία τῆς εἶναι ἐτερονομικὴ ἐκδήλωση, δηλ. δουλεία στὸ παράλογο καὶ αὐταπάτη.

Ἡ μεγάλη πατρίδα τῆς μαγείας εἶναι ἡ Μεσοποταμία. Εἶναι ξακουστὲς οἱ «ἱκανότητες» τῶν Χαλδαίων καὶ Περσῶν μάγων καθὼς καὶ ἡ ἐμβέλεια τῆς Ἰουδαϊκῆς μαγείας. Ἄν καὶ οἱ Ῥωμαῖκοι νόμοι ἀπαγόρευαν ἐπὶ ποινῇ θανάτου τὴν μαγεία, οἱ «περιπλανώμενοι μάγοι», καὶ κυρίως οἱ Ἰουδαῖοι, εὐδοκιμοῦσαν καὶ θησαυρίζαν. (Πρβλ., τὸν Σίμωνα τὸ Μάγο τῶν «Πράξεων τῶν Ἀποστόλων», τὸν Βαριησοῦ—Ἐλύμα ἡ τοὺς υἱοὺς τοῦ ἀρχιερέα Σκευᾶ στὴν Ἐφεσο· «ἐπεχείρησαν δέ τινες ἀπὸ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ λέγοντες, ὀρκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν ὁ Παῦλος κηρύσσει. Ἦσαν δέ τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἐπὶ τὰ οἱ τοῦτο ποιοῦντες...»: Πράξ. 19, 13–14).

Ἡ πρώτη μαγικὴ ἐκδήλωση συνίσταται στὴν προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐπηρεάσει τὰ φαινόμενα διὰ τῆς φωνῆς. Διὰ τῆς ὁμιλίας οἱ πρωτόγονοι «διέταζαν» τὶς φυσικὲς δυνάμεις καὶ τὰ πνεύματα πού τὶς «ἐμψύχωναν». «Εἰς τὰ πρῶτα γλωσσικὰ μνημεῖα κυριαρχοῦν ἡ εὐχή καὶ ἡ κατάρα, ἡ ἀπειλή καὶ ὁ ἐξορκισμὸς. Ἀπολιθωμένοι λόγοι τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς νοοτροπίας ἐφθασαν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Ὁ σχετικὸς πρὸς τὸν καιρὸν, τὴν ὑγείαν ἢ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς χαιρετισμὸς καὶ ἡ ἀποστολή, ὅσων μᾶς δυσαρρυστοῦν, εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῶν πονηρῶν δυνάμεων εἶναι *fossila linguae* τῆς ἐπιβλητικῆς σημασίας τοῦ γλωσσικοῦ ὀργάνου»⁷.

Στὴν πραγματικότητα ὁ ὑποτασσόμενος στὴν μαγεία αἰσθάνεται δοῦλος τῆς εἰμαρμένης καὶ προσπαθεῖ διὰ διαφόρων «τεχνικῶν» νὰ τιθασεύσει τὴν μοῖρα. Ὁ μάγος ἐπιδιώκει ἄμεσα ἢ μὲ κάποιον «μεσίτη» νὰ θέσει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του μιὰ

παίρνει τὶς ἐντολὲς ἀπ' τὸν οἶονεῖ «προϊστάμενόν» του Γιαχβέ, ἀποχωρεῖ. Καὶ ἐδῶ προφανῶς ὑπηρετεῖ τὸν σκοπὸ τοῦ Γιαχβέ, πού θέλει νὰ δοκιμάσει τὴν ὑπομονὴ τοῦ Ἰῶβ. Ἐπομένως ἡ «Παλαιὰ Διαθήκη» εἶναι σαφής: Ὁ Σατανᾶς δὲν εἶναι αὐτεξούσιος ἀλλὰ ὄργανο.

Στὸ κεφάλαιο Β βλέπουμε καὶ δεύτερη συνάντηση—ἀναφορὰ τοῦ Σατανᾶ με τὸν Γιαχβέ, ὅπου καὶ πάλι ἐρχεται με τὸς καλοὺς ἀγγέλους τοῦ Γιαχβέ, γιὰ νὰ δηλώσει παρὼν («παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου»):

Ἰῶβ Β1

«Ἐγένετο δὲ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἦλθον οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ παραστῆναι ἔναντι Κυρίου, καὶ ὁ διάβολος ἦλθεν ἐν μέσῳ αὐτῶν παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου».

Στὴν συνέχεια, ἀφοῦ ἀναφέρει καὶ πάλι πού ἀκριβῶς βρισκόταν, ἀρχίζουν μεταξὺ τους συνομιλία, καὶ ὁ Γιαχβέ λέει χαρακτηριστικὰ στὸν Σατανᾶ γιὰ τὸ Ἰῶβ:

Ἰῶβ Β3

«εἶπε δὲ ὁ Κύριος πρὸς τὸν διάβολον· προσέσχες οὖν τῷ θεράποντί μου Ἰῶβ, ὅτι οὐκ ἔστι κατ' αὐτὸν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωπος ὅμοιος αὐτῷ, ἄκακος, ἀληθινός, ἀμειψτός, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς κακοῦ...».

Ἡ Αποκαλυπτική φωτογραφία, πὸν δημοσιεύθηκε στὴν ἡμερήσια ἀπογευματινὴ ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν «Ἡ Λάμψη» (φύλλο 4/1/1994). Ἱερεῖς τῶν σατανιστῶν γονυκλινεῖς μπροστὰ σὲ κύκλο χαραγμένο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, κάπνουν στὴν Βραυρῶνα Ἀττικῆς σύμφωνα με τὴν ἐφημερίδα. Στὴν περιφέρεια τοῦ κύκλου ἀναγράφονται με λατινικὰ στοιχεῖα οἱ λέξεις «AZRAIL» καὶ «IREFAIL». Μέσα στὸν κύκλο ἐγγράφεται ἕνας τεράστιος «Α» στὴν τοῦ Δανὺδ». Οἱ ἱερεῖς φέρουν τεράστια χαιτὴ ἀγρίου ζώου. Ὁ τελετάρχης ἔχει μπροστὰ του διδύλο, πὸν στὴ φωτογραφία φαίνεται παμπάλαιο.

δύναμη, πού υπάρχει διάχυτη σ' όλα τὰ πράγματα. Σύμφωνα με τὴν «θεωρητική» τῆς μαγείας υπάρχουν ρεύματα δυνάμεων μεταξύ τῶν ἀστρων (πού θεωροῦνται «ἐνσαρκώσεις-ἐκδηλώσεις» θεῶν) καὶ τῶν γινομένων στὴ γῆ. Αὐτὰ τὰ ρεύματα δυνάμειος ὀνομάζονται «ἀπόρροιες»⁸. Σ' αὐτὸ τὸ θεωρητικὸ πλαίσιο κινεῖται ἡ μαγεία, ἡ ὁποία δέβαια ἐξελίχθηκε σὲ ποικιλία τεχνικῶν, ἀπὸ «τελετές» ἐπὶ τῶν ὁμοιωμάτων «ἐχθρῶν» μέχρι ἀνθρωποθυσίες – στίς πιὸ «ἀκραίες» καὶ βάρβαρες περιπτώσεις. Στὴ Μέση Ἀνατολὴ ἔχουν βρεθεῖ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Σελευκιδῶν «ἀγαλματάκια πού ἔχουν τὰ χέρια τους δεμένα πάνω στοῦ στήθος ἢ πίσω ἀπ' τὴν πλάτη μὲ σύρματα ἀπὸ σίδερο καὶ χαλκόν»⁹. Εἶναι γνωστὲς ἐπίσης οἱ ἀνθρωποθυσίες τῶν Φοινίκων τῆς Καρχηδόνας καθὼς καὶ ἡ διήγηση περὶ τῆς «θυσίας τοῦ Ἀβραάμ» στὴν Παλαιὰ Διαθήκη. (Ἄς κάνουμε ἐδῶ δύο παρατηρήσεις: α) τὰ ὅρια μεταξύ «θρησκείας» καὶ «μαγείας» δὲν εἶναι πάντα εὐδιάκριτα (πρβλ. τὸ κείμενο τοῦ ἀφορισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας: «εἶψαν μετὰ θάνατον ἀδιάλυτοι καὶ τυμπανιαῖοι...»)¹⁰ ὅπωςδήποτε αὐτὲς οἱ δύο ἀνθρώπινες ἐκδηλώσεις δὲν ταυτίζονται, ὁμως υπάρχει σχεδὸν πάντα μιὰ ἐπικάλυψη μεταξύ τους· β) ἡ παρούσα μελέτη ἐξετάζει τὴν μαγεία στὸ θεωρητικὸ τῆς πλαίσιο καὶ πάντα ἀπὸ καθαρὰ ἱστορικὴ σκοπιὰ· καὶ φυσικὰ δὲν ἀναφέρεται σὲ ψυχοπαθολογικὲς περιπτώσεις «σεξουαλικῆς μαγείας», πού ἀπτονται τῶν ὁρίων τῆς ψυχιατρικῆς).

Ἀλλ' ἂς δοῦμε ἓνα παράδειγμα «μαγικῆς ἐπικλήσης» τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἀπὸ τοὺς «Μαγικοὺς Παπύρους» (*Papyri Magici Graeci*, Preisdanz, IV, 537, 1928): «εὐθέως ἐπίθες δεξιὸν δάκτυλον ἐπὶ τὸ στόμα καὶ λέγε· σιγὴ, σιγὴ, σιγὴ, σύμβολον Θεοῦ Ζῶντος Ἀφθάρτου· φύλαξόν με, σιγὴ νεχθειρ, θανμελον· ἔπειτα σύρῃσον μακρὸν συριγμόν, ἔπειτα πόμπυσον λέγων· προπροφεγγὴ μόριος προφυρ προφεγγὴ νεμεθιρε αρψεντεν πιτητμι μεων εναρθ φυρκεχω ψυριδαριω τυρη φιλδα· καὶ τότε ὄψῃ τοὺς θεοὺς σοι εὐμενῶς ἐμβλέποντας καὶ μηκέτι ἐπὶ σὲ ὀρμωμένους, ἀλλὰ πορευομένους ἐπὶ τὴν ἰδίαν τάξιν τῶν πραγμάτων... ἐπάκουσόν μου, κύριε, ὁ συνδήσας πνεύματι τὰ πύρινα κλήθρα τοῦ τετραλιτώματος πυρίπολε, πεντιτεροννι, φωτὸς κτίστα Σεμεσιλαμ, πυρίπνοε, ψυρινφεν, πυρίθυμε,

Ὁ Σατανᾶς τοῦ ἀπαντᾷ προσπαθώντας νὰ τοῦ μεταβάλει γνώμη. Καὶ πράγματι ὁ Γιαχβέ, πού προηγουμένως τόσο στὸ B3 ὅσο καὶ στὸ A8 («ἄνθρωπος ἁμεμπτος, ἀληθινός, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος») εἶχεν ἐκθειάσει τόσο πολὺ τὸν Ἰῶβ ὡς μοναδικὸν παράδειγμα ἠθικότητος ἐπὶ τῆς γῆς, δέχθηκε τὴν εἰσήγηση τοῦ Σατανᾶ καὶ μεταβάλλει γνώμη. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικόν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπηρεάζεται τόσο πολὺ ἀπ' τὸν Σατανᾶ, οὕτως ὥστε νὰ μετατρέψει τὴν σκέψη του καὶ νὰ ὀρίσει νέες ἐντολὲς τώρα πρὸς τὸν Σατανᾶ.

Στὴν συνέχεια ὁ Γιαχβέ, ὁ ὁποῖος εἶχε ὀρίσει, ὅπως εἶδαμε καὶ παραπάνω, στὸν Σατανᾶ νὰ βλάψει τοὺς γύρω ἀπ' τὸν Ἰῶβ καὶ τὰ ἀγαθὰ του, ἀλλὰ τὸν ἴδιο νὰ μὴν τὸν ἀκουμπήσῃ (Ἰῶβ A 12: «μόνον ἐπ' αὐτὸν μὴ ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου»), τώρα τοῦ παραδίδει καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν Ἰῶβ, ἀφοῦ ὁ Σατανᾶς μετέστρεψε τὴν γνώμη τοῦ Γιαχβέ:

Ἰῶβ B6

«Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν Σατανᾶν. Ἰδοὺ αὐτὸς εἰς τὴν χεῖρά σου, μόνον τὴν ζωὴν αὐτοῦ φύλαξον».

Ἀφοῦ σκοτώνει ὅλους τοὺς ἄλλους, ὁ Σατανᾶς κατ' ἐντολὴν ἔρχεται καὶ στὸν Ἰῶβ καὶ τὸν μολύνει μὲ «ἔλκος κακὸν ἀπὸ τοῦ ἔχρους τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἕως τῆς κο-

Ὁ Μπαφομέθ ἢ Μπαθονέτ, θεὸς τοῦ Σολομῶντος (βλ. δορ' Ἀριστείδου Ι. Ἀνδρόνικου, «Κίνδυνος ἐν ὄψει», ἔκδ. 2α, Βιβλιοπωλεῖον «Ἅγιον Ὅρος», Ἀθῆναι 1976). Εἶναι τραγόπους, τραγόμορφος, τραγόκερως, φτερωτὸς καὶ γυναικώστηθος. Φέρει στὸ μέτωπο «Ἀστέρα τοῦ Δαυὶδ» καὶ στὸ πλαίσιο δύο ἡμισελήνους (ἄνω ἀριστερὰ καὶ κάτω δεξιὰ). Στὸ πάνω μέρος τῆς κεφαλῆς ὑπάρχει ἓνα εἶδος «καπνοδόχου», ἀπὸ τὴν ὁποία ἐξέρχονται φλόγες.

Ἰάω, πνευματοφως, ωαῖ, πυριχαρῇ ελουρε, καλλίφως, αζαῖ, Αἰὼν αχθα... κύριε, χαῖρε, μεγαλοδύναμε, μεγαλοκράτωρ, βασιλεῦ, μέγιστε Θεῶν, Ἦλιε, ὁ κύριος οὐρανοῦ καὶ γῆς, Θεὲ Θεῶν, ἰσχύει σου ἡ πνοή, ἰσχύει σου ἡ δύναμις, κύριε...».

Ἐντύπωση προκαλεῖ στο παραπάνω ἀπόσπασμα ἡ ὁμοιότητα στη φρασεολογία μὲ τοὺς Ὁρφικοὺς Ὕμνους καὶ τὴν Χριστιανικὴ Ὑμνογραφία. Εἶναι προφανὴς ὁ συγκρητισμὸς τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, ἰδιαιτέρως σ' ἓναν ὕμνο πρὸς τὴν Ἰσιδα, ποὺ παραπέμπει συνειρμικὰ στο «Κατὰ Ἰωάννην» εὐαγγέλιο: «Ἐγὼ εἰμὶ Κρόνου θυγάτηρ πρεσβυτάτη... ἐγὼ εἰμὶ ἡ καρπὸν ἀνθρώποις εὐροῦσα... ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἐν τῷ τοῦ Κυνος ἀστρωσι ἐπιτέλλουσα... ἐγὼ ἐχώρησα γῆν ἀπ' οὐρανοῦ... ἐγὼ Ἠλίου καὶ Σελήνης πορείαν συνεταξάμην... ἐγὼ κερανοῦ κυρία εἰμὶ... ἐγὼ εἰμὶ ἡ θεομοφόρος καλουμένη... Χαῖρε Αἴγυπτε ἡ θρέψασά με» (Dittenberger, Syll. 1267).

Σήμερα βέβαια ἔχει ἀλλάξει τὸ «κοσμοεῖδωλο» τῶν ἀνθρώπων, γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἀνθρώπινη ἀφέλεια εἶναι πιὸ ἐκλεπτυσμένη καὶ ἡ ἀγνοία καλύπτεται ἀπὸ τὴν ἡμιμάθεια. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὁ φόβος τοῦ παραλόγου ἐνεδρεύει παντοῦ. Σήμερα ἡ θεωρητικὴ τῆς μαγείας διατηρεῖ μιὰν «ἐπιστημονικοφάνεια» καὶ ἔχει κατακλύσει τοὺς χώρους τῆς παραειποτήτης διὰ τοῦ «ἐσωτερισμοῦ»: «Ὁ λευκὸς μάγος εἶναι κάποιος ποὺ βρίσκεται σ' ἐπαφή μὲ τὴν ψυχὴ του... ὁ λευκὸς μάγος εἶναι κάποιος ποὺ μέσῳ συνειδητῆς εὐθυγράμμισης μὲ τὸ ἐγὼ του, μὲ τὸν ἄγγελό του, παρουσιάζει δεκτικότητα στὰ σχέδια καὶ τοὺς σκοποὺς του καὶ ἐπομένως εἶναι ἱκανὸς νὰ δέχεται τὴν ἀνώτερη ἐντύπωση...» (Alice Bailey, «Πραγματεία ἐπὶ τῆς Λευκῆς Μαγείας» Α, Lucis Press LTD, Ἀθῆναι 1980, σελ. 66).

Εἶναι προφανές, ὅτι κοινὸς παρονομαστὴς ὅλων αὐτῶν τῶν ἐτερονομικῶν συστημάτων, ἀρχαίων καὶ σύγχρονων, εἶναι ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸν ὀρθὸ λόγον, τὴν ἐλευθερὴν ἐρευνα, τὴν διαλεκτικὴ γνώση καὶ ἡ ὑποδούλωση σὲ «θεῖες» – ἐξ ἀποκαλύψεως πάντα – ἀνεξερευνήτες «ἀλήθειες», ποὺ τελικὰ δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο ἀπὸ ἀφελεῖς φαντασιώσεις καὶ τραγικὲς αὐταπάτες, ποὺ ζοῦν καὶ τρέφονται ἀπὸ τὸ σκότος τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς ἀνασφάλειας. Ἡ ἐποχὴ μας, ἐποχὴ ἰδεολογικῶν

ρυφῆς αὐτοῦ» (Ἰώβ Β 7).

Ἀκολούθως:

Ἰώβ Α19

«καὶ ἰδοὺ, ἦλθε μέγας ἄνεμος ἐκ τοῦ πέραν τῆς ἐρήμου, καὶ προσέβαλε τὰ τέσσαρας γωνίας τοῦ οἴκου, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ παῖδιά, καὶ ἀπέθανον· καὶ ἐγὼ μόνος διεσώθην, διὰ τὰ σοὶ ἀπαγγέλλω».

Καὶ στὴν συνέχεια, στὸ Β 13, ὅταν ἡ γυναῖκα τοῦ Ἰώβ τὸν παρακινεῖ νὰ βλασφημήσῃ τὸν Γιαχβέ, αὐτὸς δὲν τὸ κάνει, γιατί:

Ἰώβ Β 13

«τὰ ἀγαθὰ μόνον θέλομεν δεχθῇ ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ κακὰ δὲν θέλομεν δεχθῇ».

Γιὰ ποῖο λόγο ἡ πηγὴ ἐκπορεύσεως τοῦ ἀγαθοῦ, ἡ προσωποποίηση τοῦ καλοῦ, ὁ πάνσοφος καὶ πανάγαθος Γιαχβέ στέλνει καὶ τὸ κακό; Ἀκριβῶς γιατί, ὅπως ἐδῶ ὁ ἴδιος ὁ Ἰώβ ὁμολογεῖ, ὁ Γιαχβέ στέλνει τὸ «καλό» μὲ τοὺς «καλοὺς» ἀγγέλους του – ἀγγελιαφόρους καὶ τὸ «κακό» μὲ τοὺς «κακοὺς».

Προφανῶς ἔχομε ἓνα εἶδος μπαμπούλα-Σατανᾶ γι' αὐτοὺς ποὺ ἐπαναστατοῦν ἀπέναντι στὴν ἐξουσία τοῦ Γιαχβέ. Τὸ «ἀντίπαλον δέος». Ἡ ποιητὴ ποὺ ἐπισημαίνεται εἶναι ὁ διαρκὴς φόβος. Ὁ Σατανᾶς τὸ φόβητρο. Καὶ ὅπως μᾶς λέει ἡ Ἀποκάλυ-

συγχύσεων και κατακρημνίσεως αξιῶν και ἰδανικῶν, ἐνδείκνυται γιὰ τέτοιες μυθολογικές ἐκδηλώσεις. (Τὸ λυπηρὸ εἶναι, ὅτι τὰ φαινόμενα αὐτὰ – ἀστρολογία, μαγείες κ.λπ. – εὐδοκιμοῦν ὄχι μόνο σὲ περιθωριακὰ ἢ χαμηλοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου άτομα, ἀλλὰ και σὲ ἐπώνυμους «ὕψηλὰ ἱστάμενους» ἀνθρώπους....).

Τὸ παράλογο εὐδοκιμεῖ στὸ σκότος και ἀπεχθάνεται τὸ φῶς τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Εἶναι γνωστὸ, ὅτι οἱ δεισιδαιμονίες και οἱ δογματισμοὶ τοῦ Μεσαίωνα ἐδλάστησαν μετὰ τὸν θάνατο και πάνω στὸ τάφο τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ πνεύματος τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Μεσαίωνα (ποὺ ἐν μέρει διαρκεῖ ἀκόμα) περιβάλλει τίς αὐθαίρετες και παράλογες φαντασιώσεις του μὲ τὸ μαγικὸ «σκότος», τὸ ὁποῖο δημιουργεῖ τὴν ἐντύπωση τοῦ ἀπέραντου θάθους. «Ὁ σκοτεινὸς χώρος δημιουργεῖ τὴν ἐντύπωση, ὅτι ἔχει ὀρθῶς ἀπεράντους διαστάσεις, ἀπολύτως ἀνεξέλεγκτες προοπτικές»¹⁰. Κι αὐτὸ εἶναι τὸ δόλωμα γιὰ τὸν ἀνασφαλῆ και διατελοῦντα ἐν συγχύσει ἄνθρωπο, ποὺ ἀναζητεῖ τὸν ἑαυτὸ του στίς παραμονές τοῦ 2000. Ὅμως ἡ μαγεία στίς μέρες μας ἔχει και μιὰν ἄλλη, παρεμφερῆ, ἔκφραση (ποὺ τελευταῖα εἶναι τῆς μόδας), τὸν «σατανισμό».

Ὁ «Σατανᾶς» εἶναι πρόσωπο τῆς Ἑβραϊκῆς Μυθολογίας (Satan) μὲ ἔντονος ἐπιρροὴς ἀπὸ τὸν Ζωροαστρισμὸ και τὸν Περσικὸ δυϊσμό. Σύμφωνα μὲ τίς ἀντιλήψεις τῶν λαῶν τῆς Μεσοποταμίας στὸν κόσμον μάχονται δύο ἰσάξιες περίπου δυνάμεις· τὸ «Πνεῦμα τοῦ Καλοῦ» και τὸ «Πνεῦμα τοῦ Κακοῦ». Ὁ μεταξὺ τους ὑπερκόσμιος πόλεμος εἶναι ἀνηλεὴς και τὰ θύματά του εἶναι πάντα οἱ ἀνυποψίαστοι ἄνθρωποι. Ὅμως ὁ κάθε «στρατὸς» καταγράφει τοὺς πολεμιστὲς του, και μετὰ τὴν τελικὴ ἀναμέτρηση, ποὺ θὰ ἐπιφέρει τὴν ὀριστικὴ νίκη τοῦ «Καλοῦ», οἱ «καλοὶ» θὰ ἀνταμειφθοῦν στὸν «Παράδεισον», ἐνῶ οἱ ὁπαδοὶ τοῦ «Κακοῦ» θὰ τιμωρηθοῦν στὴν «Κόλαση». Μέχρι τότε ὅμως ὁ ἀγῶνας μεταξὺ τοῦ «Πνεύματος τοῦ Καλοῦ» (Ahura-Masda, Γιαχδέ, «ἀρσενικὴ» Ἀρχὴ) και τοῦ «Πνεύματος τοῦ Κακοῦ» (Ariman, Satan, «θηλυκὴ» Ἀρχὴ) παραμένει ἀμφίροπος μὲ ἐκατόμβες θυμάτων. Αὐτὴ τὴ θεωρητικὴ δάση τοῦ Ζωροαστρισμοῦ δανείστηκε κι ὁ Ἰουδαϊσμός, ἰδίως μετὰ τὴν Βαβυλώνια αἰχμαλωσία (Qabbalah).

ψις τοῦ Ἰωάννου στὸ Κ3 και Κ 7-8:

Κ3 «καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον (τὸν Σατανᾶ), καὶ ἔκλεισε καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανᾷ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον».

Κ7 «Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ Κ8 καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη...».

Ποιὸς ὁ λόγος, ἀφοῦ εἶχε ἤδη ἀπομονωθεῖ ὁ Σατανᾶς, νὰ ἐλευθερωθῇ και πάλι ἀπ' τὸν ἴδιο τὸν δεσμοφύλακά του; Ἀφοῦ τὸ «κακὸ» Σατανᾶς εἶχε ἀπομονωθεῖ, ἄρα και εἶχε ἐκλείψει ἡ πηγὴ ἐκπορεύσεώς του, πῶς θὰ ἦταν δυνατόν αὐτὸ νὰ ὑπάρχει στίς ἐπόμενες γενιές τῶν ἀνθρώπων; Εἶναι προφανὴς και ἐδῶ ἡ πηγὴ τῆς μέλουσας ἐκπορεύσεώς του: ὁ Σατανᾶς δὲν θὰ εἶναι παρὰ ἓνα ἐκτελεστικὸ ὄργανο τοῦ Γιαχδέ.

Τίθεται τὸ ἐρώτημα: Τώρα ποὺ ὁ Σατανᾶς βρίσκεται κλεισμένος στὰ δάθη τῆς ἀβύσσου, ποιὸς εἶναι ὁ διαβάλλων τὴν ἀνθρωπότητα; Καὶ γιὰ τὴν θὰ πρέπει νὰ πλανηθῇ ἡ ἀνθρωπότης, ποὺ εὐρίσκετο σὲ ἁρμονία μὲ τὸν «δημιουργὸ» τῆς Γιαχδέ μετὰ τὴν ἐξαφάνιση τοῦ Σατανᾶ; Μήπως γιὰ αὐτὴ ἡ ἀέναντι εὐθραυστη ἰσορροπία ἐξυπηρετεῖ κάποιων τὰ σχέδια; Κάποιων γήινων ἐξουσιαστῶν στὴν θέση τοῦ

Ἀντίθετα μ' αὐτὴν τὴν δυϊστικὴ ἀντίληψη τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ πνεῦμα ὑπῆρξε πάντα μονιστικόν. Οἱ Προσωκρατικοὶ διεκήρυσσαν, πῶς «ἐν τῷ πᾶν» καὶ «ἐκ τῶν πολλῶν τὸ ἐν καὶ ἐκ τοῦ ἐνὸς τὰ πολλά», γι' αὐτὸ ἄλλωστε καὶ «οὐδὲν κακὸν ἀμιγρὲς καλοῦ». Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Σκέψη (θρησκεία, φιλοσοφία κ.λπ.) ἀγνοεῖ τὸν «διάβολο» καὶ τὸν «Σατανᾶ», ποῦ τὴν ἰδέα περὶ θεοῦ ὑποβάλλουν σ' ἓναν χαμηλοῦ ἐπιπέδου ἀνθρωπομορφισμό. Ὁ φιλόσοφος Κέλσος στὴν κριτικὴ του κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ («Ἀληθὴς Λόγος») ἀναφέρει γιὰ τοὺς χριστιανούς, ὅτι πλανῶνται «ποιοῦντες τῷ Θεῷ ἐναντίον τινά, διάβολόν τε καὶ γλῶττη Ἑβραῖα Σατανᾶν ὀνομάζοντες τὸν αὐτόν. ἄλλως μὲν οὖν παντελῶς θνητὰ ταῦτα καὶ οὐδ' ὅσα λέγειν, ὅτι δὴ ὁ μέγιστος θεός, βουλόμενός τι ἀνθρώπους ὠφελῆσαι, τὸν ἀντιπράσσοντα ἔχει καὶ ἀδυνατεῖ...» (Ὁριγένους, «Κατὰ Κέλσον», 6, XLII, ΒΕΠ, 10–15). [ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ...δημιουργοῦν κάποιον ἐναντίο στοῦ Θεοῦ, τὸν διάβολο, ποῦ στὴν ἑβραϊκὴ γλῶσσα τὸν λένε Σατανᾶ. Ὅμως ὅλ' αὐτὰ εἶναι ὅλως διόλου θνητὰ (= ἀνθρώπινα) καὶ ὅχι ὅσα, τὸ νὰ λὲς δηλαδή, ὅτι ὁ μέγιστος θεός, θέλοντας νὰ ὠφελῇ τοὺς ἀνθρώπους, ἔχει τὸν ἀντίπαλο (= Σατανᾶ) καὶ δὲν μπορεῖ...].

Βέβαια σήμερα δὲν εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς ἀνέχειας, τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ καὶ τῶν δαιμονισμένων (ὅπως τὰ Ρωμαϊκά χρόνια) – τουλάχιστον στὸν λεγόμενο Δυτικὸ κόσμον. Σήμερα οἱ «δαίμονες» δροῦν στοὺς δίσκους «ρόκ» συγκροτημάτων, ἂν οἱ δίσκοι παιχτοῦν ἀνάποδα!.. Σήμερα τὸ «πνεῦμα τοῦ Ἀντίχριστου» εἶναι τῆς μόδας στὴν 7η τέχνη, φέροντας ἑκατομμύρια δολλάρια στὰ ταμεῖα τῶν πολυεθνικῶν. (Καὶ πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποῦ ἀφελῶς ἡ ἰδιοτελῶς ὀριοθετοῦν τὸ μέλλον τοὺς ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ «666»). Ὅλ' αὐτὰ θὰ ἦταν κωμικά, ἂν δὲν εἶχαν τραγικὲς συνέπειες. Ὁ Μεσαίωνας ξαναζεῖ εἴτε στοὺς «τελετουργικούς» φόνους «σατανιστῶν» νέων εἴτε στὰ «κυνήγια μαγισσῶν» ποῦ ἐκδηλώνονται ἀπὸ σεβάσμους κυρίους, ποῦ φοροῦν ἄμφια καθήμενοι εἴτε σὲ μητροπολιτικούς θώκους εἴτε σὲ ὑποπτες στοές – καὶ πολλὲς φορὲς εἶναι τὰ ἴδια πρόσωπα. Στοὺς χαλεποὺς καὶ ἀποπροσανατολιστικούς καιροὺς ποῦ ζοῦμε, εἶναι περισσότερο ἀπὸ ἐπιτακτικὴ ἡ ἐπιστροφή στὸ ἀρχαιοελληνικὸ πνεῦμα τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τῆς ἐλευθερῆς σκέ-

ἔξω–συμπαντικοῦ ἐξουσιαστῆ Γιαχβέ; Στὸ *Εὐαγγέλιον* τοῦ Λουκᾶ 17 βλέπουμε νὰ ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς: Ὁ Ἰησοῦς δίνει ἐξουσία στοὺς 70 μαθητές του, καὶ ὅχι μόνο στοὺς 12, νὰ ὑποτάσσουν τὸν Σατανᾶ. Δὲν ὑπάρχει καὶ ἐδῶ αὐτεξούσιον τοῦ Σατανᾶ καὶ προσωπικὴ του δύναμις, ἀφοῦ ἀκόμα καὶ ἄνθρωποι τὸν ὑποτάσσουν:

Κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον

17

«ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες·

Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.

18

εἶπε δὲ αὐτοῖς· ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα.

19

ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ.

20

πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῖν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Ὁ Παῦλος στὴν *Β' πρὸς Κορινθίους* ια' 14 λέγει: «αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός».

ψης και της γνώσης. "Όταν όλα έρχονται στο φώς της Πνύκας, με την Ισηγορία επιβεβλημένη, ό μυστικισμός, ή μαγεία, ό σατανισμός ή ή θεοκρατία δέν στέκουν. Τά είδωλα του μύθου γκρεμίζονται.

Τέλος άς μήν λησμονούμε, πώς τό 'Ιουδαϊκό δυϊστικό σχήμα «Γιαχβέ-Σατάν» (όπως πέρασε στο Χριστιανισμό ως «Θεός-Διάβολος») είναι άλληλοεξαρτώμενο και άλληλοτροφοδοτούμενο. 'Ο «σατανιστής» πού επικαλείται τό «πνεύμα των δαιμόνων» έχει τό αντίστοιχό του στον «έξορκιστή» της 'Εκκλησίας. 'Ο «έξορκισμός» ύφίσταται όσον ύφίστανται «δαιμόνια» και άντιστρόφως. «Και τά δαιμόνια πιστεύουνσι και φρίττουνσι» (Ίάκωβ. 2, 19). Πρόκειται για άλληλοτροφοδοτούμενα μεγέθη, για φαύλο κύκλο. Σήμερα βέβαια, την εποχή της Πληροφορικής, είναι λυπηρός άναχρονισμός νά μιλούμε για «σατανάδες», «έξορκισμούς» και «δαιμονισμένους». "Όταν ή ιατρική, ή ψυχιατρική και ή ψυχανάλυση έχουν φθάσει σέ ύψηλά επίπεδα, τά «δαιμόνια» άνήκουν σέ παρωχημένες περιόδους της ανθρωπίνης αὐτοσυνειδησίας και εκφράζουν «παιδικές ασθένειες» της ανθρωπότητας.

'Αλλ' είναι πράγματι ένδεικτικός ό παραλληλισμός της «Μαγικής 'Επίκλησης» των Μαγικών Παπύρων και του «'Εξορκισμοῦ» του 'Αγ. Κυπριανού (για την ακρίβεια: «Εὐχή κατά της Μαγείας») – και τά δύο κείμενα της εποχής των τελευταίων Ρωμαϊκών χρόνων.

ΜΑΓΙΚΟΙ ΠΑΠΥΡΟΙ (συλλογή Presisendenz)

«...λαβὼν κάρθαρον ήλιακόν τόν τας ιβ' ακτίνας έχοντα ποιήσον εἰς θησίον καλλάϊνον θαθὺ ἐν ἀρπαγῇ της σελήνης βληθῆναι συνεμβάλων αὐτῷ λωτομήτρας σπέρμα και μέλι λειώσας ποιήσον μαζίον και εὐθέως αὐτόν ὄψη προσερχόμενον και ἐσθίοντα, και ὅταν φάγῃ εὐθέως θνήσκει... τούτου μείζον' οὐχ εὐρον ἐν τῷ κόσμῳ πραγματείαν, αἰτοῦ δέ, ᾧ δούλει, τόν Θεόν, και δώσει σοι. 'Η δέ σύστασις τοῦ μεγάλου θεοῦ ἐστιν ήδε' ...δαστάξας κεντρίτιν τήν προκειμένην δοτάνην τῇ συνόδῳ τῇ γενομένη λεόντι... γράψον ἐπὶ φύλλον περσέας τό ὅκτα-

'Ο Σατανᾶς, πού ήταν άγγελος άγαθός, γίνεται κακός, στην συνέχεια μπορεί και γίνεται και πάλι άγαθός. Τί συμβαίνει; Ποιός κινεί τά νήματα των «καλών» και των «κακών» άγγέλων; Ποιός δημιούργησε τόν εκπεσόντα άγγελο και τις στρατιές του, αν όχι ό Γιαχβέ; Και γιατί δέν προέβλεψε την ανταρσία του ως πάνσοφος, αλλά αντίθετα, όταν χρειασθῇ, τόν χρησιμοποιεῖ ως φόβητρο και «εκτελεστή»;

Τό αὐτοδύναμο τοῦ Σατανᾶ και τό αὐτεξούσιο καταρρέει. 'Η πηγή εκπορεύσεως του είναι μία. Τό νόμισμα έχει πάντα δύο ὄψεις. "Εχουμε ἐδῶ τό πανάρχαιο μανιχαϊστικό έξουσιαστικό εὔρημα της δυαρχίας (δυϊσμοῦ). Αὐτοί πού δημιούργησαν τόν φόβο και τόν ἐνεφύτευσαν τεχνητά μέσ' στίς καρδιές των ανθρωπων, ανάλογα με τις συνθήκες είχαν ανάγκη τοῦ ζεύγους Γιαχβέ-Σατανᾶς, όπως αὐτό αὐθεντικά προκύπτει από την 'Αγία Γραφή.

'Ο φόβος τοῦ Γιαχβέ-Σατανᾶ δέν έχει λόγον ύπάρξεως μπροστά στο χαμόγελο ενός αρχαϊκού επιτύμβιου Κούρου, μπροστά στην έλληνική αντιμετώπιση της ζωής και τοῦ θανάτου μέσα από ένα χαμόγελο, μέσα από την αισιοδοξία και την πίστη στον άνθρωπο και τις αξίες του. Γι' αὐτό στην αρχαία 'Ελλάδα ποτέ και πουθενά δέν εμφανίστηκε Σατανᾶς ή Διάβολος, ούτε ως σύλληψη ούτε καν ως λέξη· ποτέ δέν εμφανίστηκε τό μανιχαϊστικό σχήμα της δυαρχίας.

Εὐάγγελος Μπεξῆς

γράμματον ὄνομα... τὸ δὲ ὄνομα ἐστὶν τοῦτο· Π, ΕΕ, ΟΟ, ΙΑΪ, τοῦτο ἔκλειχε, ἵνα φυλακτῇ ρασιθῇ...».

ΕΥΧΗ ΚΑΤΑ ΜΑΓΕΙΑΣ (Ἁγίου Κυπριανοῦ)

«...Ναί, Κύριε Σαβαώθ, ἐπάκουσον ἐμοῦ τοῦ δούλου Σου δεομένου καὶ λύτρωσον τὰ πλάσματά Σου ἀπὸ πάσης ὀργῆς τε καὶ ἀσθενείας, ἀπὸ παντὸς δεσμοῦ μαγείας... ἀπέλασον, Κύριε... πάσας τὰς τέχνας τοῦ τῆς κακίας ἐφευρέτου εἴτε αὐταὶ ἐχαράχθησαν ἢ ἐνεγράφησαν ἐν δέρματι ἀλόγου, ἢ ἐν σιδήρῳ, ἢ ἐν λίθῳ, ἢ ἐν ξύλῳ, ἢ γραμματίῳ, διὰ μελάνης, ἢ αἵματος ἀνθρώπου, ἢ ζώου, ἢ διὰ μολυβδου, ἢ κινναβάρεως, ἢ διὰ τινος ζωμοῦ, ἢ δι' ἄλλον τινός. Ναί, Κύριε, ἀφάνισον τὰ τοῦ διαδόλου ἔργα εἴτε ταῦτα παρεσκευάσθησαν διὰ χρυσοῦ, ἀργύρου... δι' ὁσίων, ἢ ὀνύχων ἀνθρώπων, ζώων καὶ πτηνῶν, ζώντων τε καὶ τεθνεώτων, εἴτε διὰ χώματος ἐκ μύματος, εἴτε ταῦτα διεπεράσθησαν διὰ καρφίου, ἢ βελόνης, ἢ πασσάλων τινος, εἴτε ἐδέθησαν διὰ μαλλίου, ἢ θάμβακος, ἢ μετάξης, ἢ λίνου, ἢ καννάβεως, ἢ διὰ θρόγγου, ἢ σχοίνου, ἢ δι' ἄλλον τινός χόρτου, εἴτε ἐποιήθησαν ἐν κοχλάζοντι ὕδατι ἢ κοίλῳ ξύλῳ ἢ ἄλλῳ τρόπῳ...».

Σήμερα εἶναι ὄντως νοσηρὸ φαινόμενο νὰ ὑπάρχουν «μορφωμένοι» δηθὴν ἄνθρωποι (καὶ δὴ νέοι), ποὺ εὐελπιστοῦν στὴ δύναμη τοῦ «ἄρχοντα τοῦ σκότους». Τὸ Ρωμαϊκὸ ὅμως κοσμοεἶδωλο τῶν «τριῶν ὁρόφων» (Ἡ Αἰῶν – καταχθόνιες δυνάμεις, Γῆ – ἄνθρωποι, Οὐρανὸς – ἀγγελικὲς δυνάμεις) φαίνεται πῶς ζεῖ ἀκόμη στίς μέρες μας σὲ κάποιους νοσηροὺς μεσαιωνικοὺς ἐγκεφάλους. Ἄς μὴ λανθάνει ἐπίσης ἀπὸ τὴ συνείδησίν μας, ὅτι διαφημιστὴς τοῦ «Σατανᾶ» δὲν εἶναι μόνον ὁ παραδάτης τοῦ Ποινικοῦ Κώδικα «σατανιστῆς» ἀλλὰ καὶ ὁ ζῶν εἰσέτι στὸ Μεσαίωνα «ἐξορκιστὴς καταχθονίων πνευμάτων» τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ τὴν οἱ δυὸ πιστεύουν στὴν ἀντικειμενικὴ ὑπαρξὴ τοῦ προσώπου τῆς ἐβραϊκῆς μυθολογίας Satan. Σ' αὐτὴ τὴν ὁδὸ τοῦ μαρτυρίου τοῦ παραλόγου καὶ τῆς φρίκης τοῦ μεσαιωνικοῦ ἀνθελληνικοῦ σκοταδισμοῦ (ποὺ ταλανίζει τὸ ἔκπεσόν ἐκ τῆς λογικῆς ἀνθρώπινο πνεῦμα) τὸ μείζον ποὺ διαθέτουμε γιὰ τὴ σωτηρίαν μας εἶναι ὁ λόγος, ὅπως τὸν ἐθεράπευσαν οἱ ἀρχαῖοι μας πρόγονοι σ' αὐτὸν τὸν ἡλιοφανῆ, ἱερὸ τόπο. Ἡ ὁραση τοῦ ἐλευθέρου καὶ ἔλλογου ἀνθρώπου εἶναι αὐτὴ ποὺ τελικὰ συντρίβει τὰ εἰδῶλα κάθε μορφῆς δογματισμοῦ.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. E. Lohse, «The New Testament Environment», London 1976.
2. A. Toffler, «Τὸ τρίτο κύμα», Κάκτος 1982 καὶ «Δαυλὸς» τ. 144.
3. Σ. Κυριαζόπουλου, «Ἐλευθερία καὶ αὐθυπέρβασις», Ἀθῆναι 1962, σελ. 62.
4. Χ. Θεοδωρίδης, «Εἰσαγωγή στὴ Φιλοσοφία», Ἔστια 1982, σελ. 9.
5. Κ. Παπαπέτρου, «Ὁ μηδενισμός», Ἀθῆναι 1973, σελ. 5.
6. Ὁμοίως, σελ. 6.
7. Σ. Κυριαζόπουλου, «Ἐνώπιον τοῦ τετάρτου κοσμοϊστορικοῦ γεγονότος», Ἀθῆναι 1970, σελ. 4.
8. J. Frazer, «Golden Bough», N.Y. 1947.
9. A. Lods, «Προχριστιανικὴ Ἐποχή», Δίδρη 1982, σελ. 137.
10. Κ. Παπαπέτρου, «Ὁ μηδενισμός», Ἀθῆναι 1973, σελ. 7.

Δὲν ὑπάρχει παρὸν καὶ μέλλον γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἂν δὲν ξέρη τὸ παρελθόν της. Ὁ «Δαυλὸς» ἀγωνίζεται νὰ τὸ ἀνασύρη κάτω ἀπὸ τὸν ὄγκο τοῦ ψεύδους καὶ τῆς λησμονιάς καὶ νὰ τὸ ἀναστηλώσῃ. Ἀξίζει καὶ εἶναι συμφέρον τοῦ καθενός, Ἕλληνας ἢ μὴ, νὰ συμπαρασταθῇ στὸν σκληρὸν αὐτὸν ἀγῶνα.

Γιὰ νὰ μὴν ἀπολέσωμεν τὰς φρένας

Κουκλάκια, καρφίτσες, μαῦρα κεριά, πεντάλφες, αἷμα ἀπὸ τὴν μία. Ἐπτάφωτες λυχνίες, ἄστρα του Δαβίδ, πεντάλφες, ἓνας θεὸς πὺν ζητᾷ αἷμα καὶ καταστροφή ἀπὸ τὴν ἄλλη. Καὶ κάποιον ἀνάμεσα παρεισφύει ὡς διὰ «σατανικῆς» μαγείας καὶ τὸ Ἑλληνικό. Οἱ Ἕλληνες, λένε, τὰ ξεκίνησαν αὐτά. Καὶ παρουσιάζονται δεσποτάδες μὲ τὴν αὐλὴ τους, τοὺς χατζήδες (χατζής = μουσουλμᾶνος προσκυνητὴς τῆς Μέκκας), πὺν θέλουν νὰ δώσουν τὰ φῶτα, νὰ δηλώνουν: «ὁ σατανισμὸς δὲν εἶναι καινούργιο φαινόμενο, ἔχει προδρόμους καὶ προδρόμος του εἶναι ἡ Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Θρησκεία» (ἀρχιμανδρίτης Τιμόθεος Κιλίφης πρὸς τὸ «Μέγα Τσάννελ»). Ἄλλοι τρέχουν στὴν σπηλιά τοῦ Πανὸς στὴν Πεντέλη –γιατὶ τοῦ Πανὸς καὶ ὄχι τοῦ Νταβέλη;–, γιὰ νὰ διώξουν τὰ «κακὰ» πνεύματα καὶ νὰ καθαγιάσουν τὸν χῶρο, νὰ ξορκίσουν τὸν «κακὸ» θεὸ Πᾶνα. Καὶ προσπαθεῖ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι οἱ πρόγονοι τῶν Ἑλλήνων ἦσαν λάτρεις τοῦ Σατανᾶ. Ὅτι ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ σκέψις κατ' ἐπέκτασιν εἶχε σατανιστικὴ προέλευση. Ἀλλά, γιὰ νὰ μὴν ἀπολέσωμεν πλήρως τὰς φρένας μας, ἄς πιάσουμε τὰ πράγματα ἀπ' τὴν ἀρχή.

Α. ΔΟΓΜΑ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ ΚΑΙ ΚΟΛΑΣΕΩΣ. Ὁ Ἕλληνας οὐδέποτε ἔκανε λόγο γιὰ τόπο τιμωρίας τῶν ψυχῶν καὶ διάκριση «καλοῦ» καὶ «κακοῦ». Ἡ κόλασις δὲν υφίσταται γιὰ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες. Ὁ Ἄδης δὲν εἶναι τόπος βασανισμοῦ τῶν ψυχῶν, ἀλλὰ τόπος διαμονῆς των. Ὑπάρχουν δέδαια καὶ τὰ Ἡλύσια Πεδία, ὅπου ὀδεύουν οἱ ψυχὲς τῶν ἡρώων, ἀλλὰ αὐτὸ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ δικαίου, καθ' ὅτι, ὅπως εἶπαμε καὶ παραπάνω, γιὰ τοὺς Ἕλληνες δὲν υφίσταται ὁ διαχωρισμὸς «καλοῦ» καὶ «κακοῦ» παρὰ ἐκεῖνος τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου. Ὁ ἥρωας λοιπὸν καὶ ὄχι ὁ καλός. Ὁ ἐνεργὸς πολίτης ὁ ἐνταγμένος στὸ κοινωνικὸ σύνολο καὶ ὄχι ὁ ἀργὸς ἀσκητής, ὁ ἀπομονωμένος τῆς κοινωνίας, ἡ ἐσωστρεφὴς ἀνώμαλη φύσις. Τὰ καζάνια καὶ ὁ τόπος τιμωρίας εἶναι ἴδιον ἄλλων πολιτισμῶν. Ἔτσι ἡ Ἑβραϊκὴ θρησκεία ὀρίζει ὡς τόπον τιμωρίας τὴν Γέεναν, ὀνομασία πὺν ἐξάγεται ἀπ' τὸ φαράγγι ἐκεῖνο στὸ ὁποῖο οἱ Ἑβραῖοι θυσίαζαν τὸν Μολλῶχ τὰ τέκνα τους (Ματθαῖος Ε 29,30).

Β. ΣΑΤΑΝΑΣ – ΓΙΑΧΒΕ – ΑΓΓΕΛΟΙ. Οὔτε αὐτὴ ἡ δυϊστικὴ ἀντίληψη περὶ Σατανᾶ καὶ Γιαχβὲ υφίσταται γιὰ τοὺς Ἕλληνες. Δὲν ὑπάρχει ἀντίπαλον δέος ἐναντὶ τῆς παρουσίας τοῦ Διὸς. Δὲν ὑπάρχει ὁ «κακὸς» θεός, πὺν ἀπειλεῖ τὴν ἀνθρωπότητα, ἐὰν αὐτὴ δὲν ὑποκύβει στὶς ἐντολὰς τοῦ Διὸς. Ὁ Δίας δὲν δίνει ἐντολές, πὺν οἱ ἄνθρωποι πρέπει ὑποχρεωτικὰ νὰ τηροῦν, παρὰ μόνον συμβουλεύει. Δὲν εἶναι τιμωρὸς θεὸς ἀλλὰ «πατὴρ θεῶν τε ἀνθρώπων», φίλος: «Ζεῦ φίλε, θαυμάζω σε». Μέσα στὴν ἑλληνικὴ ἀντίληψη δὲν ὑπάρχει οὔτε μὴ θεότης, προορισμένη νὰ ἐπιφέρῃ τὸ «κακόν». Ὁ Σατανᾶς στὴν διδλικὴ του μορφή ἀπουσιάζει παντελῶς ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴ σκέψη, ὅπως οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ ἐκπεσόντες ἀδελφοί του. Ἄγγελος γιὰ τοὺς Ἕλληνες εἶναι ὁ ἀγγελιαφόρος, καὶ δὲν ὑπάρχει οὔτε μὴ ἀναφορὰ περὶ εἰδικῶν ταγμάτων ἀγγέλων, «καλῶν» ἢ «κακῶν», ἀφοσιωμένων στὸν Δία ἢ στὸν μὴ ὑπάρχοντα ἀντίρροπον «κακόν» θεόν. Παντελῶς ἐλλείπουν. Ὁ ἑλληνικὸς ἄγγελος ἔχει οὐσιαστικὰ ὑλικὴ ὑπόσταση καὶ χρησιμοποιοῦται κυρίως στὴν δραματικὴ ποίηση ἢ στὴν ἀποστολὴ μηνυμάτων καὶ κατ' ἐπέκτασιν, ἀφοῦ ἡ κοινωνία τῶν θεῶν εἶναι ἀντικατοπτρισμὸς τῆς ἀνθρωπίνης, στὴν ἐπικοινωνία τῶν θεῶν. Ποτὲ ὁμως δὲν ἔχει συγκεντρωτικὴ μορφή.

Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν «καλὸς» Δίας καὶ «κακὸς» ἀντι-Δίας δάσις τοῦ προτύπου Γιαχβὲ-Σατανᾶς. Καὶ προσέτι ὁ ἄγγελος γιὰ τοὺς Ἕλληνες εἶναι οὐδέτερος, σεβαστὸς ἀπ' ὅλους, δὲν μπορεῖ νὰ πάρῃ θέση, καὶ θεωρεῖται ὑβριστικὴ πρᾶξις ἢ ὁποιαδήποτε κακοποίησις του. Συνεπῶς οὔτε «καλοὶ» ἀλλὰ οὔτε καὶ «κακοί». Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἑρμῆς,

ἐπισκεπτόμενος τὴν Κίρκη γιὰ νὰ τῆς μεταφέρει τὸ μήνυμα τοῦ Διός, κρατᾷ αὐστηρῶς οὐδέτερη θέση, χωρὶς νὰ ἐκφέρει κρίση γιὰ τὸ συγκεκριμένο της πρόβλημα.

Γ. ΜΑΓΙΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑ. Ἡ προέλευση τῆς μαγείας εἶναι ἀνατολική καὶ ἐφεύρημα τῶν Χαλδαίων, τῶν Ἀσσυρίων, τῶν Βαβυλωνίων καὶ τῶν ἄλλων.... Σῶζεται ἀκόμη ὁ Ἀσσυριακὸς πίνακας τῶν ἐξορκισμῶν, ὅπως εὐρέθη στὴν βιβλιοθήκη τοῦ βασιλέως Ἀσσουρμπανιπάλ. Στὴν Ἐγκυκλοπαίδεια τοῦ Ἡλίου ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς: «Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι ἡ μαγεία, ἃν καὶ ἦτο γνωστή, ὅμως δὲν εἶχε χαρακτηρὰ ἄμεσον θρησκευτικὸν οὔτε καὶ ἔσχεν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων αὕτη, ὅποιαν εἶχεν ἐπὶ τῶν διαφόρων ἀσιατικῶν λαῶν». Κάντε τὴν σύγκριση μὲ τὴν σημερινή Ἑλλάδα τῶν ἀστρολόγων, καφετζούδων, χαρτορριχτῶν, καὶ τὰ συμπεράσματα δικά σας. Καὶ παρακάτω διαβάζουμε: «Οἱ Ἄραβες παρέλαβον τὴν μαγείαν ἀπὸ τοὺς Ἀσιατικοὺς λαοὺς καὶ τὴν Αἴγυπτον, ἰδίως δὲ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους». Βέβαια ἀναφέρονται καὶ σήμερα οἱ «Σολομωνικῆς» (ἢ «Σολομώντειοι Βίβλοι», ὅπως ἐλέγοντο, ἀλλὰ βέβαια τὸ δεύτερο συνθετικὸ «βίβλος» δὲν μᾶς συμφέρει, γι' αὐτὸ καὶ ἀπεκόπη), ἀλλὰ δὲν μᾶς λένε ἀπὸ ποῦ προέρχονται.

Κλείνοντας πρέπει νὰ τονίσουμε, ὅτι οὔτε ὁ Διόνυσος ἀλλὰ οὔτε καὶ ὁ Πᾶνας μποροῦν νὰ συγκριθοῦν ἢ νὰ ταυτιστοῦν μὲ τὸν Σατανᾶ. Ὁ πρῶτος εἶναι ὁ θεὸς προστάτης τῆς δραματικῆς ποιήσεως καὶ ἀπ' τοὺς συνοδοὺς του τοὺς σατύρους προέρχεται τὸ σατυρικὸ δράμα. Ἐλατρεῖτο δὲ καὶ ὡς «ἀγαθοδαίμων», θεὸς προστάτης τῆς ἀμπελουργίας καὶ τῆς οἰνοποιίας καὶ ἐγίνετο σπονδὴ πρὸς τιμὴν του διὰ ἀκράτου οἴνου. Στὸν δὲ Ἀθηναῖο II, 38 προσαγορεύεται «ἀγαθὸς θεός». Γιὰ ποιὸν σατανᾶ λοιπὸν μᾶς λένε – ἐκτὸς καὶ ἂν στὰ «ὑπερβατικά» ἑλληνικὰ «ἀγαθός» σημαίνει τὸ «κακὸ» πνεῦμα.

Ὁ δὲ Πᾶνας εἶναι θεὸς ἀγροτικός, ἀγαπῶν τὴν φύση καὶ τὰ ζῶα, ἀγρονόμος καὶ φύλακας τῶν ἀγρῶν. Ἦταν ἀκόμη θεὸς μουσικός, διδάσκαλος τοῦ μουσικοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Δάφνιδος, τέλος βοηθὸς τῶν Ἑλλήνων στὴν μάχη, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι μὲ τὸν Μιλτιάδη τοῦ ἀφείρωσαν καὶ ναὸ βορεῖως τῆς Ἀκροπόλεως μετὰ τὴν νίκη τους ἐπὶ τῶν Περσῶν στὸν Μαραθῶνα καὶ λόγω τῆς βοηθείας ποὺ τοὺς παρέῖχε. Ὁ Σιμωνίδης δὲ ἔγραψε τὴν ἐπιγραφὴ στὸ δάθρο τοῦ ἀγάλματος: «τὸν τραγοῦν ἐμὲ Πᾶνα τὸν Ἀρχάδα, τὸν κατὰ Μῆδων, τὸν μετ' Ἀθηναίων στήσατο Μιλτιάδης». Τέλος στὰ Ὀρφικά θεωρεῖται τὸ σύμβολο τοῦ παντὸς ἐν τῷ σύμπαντι:

«Πᾶνα καλῶ κρατερὸν νόμιον κόσμοιο τὸ σύμπαν.

Οὐρανὸν ἠδὲ θάλασσαν, ἠδὲ χθόνα παμβασιλείαν.

Καὶ πῦρ ἀθάνατον. Τάδε γὰρ μέλη ἐστὶ τὰ Πανός».

Ἡ δὲ λέξις ΣΥΝ-ΠΑΝ, ΠΑΝ-ΣΥ (ὅλο ἐσὺ) φανερῶνει ἀκόμη καλύτερα τὴν ιδιότητα αὐτοῦ τοῦ θεοῦ. Ποῦ βρίσκεται λοιπὸν καὶ πάλι ὁ Σατανᾶς. Ἐκτὸς ἂν τὸ σύμπαν εἶναι διαβολικὸ κατασκευάσμα, ὁπότε καὶ ὁ Πᾶνας εἶναι ὁ Διάβολος.

Καὶ μιὰ ταπεινὴ συμβουλὴ πρὸς τοὺς σεβαστοὺς ἱεράρχας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ἄς μὴν εἶναι τόσο διαστικοὶ στίς κρίσεις τους, ὅταν πρόκειται νὰ κρίνουν τὴν Ἀρχαίᾳ Ἑλλάδα καὶ τὴν θρησκευτικὴ τῆς παράδοση. Γιατὶ εἴτε θέλουν εἴτε ὄχι, εἶναι καὶ δική τους παράδοση. Ἐκτὸς ἂν θεωροῦν ἑαυτοὺς ὡς μὴ Ἕλληνες. Καὶ ἀρμόζει περισσότερο σύνεσις, ὅταν ἀσχολοῦνται μὲ τὴν θρησκευτικὴ ἐνότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, κατηγορῶντας τὴν καὶ δίνοντας ἔτσι λαθὴ στοὺς ἐξ Ἀνατολῆς ὀρμωμένους βαρβάρους γιὰ ἐπικρίσεις καὶ σχόλια, ποὺ κάθε ἄλλο παρὰ τιμοῦν τὸν Ἕλληνα καὶ τὸ Ἑλληνικόν, ἀφοῦ ἡ σκέψις τῶν προγόνων του ἀντανακλᾷ καὶ σ' αὐτὸν τὸν ἴδιο, τὸν Ἕλληνα τοῦ σήμερα.

Ἐνότητά ἢ διάσπαση; Ἡ ἐπιλογὴ δική μας.

Νέμεσις

Σ. ΔΩΡΙΚΟΣ – Κ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

Ναυτική και ναυτιλιακή λεξιγραφία*

Ναῦς, πλοῖον, πείσμα, ἀκτωρός, σκάφος, σκαρί, ὑπέρα

Ἡ σημασία τοῦ πλοίου καὶ τῆς ἐν γένει ναυτικῆς τέχνης καὶ τεχνικῆς γιὰ τὰ ἑλληνικά φύλα ποὺ κατοίκησαν, ἔδρασαν καὶ μεγαλοῦργησαν στὶς ἑλληνικὲς χώρες ἀποδεικνύεται περίτρανα καὶ μὲ τὸν πιὸ ζωντανό τρόπο ἀπὸ τὸν πλοῦτο τῆς γλώσσας, ποὺ ἔδωσε ὀνομασίες καὶ ὄρους στὸ κάθε φυσικὸ φαινόμενο, στὸ κάθε μέρος τοῦ πλοίου καὶ στὶς ἐργασίες, τὰ ἐργαλεῖα ἢ τὰ μέσα ποὺ χρησιμοποίησε ὁ Ἕλληνας ναυτικός, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει, νὰ δαμάσει ἢ νὰ ἀξιοποιήσει τὴ θάλασσα. Ἡ περίπλοκη ζωὴ του στὸ ὑγρὸ στοιχεῖο, ποὺ πάντα ἀποτέλεσε πολῦτιμο ζωτικὸ χώρο, στὸν ὁποῖο βρῆκε πάντα διέξοδο στὸ διάβα τῶν αἰώνων, ἡ περιέργειά του νὰ γνωρίσει νέους τόπους καὶ λαούς, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξάπλωσή του μέσω τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς συναλλαγῆς ἀντικατοπτρίζεται παραστατικότατα καὶ μὲ θαυμαστὴ λεπτομέρεια, ρεαλιστικότητα, ἀκρίβεια ἀλλὰ καὶ φαντασία στὴν περιγραφή ἐκείνων μὲ τὰ ὁποῖα ἐρχόταν καθημερινὰ σὲ ἐπαφή, μὲ λέξεις, ἔννοιες καὶ ἐκφράσεις τῆς γλώσσας του, ποὺ δένουν σὲ λειτουργικὰ σύνολα, σὲ ἐνόητες ὀργανικὲς θαυμαστῆς συνοχῆς.

Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα προβάλλει μέσα ἀπὸ τὴ ναυτικὴ ὀρολογία – ποὺ ἴσως θὰ περίμενε κανεὶς νὰ εἶναι αὐστηρή, ἀνέκφραστη ἢ στεγνὴ ὡς τεχνικὸ κείμενο – ἀνάγλυψη, ψυχογραφικὴ, μιὰ πραγματικὴ ζωγραφικὴ πραγμάτων, καταστάσεων, ἀνθρωπίνων ἐντυπώσεων καὶ συναισθημάτων. Ἐμπεριέχουν οἱ ὄροι τὴν τεχνολογικὴ καὶ λειτουργικὴ τους λεπτομέρεια, τὴν ναυτικὴ δεξιότεχνία, τὴ λογοπλαστικὴ δύναμη τοῦ Ἑλλήνα, ποὺ τοῦ τὴν ἔχει χαρίσει ἡ πανάρχαια γλῶσσα του μὲ τὸν πλοῦτο της, τὴ συνάφειά της μὲ τὰ πράγματα καὶ τὴ ζωὴ.

Παρουσιάζοντας ἑπτὰ λέξεις–ρίζες μὲ κάθε λεπτομέρεια, ὅσον ἀφορᾷ στὰ παράγωγά της, δὲν μποροῦμε παρὰ νὰ διαπιστώσουμε πέρα πάσης ἀμφιβολίας, ὅτι ἡ μελέτῃ τῆς γλώσσας μας συνεχῶς μᾶς ἀποκαλύπτει νέους θησαυρούς. “Ὅσο καὶ νὰ τὴ μελετήσῃ κανεὶς, δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ πεῖ ὅτι τὴν ἔμαθε. Οἱ ἐτυμολογικὲς της προεκτάσεις πᾶνε συνεχῶς πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ ἀποδεικνύουν τὴν ὄλο καὶ πιὸ ἐπιβεβαιωμένη ἐπιστημονικὰ θέσῃ της στὸν κόσμον ὡς μητέρας γλώσσας καὶ τὴν περιοχὴ μας, μὲ προεξάρχον τὸ ἱστορικὸ μας πέλαγος, τὸ Αἰγαῖο, ὡς κοιτίδα πραγματικὰ τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ.

ναῦς, ἡ. Ἡ λέξις ἀπαντᾷ στὴν μυκηναϊκὴ Γραμμικὴ Β γράφῃ, ἀποκρυπτογραφηθεῖσα ἀπὸ τίς πινακίδες μὲ τὸν μεγαλοφυῆ κώδικα τοῦ Ventris. Ἡδὴ στὸν “Ὀμηρὸ ἀναφέρονται εἶδη πλοίων ὡς: *νῆες μακραί*, πολεμικὰ πλοῖα κατασκευασμένα μακρὰ καὶ στενὰ κατὰ τὰ ἄκρα χάριν ταχύτητος (ὑδροδυναμικὸ σχῆμα), ὡς καὶ ἐμπορικὰ πλοῖα *νῆες στρογγύλαι*, *γαῦλοι*, *ὀλκάδες*. Ἀπὸ τίς πινακίδες ἔχουμε τὰ πάθη καὶ τοὺς μετασχηματισμοὺς τῆς λέξεως καὶ τὴν κλίση καὶ τὴν πα-

* Ἀπ’ τὸ ὑπὸ ἐκδοσιν «*Λεξικὸ Ὑδατικῶν Ριζῶν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας*» τῶν Σ. Δωρικοῦ-Κ. Χατζηγιαννάκη.

ρουσία του διγάμματος F ως συστατικού της λέξεως, ρίζα *ναυ-* ή *ναF-*, όποτε αϊτιολογείται ή λατινική λέξη *navis* με ν άντι του σιγήσαντος στην έλληνική γλώσσα F, ή σανσκριτική *navis*, ή αρχαία γερμανική *nachen* ή ή άγγλοσαξωνική *naca* ως παράγωγα ή παραλλαγές. Η λέξη παράγεται με τους κανόνες της Έλληνικής γλώσσας από τó ρήμα *ναύω* ή *ναίω* [(σ)ναFjω] με σίγηση των σ (όλική) και F (μερική), έφόσον διατηρείται τó F υπό την μορφή του έλληνικού υ (προφορά φ) σέ πλήθος περιπτώσεων, όπως *ναύλος*, *ναυστολῶ*, *ναύτης*, *ναυτία* (*ναυτή*), *ναυτιλία*, *ναυτίλλομαι*, *ναυαγός*, *ναυπηγία*, *ναύκραρος*. Ο τύπος νεώς της άττικής διαλέκτου αϊτιολογεί τόν τύπον του ρήματος *νέω* ή με άναδιπλασιασμό *νηνέω* = φορτώνω πλοία και τὰ *νεωλός*, *νεώριον*. Ο τύπος *νηός* με ρίζα *να-/νη-* τόν τύπον του ρήματος *νάω* = ρέω και τους τύπους των παραγώγων *ναρός* = ρευστός, ρέων, *νάτορ* [ναFέτορ] = ρεύμα, ρούς, *νάμα* = τó ρέον ύγρόν, ή πηγή, ó ρυάξ, ó ποταμός, του έπιθέτου του Διός *νάFιος* (α μακρόν) στη Δωδώνη (Ζεύς ρέων), *Ναϊάς* (α στην συλλαβήν *να-* μακρόν) ή *νηϊάς* (να μακρόν τρέπεται εἰς νη), *ναῖς* ἰωνικ. *νηῖς* = ή νύμφη ρυάκων ή ποταμῶν ή πηγῶν, *Νηρεύς* γενική *Νηρέως* (διατήρηση του F=υ στην όνομαστική, σίγησή του στην γενική = θαλάσσιος θεός), *Νηρηίδες* = οἱ νύμφες της θαλάσσης, *νέω* μέλλων *νεύσομαι*, = κολυμβῶ, λακωνικόν *νόα*= πηγή, *νησος*, *νησίς* (*νασίς* στην δωρική διάλεκτο με μακρόν α), *νησαῖος*, *νησιώτης*, *νησιώτις*, *νή-χω* = κολυμβῶ (συνηθέστερα *νή-χομαι*), έλληνικόν *νάω*, λατινικόν *naro* (α μακρόν), *νότος* (έκ του τύπου *νόα*).

Έκ του τύπου *νή-χω* προέρχεται ή *νηξίς* = κολύμβημα, ένῶ έκ του *νότος*= νότιος άννεμος φέρον βροχήν, ύγρός, βροχερός παράγονται τὰ *νοτερός*= ύγρός, βροχερός, *νοτίς*= ύγρασία, ύγρότης, *νοτίζω*= ύγραίνω, βρέχω, εἶμαι ύγρός. Ήδη άντιλαμβανόμαστε, πῶς ή αρχική έννοια του ρήματος «κολυμβῶ» έπεκτείνεται με παράγωγα της ρίζας στην κάλυψη πολλῶν άναγκῶν της καθημερινῆς ζωῆς στην θάλασσα, όπως ή περιγραφή των άνέμων (*νότος*), του καιροῦ (*νοτερός*), της άτμόσφαιρας (*νοτίς*), των πλοίων (*ναῦς* μακρά ή στρογγύλη), των άθλημάτων (*νή-χομαι*), των κατασκευῶν (*ναυπηγῶ*, *νεώριον*), της ναυτιλίας (*νεώλκιον*), της γεωγραφίας (*νησος*), της φύσεως (*νησσα*= πάπια), της τοπικῆς διαμόρφωσης του έδάφους (*νόα*), της μυθολογίας ή της θρησκείας (*Ναϊάς*, *Νηρεύς*, *Νηρηῖς*, *Ναῖς*). Τό ἴδιο τó νερό (*ναρός*, *θεαρόν* ὕδωρ) προέρχεται από την ρίζα αὐτή, και άποδεικνύεται με τὰ παραδείγματα αὐτὰ ή εύπλαστότης και ή εύελιξία της γλώσσας μας, πού μπορεί με την ἴδια ρίζα νά περιγράψει όρατά και άόρατα, ὕλικά και πνευματικά στοιχεῖα και έννοιες.

πλοῖον, τό. Τό F ὑπάρχει και στο ρήμα *πλέω* (πλέFω), πού διατηρεῖται στον μέλλοντα *πλεύσομαι/πλευσοῦμαι* και στον άόριστο *έπλευσα*, στο οὐσιαστικό *πλεῦσις*, στο έπίθετο *πλευστός*, στο οὐσιαστικό *πλεύμων*. Τὰ πάθη των φωνηέντων της έλληνικῆς έντός της ρίζας *πλε(F) -/πελ(εν)* - δίνουν τó ἰωνικό *πλόος* ή άττικό *πλοῦς* = ταξίδι στη θάλασσα, τὰ ρήματα *πλύνω* και *πλώω*, τὰ έπίθετα *πολύς*, *πλείστος*, *πλέων*, τó οὐσιαστικό *πλοῦτος*. Τό ρήμα *πλέω* = ταξιδεύω στη θάλασσα, ναυσιπλοῶ, πλέω, βρίσκει στὰ άντίστοιχά του των άλλων γλωσσῶν τίς παράλληλες ή παράγωγες έννοιες του κολυμβῶ, ἵπταμαι, βρέχει, κατακλύζει, πλημμυρίζει, *πλύνω* (*πλένω*), άπο- ή έκ- *πλύνω*, βάζω νά κολυμβήσει/ρίχνω στο νερό, έπιχέω, φέρω πρὸς πλύση, πληρῶ, γεμίζω. Παράγωγα στην έλληνική γλώσσα: *πλάδος*, τó = ύγρασία, σήψη, μούχλιασμα, άτονία, χαλαρότητα, έξ οὗ και *πλαδαρός* = ύγρός, νοτερός, βροχερός και *χαλαρός*, με όχι σφιχτό σῶμα, *πλαδάω* = εἶμαι *πλαδαρός*, ύγρός, *χαλαρός*, *χαῦνος*, «νερομπουρμπουλιάρης», γίνομαι άδρα-

νής, *πλεύμων* = πνεύμων, πνεύμονας, «πλεμόνι», πνεύμων ἐπιπλέων ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ἀνάλογο τὸ *πνεύμων* ἐκ τοῦ *πλέω/πνέω* (καὶ τὰ δύο ῥήματα ἀναφέρονται σὲ ρευστά, ὑγρὰ καὶ ἀέρια ἀντιστοίχως), *πλύνω* = καθαρίζω διὰ πλύσεως, *πλένω*, *πλύσις*, *πλύμα* = ἀπόπλυμα, *πλυνός* = σκάφη πλύσεως (*πλύν-*j*-ω*), *πύελος* = ἐπιμήκης σκάφη στὴν ὁποία ἐτίθετο τροφή γιὰ τὰ ζῶα, λουτήρ, λεκάνη, λέβης μαγειρείου, σαρκοφάγος (ἀρχικά *πύελος*).

Ἀπὸ τὴν παραλλαγή τῆς ἔννοιας ὡς γεμίζω, πληρῶ προέρχονται τὰ *πολύς*, *πλέων*, *πλειστός*, *πληρῶ*, *πλη-* τοῦ *πλη(μ)μυρίς* ἢ τοῦ *πλημμελής* σὲ σύνθεση, *πλήρης*, *πλήρωμα* τοῦ χρόνου ἢ τοῦ πλοίου = γέμισμα, σύνολον, *πλήρωσις*, *πίμπλημι* = πληρῶ, γεμίζω, εἶμαι/γίνομαι *πλήρης*, *πλημμυρίζω*, *πληθῶ*, *πληθυνσμός*, *πληθῶρα*, *πληρόω*, *πλήσμη* = πλημυρίς, ἐκχείλιση τῶν ὑδάτων, *πλησμονή* = χορτασμός, κόρος, ἐντελής πλήρωση, *πλήσμιος* = πληρῶν, χορταίνων, *πλέως* = πλήρης, πεπληρωμένος, *Πλειάδες* = ὁ ἀστερισμός, ἢ *Πούλια* (ἐμφανῆς ἢ φθογολογικὴ ἐπίδραση τοῦ ῥήματος *πλέω*), *πλείων* = ἡ χρονικὴ διάρκεια ἑνὸς ἔτους, τὸ ἔτος. Τὸ ῥήμα *πλώω* ἢ ἰωνικὸ/ἀττικὸ *πλωῖζω* = πλέω ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μεταχειρίζομαι πλοῖα, ἐπιδίδομαι στὴν ναυτιλία, μεταπτωτικὸς τύπος τῆς ρίζας *πλεF-* καὶ τὰ παράγωγα *πλωτός*, *πλώιμος*, *πλωτήρ* (ἀρχικὴ ἔννοια: ναύτης, θαλασσοπόρος) ἀποτελοῦν μαζί μὲ τὰ προηγούμενα παράγωγα τοῦ *πλέω* βάσιν γιὰ πλέον λεπτές διακρίσεις μὲ σύνθεση: *διαπλέω*, *σμπλέω*, *ἀποπλέω* κ.λπ.

Παράγωγα σὲ ἄλλες γλώσσες: γερμ. *Flut* = πλημμυρίς, ἀγγλικὸ *flow* = ρέω (ἀπὸ τὸ ἀγγλοσαξωνικὸ *flowan* = ὑπερχειλίζω), ἀγγλ. *flood* = πλημμύρα, λατ. *plus* = πλέον, σουηδ. *flera* = περισσότερο, *flesta* = πλεῖστον, δαν. *flod* = ποταμός, *flest* = πλεῖστον, *flere* = περισσότερο, *flugt* = δραπετεύω, *flue* = πετῶ, ἵπταμαι, *fludende* = ρευστό, ὑγρὸ (ἀγγλ. *fluid*), *flyde* = ρέω, τρέχω (ἀγγλ. *flow*), *flyve* = πετάω, ὀρμῶ, *flyning* = πτήση (ἀγγλ. *flight*).

Οἱ ξένοι λοιπὸν δανείστηκαν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ τὸ *πλέω* γιὰ τὸ ρέω καὶ τὸ ἵπταμαι, ἐνῶ ἡ ἑλληνικὴ διαθέτει στὸ ὀπλοστάσιό της ξεχωριστὲς ἔννοιες-λέξεις καὶ μάλιστα πρωταρχικές, ὅχι παράγωγες, γιὰ τὶς ἔννοιες αὐτές, ἀπὸ τὶς ὁποῖες μπορεῖ νὰ δημιουργήσει κλάδους παράγωγων ἐννοιῶν καὶ ἀποχρώσεών τους.

πεισμα, τό. Καλῶδιον πλοίου, καθόλου τὸ ἐκ τῆς πρύμνης σχοινὶ μὲ τὸ ὁποῖον τὸ πλοῖο προσεδένετο στὴν ξηρά. (Ὁ Η.Φ. Κανελλόπουλος ὀρίζει: «*Πείσματα* (ριμέντζα), τὰ παχέα σχοινία τὰ χρησιμεύοντα εἰς ὀρμισιν τοῦ πλοίου ὡς καὶ τὰ πρὸς ρυμούλκῃσιν ἢ μεταστροφῇν αὐτοῦ χρήσιμα (ρύματα, τόνοι, κάλω ἢ κάμιλοι)» καὶ σὲ ἄλλη εὐκαιρία τὸ *πεισμα* ἢ παλαμάρι ὀρίζεται ὡς «ὁ τόνος ἢ ρῦμα δι' οὗ δένεται τὸ πλοῖον ἐξ ἐτέρου πλοίου ἢ ἐκ στερεοῦ σημείου κειμένου ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἢ τῆς ξηρᾶς». Ἀπαντᾷται στὸν Ὅμηρον γιὰ τὴν πρόσδεση τοῦ πλοίου στὴν ξηρὰ ἀπὸ τὰ πρυμνήσια (πρυμάτσα) (ρίζα *πενθ-* γερμ.: *Band*), ἐκλεκτὸ σχοινί, καλῶδιο. Ἡ ρίζα αὕτη στὸν Ὅμηρον (ἐξ ἧς ἡ λέξις *φάνη/πάθη* = στάβλος, ὅπου προσδένεται τὸ ζῶο καὶ *πενθερός* = οἰκογενειακὸς δεσμός) ἔχει τὴν ἔννοια τοῦ δεσμεῖν, ἐφ' ὅσον κυριολεκτικὰ πρόκειται περὶ δεσμοῦ. Ἀποτελεῖ γενικὰ τὸ καραβόσχοινο. Παράγεται ἀπὸ τὸ ῥήμα *πείθω* καὶ ὑποδηλοῖ κάθε τι τὸ ὑπακουόμενο ἢ τὸ ὑποτασσόμενο, τὸ καταπειθόμενο, ρίζα *πιθ-*, λατ. *fides*, *foedus*, ἰωνικὸ *πέκω*. Ἀπὸ τὴν ἐρμηνεία τοῦ Ἑσυχίου γιὰ τὰ φυτὰ διαφαίνεται ἡ ἔννοια τοῦ ὀμφαλοῦ, τῆς συναρμόσεως ἢ ἀναρτήσεως, τῆς στερεώσεως ἢ συνδέσεως καὶ ἄρα διατηρεῖται μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἑσυχίου ἡ ὁμηρικὴ σημασία. Ἀγγλ. *bind* = δένω, γερμ. *binden* = δένω, ἑλλ. *πενθερός*, *πάσμα* (Ἑσύχιος) = ὁ μίσχος (ἡ *πέσμα*), λατ. *benna* = τὸ πλεκτὸ μῆμα τῆς ἀμάξης, ἄμαξα πλεκτὴ ἀπὸ καλάμια ἢ

λυγαριά, *offendix* = ταινία συνδέουσα τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς ἱερέως μετὰ τὸ πηγούνι, γοτθ. *bindan*, ἀρχ. γερμ. *binten*.

ἄκτωρὸς (ἀπὸ τὸ ρῆμα *ἄκτωρῶ* = τὰ παρὰ τὴν θάλασσα φυλάττω). Τὸ πλοῖον *ἄκτωρόν*, τὸ ἢ *ἄκτωρίς*, ἢ πολεμικὸ πλοῖο προωρισμένο γιὰ τὴν φύλαξη τῶν ἄκτῶν. Ἦδη ὁ ὄρος ἀπαντᾷ στὸν Ἡσύχιο μαζί με τὸν ὄρον *ἄκτώρια* = «*ἄκτας ἢ φυλακάς*». Παράγεται ἀπὸ τὴν *ἄκτῃ* + *ῶρα/ούρος* καὶ δηλοῖ τὸν φύλακα τῶν ἄκτῶν, ἐπὶ λέξει: κυριολεκτικὰ *ῶρα*, ἰωνικὸ *ῶρη*, ἢ σημαίνει φροντίδα, μέριμνα, προσοχή, πρόνοια, «ἐνδιαφέρον». Τὸ γενεσιουργόν του *ούρος*, ὁ = ὁ φύλαξ, φρουρός, ἐπιστάτης, ἐπίτροπος, καὶ τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα *όράω*, *όρομαι*, *ῶρα* (λατινικὸ *cura*), *φρουρός* (δηλαδὴ *προορός*), *πυλουργός* (*θυρωρός*) δηλώνουν τὴν ἀρχικὴ μορφή τῆς ρίζας μετὰ δίγαμμα: *For-*, ὑποδηλουμένης καὶ ἀπὸ τὸν τύπον *δῶροι* = *Ῥῶροι* = ὀφθαλμοὶ στὸν Ἡσύχιο καὶ τὸν Σουΐδα καὶ τοὺς τύπους *πυλαυρός* = *πυλαῤωρός* καὶ *τιμάορος* = *τιμάῤωρος*. Τὸ γνωστὸ ρῆμα *όράω-ῶ*, συνδυαζόμενο στὸν μέλλοντα ὀσσομαι μετὰ τὴν ρίζα *οπ-*, ἐξ ἧς καὶ ὀφθαλμός καὶ μετὰ τὴν *Fid-* (λατ. *video*, στὸν ἀόριστο *ἔFιδον-εἶδον*), ἔχει πρώτη σημασία βλέπω, κυττάζω (κοιτάζω), εἶμαι ἐστραμμένος πρὸς (λατ. *spectare*) καὶ περαιτέρω σημαντικὲς σημασίες, ὅπως προσέχω, θεωρῶ, παρατηρῶ, ἀντιλαμβάνομαι, προνοῶ, διακρίνω (μετὰ διανοητικὴν ἐπεξεργασίαν καὶ διερευνῶσιν). Ἐν προκειμένῳ ἀξιοσημεῖωτα εἶναι τὰ παράλληλα ἀπὸ ἄλλες νεώτερες γλώσσες, ποὺ ἀναδεικνύουν τὴν μητρότητα στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα, ὅπως: τὰ λατινικὰ *vereor*, *verecundus*, τὸ γοτθικὸ *dur-a-vards* = θυρωρός (φύλακας: *vards* τῆς θύρας: *dur*), τὸ ἀγγλικὸ *doorward*, τὸ ἀρχαῖο γερμανικὸ *war* (*ware*, *beware*, *wary*) καὶ τὸ νεογερμανικὸ *bewaren* = διατηρῶ, φυλάσσω, τὸ ἀγγλικὸ *beware!* = προσοχή! φυλάξου!, τὸ γερμανικὸ *warten* = περιμένω, τὸ ὁλλανδικὸ *bewaarder* = φύλακας, τηρητής, τὸ δανικὸ *bevare* = διατηρῶ, τὸ σουηδικὸ *bevard* = διατηρῶ.

σκάφος, τὸ (σκάφη, κουφάρι). Τὸ σῶμα τοῦ πλοίου ἄνευ οἰουδήποτε φορέτιου ἢ παραρτήματος, οἷον πυροδόλων, ἱστῶν, ἀγκυρῶν κ.λπ. τὸ κοῖλον ἢ τὸ κύτος τοῦ πλοίου, ἀπὸ τὴν ρίζα *σκαπ-*. Ποιητικὰ τὸ πλοῖον: «*ναὸς*» ἢ «*νεὸς σκάφος*» (Εὐριπίδης, Σοφοκλῆς, Αἰσχύλος), ὅπως καὶ σήμερα ἔχει διατηρηθεῖ στὴ σύγχρονη γλῶσσα· τὸ πλοῖον καθόλου, π.χ. «*ἐπόντισε σκάφος*» (Αἰσχύλος) καὶ στὸν Ἡσύχιο: «*σκάφος πλοιάριον*», ἀπὸ τὰ ὅποια φαίνεται ἡ συνέχεια στὴν γλωσσικὴ παράδοση τῆς ἐλληνικῆς. Τὸ ὑποκοριστικὸν *σκάφιον* ἢ *σκάφη* ὑποδηλοῖ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα τὴν μικρὴ λέμβο, τὴν βαρκίτσα ἢ βαρκούλα, τὸ μονόξυλο, μετὰ παράλληλες ἐννοιες σὲ ἄλλες χρήσεις τὴν λεκάνη, τὸν λουτήρα, τὸ μικρὸ ποτήρι ἢ χύτλο, τὸ κοῖλο κάτοπτρο (*σκαφεῖον*), τὴν κορυφή τῆς κεφαλῆς, τὸ κιβώτιον τοποθέτησης τῶν βρεφῶν, τὸ κοῖλο ἡλιακὸ ὥρολόγιον. Περὶ τοῦ κύτους ἐκθέσαμε σὲ προηγούμενο ἄρθρο, ἀπ' ὅπου φαίνονται ἡ ἐμβέλεια καὶ ὁ πλοῦτος τῆς συνωνύμου ἐλληνικῆς ρίζας (*κύω*), ἐξ ἧς τὸ *κύτος*, τὸ *κύμα*, τὸ *κυφορῶ*.

Τὸ κύριο ρῆμα *σκάπτω* τῆς ρίζας αὐτῆς = *σκάπτω*, *σκαλίζω*, *τσαπίζω* καὶ τὰ παραγῶγα *σκαπίζω*, *σκάπετος* μετὰ τὸ ὁμηρικὸ/ἰωνικὸ ἀντίστοιχό του *κάπετος* (ἐκπτώση τοῦ σ), *σκαπανεύς*, *σκαφετός* = τάφρος, *σκάφαλος* = «*ἀντλητήρ*» (Ἡσύχιος) καὶ τὰ μεταπτωτικά του *θάπτω*, *ταφή*, *τάφρος*, *τάφος*, *κόπτω*, *σκέπαρνος*, *σκήπτρον* καὶ τὰ πολλαπλᾶ παράγωγα τοῦ *κόπτω*: *κόπανον* = ἀξίνη, *κοπεὺς* = σμίλη, «*κοπίδι*», *κοπὰς* = «*κλαδευμένη*», *κόμμα* = χάραξις, *κομμός* = κτύπημα, πληξίς, θρῆνος: *κοπετός*, *σκόπελος* δίδουν ἀνάγλυφη τὴν ἐννοια καὶ τὶς παραλλαγές της ὡς περιγραφῆς καὶ ἀποτελέσματος, π.χ. *μορφῆς*, *κατασκευῆς*, *μηχα-*

νικῶν μέσων διαμορφώσεως, ἀλλὰ καὶ ὡς τοῦ συνόλου τῶν ἐφαρμογῶν στὶς διάφορες χρήσεις καὶ πεδία τοῦ ἐπιστητοῦ, ἀπὸ τὸν συνδυασμὸ τῶν ὁποίων μπορεῖ κανεὶς νὰ ἐμβάθυνει στὴν συγκεκριμένη ἐφαρμογὴ καὶ νὰ ἀποκτήσει «κινηματογραφικὴ ἐρμηνεία» τῆς λέξης ὡς δημιουργήματος τεχνικῆς καὶ ὡς νοητικῆς σύλληψης.

Τὴν πλήρη κατανόηση ἐξυπηρετοῦν καὶ οἱ ἀντίστοιχες ἔννοιες καὶ χρήσεις ἀπὸ ἄλλες γλῶσσες, ὅπου ἀποδεικνύεται καὶ ἡ καταγωγὴ τῶν τελευταίων μὲ βάση τὴν ἑλληνική: λατ. *capus* = κάπων, *capulare* = *sci-ndere* = (δια)σχίζω, ἀρχ. γερμ. *hammer* = κολοβός, γερμ. *Schiff* = πλοῖο, μεσαιωνικὸ γερμανικὸ *Schif*, ἀρχαῖο γερμανικὸ *Skip*, ἀγγλικὸ *ship*, σουηδικὸ *skepp* (συγγενῆς ρίζα *σκει- κει- κείρω*, ἀγγλ. *scar* = αὐλὴ).

σκαρί, τό. Τὸ σκαρί παράγεται ἀπὸ τὴν ἐσχάρα = τὸ καράδι στὰ σκαριά = τὸ ναυπηγούμενο ἤδη. «*Ἡ ἐσχάρα εἶναι ὁ τόπος ἐν ᾧ τὸ πῦρ καίεται, ἡ ἐστία, ἡ γωνία, ὁ βωμός, πᾶσα θάσις ἐφ' ἧς στηρίζεται τις, τὸ ἐσχάρωμα*». Ἡ ἀρχικὴ Ὀμηρικὴ ἔννοια τῆς βάσης, τοῦ βωμοῦ, συσχετίζεται ἔτσι μὲ τὴν σημασία τοῦ Εὐσταθίου, ὅπως τὸ παράγωγο ἐσχάριον σημαίνει «*τὸ δι' οὗ κατέλκονται νῆες εἰς τὴν θάλασσαν, ὅθεν ἡ ἀπεριεργὸς γλῶσσα παραφθείρουσα, τὸ καινὸν πλοῖον ἀπὸ σκαρίου εἶναι φησί*». Ἡ ἔννοια τοῦ πυρείου ἢ πυραύνου διατηρεῖται στὸ ἀρχαῖο σλαβικὸ παράγωγο *iskra* = σπινθήρας. Ἡ παράθεση τῶν ἐννοιῶν σκάφος καὶ σκαρί μετὰ τῶν παραγῶγων τους καὶ τῶν ἀντιστοιχῶν τους ἀπὸ ἄλλες γλῶσσες ἐπελέγη καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία νὰ καταδειχθεῖ ἡ εὐκολία μὲ τὴν ὁποία συνώνυμα, ποὺ κατέληξαν στὴν σημερινὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ποὺ μοιάζουν, εἶναι δυνατὸν νὰ παρετυμολογηθοῦν, ἀλλὰ, καὶ τὸ οὐσιαστικότερο, νὰ ἀποδειχθεῖ ἡ παραγωγὴ καὶ προέλευσις ταυτοσήμων ἐννοιῶν ἀπὸ διαφορετικὰ ἀρχαιοελληνικά πρωτότυπα.

ὑέρα, ἡ (= γναθία, ἡ = ἱμαντάρι, τό). Μὲ αὐτὴν ἐπαίρεται ἡ κεραία. «*Ἀγεται ἄλλοτε διπλοῦν ἄλλοτε ἀπλοῦν, ἐνίστε δὲ καὶ τριπλοῦν ἀναλόγως τῆς δυνάμεως, ἣν πρόκειται νὰ ὑποστή*». Δένεται μὲ τὸ ἕνα ἄκρο τῆς τὸ μέσο τῆς κεραίας, ἀπὸ τὸ ἄλλο ἔλκεται καὶ περιβάλλει καρύλλιο ποὺ ὑπάρχει στὸ ἐπιστήλιο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἀναρτᾶται ἡ κεραία ἢ μὲ τρόχιλο ποὺ προσδένεται σὲ κατάλληλη θέση πάνω στὸ ἐπιστήλιο. Οἱ κεραῖες τῶν σιφώνων καὶ σιπάρων ἔχουν ἀνὰ μίαν ὑέραν, ποὺ ὅλες εἶναι μόνιμα τοποθετημένες πάνω στὶς κεραῖες τους. Οἱ μεγάλες κεραῖες δὲν ἔχουν μόνιμες ὑέρες καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἄγονται ἢ κατάγονται, ἀλλὰ μεσολαβοῦν τρόχιλοι ὑπὸ τὰ θωράκια καὶ πάνω στὶς κεραῖες. (Διασκευὴ ἀπὸ Η.Φ. Κανελλόπουλο). Ἡδη ἀπὸ τὴν περιγραφὴ τῆς ἔννοιαις διαφαίνεται σαφῶς ἡ λειτουργικὴ σύνδεσις πλήθους ἐννοιῶν καὶ ἐργασιῶν στὸ πλοῖο, ὡς σύνολο ὁργανικὸ καὶ δημιουργικὸ πολλαπλῶν συγχρόνως ὑποσυνόλων. Διαγιγνώσκεται ἡ μηχανολογικὴ, ἐργασιακὴ καὶ χρηστικὴ ἀλληλοσυσχέτισις καὶ ὑπονοοῦνται ἡ ἀκολουθία ἢ σειρά τῶν ἐνεργειῶν ἢ ἡ διοικητικὴ ἀλληλοδιάδοχος ἐκτέλεσὴ τους καὶ ἀπὸ ποῦ πρέπει νὰ δώσῃ ἐντολές, ἢ ὅσοι θὰ τὶς ἐκτελέσουν σὲ ἀρμονικὴ καὶ προκαθορισμένη λειτουργία.

Ἡ γλωσσολογικὴ ἐμβάθυνσις ἔχει πολλὰ ἐνδιαφέροντα νὰ ἀποκαλύψῃ: ὑέρα, ἡ = (ἀπὸ τὴν πρόθεσις ὑπέρ) = ὑπεράνω σχοινίον, καὶ ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ πληθυντικὸς ὑέραι = τὰ σχοινία τὰ προσδεδεμένα εἰς τὰ ἄκρα τῶν ἐπικρίων, διὰ τῶν ὁποίων τὰ ἱστία μετεκινοῦντο κατὰ τὴν φορὰν τοῦ ἀνέμου. Ἡ λέξις, πρῶτο βῆμα παραγῶγου ἀπὸ τὴν πρόθεσις, εἶναι ἀρχαιοτάτη, ὑπάρχει στὴν Ὀδύσεια τοῦ

Ὁμήρου. Στὸν Σουΐδα: «ὑπέρα τὸ τοῦ κέρατος τοῦ ἰστοῦ σχοινίον ᾧ ἀνιέται τε καὶ διατείνεται, γέγονε δὲ ἀπὸ τούτου παροιμία ἐπὶ τῶν ᾧ δεῖ ἔχειν ἀφιέντων, ᾧ δὲ μὴ δεῖ κρατούντων». Καὶ εἰς Φώτιον ἐν λέξει ὑπέρα καὶ εἰς Ὑσυχιον ὑπέραι = τὰ ὑπὲρ «ὑπέρα σκώληκές τινες», τὰ σχεδὸν ταῦτὸν πηνία = δωρικό πανία, ἐκ τοῦ πῆνος ἢ πήνη = ἄτρακτος, κοινῶς ἀδράχτι, «ἄτρακτος εἰς ὃν εἰλεῖται ἡ κρόκη» (Ὑσυχίος), ὁ μίτος τοῦ καλαμίου («μασουρίου»), τῆς κερκίδας ἢ «σαγίττας», τὸ ὑφάδι, τὸ ὑφασμα (πῆνος) [Εὐριπίδης], ἐξ οὗ ἡ ἀμιγῆς ἐλληνικότητα τῆς λέξεως πανί (ἰστίον) καὶ τὸ σαφές παράγωγο τῆς λατινικῆς *pannus*, τῆς γοθθικῆς *fana* (=ράκος), τοῦ ἀρχαιογερμανικοῦ *Fano* (linteum), τοῦ ἰταλικοῦ *panno* = ὑφασμα, καὶ *i panni* = ἐσθῆς, *pannicello* = ὀθόνιο, τοῦ ἀγγλικοῦ *fan* = χειροῦφαντη βεντάλλια ἀπὸ μετάξι, χαρτί ἢ λεπτὸ ἐλεφαντόδοντο, τοῦ γερμανικοῦ *Paneel* = *panello di legno* (ἰταλικό), τοῦ ἀγγλ. *panel* = πάνες (ὑφασμα μὲ τελάρο πλαίσιον γιὰ ζωγραφικὴ καὶ πίνακας ὀργάνων), τοῦ γαλλικοῦ *panne* = βλάβη αὐτοκινήτου, τοῦ σουηδικοῦ *panel* = ταπεσαρία καὶ τοῦ ρήματος *panela* = στρώνω μὲ ταπεσαρία καὶ τοῦ δανικοῦ ἀναλόγου *panel* ὑπὸ τὴν ἐναλλακτικὴ σημασίαν τοῦ πλασίου/πίνακος (board) ἢ τῆς ταπεσαρίας/ἐπικάλυψης τοίχων.

* * *

Οἱ γλωσσικὲς ἔρευνες εἶναι ἀποτελεσματικότερο ἐργαλεῖο γιὰ τὴν ἀναμφισβήτητη θεμελίωση τῆς σημασίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ γιὰ τὸν κόσμον. Ἔτσι καταπίπτουν ὡς χάρτινοι πύργοι θεωρίες σκόπιμες ἢ ἐχθρικές, πού ἐμφανίστηκαν ἀπὸ μισέλληνες ἢ σφετεριστὲς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἱστορίας. Ταυτόχρονα τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν χαλυβδώνουν τοὺς ἴδιους τοὺς Ἕλληνες ἀπέναντι σ' αὐτὲς τὶς ἐπιβουλές, ἀπ' ὅπου κι ἂν προέρχονται, καὶ ξέρουν σὲ βάθος, γιὰτὶ οἱ ἱερές μας παραδόσεις καὶ οἱ δικές μας χῶρες καὶ τόποι χρειάζονται προστασία καὶ ὄχι βέβαια μόνον στρατιωτικὴ. Μπορεῖ τὰ γεωγραφικά μας ὅρια σήμερα νὰ εἶναι στενά, τὰ πολιτιστικά μας σύνορα ὅμως ὡς ἔθνοισ εἶναι πολὺ εὐρύτερα, καὶ αὐτὴ εἶναι μιὰ πραγματικότητα πού πρέπει νὰ τὴν κατανοήσουμε, καὶ νὰ ἐπιδιώκουμε μὲ ὅλα τὰ μέσα νὰ διατηρήσουμε στὸν σημερινὸν κόσμον τὴν πολιτιστικὴν μας ἐμβέλεια, τὴν ὁποία ὁ κόσμος ὀφείλει καὶ ὁ ἐπιστημονικὸς τὴν ἔχει τοῦλάχιστον παραδεχθεῖ. Εἶναι πολὺ σημαντικό τὸ γεγονὸς ὅτι μὲ τὴν κατάλληλη ἐνημέρωση – καὶ πρέπει νὰ καταλάβουμε τὴν σημασίαν της, ὅσο κι ἂν κοστίζει σίγουρα σὲ χρῆμα – θὰ ἀποκτήσουμε φίλους σὲ κάθε λαὸ τοῦ κόσμου, γιὰτὶ οἱ ἄνθρωποι τελικὰ πείθονται, ὅταν βλέπουν τὴν ἀλήθειαν. Αὐτοὶ θὰ μᾶς εἶναι πολύτιμοι σύμμαχοι καὶ ἰσχυρὸ εἰρηνικὸ ἔρεισμα στὶς δυσκολίες, πού οἱ παραδοσιακοὶ ἐχθροὶ μας στὴν περιοχὴ καὶ οἱ συγκυριακοὶ ἐκάστοτε ὑποστηρικτές τους θὰ μᾶς δημιουργοῦν.

Καὶ βέβαια δὲν πρέπει κανεὶς νὰ τὰ περιμένει ὅλα ἀπὸ τὴν πολιτείαν. Ἐχομε ὅλοι εὐθύνην, ὅσο μπορεῖ ὁ καθένας νὰ διαδίδει τὴν ἀλήθειαν. Τὰ ὅπλα βρίσκονται στὴ μελέτῃ τῶν ἱστορικῶν, γλωσσικῶν, φιλολογικῶν θησαυρῶν, πού βρίσκονται δίπλα μας, γύρω μας, στὰ πολύτιμα βιβλία μας, πού προβάλλουν καὶ διερευνοῦν τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρόν. Βρίσκονται ἐπίσης στοὺς φιλέλληνες καὶ τοὺς ἑλληνιστὲς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς. Τὰ ἐρείσματα ὑπάρχουν, μένει νὰ ἀναπτύξουμε ὅλοι πρωτοβουλίες, πού θὰ μᾶς χαρίσουν τόσο ἱστορικὴ δικαίωση ὅσο καὶ τὸν σεβασμὸ καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῶν λαῶν τοῦ κόσμου, πού θὰ βροῦν σὲ μᾶς κάποιες ἀξίες τους καὶ στὸν Ἑλληνικὸν Πολιτισμὸν τὸν ἑαυτὸν τους σὲ πανανθρώπινῃ διάστασιν.

«Ἀγαμέμνων»

Ἀπὸ τὴν ἴδῃ μέχρι τὸ Ἀραχναῖο φέραν τὴν εἶδῃσι στὸ Ἀργεῖο οἱ φρουροί. «Φλόγα τῆς νύχτας, φῶς, πὺν μέσα στὸ σκοτάδι σὰν ἡμέρας δείχνει. – Φῶς», ἀντιλαλεῖ διφορούμενα καὶ ἡ Κλυταιμνήστρα.

Ἡμέρα εὐφροσύνη τῆς νίκης. «Μοιρολογοῦν πάνω ἀπ' τὰ κονφάρια τῶν πολυαγαπημένων νεκρῶν οἱ νικημένοι, εὐφραίνονται σὲ τραπέζια πρωινὰ οἱ νικηταί. Ὡ, τί μακαρισμένον ὕπνο πὺν θὰ κάνουν χωρὶς τὴν ἔγνοια τῆς φρουρᾶς. Πῆμα ὀλωλότων» καὶ ἄδικα χυμένο αἶμα παρθενικὸ ἀγρυπνοῦν. Μέσα στὸ παλάτι ὁ γιὸς τοῦ Θυέστη, ἐραστὴς τῆς γυναίκας τοῦ κραταίου Ἀγαμέμνονα, νικητὴ τῆς Τροίας καὶ «ἐραστὴ τῶν Χρυσήϊδων». Μαύρη σκύλα ὁσμίζεται τὸ αἶμα, χυμαί, χτυπάει, τὸ σμίγει μ' ἄλλο αἶμα. Τὴν ἠθικὴ τάξη στὴν κοινωνία τῶν ἀνθρώπων φρουροῦν ἀμείλικτες οἱ χθόνιες Ἑρινύες. Στοιχειωμένος ὁ δρόμος, πὺν θὰ βγάλει κάποτε στὸ ξέφωτο, στὴ Δίκη τοῦ Διός, στὴ νίκη του πάνω στὶς τρομερὲς θεές. Μὲ δική του προτροπὴ ἡ θεὰ τῆς σοφίας θὰ ἰδρῶσει τὸν Ἀρεῖο Πάγο, πὺν θὰ λυτρώσει τὸν Ὀρέστη ἀπὸ τὸ ἄχθος τῆς προγονικῆς ἀρᾶς καὶ τῆς μητροκτονίας. Ἡ ἐκδίκησι θὰ δώσει τὴν θέσι τῆς στὴν ἀμερόληπτη καὶ ψυχραὶμ τιμωρία τοῦ κράτους, τῆς ἐνρύτερης οἰκογένειας δηλαδή, καὶ ὅχι τοῦ ἀσύδοτου καὶ ὑπερφίαλου κράτους – ἐξουσίας, καλὴ ὥρα, πὺν καμμία θέσι δὲν ἔχει στὴ νέα Δίκη, τὴ νέα τάξι (χαλάστρα πὺν μᾶς κάνουν τὰ εἰδῶλα, τέλος πάντων!). Ὁ κατηγορούμενος θὰ ἐξετάζεται πρῶτα μὲ ἱερὴ προσοχή, μὲ κατανόησι, καὶ θ' ἀναζητοῦνται τὰ ἐλατήρια τοῦ φόνου. Οἱ Ἑρινύες θὰ μεταλλαγοῦν σὲ Εὐμενίδες καὶ γονιμότητα, ἀσφάλεια καὶ εἰρήνη, θ' ἀνθοφορήσουν τὶς κοινωνίες τῶν ἀνθρώπων.

Θὰ γίνῃ ἐτσι; Θὰ ὀδεύσουν παράλληλα μὲ τὴν ἐξελικτικὴ πορεία τῶν θεῶν; Γιατί σκοτωνόμαστε; Τί μᾶς δέρνει; Εἶναι τὸ σοβαρώτερο πρόβλημα πὺν ἀπασχολεῖ τὸν Αἰσχύλο στὴν «Ὀρέστεια» καὶ θὰ δώσει τὴ λύσι του στὶς «Εὐμενίδες» ἀλλά... μὲ πόνο καὶ τρόπο βλέπει τὰ πάθη νὰ φοντανῶνουν γύρω του. Ἀπελπίζεται μὲ τοὺς ἐμφύλιους, τὶς παρεκτροπές, τὶς ἐγωιστικὲς παρεκκλίσεις. Εἶναι καὶ ἡ ἀποδυνάμωσι τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ἡ ἀνεξέλικτη Δημοκρατία. Ὅπως ὁ χορὸς στὸν «Ἀγαμέμνονα» πνίγεται μέσα σὲ μαύρα προαισθήματα, ξέρεῖ ὅτι ἡ «καίρια πληγὴ» δὲν εἶναι πολὺ μακριά. Δυὸ χρόνια πρὶν κλείσει τὰ μάτια του στὴ Γέλα τῆς Σικελίας, τὸ 456 π.Χ., τὸ Θέατρο τοῦ Διονύσου συγκλονίζεται ἀπὸ τὸ ἔργο πὺν οἱ ξένοι ἔχουν χαρακτηρίσει σὰν «τὸ τελειότερο ἀνθρώπινο δημιούργημα». Εἶναι ἡ τετραλογία μὲ τὰ δράματα «Ἀγαμέμνων», «Χοηφόροι», «Εὐμενίδες» καὶ τὸ σατυρικὸ «Πρωτεύς», πὺν χάθηκε.

Μὲ τὰ σκοτάδια πάλαιψε ὁ πατέρας καὶ μεγάλος φίλος. Ἀναλώθηκε μέσα στὰ ξεχασμένα χρυσωρυχεῖα, τὶς μυθολογικὲς παραδόσεις καὶ θρησκευτικὲς δοξασίες πὺν χάνονται στὰ δάθη τῶν χρόνων. Ψηλάφισε τὴ ρίζα τοῦ κακοῦ, ὄρηκε τὸ βότανο τῆς γιαιτρείας τῆς Σωφροσύνης ἢ ὑπατὴ ἀρετῆ, «νοῦς μέγας χαλινὸς ψυχῆς», τῶν παθῶν, πὺν ἀνεξέλεγκτα κατρακυλᾶνε χιονοστιβάδα μαστιζοντας τὸ «τάλαν γένος». Ἡ Μοῖρα, πὺν περπατάει ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ.

Στὴν «Ὀρέστεια» χρησιμοποίησε τὸ μῦθο τῶν Τανταλείων ἀρχίζοντας ἀπὸ τοὺς γιὸς τοῦ Πέλοπα, πὺν – γιὰ τὸν Αἰσχύλο – δὲν εἶναι ἐπιβαρυνμένοι. Ἴσως, γιὰ ν' ἀρχίσει ἀπὸ κάπου γιὰ λόγους σκηνικῆς οἰκονομίας. Σκοτισμέν' ἀπὸ τὸν πόθο τῆς ἐξουσίας τὰ δυὸ ἀδέρφια παρανοοῦν καὶ διαστρέφουν τὴν ἔννοια τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς κοινωνικῆς ομάδας (ἡ «πρώταρχος ἄτη» κατὰ τὴ γνώμη μου), καὶ ἀρχίζει τὸ μακελειό. Τὸ θρόνο θὰ κερδίσει ὁ Ἀτρεΐας· ὁ Θυέστης θὰ γοητεύσει τὴ βασίλισσα, γιὰ νὰ τὴν χρησιμοποίησι στὴν καθάρσει τοῦ ἀδερφοῦ του, θὰ ἐξοριστεῖ, καὶ ὅταν κάποτε γυρίσει ἰκέτης, θὰ παρακαθήσει σὲ δειπνο μὲ τὶς σάρκες τῶν σφαγμένων παιδιῶν του. Ὅταν τὸ ἀντιληφθεῖ, θ' ἀνα-

ποδογυρίσει τὸ τραπέξι καὶ θὰ ἐκφέρει τὴν ἀρὰ – «πρώταρχος ἄτη» –, πὺν θὰ πάρει τὸ δρόμο τῆς δημιουργώντας τὴ μοῖρα τῶν Ἀτρειδῶν. Στὰ παλάτια τοῦ Ἄργους θὰ θρονιαστεί ὁ Ἀλάστορας, ὁ κακὸς δαίμονας τοῦ οἴκου, θὰ «φυλάει», ὅπως λένε στὸ χωριό μου.

Παιδιὰ τοῦ Ἀτρέα ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος, θὰ ξεσηκώσουν τοὺς Ἀχαιοὺς, γιὰ νὰ ξεπλύνουν τὴν προσβολὴ καὶ νὰ τιμωρήσουν τὴν ὕβρι τοῦ Πάρι προὸς τὸν Ξένιο Δία. Χωρὶς πολλοὺς δισταγμοὺς καὶ σπάζοντας τὴν ἁρμονία τῆς ἠθικῆς τάξης ὁ Ἀγαμέμνων θὰ θυσιάσει τὴν κόρη του χάριν τῆς συμμαχίας, τῇ ζωῇ στὶς φιλοδοξίες του, τυφλωμένος ἀπὸ ὑπερτροφικὸ ἐγωισμό, συνεπαρμένος ἀπὸ τὸ κάλεσμα τῆς μεγάλης καὶ πολλὰ ὑποσχόμενης περιπέτειας. Ἄνους, ἐξημμένος, γαθριωμένος ἀπὸ τὴ δύναμι τῆς ἐξουσίας καὶ τὴν ὑπεροχὴ τοῦ ἀσύνκριτου στόλου του θ' ἀνοίχτει γιὰ τὶς Τροίης μὲ τὰ πανιά καὶ τὰ μυαλὰ φουσκωμένα ἀπὸ τὸν ἄνεμο τῆς ἀφροσύνης, ἀφήνοντας τὸν οἶκο του ἐρημὸ καὶ τὴ συντροφὸ τῆς ζωῆς του στὸ ἔλεος τοῦ μίσους γιὰ τὸν σφαγέα τοῦ παιδιοῦ τῆς. Θὰ ξυπνήσει τὸν Ἀλάστορα, πὺν λύκος μέσα στὴ νύχτα τῆς γυναικας θὰ πάρει τὰ μάτια τοῦ Αἰγισθοῦ. Ὁ Αἰσχύλος ἐπιμένει πολὺ στὴ θυσία τῆς Ἰφιγένειας, γιὰ νὰ τονίσει τὸ μέγεθος τῆς εὐθύνης τοῦ πατέρα τῆς. Μᾶς συγκλονίζουν τὰ ἱκετευτικὰ βλήματα τῆς «μικρῆς ζωγραφιάς», τῆς φιμωμένης πάνω στὸ θωμὸ κοπελίτσας τὰ ἐαρινὰ τραγούδια τῆς κρυφανασταίνουν τὸ σταυρωμένο ἀηδόνι πὺν πονεῖ. Δικαιολογίες δὲν εὐσταθοῦν. «Ἐκεῖνος πὺν τῶν ἁγίων τὰ ἅγια πάτησε καὶ ἀψήφησε – πὺν κλώτσησε τὸ μεγάλο τῆς Δίκης θωμὸ – καὶ τὸν ἀφάνισε – τὸν πλοῦτο ζητῶντας, χωρὶς νὰ λογαριάζει τὸ μέτρο, – πονθενὰ δὲ μπορεῖ προστασία νὰ βρεῖ – τὸ κακό του δὲν κρύβεται». Ἡ Τροία θὰ τὸν ξεδιπλώσει, θὰ βγάλει στὸν ἀφρὸ τοὺς μύχιους πόθους του. Ἐκεῖ θὰ ξεπεράσει κάθε μέτρο ἀσεδῶντας, ἐκμανλίζοντας τὴ θεόληπτη προφήτιστα τοῦ Ἀπόλλωνα, «ἄνθος ἐξαίρετον», συλημένο ἀπὸ τὸν Αἶαντα στὸ ἱερὸ τῆς Ἀθηνᾶς. Θὰ τὴν φέρει μάλιστα μὲ καμάρι στὸ Ἄργος, καὶ ζητῶντας ἀπὸ τὴ γυναῖκα του νὰ τὴν καλοδεχτεῖ, θὰ κεντρίσει καὶ πάλι τὸν Ἀλάστορα. «Ἀπόλλων, Ἀπόλλων», ἡ σπαρακτικὴ κραυγὴ τῆς Κασσάνδρας. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ξέρεי τί κάνει· εἶναι ἀπογυμνωμένος κι ὁλότελα τυφλός, γι' αὐτὸ καὶ θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν τοῦ «εὐδαίμονα», νικητὴ καὶ τροπαιοῦχο. Γιὰ ποῖο θρίαμβο; Ἀφαντοῦ ὁ Μενέλαος, καὶ οἱ Ἀχαιοὶ τσακισμένοι ἀπὸ τοὺς Θρακικοὺς ἀνέμους, ἀπὸ τὴν ὀργὴ τῶν θεῶν. Ὁ χορὸς, πὺν γνωρίζει ὅτι εἶναι ὕδριστής, ἀγωνιᾷ, καὶ ἡ κραυγὴ μέσ' ἀπὸ τὸ παλάτι, «ῶμοι πέπληγμαι καιρίαν πληγὴν ἔσω», θ' ἀκουστεῖ σὰν κάτι τὸ ἀναμενόμενο.

Τραγικὴ πρωταγωνίστρια τοῦ δράματος ἐκτός ἀπὸ τὴν Ἀρὰ ἡ ξενόφερτη Κλυταμνήστρα, θῦμα καὶ θύτης, ἐξωγερμένη στὸ δίχτυ τοῦ κακοῦ δαίμονα τῶν Ἀτρειδῶν καὶ τῶν ἀφρόνων ἐνεργειῶν τοῦ συζύγου (;) τῆς. Πῶς νὰ ξεφύγει, ἀφοῦ δὲ μπόρεσε νὰ ξεφύγει ἡ ἐκλεκτὴ τοῦ Ἀπόλλωνα; Διαλυμένη, μεταλλαγμένη σὲ Ἀλάστορα θὰ ἐφαρμόσει τὸ νόμο τοῦ αἵματος καὶ θὰ πνιγεῖ κυριολεκτικὰ στὸ αἷμα, χωρὶς νὰ εἶναι ἀπὸ φυσικοῦ τῆς φόνισσα. Θὰ τὸ ἀποδείξει σώζοντας τοὺς ἄντρες τοῦ χοροῦ – ὄχι καὶ τόσο ἁθῶους – ἀπὸ τὸν δειλὸ καὶ ποταπὸ Αἰγισθο. Τί ἀκριδῶς ἐκπροσωποῦν οἱ ἀσύνκριτες κόρες τῆς Γῆς, τὸ τρίπτυχον Ἰφιγένεια–Κλυταμνήστρα–Κασσάνδρα, πὺν πῆγε τοῦ χαμοῦ; «Φάντασμα ὄνειρου» ἢ ἄλλῃ. Εὐτελισμένο τὸ εἶδωλό τῆς, ἐκδιομηχανισμένο, κυκλοφορεῖ στὴν ὑπεραγορὰ «Ἀγαμέμνων».

Ἀποκαρδιωμένος μὲ τὰ ἀνθρώπινα ὁ Αἰσχύλος ἐπικαλεῖται τὸ Δία. «Ζεὺς, ὅστις ποτ' ἐστίν», ὅποιο κι ἂν εἶναι τ' ὄνομά του... (στίχ. 160–183). Μονοθεϊστὴς λοιπὸν ὁ «εἰδωολάτρης» προπάτορας καὶ ὁ θεὸς αὐτοῦ «εἶδωλο». Κάτω τὰ εἶδωλα, κι ἐξορκισμένα μὲ τὸν ἀπήγανο.

Οὐρανία Πρίγκουρη

ΜΑΡΙΟΣ ΜΑΜΑΝΕΑΣ

Οι έλληνικές επιδράσεις στο 'Ινδοϊσμό

‘Υπό τὸν ὄρο «'Ινδοϊσμός» περιλαμβάνεται ἓνα ιδιαίτερο πνευματικὸ καὶ θρησκευτικὸ σύστημα, τοῦ ὁποῖου ἡ παρουσία καὶ ἀνάπτυξη συνδέονται μὲ τὴν εὐρύτερη περιοχή τῆς ἰνδικῆς χερσονήσου. Πρωτίστως ὡς θρησκεία καὶ δευτερευόντως ὡς κοινωνικὴ πρακτικὴ ὁ ἰνδοϊσμός ἀντιπροσωπεύει σήμερα τὰ 2/3 τῶν 'Ινδῶν. Ἡ μελέτη του ὡς ἱστορικοῦ, πολιτιστικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ φαινομένου εἶναι ἔργο δύσκολο γιὰ τοὺς μὴ ἐξοικειωμένους μὲ τὸ ἰνδικὸ περιβάλλον μελετητές, ιδιαίτερα μάλιστα ἐὰν οἱ τελευταῖοι στηρίζουν τὴν ἐρευνά τους στὰ ἀντιεπιστημονικὰ πορίσματα κάποιων στρατευμένων ἰνδοευρωπαϊστῶν. Ἡ ἀνθρωπογεωγραφικὴ ἐπιστήμη διαβεβαιώνει μὲ τὸν πιὸ κατηγορηματικὸ τρόπο, ὅτι «ἰνδο-ευρωπαϊκὴ» φυλὴ ἡ ὁμοεθνία οὐδέποτε ὑπῆρξαν.

Τίθενται ὁμῶς τὰ ἐρωτήματα: α) Πῶς καὶ πόθεν προῆλθε ὁ ἰνδικὸς πολιτισμός, ὅπως τὸν γνωρίζουμε σήμερα; β) Πῶς ἐξηγοῦνται οἱ παρατηρημένες ὁμοιότητες τόσο μεταξὺ γλωσσῶν (ἐλληνικῆς-σανσκριτικῆς) ὅσο καὶ μεταξὺ τῶν θρησκειῶν; γ) Γενικότερα: ὑπάρχει σχέση ἀνάμεσα στὸν ἐλληνικὸ καὶ τὸν ἰνδικὸ κόσμος; Ἀσφαλῶς ὑπάρχει σχέση ἐλληνικοῦ καὶ ἰνδικοῦ κόσμου, ἀλλὰ αὐτὴ εἶναι ἀντιστροφή ἀπ' αὐτὴν ποὺ θέλουν νὰ μᾶς παρουσιάσουν οἱ ἰνδο-εὐρωπαϊστές. Δὲν ἀποίκισαν οὔτε μετέδωσαν πολιτισμὸ οἱ 'Ινδοὶ στοὺς Εὐρωπαίους, ἀλλὰ οἱ Ἕλληνες στοὺς 'Ινδοὺς. Τόσον ἡ ἰνδικὴ παράδοση ὅσο κυρίως ἡ ἐλληνικὴ ἱστορία καὶ προϊστορία ἀποκαλύπτουν τὴν ἀλήθεια.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Ἡ πρώτη ἐπαφὴ μεταξὺ ἐλληνικοῦ καὶ ἰνδικοῦ κόσμου ἰχνηλατεῖται χρονολογικὰ στὴ 10ῃ πρὸς 9ῃ χιλιετία πρὸ Χριστοῦ. Πρόκειται γιὰ τὴν ἐποχὴ τῶν «θεῶν», κατὰ τὴν ὁποία οἱ πανάρχαιοι αὐτοὶ Ἕλληνες βασιλεῖς κρατοῦσαν τὰ σκῆπτρα τῆς οἰκουμένης. Οἱ πληροφορίες μας γιὰ τὸν πρῶτο αὐτὸ ἐποικισμό τοῦ 'Ινδοστάν (εὐρύτερης περιοχῆς 'Ινδιῶν, Πακιστάν, Βακτριανῆς, Θιβέτ, Κεϋλάνης κ.ο.κ.) σὲ μία τόσο χρονικὰ ἀπομακρυσμένη καὶ ὁμιχλώδη περίοδο προέρχονται ἀπὸ συνδυασμὸ στοιχείων ἀνάμεσα σὲ ἐλληνικὰ καὶ ἰνδικὰ ἀρχαῖα κείμενα. Ὅμως ὁ ἀποικισμὸς αὐτὸς δὲν ἦταν ὁ μοναδικός. Κατὰ τὴν 4ῃ χιλιετία π.Χ., ἐποχὴ τοῦ Διονύσου τοῦ Β', συνετελέσθη ὑπὸ τὴν ἡγεσία του καὶ δεῦτερος ἀποικισμός. Ἄς προστεθεῖ, ὅτι ὁ Διόνυσος Β' εἶναι ὁ πρῶτος μὴ Ἀσιάτης ἀποικὸς καὶ ἰδρυτὴς τοῦ Θιβέτ. Κατὰ τὴν ἴδια χρονικὴ περίοδο μὲ αὐτὴ τοῦ Διονύσου στὴν 'Ινδία ἐξεστράτευσαν καὶ ἄλλοι Ἕλληνες ἡγέτες ἢ βασιλεῖς, ὅπως ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Περσέας, ὁ Ἀστερίων καὶ ὁ Μίνως Α'. Τέλος ὁ τρίτος καὶ τελευταῖος ἀποικισμὸς τῆς 'Ινδίας ἐγίνε τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Χιλιάδες Μακεδόνες ἀπόμαχοι στρατιωτικοὶ νυμφεύθηκαν ἰθαγενεῖς γυναῖκες καὶ ἐγκαταστάθηκαν ἐκεῖ διαδίδοντας τὸ ἐλληνικὸ στοιχεῖο γιὰ πολλοστὴ φορὰ στὴν ἱστορία. Ἀλλὰ ἂς πάρουμε τὰ πράγματα μὲ τὴ σειρά.

Τὰ στοιχεῖα γιὰ τὴν πρώτη ἐκπολιτιστικὴ ἐξόρμηση τῶν Ἑλλήνων στὴν 'Ινδία κατὰ τὸ 9.000 π.Χ. προέρχονται ἀπὸ τὴν παράλληλὴ μελέτη τῆς «Ντούργας»¹ καὶ τῆς δικῆς μας «Θεογονίας», ἐκδότης τῆς ὁποίας –καὶ ὄχι συγγραφέας– εἶναι ὁ Ἡσίοδος. Ἐξάγεται ἀβίαστα τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ «Θεογονία» προηγεῖται ἱστορικά, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι καὶ τὰ δύο βιβλία ἀναφέρονται στὰ ἴδια γεγονότα. Μόνο τὰ γεγονότα τῶν πρωταγωνιστῶν ἀλλάζουν! Ἡ Τιτανομαχία καὶ ὅλα τὰ παρεπόμενά της στὸν Ἑλλαδικὸ-Αἰγαιακὸ ἄλλοτε μεταβιβάστηκαν αὐτοῦσια ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες –Ἀρείωνες² ἐποίκους, ποὺ στὴν πλειοψηφία τους ἦρθαν σ' ἐπιμεξία μὲ τοὺς ἰθαγενεῖς Μούντα³. Ὁ ἐξελιγμένος πολιτισμὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐποχῆς τῶν «θεῶν» ἐκφράστηκε

μέ συμβολική γλώσσα από τους βάρδους των Ίνδων. Οί Ίνδοι όμως κληρονόμησαν και κάτι περισσότερο από τους Έλληνες της χρυσής εκείνης περιόδου: τ' όνομά τους. Τα «Ίνδία» και «Ίνδος» αποτελούν σύνθετες λέξεις συνιστάμενες από τη ρίζα *ιν-* (*ίνις* = υίός) και τό όνομα τοῦ Διός. Συνεπώς «Ίνδος» σημαίνει «υίός Διός».

Τῆς δευτέρας έποικιστικῆς έξορμήσεως στήν Ίνδία ήγήθηκε ό Διόνυσος Β' (άναφερόμενος στά περισσότερα ίνδικά κείμενα ώς «Ντρόνα») κατά τήν 4η χιλιετία π.Χ. Οί πληροφορίες πού παρέχουν τόσον ό ιστορικός Νόννος όσο και ή Ίνδική «Μαχαμπαράτα» παρουσιάζουν ανάγλυφη τήν εικόνα τών γεγονότων. Καί ό πρώτος (τόμος Β, κεφ. κοτ') και ή δεύτερη (κεφ. 45, 62, 95) ιστοροῦν τήν αντιπαράθεση και τή μάχη ανάμεσα στό έλληνικό κοινό στράτευμα ὑπό τήν ήγεσία τών Διονύσου, Περσέως, Άστεριώνος και στό στρατό τών μαύρων Ίνδων ὑπό τόν Οὐππάρα. Οί Έλληνες τελικά έπεκράτησαν και έκυριαρχήσαν τών Ίνδων. Από τήν έπιμειξία αὐτῶν μέ τούς ίθαγενείς κατά τή διάρκεια τών χιλιετιῶν προήλθε τό σημερινό άνομοιογενές ίνδικό έθνος.

Τέλος τά γεγονότα τῆς τρίτης έπαφῆς Έλλήνων-Ίνδων ἐπὶ Μ. Άλεξάνδρου εἶναι γνωστά και παρατίθενται στήν «Άλεξάνδρου Άνάβασιν» και στά «Ίνδικά» τοῦ Άρριανού.

Η ΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ

Τήν άρίδην προέλευση τῆς ίνδικῆς θρησκείας από τόν έλληνικό πνευματικό και γεωγραφικό χώρο ενισχύουν τρεῖς βασικές άρχές, πού άφοροῦν τή δομή τους:

α) Όπως ή έλληνική, έτσι και ή ίνδοϊστική θρησκεία δέν έχει ιδρυτή. Οί Ίνδοι δέν πιστεύουν σέ δημιουργό τῆς πίστεώς τους. Καί αὐτό, διότι, όπως και οι άρχαίοι Έλληνες, δέχονται τήν «κυκλική» αντίληψη περί χρόνου. Ό κόσμος εἶναι αἰώνιος και άνανεώνεται συνεχώς.

β) Τόσο από τό έλληνικό όσο και από τό ίνδοϊστικό θρησκευτικό αίσθητήριο άπουσιάζει κάθε έννοια δόγματος. Όπως ό Έλληνας δέ δεσμεύεται από δόγματα, κατά τόν ίδιο τρόπο και ό Ίνδος δέν ὑποχρεοῦται νά δέχεται καθορισμένες θέσεις γύρω από τό θείο και τόν κόσμο. Αὐτή εἶναι και ή βασικότερη διαφορά μεταξύ Ίνδοϊσμοῦ και άλλων «άνατολικῶν» θρησκειῶν.

γ) Όπως ή έλληνική, ομοίως και ή ίνδοϊστική θρησκεία δέν αποβλέπουν στήν άπόκτηση όπαδῶν μέσω προσηλυτισμοῦ. Όσον άφορά τήν πρόσληψη έλληνικῶν στοιχείων από τούς Ίνδους, αὐτή όφείλεται κατά πρώτον στίς έπιμειξεις και κατά δεύτερον στήν άνωτερότητα τοῦ έλληνικοῦ θεϊσμοῦ και «πανθέου» από τόν τοτερισμό τῶν ίθαγενῶν, οὐδέποτε όμως σέ σκόπιμες προσπάθειες έξελληνισμοῦ. Άλλωστε και ό Μ. Άλέξανδρος ήταν ὑπέρμαχος τῆς άνεξιθρησκείας.

Πέρα τῶν άνωτέρω βασικῆς σημασίας ομοιότητα εἶναι ή παρατηρούμενη και στοὺς δύο κόσμους ιδιαίτερη τιμή στοὺς προγόνους. Όπως ό άρχαῖος Έλλην παρὰ τήν θεϊστική συνείδησή του τιμοῦσε τό Δία, τήν Ήρα, τήν Άθηνά κ.ο.κ. άναγορεύοντάς τους σέ «θεούς», έτσι και ό Ίνδος, ὑπερβαίνοντας λίγο (!) τά όρια, τιμὰ συνολικά 33.000.000 θεότητες, αναλόγως μέ τόν τόπο διαμονῆς του και τήν ιδιαίτερη παράδοση τῆς φατρίας του. Οί θεότητες αὐτές ήσαν άνθρωποι σοφοί και τῶν δύο φύλων, πού έδρασαν κατά τό άπώτερο και άπώτατο παρελθόν. Παραταῦτα ό βασικός πυρήνας τοῦ ίνδικοῦ πανθέου εἶναι οί Έλληνες θεοί, ήμίθεοι, αλλά και άπλοι θνητοί, ή τιμή πρὸς τούς όποίους διδάχθηκε από τούς Έλληνες-Άρείους στοὺς άπολίτιστους-άνθρωποθύτες Μούντα, διακρατήθηκε από τούς Δραβίδες⁴ και άνανεώθηκε από τούς Μακεδόνες. Άς έξετάσουμε τούς βασικότερους παραλληλισμούς:

α) Βαρύνα: Πρόκειται για τόν Έλληνα βασιλέα-«θεό» Οὐρανό. Άναφέρεται ένίοτε και ως «Μανού» (έλλ. = Μαίωv). Όπως ιστορεῖ ή «Ρααμαγιάνα» (ίνδικό έπος) στό Α' κεφάλαιό της, ή πόλη Άγιόντα, πρωτεύουσα τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Μανού-Βαρύνα, είχε κτιστεῖ ἐπὶ τῶν ήμερῶν τοῦ τελευταίου κοντά στόν ποταμό Σα-

ραγιού. Ἡ Ἀγιόντα δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὶς ἀρχαῖες Αἰγές τῆς Μακεδονίας, ἐνῶ ὡς Σαραγιού ἀναγνωρίζεται ὁ ποταμὸς Στρυμών. Ὁ ἴδιος ποταμὸς φέρει καὶ τὸ ὄνομα Σαρρασβάτα, καθὼς περιδρέχει τὴν περιοχὴ τῶν Σερρών (ἀρχ. Σίρις). Σὲ ἄλλο ἰνδικὸ ἔπος, τῇ «*Ραγκού Βάνσα*» (κεφ. α, ι, θ) ἀναφέρεται, ὅτι ὁ «ἡλιογενής» Μανού ὑπῆρξε ὁ πρῶτος τῶν βασιλέων καὶ μετὰ ἀπ' αὐτὸν βασίλευσε ὁ Δασαράτα.

β) **Δασαράτα:** Εἶναι ὁ Κρόνος, διάδοχος τοῦ Οὐρανοῦ. Στὴ «*Νούργκα*» ἀναφέρεται ὡς «Μαχίσα». Τὸ ἴδιο διβλίο (κεφ. α') περιγράφει τὸν ἐξηκονταετῆ πόλεμο ἀνάμεσα στοὺς γίγαντες καὶ τοὺς θεοὺς (Τιτανομαχία). Ἀρχηγὸς τῶν γιγάντων ἦταν ὁ Μαχίσα, ἐνῶ τῶν θεῶν ὁ Ἴντρα.

γ) **Ἴντρα:** Εἶναι ἀπὸ τὶς πιὸ δημοφιλεῖς καὶ σεβαστὲς θεότητες. Ἀντιστοιχεῖ στοῦ δικό μας Δία. Κατὰ τὴ Βεδική περίοδο ἔλαβε τ' ὄνομα «Βισνοῦ». Στὴ «*Ρααμαγιάννα*» (κεφ. 8) ἀναφέρεται ὁ παράνομος ἔρωτάς του μετὰ τὴν Ἀχαλία, ποὺ δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν κόρη τοῦ Ἰνάχου Ἰώ. Ὁ Ἰνάχος ἀναφέρεται ὡς «Ἰανάκα». Τόσο στὴν ἑλληνικὴ ὅσο καὶ στὴν ἰνδικὴ παράδοση ἡ Ἰώ-Ἀχαλία φέρεται νὰ φορεῖ δούκρानο. Ἡ ἔως σήμερα παρατηρούμενη τιμὴ τῶν Ἰνδῶν πρὸς τὶς ἀγελάδες ἔλκει τὴν καταγωγὴ τῆς ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτό. Ὁ μεγαλειώδης Ἴντρα παρουσιάζεται μὲ κεραυνὸ στοῦ ἀριστεροῦ χέρι του. Παράλληλα ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ μεταμορφώνεται σὲ ὅτιδήποτε θελήσει, ζῶο, ἄνθρωπο, φυσικὸ φαινόμενο κ.ο.κ. Στ' ὄνομά του δίδονται ὄρκοι, ἐνῶ φέρεται ὡς παρὼν κατὰ τὴ διάρκεια πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων.

δ) **Σίθα:** Αὐτὸς εἶναι ὁ Σίθων-Ποσειδῶν, στενὰ συνδεδεμένος μετὰ τὸν Ἴντρα. Κατὰ τὴ «*Ντούργκα*» ὀπλίζει μὲ τρίαινα τὴ θεὰ Παρθάτι. Ἐχει καὶ ὁ ἴδιος μεγάλη δημιουργικὴ καὶ καταστροφικὴ δύναμη, ποὺ κάνει τοὺς πιστοὺς νὰ τρομάζουν.

ε) **Παρθάτι:** Τὸ ὄνομα αὐτὸ ἔλαβε ἀπὸ τοὺς Ἰνδοὺς ἡ θεὰ Ἀθηνά (σχετ.: οἱ Λατῖνοι τὴν καλοῦν Μινέρβα). Ἡ Παρθάτι ὀνομάζεται ἐπίσης: Ντούργκα, Οὔτσα καὶ Οὔμα. Παρουσιάζεται φέρουσα ὅπλα σφυρηλατημένα ἀπὸ τὸ θεὸ Ἀγκνι.

στ) **Ἀγκνι:** Εἶναι ὁ Ἡφαιστος, θεὸς τῆς φωτιᾶς καὶ τῆς χειρωνακτικῆς τέχνης. Ὁ Ἀγκνι ἔχει ὡς ἐμβλήματα τὸν πέλεκυ, τὸ ξύλο, τὸν πυρὸ καὶ τὸν φυσητήρα μεταλλῶν. Κατὰ τὴν παράδοση (βιβλὸς «*Σαταβάδα*») ἐγκατέλειψε τὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Σαρρασβάτα (= Στρυμόνος) καὶ ἔφυγε γιὰ τὴν ἀνατολή.

ζ) **Βριγασπάτι:** Φέρεται ὡς σύμβουλος τῶν θεῶν καὶ φορέας ὑψηλῆς σοφίας. Συνεπῶς εἶναι ὁ Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος. Μεταγενέστερα τ' ὄνομά του μεταβάλλεται σὲ «Βραχμανασπάτι» – λόγω τῆς βραχμανικῆς ἐπιδράσεως –, ἐνῶ παράλληλα τοῦ ἀποδίδονται καὶ ἱερατικοὶ τίτλοι.

η) **Βάτα ἢ Βαγιού:** Εἶναι ὁ θεὸς ποὺ κατευθύνει τοὺς ἀνέμους – ἰνδικὴ ἀπόδοση τοῦ Αἰόλου.

θ) **Δέδας καὶ Ἀσούρας:** Πρόκειται γιὰ ὀνόματα δύο κατηγοριῶν, ποὺ ἀντιστοιχοῦν στοὺς θεοὺς (δέδας) καὶ τοὺς τιτᾶνες (ασούρας). Τοὺς χωρίζει θαθεῖα ἔχθρα: τελικῶς οἱ πρῶτοι συμμαχοῦν καὶ νικοῦν τοὺς δευτέρους.

ι) **Ρούντρα:** Ἀποτελεῖ ἀντιστοιχία τοῦ Ἀδῆ. Ὁ Ρούντρα πλουτίζεται μὲ ψυχές ποὺ ἀρπάζει, στηλιτεύοντας τὸ σῶμα.

Πέρα ὅμως ἀπὸ τοὺς θεοὺς ὑπάρχουν καὶ ἄλλα πρόσωπα καὶ ὄντα μὲ συμβολικὴ σημασία γιὰ τοὺς Ἰνδοὺς, εἰλημμένα ἀπὸ τὶς πανάρχαιες ἑλληνικὲς παραδόσεις. Αὐτὰ εἶναι:

α) Οἱ «**Ρακτσάσα**», ἄνθρωποι μὲ ἡμι-θεϊκὴ φύση. Εἶναι γενναῖοι ψυχοί, ἥπιοι, φιλαλήθεις ἀλλὰ καὶ μαχητικοί. Ὡς κυριώτερος «ρακτσάσα» παραδίδεται ὁ Ἀρτζούνα. Στὸ πρόσωπό του ἀναγνωρίζεται ὁ Ἕλλην ἡμίθεος Αἰγαίων-Ἡρακλῆς. Ὁ Ἀρτζούνα φορεῖ λεοντὴ καὶ κρατεῖ ρόπαλο. Ἐνίοτε εἰκονίζεται καὶ μὲ πολλὰ χέρια. Ὁ Ἀπολλόδορος ἄλλωστε ἀναφέρει ἀλληγορικὰ τὸν Ἡρακλῆ ὡς «ἐκατόγχειρα».

β) Οἱ «**Γκανθάρβα**» εἶναι σπύνθετες μορφές ἀποτελούμενες ἀπὸ σῶμα ἵππου καὶ ἀνθρώπου. Πρόκειται λοιπὸν γιὰ τοὺς Κενταύρους. Οἱ «γκανθάρβα» εἶναι πνευματικὰ καλλιεργημένοι, παίζουν μουσικὴ καὶ ἐρωτοτροποῦν μὲ τὶς «Ἀπσάρας» (=

νύμφες της ελληνικής παραδόσεως). Η Βεδική Ἀποάρα Οὐρβασι θυμίζει εὐλογα τὸ μῦθο τῆς Ψυχῆς.

γ) Οἱ «Ἀσβίν». Δὲ χωρεῖ καμμία ἀμφιβολία, ὅτι εἶναι οἱ Διόσκουροι τῶν Ἑλλήνων (Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης). Οἱ Ἀσβίν συνδέονται μὲ τὴ θεὰ Οὔτσα-Παρβάτι, εἶναι δίδυμοι καὶ φέρονται ὡς εἰσαγωγεῖς τῶν ἱππῶν στὴν Ἰνδία.

δ) Τὸ «σόμα» ἀποτελεῖ οὐσία (ἢ καὶ πρόσωπο) ἀνεξακριβώτης καὶ ἀφηρημένης φύσεως. Κυρίως ἡ λέξη «σόμα» συνδέεται νοηματικά μὲ τὸ νέκταρ τῶν θεῶν, πού τοὺς ἐξασφάλιζε αἰώνια βασιλεία καὶ μακαριότητα.

ε) Τέλος τὰ συνθετικά «σρί» καὶ «ρά», πού συναντοῦμε σὲ πολλὰ Ἰνδικὰ ὀνόματα, ἔχουν σαφῶς ἑλληνικὴ προέλευση. Τὸ πρῶτο ἀποτελεῖ συγκοπτόμενο τύπο τοῦ ὀνόματος «Σείριος» (Ἥλιος), ἐνῶ τὸ δεῦτερο δηλώνει τὸ βασιλικὸ στοιχεῖο (π.χ. «Ρα-γού», δηλ.: βασιλεὺς Γύης – συμπολεμιστὴς τοῦ Ἡρακλῆ).

«ΣΙΚΧ» ΚΑΙ «ΚΑΦΙΡ ΚΑΛΑΣ»

Προϊόντος τοῦ χρόνου μέσα στοὺς κόλπους τοῦ Ἰνδοϊσμοῦ ἀναπτύχθηκαν φυγό-κεντρες τάσεις, πού ὅμως ὑπῆρχαν ἀνέκαθεν σὲ σπερματικὸ βαθμό. Οἱ διαφορὲς τῶν Σίκχ καὶ τῶν Καφίρ μὲ τοὺς ὑπόλοιπους Ἰνδοὺς εἶναι κυρίως θρησκευτικὲς ἀλλὰ καὶ πολιτισμικὲς καὶ ἀνθρωπολογικὲς. Οἱ δύο αὐτὲς λαότητες τηροῦν ἀπαρέγκλιτα τὸν κοινωτικὸ κανόνα τῆς ἐνδογαμίας καὶ διακηρύττουν τὴ μεσογειακὴ-αἰγαιακὴ προέλευσίν τους.⁵ Ἰδιαιτέρα ἡ θρησκευτικὴ πρακτικὴ τῶν Καφίρ θυμίζει τὴν ἑλληνικὴ λατρεία τῶν Καβείρων (χθονίων θεοτήτων), ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔλαβαν καὶ τ' ὄνομά τους (Καφίροι). Τὸ δὲ «χρυσὸ τέμενος» τῶν Σίκχ στὸ Ἀμριτσάρ μοιάζει ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴ του διαρρύθμιση μὲ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ ναό. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἔχουν ἀπασχολήσει καὶ προβληματίσει τόσο τοὺς θρησκευτολόγους, ὥστε ἄλλοι μὲν νὰ θέτουν τοὺς Σίκχ καὶ τοὺς Καφίρους στὰ παρακλάδια τοῦ Ἰνδοϊσμοῦ, ἄλλοι δὲ νὰ τοὺς διαχωρίζουν ἐντελῶς ἀπ' αὐτόν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἡ ἱστορικὰ ἀναφερόμενη καὶ ἀρχαιολογικὰ ἐξακριβωμένη⁶ ἐπέκταση τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου στὶς Ἰνδίες καὶ ὁ συνδυασμὸς τῆς μὲ τὸ ἀσιατικὸ περιβάλλον καὶ τὴ γένεση ἰδιαίτερων παραδόσεων δημιουργήσαν τὸ θρησκευτικὸ καὶ πολιτιστικὸ μόρφωμα πού φέρει τὸ γενικὸ τίτλο «Ἰνδοϊσμός». Δυστυχῶς ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα μέχρι τὶς ἡμέρες μας δὲν εἶχε δώσει τὴν πρέπουσα σημασία στὰ ἱστορικὰ του ἐρείσματα, οὕτως ὥστε νὰ τὸ κατανοήσει πληρέστερα. Πάντως γεγονὸς εἶναι, ὅτι τὸ «Ἰνδοευρωπαϊκὸ» φάντασμα ἐγκαταλείπεται βαθμαῖα ἀπὸ τοὺς σοβαροὺς μελετητὲς καὶ ἐπιστρέφει στὴ φαντασία αὐτῶν πού τὸ δημιουργήσαν. Ἐτοίμῃ ἡ ἀλήθεια λάμπει καὶ πάλι φωτίζοντας πολλὰς ἀνεξήγητες ἕως τώρα συμπτώσεις καὶ αἰνίγματα. Καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ἑλληνικὴ.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- 1) Βλ. σχετ.: Π. Ἰωαννίδη, «Ἡ ἄγνωστη προϊστορία τῶν Ἑλλήνων».
- 2) Τὸ «ἄρειος» ὡς ἑλληνικὸ ἐπίθετο πέρασε στὴ σανσκριτικὴ γλῶσσα ὡς «arya» καὶ δηλώνει: α) τὸν φιλόξενο, β) τὸν καταγόμενο ἀπὸ βασιλικὴ γενιά.
- 3) Τὸ «Μούντα» ἀποτελεῖ ὀνομασία καὶ γιὰ τοὺς ἰθαγενεῖς ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν προ-βεδικὴ περίοδο, κατὰ τὴν ὁποία αὐτοὶ καὶ μόνο κατοικοῦσαν τὶς Ἰνδίες.
- 4) Ὁ Ἰνδὸς παλαιοανθρωπολόγος Χατέργκι στὸ βιβλίο του «Ἱστορία καὶ πολιτισμὸς τοῦ Ἰνδικοῦ λαοῦ» βεβαιώνει, ὅτι κοιτίδα τῶν Δραβιδῶν ἦταν τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου καὶ ὅτι οἱ ἴδιοι ἦταν λευκόδερμοι καὶ ξανθομάλληδες. Τὸ ὄνομα «Δραβίδης» παράγεται ἀπὸ τὴ ρίζα δρα-, πού δηλώνει τὸν ἐνεργοῦντα καὶ διορατικὸ (σὲ ἐλεύθερη ἀπόδοση: δρα-στήριος) καὶ τὸ δωρικὸ «διδάϊος», δηλωτικὸ τοῦ ἀρχοντος.
- 5) Βλ. σχετ.: Ἰ. Π. Φουράκη, «Τὰ προ-μηνύματα τῶν Δελφῶν», σ. 335.
- 6) Κατὰ τὰ ἔτη 1921-22 στὸ Μοέντζο-Ντάρο καὶ στὴν Πενταποταμία (Παντζάμπ) ἡ ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη ἔφερε στὸ φῶς οἰκοδομήματα καὶ ἀντικείμενα αἰγαιακῆς τεχνιοτροπίας, πού μαρτυροῦν ἐπίδραση ἐνὸς ἀνώτερου πολιτισμοῦ στὴν περιοχὴ τοῦ Ἰνδοῦ.

Σειρήνες και ἄνθρωποι

Οἱ Σειρήνες ἔχουν ἐγκατασταθεῖ, ὡς γνωστόν, ἐδῶ καὶ πολλοὺς αἰῶνες στὶς πόλεις τῶν κοινῶν θνητῶν, τοὺς ὁποίους ψυχαγωγοῦν δωρεάν, ἄδοντας ἀπ' τοὺς ἐξῶστες τῶν ἀρχοντικῶν τοὺς θεσπέσια ἄσματα, σὰν κι ἐκεῖνα πού 'χαν μαγεύσει τοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσεῆα.

Οἱ θνητοὶ μποροῦν ἐλεύθερα κι ἀνάλογα μὲ τὴν μουσικὴ παιδεία καὶ τὴν ψυχολογικὴ τους κατάσταση νὰ ἐπιλέγουν τὴν Σειρήνα τῆς προτίμησής τους. «Ὅλοι τους ὡστόσο, ἀνεξαρτήτως ἐπιλογῆς, παθαίνουν κάτι ἀνάλογο μὲ τοὺς πλατωνικοὺς Τέττιγες, λησμονοῦν δηλαδὴ τὰ προσωπικὰ προβλήματα καὶ τὶς ὑποχρεώσεις τους στὴ ζωὴ, ὅπως καὶ τὸν λόγον ὑπάρξεώς τους. Σύμφωνα μὲ ἀκριβεῖς πληροφορίες οἱ ῥόλοι τῶν Σειρήνων ἔχουν κατανεμηθεῖ ἅμεσα ἀπ' τοὺς ἐξ-οὐσιαστές ἔτσι, ὥστε ἡ καθεμιὰ νὰ ξεχωρίξῃ ἀπ' τὴν ἄλλη, ὅλες δὲ μαζὶ νὰ καλύπτουν τὶς γνωστὲς κοινωνικο-πολιτικὲς τάσεις κι ἀναζητήσεις, γιὰ νὰ ἱκανοποιοῦνται ὅλοι οἱ θροτοί.

Μιὰ ἐξ αὐτῶν, γιὰ παράδειγμα, εἶν' ἐπιφορτισμένη νὰ τραγουδᾷ «τὰ τ' ἐόντα τὰ τ' ἐσόμενα» – ἀποκρύπτοντας τὰ «πρὸ τ' ἐόντα» – καὶ νὰ ὑμνολογῇ τὴν θεὰ Κίρκη, πού ἀφειδῶς παρέχει στοὺς θνητοὺς πλήρως ἐξοπλισμένες τεχνολογικὰ κατοικίες, πολυτελῆ αὐτοκίνητα καὶ κόττερα, πλούσιες ποικιλίες εἰδῶν διατροφῆς καὶ ψυχαγωγίας, κομψὰ ἐνδύματα κ.ο.κ., πράγματα δηλαδὴ πού σαγηνεύουν τοὺς κοινούς θνητοὺς, οἱ ὁποῖοι φαίνονται ξετρελλαμένοι μαζί της, ἀφοῦ στὴν ἐπώδον – πού 'ναι σημειωτέον πάντα ἡ ἴδια: «Ὁμορφος κόσμος, ἠθικός, ἀγγελικὰ πλασμένος» – ἐνώνουν τὴν φωνή τους μ' αὐτὴν τῆς Σειρήνας, μ' ἀποτέλεσμα νὰ προκαλεῖται πανδαιμόνιο στὴν περιοχὴ. Οὐδεὶς ὡστόσο παρατηρεῖ, ὅτι ἡ Σειρήνα τους οὐδέποτε ἄλλη φορὰ κάνει λόγο περὶ ἠθικῆς, ἀρετῆς καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐνῶ οἱ ἐντολοδόχοι τους ἐπιδίδονται σ' ὅ,τι ἀνήθικο καὶ αἰσχρο.

Μιὰ ἄλλη Σειρήνα εἶν' ἐντεταλμένη νὰ τραγουδᾷ τὰ «πρὸ τ' ἐόντα» καὶ συγκεκριμένα τὴν «Χρυσὴ Ἐποχὴ» τοῦ Κρόνου, ὅταν οἱ θνητοὶ δὲν ἦταν ἀνάγκη «νὰ ἐργάζωνται γιὰ νὰ τρῶνε», ἀφοῦ ἡ πάντροφος καὶ πανδότηρα Γῆ – ἐντολῇ Κρόνου ἀσφαλῶς – παρεῖχε ἄφθονους τοὺς καρπούς της σὲ δικαίους καὶ ἄδικους. Σὲ στίχους ἐλεγειακοὺς ἀπαριθμεῖ ὅλα τὰ κακὰ κι ὅλες τὶς δυστυχίες τῶν συγχρόνων θνητῶν, πού 'ναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀνυπακοῆς μερικῶν κακότροπων ἀνθρώπων στὸν Κρόνο, τὸν ὁποῖο ἀποκαλεῖ Ἰαθεῖ ἢ Ἰακχο. Θρηνεῖ λοιπὸν γιὰ τὸν «χαμένο παράδεισο», γιὰ τὰ βάσανα τῶν ἀνθρώπων, γιὰ τὰ φρικιαστικὰ ἐγκλήματα, γιὰ τὶς μετὰ φόνου ληστείες, γιὰ τὶς αἱματηρὲς θυσίες τῶν σατανιστῶν καὶ προτρέπει τοὺς πιστοὺς της νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ἐπιστρέψουν στὰ παλαιά. Τελειώνει δὲ πάντοτε τὸ ψυχαγωγικὸ πρόγραμμα τῆς μὲ τὴν ἴδια μελοδραματικὴ ρῆση: «Κάθε πέραν καὶ καλύτερα – κάθε ἐφέτος καὶ χειρότερα», κάτι πού συνταράσσει τὸ συγκινησιακὸ μηχανισμό τῶν ἀκροατῶν της, οἱ ὁποῖοι τὴν ἀποχαιρετοῦν δακρῦόβρεκτοι.

Μιὰ τρίτη Σειρήνα προσελκύει τοὺς πιστοὺς της, ὑποσχόμενη νὰ τοὺς λέγει πάντα τὴν ἀλήθεια, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ξέρεי πὼς εἶναι πικρὴ, ἐξ οὗ καὶ τὸ μικρὸ σχετικὰ ἀκροατήριό της. Ἐπικρίνει λοιπὸν τὶς προηγούμενες ἀδελφές της, οἱ ὁποῖες ἀποπροσανατολίζουν τοὺς θνητοὺς ἀπ' τὰ πραγματικὰ τους προβλήματα καὶ καλεῖ τοὺς τελευταίους «σὲ συσπείρωση καὶ ἀγῶνες» γιὰ πε-

ρισσότερον «ἄρτον καὶ θεάματα», γιὰ καλύτερες συνθήκες ζωῆς, γιὰ ἰσότη-
τα στὴ δουλειά, γιὰ ἐλευθερίες... συνδικαλιστικές. Ἡ Σειρήνα αὐτή, ὅπως κι
οἱ προηγούμενες, παρὰ τὸ ὅτι στὸ νοῦ της ἔχει τὴν «Χρυσὴ Ἐποχὴ» τοῦ Κρό-
νον ἢ Ἰαβέ, ἀποφεύγει ἐπιμελῶς ν' ἀναφερθῇ στὰ «τ' ἐόντα πρὸ τ' ἐόντα»,
ὅπως ἀποφεύγει νὰ ὁμιλήσῃ περὶ ἐλευθερίας, δικαιοσύνης, ἀρετῆς.

Στὸ ἴδιο περίπου μοτίβο τραγουδοῦν ὅλες γενικὰ οἱ Σειρήνες, παρὰ τίς ἐπι-
μέρους κι ἐπιφανειακὲς τους διαφορὲς. Παρὰ ταῦτα ἐπιτυγχάνουν νὰ κρα-
τοῦν ὑπὸ τὸν ἔλεγχό τους ὅλους γενικὰ τοὺς θροτοῦς, οἱ ὁποῖοι φαίνονται
ἀρκετὰ ἱκανοποιημένοι καὶ εὐτυχεῖς, ἀλλὰ καὶ ὑπερήφανοι καθένας γιὰ τὴν
δική του Σειρήνα, ἀφοῦ, νὰ φαντασθῇς, ὄχι σπάνια ἐρίζουν ἀνάμεσά τους γι'
αὐτές.

Οἱ Σειρήνες ὥστόσο δὲν εἶναι καθόλου εὐχαριστημένες, ἰδιαίτερα μάλιστα
μετὰ τίς ἐπιπλήξεις ποὺ δέχτηκαν ἀπ' τοὺς ἐργοδότες τους, τοὺς ὀρνεοκέφα-
λους ἐξουσιαστὲς ποὺ θυσοδομοῦν, γιατί, λέει, οἱ πληροφοριοδότες τους, οἱ
νεκρόσιτοι κι ἐρεβομανεῖς σκυλοκοῖτες, ἀνεκάλυψαν ὅτι ἐξακολουθοῦν νὰ
ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ἔστω καὶ λίγοι, οἱ ὁποῖοι, καθὼς εἶναι φυσικό, «προ-
σπερνοῦν μπροστά τους καὶ στίς κραυγὲς τους ἀδιαφοροῦν»· γιατί, λέει, ἐξα-
κολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ποὺ δὲν ἐξαπατῶνται ἀπ' τὰ τεχνάσματά
τους, ποὺ δὲν σαγηνεύονται ἀπ' τὴ μουσική τους, ἐνῶ κάποτε κι αὐτὸν τὸν
Ὀδυσσεά τρώμαξαν καὶ τὸν ὑποχρέωσαν νὰ δουλώσῃ τὰ αὐτιά του.

Αὐτὸς καὶ μόνον αὐτὸς εἶν' ὁ πονοκέφαλος τῶν ἐξ-ουσιαστῶν: Τὸ ὅτι ἐξα-
κολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν ἄνθρωποι, αὐτοσυνειδητοὶ ἄνθρωποι, δηλαδὴ πρό-
σωπα, ποὺ περιφρονοῦν τοὺς ἐξ-ουσιαστὲς καὶ τὰ ὄργανά τους, ποὺ ἀδιαφο-
ροῦν γιὰ τίς Σειρήνες καὶ τὰ τραγούδια τους, ποὺ μένουν σταθερὰ προσανα-
τολισμένοι στὸ Λόγο, στὸν ὁποῖο μετέχουν καὶ αἰσθάνονται λειτουργοί.

«Εἰς ἐμοὶ μύριοι, ἐὰν ἄριστος ἦ· ἄπειροι δὲ οὐδεῖς», λέγει ὁ Ἡράκλειτος, κά-
τι ποὺ τὸ γνωρίζουν καλὰ οἱ ἐξουσιαστὲς καὶ τὰ ὄργανά τους. Γνωρίζουν, ὅτι
οἱ ἄπειροι ἀκροατὲς τῶν Σειρήνων τους, οἱ ἀπειράριθμοι χειροκροτητὲς τῶν
ὀργάνων τους πολιτικῶν, τὰ ἑκατομύρια τῶν πιστῶν καὶ ὁπαδῶν τῶν δογ-
μάτων τους δὲν εἶναι παρὰ τὰ μηδενικά τοῦ Ἡρακλείτου, ποὺ στοιχιζόμενα
πίσω τους κάνουν τὰ τεράστια νούμερα, τὰ ὁποῖα οὐσιαστικὰ δὲν ἀντιπρο-
σωπεύουν ἀπολύτως τίποτα. Γνωρίζουν ὅτι οἱ ἐλάχιστοι αὐτοσυνειδητοὶ
ἄνθρωποι ἀξίζουν ὅσο ἰσάριθμοὶ τους «μύριοι», ἐξ οὗ κι οἱ κραυγὲς ἀπελλι-
σίας, καὶ οἱ ὕβρεις, καὶ ἡ λάσπη κατὰ τῶν «ἀπροσάρμοστων», καὶ «ιδιόρρηθ-
μων», κι «ἀναίσθητων», ποὺ εἶναι «χωρὶς φίλον κανένα μήτε ὁπαδό... οἱ ἀπό-
βλητοι ἀπὸ τίς ἀγορὲς τοῦ αἰῶνος». Γνωρίζουν, ὅτι οἱ ἐλάχιστοι ἐκεῖνοι γνω-
ρίζουν τὰ μελλούμενα θασισμένοι στὰ «τ' ἐόντα, πρὸ τ' ἐόντα», ὅτι «ἀκούουν
τὴ μυστικὴ δοῇ τῶν πλησιαζόντων γεγονότων», ἐξ οὗ καὶ τὰ δελέατα, κι οἱ
προσπάθειες ἐξαγορᾶς τους, ποὺ γίνονται ὅμως ἐπὶ ματαιῳ. Γνωρίζουν τέ-
λος, ὅτι οἱ ἐλάχιστοι ἐκεῖνοι, τὰ αὐτοσυνειδητὰ πρόσωπα, εἶναι οἱ αἰώνιοι μα-
χητὲς τῆς ἐλευθερίας, οἱ ἀγωνιστὲς τῆς δικαιοσύνης, οἱ ρέκτες τῆς γνώσεως
καὶ οἱ λάτρεις τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ λόγου. Αὐτοὺς τὸ «Πνεῦμα τοῦ Βάρους» δὲν
τοὺς λυγίζει· ἡ παρακμὴ δὲν τοὺς ἀκουμπᾷ· γι' αὐτὸ καὶ τὸ μέλλον τοὺς ἀνή-
κει.

Πάν Αἴολος

“Όταν κάποιος κάνει την «Κόρη» «Σφίγγα»...

Τὰ γραφέντα στὸν τύπο ἐξ ἀφορμῆς κλοπῆς τῆς μαρμάρινης κεφαλῆς «τῆς Κόρης ἢ Σφίγγας ἀπὸ τὴν Ἀφαία τῆς Αἴγινας», ἡ ὁποία ἐφυλάσσετο στὸ Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο, προκαλοῦν ἐρωτηματικὰ καὶ ἐπιβάλλουν κάποια ἐνημέρωση διὰ τῶν στηλῶν τοῦ «Δαυλοῦ», σχετικὴ μὲ τὴν διαφορὰ μεταξὺ «Κόρης» καὶ «Σφίγγος».

Οἱ «Κόρες», ἐκπροσωποῦσες τὴν Ἀθηνᾶ, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν μὲ Σφίγγες. Οἱ «Κόρες» εἶναι προδήλως ἑλληνικὲς ἀναφορὲς στὴν Ἀθηνᾶ-Κόρη τοῦ Διός. Κατὰ τὸν Ernst Langlotz «φέρουν ἑλληνικὴ ὑπογραφή», συναντῶμενες δὲ σὲ «*δηθέν φοινικικὲς περιοχὲς*» (ὁ μῦθος περὶ τῆς παρουσίας Φοινίκων κ.λπ.) ἀποδεικνύουν, ὅτι α) δὲν ὑπῆρξε στὶς περιοχὲς αὐτὲς φοινικικὴ, ἀλλὰ ἑλληνικὴ ἐπίδραση καὶ β) δὲν ἔχουν φοινικικὴ ἢ αἰγυπτιακὴ προέλευση. Κατὰ τὸν Langlotz ἔχουν κατασκευαστεῖ ἀπὸ ἑλληνες γλύπτες μὲ προεξέχοντες τοὺς Φωκαεῖς. Ἀφοῦ μελέτησε 2 κεφαλές, μία ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Κυζίκου τῆς Μ. Ἀσίας (μουσεῖο Βερολίνου) καὶ μία ἀπὸ τὸ Ἀλικάντε (Ἑλίκη) τῆς Ἰσπανίας (μουσεῖο Βαρκελώνης) ὁ Langlotz καταλήγει στὸ ὅτι ἡ τεχνοτροπία τους «*δείχνει προέλευση ἀπὸ τὴν ἀρχαίῃ Ἰωνία καὶ ὁμαλὴ ἑλληνικὴ συνέχεια παρουσίας μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος*».

Ὁ Langlotz ὁμῶς ἐπισημαίνει καὶ κάτι ἐνδιαφέρον, ἥτοι ὅτι α) οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν οἱ «Κόρες» μὲ τὶς «Σφίγγες» καὶ β) ὑπάρχουν 2 εἶδη «Σφίγγων». Τὸ πρῶτο εἶδος Σφίγγος, τὸ «πρωτότυπο» ὅπως θὰ λέγαμε, παρουσιάζεται ὡς «*λέων μὲ πτέρυγες*» (βλέπε εἰκόνα ὀρειχάλκινου ἀγαλματίδιου τοῦ Μουσείου Paul Getty). Τὸ εἶδος αὐτὸ συμβολίζει τὸν θεὸ Ἥλιο (ΛΕΩΝ = ΗΛΕΩΝ = Ὁ Ἡλιακὸς ὦν = ὁ Ἥλιος, ἀλληγορικῶς εἰπεῖν). Τὸ δεῦτερο εἶδος Σφίγγος, συναντῶμενο ὡς κατασκευὴ στὴν Αἴγυπτο καὶ ὡς μῦθος (ἡ διάκριση ἔχει σημασία) στὴν Ἑλλάδα (στὴν περιοχὴ τῶν Θηβῶν), δὲν ἔχει πρόσωπο λέοντος, ὅπως τὸ πρῶτο εἶδος, ἀλλὰ γυναικεῖο. Κάποιοι ἐρευνήτῃς φρονοῦν, ὅτι «*ἡ Σφίγξ μὲ γυναικεῖον πρόσωπον συμβολίζει τὴν γυναικεῖαν ροπὴν πρὸς ἀμαρτίαν, διὰ τῶν συνεχῶν ἐρωτημάτων της καὶ τῆς φυσικῆς περιεργείας αὐτῆς*». Δὲν θὰ συμμεριστῶ τὴν «ἀντιφεμινιστικὴ» τοὺς διάθεσιν. Κλίνω ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως τῶν Burand, Diel κ.ἄ. περὶ συμβολισμοῦ «*τῆς περιπλάνησης τοῦ ἀτόμου στὸ χάος τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς προσπάθειάς του νὰ κατανοήσῃ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα ὁ κοινὸς νοῦς ἀδυνατεῖ νὰ συλλάβῃ*» (κάτι ἀνάλογο τοῦ «ἐν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα»).

Μὲ τὴν τελευταία ἐρμηνεία ὁ μῦθος τῶν Θηβῶν εὐρίσκει ἐρεῖσμα στὸ γεγονός ὅτι «*ἡ ἀγνοία εἶναι ἐπικίνδυνη καὶ ἐκθέτει τὸν ἄνθρωπο σὲ ποικίλες περιπέτειες*», ἐκτὸς ἂν τὸ ἄτομο «ἔχει γνώση» (πέρα τῆς σύνεσης καὶ τῆς κοινῆς λογικῆς), ἄλλως ἂν τὸ ἄτομο εἶναι «*πνευματικὰ ἀναβαθμισμένο*», πρᾶγμα ποὺ συμβαίνει ὅταν ἔχει καταστῇ «*ἥρως*», ὁ ὁποῖος «*πέρασε τὴν Ὀγμία Πύλη τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς στὶς Θῆβες*» (ἀλληγορία σχετικὴ μὲ τὴν ἀπόκτηση γνώσεως: βλ. «Δαυλόν», τ. 138). Στὴν περίπτωσιν αὐτὴ ὁ «ἥρως» ξεπερνᾷ τὶς δυσκολίες ποὺ τοῦ θέτει ἡ «Σφίγγα», τὰ γνωστὰ «*αἰνίγματα*» (ὀρθότερα ἐρωτήματα πρὸς ἑαυτὸν) χάρις στὴν γνώση ποὺ ἀπέκτησε μέσω Ὀγμίας Ἀθηνᾶς-Κόρης. Ἐξυπακούεται, ὅτι Ἀθηνᾶ-Κόρη-θεὰ τῆς Σοφίας = γνώση καὶ ἐπομένως = μὴ ἀγνοία. Κρίνοντας ἀπὸ τὸ «*σῆμα*» τῆς ἡμερήσιας ἐφημερίδος τῶν Ἀθηνῶν «Καθημερινή», συμπεραίνουμε ὅτι ὁ σημερινὸς Ἕλληνας ῥεπεῖ πρὸς τὸν «*φέροντα πτέρυγες λέοντα*» (θεὸ Ἥλιο) καὶ ὄχι πρὸς τὴν Σφίγγα (τὴν ἴδια μορφή, ἀλλὰ μὲ γυναικεῖο πρόσωπο), ἄλλως τὴν ἀγνοία. Μὲ ἄλλα

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΚΟΡΕΣ - ΣΥΜΒΟΛΑ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΑΘΗΝΑΣ

Τὸ μαρμάρινο κεφάλι τῆς Κόρης ἀπὸ τὴν Ἀφαία τῆς Αἰγίνας, πρὸ ἐκλάττη ἀπὸ τὸ ἔθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν.

Κεφαλὴ κόρης ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Κυζίκου στὴν Β.Δ. ἀκτὴ τῆς Μ. Ἀσίας. (Φυλάσσεται στὸ Μουσεῖο τοῦ Βερολίνου).

Κεφαλὴ κόρης εὐρεθεῖσα στὸ Ἀλικάντε (Ἑλίκη) τῆς Ἰσπανίας. Φυλάσσεται στὸ Μουσεῖο Βαρκελώνης.

Η ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ «ΣΦΙΓΕ»

Ὁρειχάλκινη Σφίγγα 61 ἐκ.
(Μουσεῖο Πῶλ Γκεττὺ Μαλμποῦ).
Ἡ «Σφίγγα» ἀπεικονίζεται ὡς λέων με πτέρυνγες ὑποδηλοῦσα (διὰ τῆς μορφῆς τοῦ λέοντος) τὴν κυρίαρχο ἰσχὺ καὶ (διὰ τῶν πτερυγῶν) τὴν ἡλιακὴ τοιαύτη. Ἡ λεπτομέρεια τοῦ μικροῦ ὑπογενείου (συναντῶμενη ὡς ὑπογένειο τῶν Φαραῶν) ὑπογραμμίζει τὸν συμβολισμό τοῦ «Βασιλέα Ἡλιακοῦ Λέοντα», ἥτοι τοῦ «Θεοῦ Ἡλίου». Οἱ Σφίγγες τῆς Αἰγύπτου σκαλισμένες σὲ δρᾶχο ἔχουν γυναικεῖο πρόσωπο αἰνιγματικὸ, πρᾶγμα συναντῶμενο στὸν σχετικὸ μῦθο τῶν Θηδῶν. Κατὰ τινες ἐρευνητές σ' αὐτὴν τὴν περίπτωσι συμβολίζουν τὴν περιπλάνησι τῆς ψυχῆς στὸ χάος καὶ τὴν συνεχὴ θέσι καίριων ἐρωτημάτων ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο στὸν ἐαυτὸν του, ἐρωτημάτων πρὸς δρίσκουν ἀπάντησι διὰ τῆς σύνεσις καὶ τῆς λογικῆς (Μπυρῶ, Ντήλ).

λόγια ή φύσει θέση τοῦ Ἑλλήνα ἔναντι τοῦ Ἡλίου τὸν ὠθεῖ στὴν ἀναζήτηση τῆς γνώσης (ἤτοι τῆς Κόρης - Ἀθηνᾶς) καὶ ὄχι τῆς ἄγνοιας (Σφίγγας).

Πρὸς τί λοιπὸν ἡ συνεχὴς μνεῖα «Κόρη ἢ Σφίγγα ἀπὸ τὴν Ἀφαία τῆς Αἰγίνας»; Καὶ νήπιο ἀκόμη θὰ ἀντελαμβάνετο, ὅτι ἡ διαπραχθεῖσα «κλοπὴ ἐκ τῶν ἔσω» κ.λπ. κ.λπ. δὲν ἐξυπηρέτησε τόσο τὰ θυλάκια τοῦ δράστη, ὅσο τοὺς στόχους κάποιων (οἱ ὅποιοι ἐπεδίωξαν τὸν διεθνὴ θόρυβο), ἐπιθυμούντων νὰ δείξουν ὅτι Κόρη = Σφίγγα, ἐνῶ Κόρη = τὸ ἀντίθετο τῆς Σφίγγας! Σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ ἐπιδόξους ἀντιρροήσεις, οἱ ὅποιοι θὰ ἐπεκαλοῦντο ὅτι Σφίγγα = γνώση, θάσει τῆς παραδόσης περὶ «Μυστηρίων» στὴν Αἴγυπτο κ.λπ., θὰ πρέπει νὰ λάβουν σοβαρὰ ὑπόψιν ὅτι τὰ λεγόμενα «Μυστήρια τῆς Σφίγγας», ἀλλὰ καὶ ἡ λέξις «Σφίγγα» περιέργως δὲν περιλαμβάνονται σὲ γνωστὲς Ἑγκυκλοπαιδεῖες. Γιατί; Μήπως δὲν ὑπάρχουν κἂν «Μυστήρια τῆς Σφίγγας», ἀλλ' ἀπλῶς στάδιο «δοκιμασίας» δι' ἐρωταποκρίσεων, οὕτως ὥστε οἱ ἤδη κατέχοντες κάποιες γνώσεις νὰ θεβαιωθοῦν γιὰ τὴν καλὴ πίστη καὶ ἐφεση τοῦ δοκιμαζομένου πρὸς ἀπόκτησιν γνώσεως;

Ἐν κατακλείδι ἡ «Σφίγγα» ὡς σύμβολο τῆς ἀτομικῆς ἄγνοιας ἔναντι τοῦ λέοντος (Ἡλίου) δὲν ἔχει θέση στὴν Ἑλλάδα καὶ εἰδικὰ στὰς Ἀθήνας, πόλιν τῆς Κόρης. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀποψη ἡ κλοπὴ ἀπὸ τὸ Μουσεῖο θὰ μπορούσε ἴσως νὰ δικαιολογηθεῖ ὡς ἐνέργεια θερμοκέφαλου λάτρη τῆς Ἀθηνᾶς. Μὲ κριτήριο ὅμως τὴν σύνεση καὶ τὴν λογικὴ τῆς θεᾶς ἡ κλοπὴ, διὰ τοῦ θορύβου ποὺ ξεσήκωσε, ποιούς ἐξυπηρετεῖ, κατόπιν καὶ τῆς ἐκνευριστικῆς ἀπὸ «εἰδήμονες», συνεχοῦς καὶ ἐπαναλαμβανόμενης μνεῖας «Κόρη ἢ Σφίγγα»;

Μήπως σὲ τελικὴ ἀνάλυση οἱ «σφίγκται» δείχνουν «ὑπερβάλλοντα ζῆλο» (βλέπετε *Μέγα Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης* τῶν Liddell καὶ Scott γιὰ τὴν ἔννοια «σφίγκτης», καθ' Ἡσύχιον), προκειμένου ὅπως ἐμφανίσουν ἑαυτοὺς ὡς σύμβολα μιᾶς κυριαρχοῦ ἰσχύος; O tempora o mores!

ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΜΟΡΡΙΖΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

σφίγγω = δένω (ἀράσσω, «ἄρασε μάλλον», Αἰσχύλος), κρατῶ σφικτὰ (σφίγγχθεις δράκοντι, «σφίγγει πλοκάμους»).

σφίγκτης = δεσμός ἀλλὰ καὶ τὸ Spinter Ani.

σφίγκτης = κίναϊδος.

σφίγξ = (μεταφορικά) ἐπὶ ἐταίρας, ἄλλως πόρνης (Ἀναξίλας ἐν «*Νεοττίδι*»).

σφίγξ = εἶδος πιθήκου ἐν τῇ Αἰθιοπικῇ (Ἀγάθαρχος, Στράβων, Διόδωρος Σικελιώτης).

σφιγγία = ὁ στραγγαλισμὸς καὶ (ἐπὶ κιναιδῶν) ἀνώμαλη ἔξις (στοματικὸς ἔρως).

σφίγξ = ἡ ἀφροσύνη («σφίγξ ἐστὶν Κέβητος»).

Συμπέρασμα: *Σφίγξ* = ἡ πρόσδεσις τοῦ κιναιδίου σὲ ἀνώμαλη ἔξη καὶ ἡ ἀφροσύνη του. *σφίγξ* = ἀλληγορία τῆς ἀφροσύνης καὶ ἄγνοιας, ἐξ οὗ καὶ τὸ παιχίδι τῶν «ἐρωταποκρίσεων» (κυριολεκτικὰ) ἢ «ἐρωτα-ἀποκρίσεων» (ἀνταπόκριση σὲ ἀνώμαλες ἔξεις), μὲ τὴν ἔννοια τοῦ παρασυρμοῦ τοῦ ἀφρονα σὲ ἀσυνήθεις γενικὰ καταστάσεις καὶ ἀπώλεια τῆς αὐτοκυριαρχίας του; Σημειώθῃτω, ὅτι ἡ Νοῦτ-Ἰστάρ ἦτο θεὰ τῆς πορνείας, τῆς μαύρης μαγείας καὶ ἄλλα πολλὰ (ἤτοι χθονία).

Καλλίμαχος Διογένης

ΓΙΑΝΝΟΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ

Τιμηταὶ

*Οἱ σκλάβοι-σλάβοι
τῶν Πανελλήνων τὸν θεὸν ἐτίμησαν
στὴν σημαίαν των πρῶτοι,
τὴν μῆνιν Ἑλληνίσκων προκαλώντας.*

*Αὐτοὶ τιμὴν μεγαλντέρα
στὸν Δία θ' ἀποδώσουν
χαλβᾶν Μακεδονίας νὰ κοσμή
τυρογαριδάκια παιδων,
χαρτὶ ὑγείας ἴσως
πρὸς χάριν μισελλήνων Β-Ρωμανῶν.*

Ο 12ος ΤΟΜΟΣ ΤΟΥ «ΔΑΥΛΟΥ»

Ὁ 12ος τόμος τοῦ «Δαυλοῦ» (τεύχη 133-144, Ἰανουάριος-Δεκέμβριος 1993) ὅλοκληρώθηκε καὶ διδλιοθετημένος καλλιτεχνικά (μαυρόδετος μὲ χρυσοτυπία) διατίθεται μόνο στὰ Γραφεῖα τοῦ Περιοδικοῦ. Περιέχει:

- Τὴ συνέχεια τῶν ριζοσπαστικῶν, σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο, ἐρευνῶν γιὰ τὴ γένεση τῆς γλώσσας καὶ τῆς γραφῆς κατὰ τὴν αὐγὴ τοῦ Πολιτισμοῦ.
- Τὴν σὲ παγκόσμια κλίμακα καὶ ἀποκλειστικότητά ἐρευνα ἀποκρυπτογραφήσεως τῶν Γραμμικῶν Γραφῶν καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν παραλλαγῶν τους.
- Τὴ σύγκριση τῆς Ἑλληνικῆς μὲ τις ἄλλες εὐρωπαϊκὲς γλώσσες καὶ τις ἀποδείξεις γιὰ τὴν τεράστια γονιμοποιὸ ἐπίδραση ποὺ ἄσκησε πάνω σ' αὐτές.
- Τὰ ἀνακαλυπτόμενα στοιχεῖα γιὰ τὴν ἐξάπλωση τῶν Ἑλλήνων σ' ὅλη τὴν Ὑδρόγειο κατὰ τὴν προϊστορικὴ περίοδο.
- Πληθώρα σχολίων, ἀναλύσεων, μελετῶν καὶ πληροφοριῶν γιὰ τὴν πνευματικὴ καὶ πολιτικὴ κατάσταση τοῦ καιροῦ μας καὶ τὴν κοσμοϊστορικὴ καμπὴ ποὺ διανύει ἡ ἀνθρωπότητα. Στὸν τομέα αὐτὸν ἡ ἀνατομία τῆς ἐποχῆς μας καὶ οἱ προβλέψεις ποὺ ἐπεχείρησε κατὰ τὰ τελευταῖα 12 χρόνια ὁ «Δ» ἐπαληθεύθηκαν πλήρως.

— Μὴν γεμίζετε τις διβλιοθηκὲς σας μὲ ἄχρηστο τυπωμένο χαρτί. Βάλτε στὰ ράφια τους τοὺς 12 ἐτήσιους τόμους τοῦ «Δαυλοῦ» ἐξασφαλίζοντας ἓνα κρίσιμο βοήθημα, γιὰ νὰ ἐρμηνεύετε, σεῖς καὶ οἱ ἀπόγονοί σας, καίρια καὶ χωρὶς ψευδαισθήσεις καὶ αὐταπάτες τὰ συμβάντα – παρελθόντα, παρόντα ἀλλὰ καὶ μέλλοντα.

ΤΙΜΗ ΤΟΜΟΥ (ΣΕΛΙΔΕΣ 720-860): ΔΡΧ. 10.000

• Οἱ ἐτήσιοι τόμοι τοῦ «Δ» ἀποστέλλονται καὶ ταχυδρομικῶς κατόπιν τηλεφωνήματος στὰ τηλ.: 3223957 ἢ 9841655.

ΤΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΟΥ ΔΑΥΛΟΥ

Μια σκοτεινή νύχτα, πού η ολόγιομη σελήνη φώτιζε με φόντο τόν έναστρο ούρανό, κατέβηκα τούς ξηρμούς λόφους της ξεχασμένης κοιλάδας και άτένισα ξαφνιασμένος τὸ θέαμα πού ἀποκαλύφτηκε μπροστά μου. Εἶμαι ἀναζητητής τῶν ὧσων ἀξίζουσιν, περιπλανιέμαι καὶ παίζω μουσικὴ στὰ γέρικα δέντρα, πού μοῦ χαρίζουν τὸν ἴσκιό τους στὴν διάρκεια τῆς καυτῆς ἀπὸ τὸν ἥλιο μέρας. Καὶ τώρα μπροστά μου κυττούσα τὸ σκοτεινὸ στόμιο μιᾶς τεράστιας σπηλιάς, πού τόσο μιλοῦσαν γι' αὐτὴν οἱ θρύλοι τῶν περασμένων γενεῶν πού εἶχαν περικοπτεῖ ἐδῶ.

Ἡ σπηλιά φάνταζε ἀπόκοσμη μὲ τὰ χαμόδεντρα πού ἄπλωναν τὰ ξερὰ κλαδιά τους στὴν εἴσοδο, ἀπειλώντας ἔτσι νὰ ξεσκίσουν στὰ μυτερά τους ἀγκάθια τὸν κάθε παρείσακτο πού θὰ παρέβαινε τοὺς νόμους τῆς φύσης, καὶ σ' αὐτὲς τίς σκέψεις, πού ἀπορρόφησαν τὸ νοῦ μου, ἕνα κρῦο ρῖγος μὲ διαπέρασε, ὑποσχόμενο πολλά.

Τράβηξα τὸ ξίφος ἀπὸ τὸ θηκάρι καὶ ἔκοψα ἕνα χοντρὸ κλαδί. Ὅταν τέλειωσα τὸν δαυλὸ, παραμέρισα τὰ κλαδιά καὶ μπῆκα ἐπιφυλακτικά – σ' αὐτὸ τὸ μέρος ἀκόμα καὶ οἱ σκιὲς παραμονεύουν τὸ κάθε τι. Προχώρησα σὲ ἕνα μακρὸ διάδρομο, πού ἡ σκὴ καὶ τὰ χαλίκια δυσκόλευαν τὴν διάβαση καὶ ἔφτασα σ' ἕνα σταυροδρόμι, πού ἔβγαζε σὲ τρεῖς ἄλλες στοές, προσπαθώντας παράλληλα νὰ θυμηθῶ τοὺς θρύλους πού στοίχειωναν τοῦτο τὸ μέρος.

Ὅλα ἦταν ἀνησυχητικὰ ἤσυχα, ἡ μικρὴ ἐκείνη αἶθουσα ἄφηνε τὸν ἐπισκέπτη νὰ ἀναρωτηθεῖ γιὰ τὸν λόγο ὑπαρξῆς της καὶ ταυτόχρονα νὰ σκεφτεῖ γιὰ τὸ πέπλο μυστηρίου, πού ἴσως νὰ κάλυπτε ἕνα θαμμένο μυστικὸ κρυμμένο ἀπὸ αἰῶνες. Τὸ φῶς τοῦ δαυλοῦ τρεμόπαιξε, καὶ μέσα στὸ διάστημα

ΣΩΤΗΡΗΣ ΤΑΓΚΑΛΟΣ Ὁ Ἀρχοντας τῶν Μυστικῶν

ἐκεῖνο ἀνασείρησα ἀπὸ τὸν ἀπρόσμενο τρόμο πού πρόσφερε ἡ ξαφνικὴ εἴσοδος μιᾶς ψηλῆς σιλουέττας ἀνάμεσα στὶς σκιές.

Γρήγορα ξεθηκάωσα τὸ ξίφος, τὸ αἷμα στὶς φλέβες μου εἶχε παγώσει ἀντικρύνοντας τὸν ἀκίνητο μέσα στὶς σκιές, πού τυλιγμένος στὸν σκοτεινὸ μανδῦα τοῦ φαινόταν τόσο ἀπόκοσμος, ὅσο καὶ ἡ ἀθόρυβη ἐμφάνισή του.

– Λοιπόν, ἄνθρωπε, θὰ προχωρήσεις; Ἡ φωνή του ἀκούστηκε σὰν ψίθυρος, πού ἔφερνε ὁ ἄνεμος ἀπὸ μακρινοὺς τόπους, καὶ στὸ ἄκουσμά της ἀνατρίχιασα, ὑποψιαζόμενος τὴν σημασία τῆς ἐρώτησης.

– Ποιὸς εἶσαι ἐσύ, πού ὑποβάλλεις ἐρώτησι; ψέλλισα νευρικὰ.

– Εἶμαι αὐτὸς πού προστατεύει τὰ μυστικά πού κινδυνεύουν ἀπὸ τοὺς θνητούς, ὅταν αὐτοὶ παριστάνοντας τοὺς κυνηγούς τοῦ ἀγνώστου καταστρέφουν τοὺς θρύλους.

Πισωπάτησα ἀπὸ τὸν τρόμο, ὅταν ἀνοίγοντας τὸν μανδῦα πού φοροῦσε ξεχύθηκε ἕνας παγωμένος ἄνεμος, πού σάρωσε τὰ πάντα. Ἡ σκὴ σηκώθηκε μαζί μὲ τὸ σφύριγμα τοῦ ἀέρα καὶ κάλυψε τὸν μυστηριώδη ἄνδρα. Βρῆκα τὴν εὐκαιρία, ψηλάφησα τοὺς τοίχους καὶ ἔφτασα σὲ μιὰ στοά. Χωρὶς σκέψη μπῆκα μέσα καὶ μὲ τὸν δαυλὸ στὸ ἕνα χέρι καὶ τὸ ξίφος στὸ ἄλλο ἀκολούθησα ἕνα κατηφορικὸ μονοπάτι, μὲ τὸν τρόμο νὰ μὲ ἀκολουθεῖ.

Δὲν ξέρω πόσο περπατοῦσα ἔτσι, σίγουρα ἦταν ὅμως ἀρκετὲς ὥρες, ἡ κούραση μὲ εἶχε μονδιάσει, φαινόταν σὰν λαδύρινθος, πολλὰς φορὲς ἔστριβα σὲ ἄλλους διαδρόμους καὶ συνέχιζα ἔτσι, χωρὶς νὰ ξέρω ποῦ βρισκόμουν.

Οἱ σάπιοι τοῖχοι φαινότουσαν γλυστεροί, ἡ ὕγρασία σ' αὐτὸ τὸ καταραμένο μέρος μαζί μὲ τὴν παχειὰ σκὴ σὲ ἔβαζε σὲ

σκέψεις, ἀμφέβαλλα ἂν εἶχε πατήσῃ ἀνθρώπου πόδι, καὶ δὲν ὑπῆρχε ἀμφιβολία ὅτι μύριζε μαγεία.

Τὸ ἄλυτο πρόβλημα, ποὺ βασάνιζε τὸ μυαλό μου, ἦταν τί σοὶ πράγμα ἦταν αὐτὸ ποὺ με εἶχε προϋπαντήσῃ, ἀναρωτιόμουν, ἂν εἶναι πλάσμα τῆς νύχτας, τότε μερδεύουν τὰ πράγματα, γιατί, γιὰ νὰ βρῖσκεται ἐδῶ, σημαίνει ὅτι μέσα στίς στοῆς κάτι συμβαίνει. Ἀφήνοντας τοὺς προβληματισμούς γιὰ ἀργότερα συνέχισα ἐπιφυλακτικὰ ἀκολουθώντας τοὺς χοντροὺς τοίχους. Φτάνοντας σὲ μιὰ διασταύρωση ἀφουγκράστηκα μὲ ὅλη τὴν προσοχή ποὺ μπορεῖ νὰ προσφέρει ἡ σιωπή σ' αὐτὰ τὰ δάθη. Ἀκουγόταν ἡ βοή τοῦ ἀνέμου νὰ σφυρίζει διασχίζοντας τίς στοῆς, κάθε στιγμή ποὺ περνοῦσε πλησίαζε ὁλοένα καὶ πιὸ πολὺ.

Ἀνατριχιάζοντας ἀπὸ τὴν φρίκη καὶ τὸν τρόμο ποὺ με κατέλαβε σ' αὐτὴν τὴ στιγμή ἀδυναμίας, ἄρχισα νὰ τρέχω μὲ ὅλη τὴν δύναμη ποὺ ἀντλοῦμε ἀπὸ τὴν ἀπελπισία καὶ λαχανιασμένος ἀπὸ τὴν ἐξάντληση στάθηκα βλαστημώντας στὸ ἀδιέξοδο, περιμένοντας τὸ τέλος μου.

Σίγουρος πιά γιὰ τὴν τύχη μου σφίχτηκα, ἀπρόσμενα ἡ βοή τοῦ ἀέρα σταμάτησε καὶ ἀπορημένος ἀπὸ τὰ παιχνίδια τῆς μοίρας πρόσεξα μὲ ἓνα νέο κύμα φόβου τὴν ἀερρινή παρουσία δίπλα μου: Μιὰ εἰκόνα ὑλοποιόταν. Ξαφνιασμένος τραδῆχτηκα ἀνέμπορος νὰ ἀντιδράσω. Ἡ σκοτεινὴ φιγούρα ὀρθώθηκε ἀναδεύοντας τὰ κύματα πόνου ποὺ με χτυποῦσαν δυνατὰ ἀπὸ τὸ βάρος τῆς δυνατῆς φωνῆς του στὰ τρίσβαθα τοῦ μυαλοῦ μου.

— Ἐγὼ εἶμαι αὐτὸς ποὺ φυῶ τὴν κατὰ χινὰ στὴν μνήμη τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐσύ, θνητέ, σπαταλώντας ἄδικα τίς δυνατότητές σου ἔβαλες σὲ κίνδυνο τὴν ἴδια σου τὴν ὑπόστασι, ἀπειλώντας νὰ ξεσηκώσεις ὅλα τὰ πέπλα τῶν μυστικῶν ποὺ κρύβουν τοὺς ἰδίους τοὺς φόβους, ποὺ ἐσὺ δημιουργήσεις.

Ἡ τρέλλα ἀνοιγόταν στὸ μέλλον ποὺ παρμόνευε, καὶ ἄρρωστος ἀκουγα τίς κατηγορίες, ἀναθεματίζοντας τὴν γοητεία τοῦ ἀγνώστου, ποὺ κάλυπτε ὅλους τοὺς ἐφιάλτες.

Μισοπεθαμένος ἀπὸ τὴν κούραση καὶ τὸν τρόμο, δούτηξα στὸν χείμαρρο τῶν ἀναμνήσεων δικαιώνοντας τὰ δεινὰ ποὺ περνοῦσα, ποὺ μοῦ θύμισαν τοὺς ἀρχαίους θρύλους γι' αὐτὴ τὴν σπηλιά, ποὺ εἶχα ἀκούσει νέος ἀκόμα στίς περιπλανήσεις μου, ὅταν ἀναζητοῦσα ἓνα καλύτερο μέλλον.

Θυμήθηκα τίς ἀόριστες δεισιδαιμονίες ποὺ κυκλοφοροῦσαν σ' αὐτὸ τὸ μέρος, πῶς τὸ στοίχειωνε ὁ Ἄρχοντας τῶν Μυστικῶν προφυλάγοντας ἓνα ἀπὸ τὰ ἑπτὰ μυστήρια τοῦ κόσμου. Θυμήθηκα τοὺς μύθους γιὰ τὸν Γέροντα, ποὺ δὲν ἦταν ἄλλος ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ἀρχαῖο πνεῦμα, ποὺ προστάτευε τὸ μυστικὸ ἀπὸ τοὺς ἄδαις. Καὶ καθὼς τὰ σκεφτόμουν ὅλα αὐτά, ἓνα βραδυνὸ ἀεράκι μοῦ χάιδεψε τὸ μέτωπο ξυπνώντας μου τίς αἰσθήσεις.

* * *

Ἀπόρησα, πότε ἀποκοιμήθηκα. Σηκώθηκα ἀναζωογονημένος μαζεύνοντας τὰ σακκίδια, γιὰ νὰ συνεχίσω τὸ ταξίδι μου. Ὁ καιρὸς ἦταν ἀρκετὰ καλός, καὶ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν βραδυνὸ ὕπνο προετοιμάστηκα γιὰ τὴν πεζοπορία, εἶχα καιρὸ ἀκόμα, γιὰ νὰ φτάσω στὸν προορισμό μου.

Παρατηρώντας γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ τὸ στόμιο τῆς σκοτεινῆς σπηλιᾶς κάτω ἀπὸ τὸν λόφο, ἔκανα νὰ φύγω προσπαθώντας νὰ θυμηθῶ τὸ περίεργο ἐκεῖνο ὄνειρο, ποὺ πρόσφερε ὁ ὕπνος καὶ ποὺ μονάχα μιὰ ἀόριστη ἐντύπωση εἶχα κρατήσει γι' αὐτό.

— Σὲ χαιρετῶ, ταξιδιώτη.

Γύρισα ἀπότομα πίσω, γιὰ νὰ ἀντικρύσω ἓναν ἡλικιωμένο, ποὺ με παρατηροῦσε σχολαστικὰ πίσω ἀπὸ τὰ βαθυστόχαστα μάτια τοῦ ζαρωμένου προσώπου του.

— Σὲ ἀντιχαιρετῶ, ἀπάντησα εὐθυμα.

— Ἐδῶ κοντὰ μένεις; τὸν ρώτησα πειραχτικὰ δείχνοντας τὴν ἔρημη κοιλάδα.

— Σωστὰ τὸ μάντεψες.

Καὶ ἔδειξε ἀόριστα τὴν σπηλιά. Φεύγοντας ἄκουσα ἓνα κακαριστὸ γέλιο, καὶ γυρνώντας γιὰ νὰ δῶ... ἓνα πέπλο σκόνης λιχνίζοταν στὴν ἔρημη κοιλάδα.

Ἡ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

Κ. ΤΑΒΟΥΛΑΡΕΑΣ, Στὸ Λυκαυγὲς τῶν Νέων Ἀξιῶν

Ἡ πνευματικὴ παρακμὴ ἔχει προχωρήσει πιά τόσο πολύ, ὥστε οἱ λαοὶ νὰ μὴν ἀντιλαμβάνονται τὴν ἠθικο-κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ σήψη, τὸν εὐτελισμὸ καὶ τὸ γκρέμισμα ὅλων τῶν ἀξιῶν, τὴν ἐξαχρείωση καὶ ἐξαγρίωση τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἀλματωδῶς κατατείνουν πρὸς τὴν βαρβαρότητα καὶ τὸν πρωτογονισμό. «Θά ῥθει ἓνας καιρὸς», λέγει ὁ Ἡσίοδος, «ποὺ οἱ ἄνθρωποι θὰ γίνονται ἑκατὸν ἔτων καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ συμπεριφέρονται σὰν νήπια. Τότε δὲν θὰ λογαριάζονται ἡ συγγένεια, ἡ φιλία καὶ ἡ φιλοξενία, καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ οἱ τίμιοι καμμιὰ τιμὴ δὲν θὰ ἔχουν. Θὰ ἐκλείψει ἡ αἴσθησις τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀληθινοῦ καὶ ἀρετὴ δὲν θὰ ὑπάρχει· μόνο ἀπάτες, δολιότητες καὶ συνωμοσίαι, μὲ τίς ὁποῖες οἱ νάνοι θὰ ἐξοντώνουν τοὺς ἡρωικοὺς ἀνθρώπους...» («Ἔργα καὶ Ἡμέραι»).

Ὁ Κ.Τ., ποὺ «τὸ πάθος του γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ ὁ θαυμασμός του στὴν πολλαπλότητα τῆς ζωῆς καὶ τῆς δημιουργίας τὸν ὠδήγησαν στὴ συγγραφὴ τοῦ ἐν λόγῳ ποιήματος», διαπιστώνει ὅτι «ἡ φύσις – ποὺ εἶναι, βέβαια, τόσο ὑπομονετικὴ, ἀνεκτικὴ ἀλλὰ καὶ ἀτεγκτὴ – τείνει νὰ ἐξαντλήσῃ τὴν ὑπομονὴ της, καὶ οἱ χαλεποὶ καιροὶ δὲν θ' ἀργήσουν νὰ ῥθοῦν» (σελ. 64, 69). Ὁ συγγραφεὺς δὲν παριστάνει καθόλου τὸ μάντη, ἀλλὰ μὲ ὑπομονὴ ἀναλύει τὰ στοιχεῖα ποὺ ἔχει συγκεντρώσει σχετικὰ μὲ τίς ἀντιλήψεις τῶν ἀνθρώπων ποὺ κυβερνοῦν τοὺς λαοὺς (ἐξ-ουσιαστές-τυράννους), ἀλλὰ καὶ τῶν λαῶν (συν-ἐξουσιαστῶν ἢ δούλων), ποὺ βρίσκονται σὲ πλήρη σύγκρουση καὶ ἀντίθεση μὲ τοὺς φυσικοὺς νόμους. Πράγματι, οἱ ἄνθρωποι οὐδόλως ζοῦν κατὰ φύσιν· οἱ ἀνθρώπινοι νόμοι δὲν τρέφονται ἀπ' τὸ Νόμο, ὁ ὁποῖος συντηρεῖ καὶ προάγει – δελτιώνει τὰ ὄντα· οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι δὲν ἔχουν σημεῖο ἀναφορᾶς ἐκτὸς ἀπ' τὸ συμφέρον, τὴν ἐκμετάλλευσιν καὶ τὸ δόλεμα: «Μόνο ἰδανικὸ τοῦ ἀτόμου εἶναι τὸ συμφέρον καὶ ἡ ἐκμετάλλευσιν τῶν ἄλλων» (σελ. 9). Ἡ ἀξιοπρέπεια, ἡ λεβεντιά, ἡ ἀρετὴ εἶναι λέξεις νεκρές, ποὺ κανεὶς δὲν τίς χρησιμοποιεῖ, ποὺ κανεὶς δὲν τίς ξέρει. Τιμητὲς τῶν πάντων καὶ κριτὲς τῶν ἀξιῶν «οἱ γλείφτες, οἱ ἔρποντες, οἱ σαλιγκαρίζοντες, οἱ τυφλοποντικίζοντες, οἱ πιθηκίζοντες, οἱ χελιζόντες, οἱ τὴν ὁσφύν εὐκόλως λικνίζοντες, ὅλοι ὅσοι τελοσπάντων προσβάλλουν θαναύσως τὴν ἀνθρωπινὴ φύσιν...» (σελ. 10). «Ἡ διεθνὴς κοινωνία, χαρακτηριζόμενη ἀπὸ βαθειὰ πολιτικὴ διαφθορά, ἀνικανότητα, ἀναξιοκρατία καὶ καθολικὴ ἀνταρσία καὶ κρίσις, ποὺ ποτὲ δὲν εἶχε τὸ ὁμοίό της μέχρι σήμερα, μὲ τόσο γηρασμένες καὶ ξεπερασμένες ἰδέες καὶ περίσσιο “ζαμανφου-

Ῥολυμπιακὴ ἀρμονία καὶ σύγχρονος διαστροφὴ

Εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν χώραν τῶν Μουσείων Λόγων καὶ τῶν Χαρίτων, θεία χάρις ἐσμίλευσε τὴν ἰσορροπίαν καὶ ἀρμονίαν μεταξὺ τοῦ Λόγου καὶ τῆς Φύσεως. Ἡ Ἑλλὰς ὑπῆρξεν ἡ κοίτις τοῦ Πνεύματος καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ. Ἡ ἐξιδανίκευσις τοῦ ὕψικοῦ κόσμου εἶναι μία ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων κατακτήσεων τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, μὲ ἀποκορύφωμα τὸ ἀνθρώπινον σῶμα. Τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, τὸ πνεῦμα τοῦ φωτός καὶ τῆς ἀγωνιστικῆς, ἐθέσπισεν τὴν γυμναστικὴν καὶ τὸν ἀθλητισμόν.

Μήτηρ τοῦ θείου φωτός καὶ μήτηρ τῶν χρυσοστεφάνων ἀθλητῶν ἡ Ῥολυμπία. Ῥολυμπιακὰ στεφάνια, τὰ σύμβολα ἀρετῆς καὶ δόξης, ἐκαρποφορήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἥλιου, ὁ ὁποῖος στέλλει τὰς φωτεινάς του ἀκτῖνας ζεούσης σκέψεως κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ κατὰ τὸ δειλινὸ τὰς ροδίνας ἀκτῖνας του, σημάδια δημιουργικῆς ἀναζητήσεως. Ὁ θεῖος Πίνδαρος (Ῥολυμπ. Η1 1-3) τὴν προσφωνεῖ: «Μήτηρ, ὦ χρυσοστεφάνων ἄθλων Ῥολυμπία δέσποινα ἀληθείας». Καὶ σήμερον ἔχομεν τὰ στέφανα τῶν νεονύμφων, ἀποδεικτικὸν στοιχεῖον τῆς ἱστορικῆς συνεχείας τοῦ Ἑλληνος καὶ τῆς ἀντιγραφῆς τῆς ἀρχαιοελληνικῆς ἀντιλήψεως ἐκ μεταγενεστέρων κοσμοπολιτικῶν δοξασιῶν. Γάμος κατὰ τὴν ἀρχαιοελληνικὴν ἀντίληψιν δὲν ἐσήμαινε μόνον τὴν ἔνωσιν ἀνδρὸς καὶ γυναικός, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔνωσιν μὲ κάτι τὸ ὁποῖον θέλομεν πολὺ. Ἰδεῶδες τοῦ Ῥολυμπίου πολιτισμοῦ τῆς ἀγωνιστικῆς εἶναι ἡ καλοκάγαθία καὶ ἡ ἀνωτερότης τοῦ πολίτου.

Ἡ ἐννοιολογικὴ ἀνάλυσις τῆς λέξεως «καλοκάγαθία» συμφώνως μὲ τὴν ριζοσπαστικὴν ἔρευναν τοῦ ἀειμνήστου Ἡλ. Τσατσόμοιρον («Ἱστορία Γενέσεως τῆς

τισμό», δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐμπνέη αἰσιοδοξία γιὰ τὸ μέλλον τοῦ γηραιοῦ αὐτοῦ πλανήτη» (σελ. 9-10).

Ὁ συγγραφεὺς ρίχνει ἀπαισιόδοξα τῇ ματιά του στὶς δουλοποιοὺς θρησκείες τοῦ καιροῦ μας, πού ἀνελήχτα ἐνσταλλάζουν τὸ δογματικὸ δηλητήριο στὶς ψυχές τῶν ἀνθρώπων (σελ. 33-34), στὸν ἢ στοὺς θεοὺς μας, πού πικραμένοι ἔχουν ἀποσυρθεῖ «στὸν ἄλλον κόσμον» κι ἐκεῖθεν μᾶς κυβερνοῦν, μᾶς κατευθύνουν μὲ «τηλε-κοντρόλ»· στὴν σύγχρονη ἠθική, πού ἀδαντάρει τὴν ἐξ-ουσία, καλλιεργώντας τὰ δυαρχικά ζεύγη καλοῦ-κακοῦ, ἱεροῦ-ἀνιερου, θεμιτοῦ-ἀθέμιτου, ἐπιτρεπτοῦ καὶ ἀνεπίτρεπτου (σελ. 35-37)· στὴν ψυχολογία καὶ τοὺς ψυχολογισμούς, πού τόσο βλαθερά ἐπέδρασαν κατὰ τὸν τελευταῖο αἰῶνα· στὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν τεχνολογία, πού μὲ ἀβελτηρία προσδέθηκαν στὸ ἄρμα τῆς ἐξ-ουσίας, παρέχοντάς της τὶς ὑπηρεσίες τους (σελ. 48)· στὴν παράδοση, στὸν ἀνέλεγκτο αὐτὸν τύραννο, στὸν ὁποῖο οἱ ἀνθρώποι ὑπακούουν ἀπὸ φόβο καὶ ἐθισμό καὶ ὄχι γιὰ ἐπιτάσσει ἢ ὑποδεικνύει τὸ ὀρθὸ κ.ο.κ. Μέσα σ' ἓνα τέτοιο ἰδεολογικὸ-πολιτικὸ κλίμα, ἐξυπακούεται, τὸ ἐλεύθερο πνεῦμα ἀσφυκτιᾷ, οἱ ἐλεύθερα σκεπτόμενοι ἀνθρώποι διώκονται, συκοφαντοῦνται καὶ «θάβονται»· μόνο οἱ -ιστὲς ἐπιδιώκουν καὶ προωθοῦνται: ἐπιστημονιστὲς, ψυχολογιστὲς, θετικιστὲς, εὐρωπαϊστὲς, ἀνατολιστὲς, φοινικιστὲς κ.ο.κ., πού ἐφευρίσκουν καὶ προωθοῦν στὶς ἀγορὲς πνεύματος ἀπάτες, «κόπρους τοῦ Αὐγείου», πού μόνο ἓνας νέος Ἡρακλῆς θὰ μπορέσει νὰ καθαρῇ στὸ μέλλον (σελ. 17-18). Ὅσον ἀφορᾷ στοὺς «κυνηγούς ἰδανικῶν», στοὺς ἀνθρώπους πού μακρὰν σκοποθεσιῶν καὶ θελήσεων ὑπηρετοῦν τὸν πολιτισμὸ καὶ τὶς ἐπιστῆμες, αὐτοὶ «πεθαίνουν στὴν ψάθα, ἄγνωστοι, ἄσημοι, ἀδिकाίωτοι» (σελ. 15-16).

Ὅμως αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ κρατήσῃ πολὺ· ὁ ψεύτικος κόσμος, πού ζῇ συντροφιά μὲ τὰ «κατὰ συνθήκην ψεύδη» καὶ τὰ «παρὰ συνθήκην ψεύδη» «ἢ θ' ἀλλάξει ἢ θὰ καταστραφεί». Ὁ συγγραφεὺς συλλαμβάνει μὲ τὶς εὐαίσθητες του κεραίες τὰ μηνύματα τῶν καιρῶν: «Βρισκόμαστε στὸν προθάλαμο ἐπερχόμενων κοσμογονικῶν ἀλλαγῶν καὶ κοσμοϊστορικῶν μεταβολῶν, ἀπρόβλεπτων σὲ ἔκταση καὶ σὲ ποιότητα. Ἡ ἀπομυθοποίηση ἰδεῶν καὶ δογμάτων-ταμποῦ ἔχει ἀρχίσει... Ἄς συνεχίσουμε, φίλοι μου, τὸν ἀγῶνα, ἐπάνω ἀπὸ τὶς ἐπάλξεις τοῦ ἐλευθέρου πνεύματος... γιὰ περισσότερη φώτιση καὶ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ τοῦ ἀπὸ κάθε ἀναγκαιότητα, ὁποθενδήποτε ἐπιβαλλομένη» (σελ. 70).

Σαράντος Πάν

Ἑλληνικῆς Γλώσσας», φιλολογικὴ ἐπιμέλεια Δημ. Λάμπρου, ἔκδ. «Δαυλός», 1991), μᾶς λέγει: «Ὁ ἀνώτερος πνευματικὸς ἄνθρωπος διὰ παλινδρομικῶν κτυπημάτων-σκέψεων καὶ ἐν συνεχείᾳ διανοίξεως μέσω τῆς γραφῆς - δίδει τὸ σῆμα τοῦ Λαμπροῦ Λόγου εἰς πάντα χώρον - κοσμικὸν καὶ συμπαντικὸν καὶ γίνεται θεός». Ἡ ἐπικρατοῦσα ἀποψὶς περὶ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, ὡς συνηθίζεται νὰ λέγεται, δηλαδὴ τοῦ «καλὸς εἰς τὸ σῶμα», ὁ ὁποῖος ἴσως καὶ νὰ εἶναι ἄλογος, καὶ τοῦ «καλὸς εἰς τὴν ψυχὴν», ὁ ὁποῖος ἐπίσης ἤμπορεῖ νὰ εἶναι ἄλογος, δὲν σημαίνει ὅτι τὸ χριστιανικὸν αὐτὸ πρότυπον τοῦ ἀνθρώπου διαθέτει καὶ τὸ χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον τοῦ Ἑλλήνου, τὸ φῶς - πνεῦμα καὶ κατὰ συνέπειαν τὴν ιδιότητα τοῦ φορέως πολιτισμοῦ· καὶ ὡς ἐκ τούτου δέον νὰ θεωρηθῇ ἄστοχος.

Αἱ ἑλληνικαὶ παραδόσεις ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἐδίδασκον, ὅτι οἱ θεοὶ ἐλάτρευαν κάθε τι, τὸ ὁποῖον ἐξεπροσώπει τὴν καλοκάγαθίαν. Ἡ ἀρχαία θρησκεία καὶ ὁ ἀθλητισμὸς συνεδέθησαν στενῶτα μέσω τῆς ἀγωνιστικῆς. Οἱ ἐφευρέται, οἱ δημιουργοὶ καὶ προστάται τῶν ἀγῶνων ὑπῆρξαν οἱ θεοί. Ἀκόμη δὲν ὑπῆρξαν καὶ οἱ πρῶτοι ἀγωνισταί. Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἀπετέλεσαν τὴν κυριωτέραν ἐκδήλωσιν τῆς «ιερότητος». Οἱ μετέχοντες ὠρκίζοντο ἐμπροσθεν τοῦ Ὁρκίου Διός. Ὁ ἀγὼν εἶναι πάλη μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου. Ἡ ἰσορροπία καὶ ἁρμονία μεταξὺ τοῦ Λόγου καὶ τῆς Φύσεως ἐπέτρεψαν εἰς τοὺς Ἑλληνας νὰ δημιουργοῦν ἔργα τελείας δημιουργίας.

Ἡ ἀνισορροπία καὶ ἡ ὕβρις χαρακτηρίζουν τὴν ἐποχὴν μας. Τὸ βλέπομεν παντοῦ γύρω μας: ἄνθρωπος καὶ περιβάλλον, ἄνθρωπος καὶ πολιτισμὸς, ἄνθρωπος καὶ ἐπιστήμη, ἄνθρωπος-κοινωνία καὶ πολιτεία-κράτος, ἄνθρωπος-τέχνη καὶ ἀθλητισμὸς· καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τὰς διαπροσωπικὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων. Ἀθῶα θύματα τῆς

Μ.Δ. ΡΕΛΛΟΣ, 'Αρχαῖα Ἑλληνικά, ἡ γλῶσσα τῶν μελλοντικῶν διαστημικῶν κοινωνιῶν

Σήμερα ἡ ἐνότητα τοῦ κόσμου, ὅπως κι ἡ διαφοροποίηση τῶν μικρῶν κόσμων εἶναι περισσότερο ευκρινής ἀπὸ κάθε ἄλλη ἐποχή. «*Ἡ τεχνολογία καὶ τὸ ἐμπόριο ἔχουν μετατρέψει τὴ Γῆ μας σ' ἓνα μικρὸ χωριό... βადίζουμε δὲ μὲ γοργὸ ρυθμὸ πρὸς τὴν δημιουργία ἐνὸς γήινου πολιτισμοῦ... ἐνῷ ταυτόχρονα οἱ κάτοικοι τῆς Γῆς ἐτοιμάζονται νὰ ἐποικήσουν τὸ διάστημα*». Οἱ ἔποικοι τοῦ διαστήματος – ἀν κάποτε πραγματοποιηθῇ τὸ σχέδιο αὐτό – ἔξυπακούεται ὅτι θὰ βρῶνται σὲ μιὰν ἀνάλογη σχέσιν καὶ ἐπικοινωνία μὲ τὴ Γῆ, τὴ μητρόπολιν τους, μ' ἐκείνη τῶν ἀποίκων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος μὲ τὴν πόλιν-μητρόπολιν τους. Γεννᾶται λοιπὸν τὸ ἐρώτημα: Σὲ ποιά γλῶσσα θὰ γίνεταί ἡ ἐπικοινωνία τῶν ἐποίκων μὲ τοὺς κατοίκους τῆς Κίνας ἢ τῆς Γαλλίας, τῆς Σουηδίας ἢ τῆς Χιλῆς, γιατί εἶναι εὐνόητο, ὅτι φεύγοντας ἀπ' τὴ Γῆ δὲν μποροῦν νὰ πάρουν μαζί τους κι ὅλες τὶς γλῶσσες.

Ἐξετάζοντας τὸ πρόβλημα αὐτὸ ὁ κ. Μ.Δ. Ρέλλος, ἐκδότης καὶ διευθυντὴς τῆς «Διεπιστημονικῆς Ἐπιθεώρησης» (τεῦχος 8), ἀπορρίπτει τὴ λύσιν τῶν μεταφράσεων ἀπὸ τὴ γλῶσσα τῶν ἐποίκων σ' ὅλες τὶς γῆινες γλῶσσες καὶ ἀντίστροφα, ὅπως ἀπορρίπτει καὶ τὴ λύσιν τῆς χρησιμοποίησης ἀπ' ὅλους τοὺς λαοὺς μιᾶς ἐκ τῶν «ζωντανῶν» – λειτουργουσῶν γλωσσῶν, διότι εἶν' ἀδύνατον νὰ γίνη ἀποδεκτὴ ἀπ' τοὺς ὑπολοίπους λαοὺς, δεδομένου ὅτι ἡ γλωσσικὴ κυριαρχία ἐπιφέρει τὴν πολιτιστικὴν τοιαύτην, κι αὐτὴ μὲ τὴ σειρά τῆς τῆς πολιτικῆς. Ἀναζητεῖται λοιπὸν μιὰ γλῶσσα, ποὺ ν' ἀνήκει σ' ὅλους καὶ σὲ κανένα, ὥστε νὰ μὴ ἐγκυμονῇ κινδύνους ἐξ-ουσίας καὶ τέτοια γλῶσσα εἶναι ἡ Ἀρχαία Ἑλληνική. Σήμερα «πολλοὶ ἄνθρωποι ἀνὰ τὸν κόσμον γνωρίζουν κατὰ ἓνα μέτρο τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν, οἱ λέξεις καὶ τὰ λήμματα τῆς ὁποίας βρῶνται σ' ὅλες τὶς ὁμιλούμενες γλῶσσες καὶ περιλαμβάνουν ὅλες τὶς σημαντικὰς ἐννοίας, ποὺ δίνουν στὴ ζωὴ ἓνα βαθύτερο νόημα. Δυστυχῶς καμμιά μετάφρασις δὲν μπορεῖ ν' ἀποδώσῃ πλήρως τὸ βαθύτερο νόημα αὐτῶν τῶν ἐννοιῶν οὔτε τὴ γνώσιν τῆς ἐτυμολογίας τους, πράγμα ποὺ τὴν καθιστᾷ ἀναντικατάστατη», γράφει ὁ κ. Μ.Δ. Ρέλλος.

Ἡ ἐνοποίηση τοῦ κόσμου, ποὺ πραγματοποιεῖται σήμερον, ἀπετέλεσε τὸ δράμα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, καὶ τὸ ὁποῖο ὁ «Δαυλὸς» πρῶτος ἐνόησε καὶ δημοσίευσεν πρὸ δεκατριῶν ἐτῶν (βλέπετε «Ὅραμα οἰκουμενικό. – Ἀλεξάνδρου ἰδεολογία», τ. 1, Ἰανουάριος 1982 – σελ. 18-27 καὶ 44-48). «Ἄν καὶ ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς δὲν κατανοήθηκε ἀπ' τοὺς συγχρόνους τους (κι ἀπ' τοὺς συγχρόνους μας δυστυχῶς!), οἱ γενικοὶ προσανατολισμοὶ τῆς διάσπῃς στρατείας του πραγματοποιήθηκαν. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα δρῆκε τὴν ἀπαιτούμενη δυναμικήν, γιὰ νὰ γονι-

σκοταδιστικῆς προπαγάνδας εἶναι οἱ ἑλληνόπαιδες, οἱ ὁποῖοι παρα-μορφώνονται ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀπὸ ψυχοφθόρα τηλεοπτικὰ ἔργα, παιδικὰ περιοδικὰ, παιχνίδια, καὶ λοιπὰς δυσμόρφας εἰκόνας. Τὰ ἐρωτήματα τὰ ὁποῖα γεννῶνται εἶναι πολλὰ καὶ ποικίλα. Διὰ νὰ γράψῃ τις παρὰ φύσιν ἔργα, ὡς εἶναι κυρίως πολλὰ ἐκ τῶν παιδικῶν καὶ νὰ τὰ παρουσιάσῃ μὲ δυσμόρφους εἰκόνας, σημαίνει ὅτι ἔχει διαταραχθῇ ὁ ἴδιος ψυχοπνευματικῶς. Ἡ ὅτι γράφει καὶ παρουσιάζει ἐν ἀπολύτῳ γνώσει καὶ συνειδήσει, ἔχον δόλιον σκοπὸν, ἥτοι τὴν διαταραχὴν καὶ ἐκτροπὴν τοῦ νοῦς τῶν παιδιῶν. Θὰ ἠθέλαμεν νὰ ψυχαγωγοῦν τὰ παιδιὰ μας ἄνθρωποι μὲ διαταραγμένον νοῦν ἢ μὲ δόλιον σκοπόν; Κι' ὅμως ἐπιδεικνύομεν ἀνοχήν καὶ ἀδιαφορίαν πρὸς χάριν τῆς «ἡσυχίας» μας.

Τὸ πρόβλημα τῆς διαταραχῆς ἔχει καὶ ἄμεσα καὶ μεσομακροπρόθεσμα ἀποτελέσματα. Φόβος καὶ ταραχὴ μὲ εἰκόνας ἄλλοπροσάλλους διὰ τὸν κόσμον καὶ τὴν φύσιν. Ἡ διαταραχὴ εἰς τὰς σκέψεις καὶ ιδέας τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ἀτομικιστικὴν ἀντικειμενικὴν συμπεριφορὰν ἐν συνεχείᾳ. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ὕβρις, ὁ ἐθισμὸς εἰς αὐτὴν καὶ τέλος ὁ θάνατος ἀκολουθοῦν τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος νεκρῶνει τὴν φύσιν οἰκολογικῶς καὶ τὸν κόσμον ἰδεολογικοπολιτικῶς.

Ἡ ξεστῆ θαλιωρὴ ποὺ δίνει τὸ φῶς, ἔκαμε ὥστε εἰς τὰ ἑλληνικὰ ἀγάλματα νὰ ἐξωτερικευθῇ ἡ σοφία τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως καὶ σκέψεως, ποὺ ἐφαντάσθησαν καὶ ἐδημιούργησαν οἱ δημιουργοὶ των, φανερώνοντες τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ Ἕλληνες καλλιτέχναι ἔδιδαν εἰς τὰ ἀγάλματά των φωτεινὰ χρώματα, τὰ ὁποῖα ὁμοιάζον μὲ φυσικὴν σάρκα. Τὸ φῶς ἔμνησε καὶ ὁ Ὅμηρος, λέγων ὅτι κάθε τί, τὸ ὁποῖον

μποιήση την ανθρωπότητα μέχρι την εποχή μας».

«Οί ἐρχόμενες δεκαετίες θὰ μπορούσαν ν' ἀποδειχθοῦν κατάλληλες γιὰ τὴν "ἐπιστροφή" στὴν ἐλληνιστικὴ ἐποχὴ μὲ τέτοιον τρόπο, ὥστε νὰ δημιουργηθῇ ἕνας νέος παγκόσμιος πολιτισμός. Ἕνας πολιτισμός τῶν μελλοντικῶν διαστημικῶν κοινωνιῶν ἀνθρώπων, πού προσδοκοῦν τὴν ἀνθρωπιστικὴ προσέγγιση τῶν μεγάλων πλανητικῶν προβλημάτων. Αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ πολιτισμοῦ θὰ χρειασθεῖ τὴν ταυτόχρονη διατήρηση τῶν ἐθνικῶν καὶ τοπικῶν γλωσσῶν. Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα τῆς Ἑλληνιστικῆς Ἐποχῆς θὰ πρέπει ν' ἀναδειχθῇ σὲ διεθνή γλῶσσα, διδασκόμενη ὡς (μόνη) ξένη γλῶσσα σ' ὅλα τὰ σχολεῖα ὅλου τοῦ πλανήτη. Ἔτσι θ' ἀναδειχθεῖ σὲ κυρίαρχη γλῶσσα καὶ εἰδικότερα σὲ γλῶσσα τῶν μορφωμένων ἀνθρώπων καὶ τῆς ἐπιστήμης. Ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ τοῦ σχεδίου δὲν εἶν' ἀδύνατη. Μία γενικὴ διεθνὴς συζήτηση ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ πρέπει ν' ἀρχίσῃ τὸ ταχύτερον δυνατόν. Ἐὰν ἀποφασισθεῖ ἡ "ἐπιστροφή" στὴν κλασσικὴ ἀρχαιότητα, θὰ παρουσιασθεῖ μιά περαιτέρω ἀνάγκη γιὰ ἀνθρωπιστικὲς καὶ φιλογικὲς σπουδές. Πολλοὶ διδάσκαλοι τῆς κοινῆς ἐλληνικῆς θὰ εἶναι διαθέσιμοι σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο. Τὰ ὅποια εἰδικὰ προβλήματα πού θ' ἀναφύονται μπορεῖ νὰ ἐπιλυῶνται σὲ εἰδικὰ γλωσσολογικὰ συνέδρια. Οἱ ἐθνικὲς γλώσσες (ἐν τῷ μεταξύ) μποροῦν νὰ χρησιμοποιοῦν τὸ Ἑλληνικὸ Ἀλφάβητο, ἔστω καὶ μὲ ὁρισμένες ἀναγκαῖες προσθήκες».

Τὸ μοντέλο αὐτὸ, πού οὐσιαστικὰ ἀνήκει στὸ διοτρεφῆ Ἀλέξανδρο, παρέχει ἀριστες προοπτικὲς ὄχι μόνο στοὺς διαστημικοὺς ἐποίκους ἀλλὰ καὶ σ' ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς. Κι ἂν ἀκόμη ἡ προοπτικὴ τῆς διαστημικῆς ἐποικίσης ἀποτύχῃ, ἡ ἀνθρωπότητα θὰ ὠφεληθεῖ, διότι θὰ γίνῃ κοινωνὸς τῆς Διὸς πολιτικῆς, πού μόνη αὐτὴ ἐξασφαλίζει τὸν ἐξανθρωπισμὸ καὶ τὴν τελειοποίηση τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ,τιδήποτε πάντως κι ἂν συμβῇ, οἱ ἀνθρώποι τοῦ μέλλοντος θὰ βαδίσουν πρὸς τὴν ἐξελληνιστὴ τους, δηλαδὴ πρὸς τὴν φυσιοποίηση, διότι Ἑλλάς καὶ φύση ταυτίζονται. Μέσα στὸν κόσμο τοῦ μέλλοντος οἱ ἀνθρώποι θὰ ζοῦν ἐνωμένοι ὄχι σὲ ἔθνη ἢ λαοὺς ἀλλὰ ἰδεολογικά· θὰ διδουν δὲ μάχες ὄχι γιὰ τὴν ἐξ-οὐσία κι ὄχι ἄλλο ἐκτὸς τῆς οὐσίας (ὕλικά ἀγαθὰ, φήμη), ἀλλὰ περὶ τῆς οὐσίας, δηλαδὴ γιὰ τὴ γνῶση, τὴν ἡθικο-πνευματικὴ ἐλευθερία, τὴν δικαιοσύνη. Οἱ περιβόητες γιγαντομαχίες περὶ τῆς οὐσίας, ὅπως τίς προσδιορίζει ὁ Πλάτων, θὰ καταστοῦν πραγματικότητες καὶ οἱ ἀνθρώποι, ἀπαλλαγμένοι ἀνεξέλεγκτων θελήσεων καὶ παθῶν, θ' ἀνεβαίνουν κάθετα τὴν κλίμακα τῶν ἀξιών.

Σ. Πανάγος

εἶναι φωτεινὸν καὶ λάμπει, εἶναι καὶ ἱερόν, εἶναι ὁ χυμὸς καὶ ἡ μυρωδιά τῆς ζωῆς.

Παρουσιάζουν σήμερον τὰ εἰσαγόμενα πρότυπα τοῦ σκότους καὶ τοῦ φόβου, μέσω τῶν ὁποίων θὰ ὀδηγήσουν εἰς τὸν ἐκχυδαῖσμόν καὶ ἐκφυλισμόν τῶν ἐπιγόνων, ἐν ᾧ θὰ ἡδυνάμεθα νὰ παρουσιάσωμεν τ' ἀθάνατα ἐλληνικὰ φωτεινὰ ἔργα. Ἀκόμη καὶ σήμερον ἡ ἀξία τοῦ φωτὸς ἔχει καὶ ἀπ' τὴν ἱατρικὴν ἀναγνωρισθῇ ὡς θεραπευτικὸν μέσον μεγίστης ἀξίας.

Ὁ νέος ἔχει ἀνάγκην προτύπων, ἡ μυθοποίησις τῶν ὁποίων θὰ τοῦ διήγειρε τὴν φαντασίαν, ὀπλίζοντάς τον διὰ θάρρους, τόλμης καὶ δυνάμεως. Τὸ πάνθεον τῶν Ἑλλήνων ἡρώων μὲ τὴν ρωμαλεότητα καὶ ἀγαθότητα τοῦ Ἡρακλέους, ἐξαγνιστοῦ τοῦ κακοῦ, τοῦ διαφωτιστοῦ καὶ ἐκπολιτιστοῦ Ἰάσονος καὶ πλείστων ὄσων ἄλλων θὰ ἐνεφυσούσαν εἰς τοὺς Ἑλληνόπαιδας τὸν ἔρωτα τοῦ Ὠραίου καὶ Ἀληθινοῦ, τοῦ εὖ ζῆν καὶ εὖ θνήσκειν, τῆς τοῦ ἀρίστου ἀρχῆς καὶ τῶν ἐλευθέρως σκεπτομένων πολιτῶν μὲ γνώμονα τὴν βασιλίδαν τῶν ἀρετῶν Δικαιοσύνην ἔναντι τῶν συμπαντικῶν, κοσμικῶν, φυσικῶν καὶ ἀνθρωπίνων νόμων.

Χρὸς τῶν σκεπτομένων καὶ ἀνησυχούντων ἀνθρώπων εἶναι νὰ ἐξισορροπήσουν καὶ ἐξααρμονίσουν τὴν ζωὴν. Ἡ ἐπιστροφή εἰς ρίζας θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ παρατηρήσωμεν τὸ σημεῖον ἐκ τοῦ ὁποίου ἤρχισεν ἡ ἐκτροπὴ μας.

Σάββας Κουμπούρας

Καθηγητὴς Φυσικῆς Ἀγωγῆς

Πρωταθλήτης Στίβου